

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน

POTENTIAL OF NETWORKING HEALTHY TOURISM ENTERPRISES FOR
SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN PRACHINBURI PROVINCE

ปริยานารด จิรภัทรานันต์

มหาวิทยาลัยบูรพา

2565

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน

ปริยานารด จิรภัทรานันต์

คุณูปนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการ

คณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา

2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

POTENTIAL OF NETWORKING HEALTHY TOURISM ENTERPRISES FOR
SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN PRACHINBURI PROVINCE

PREEYANART JEERAPATTRANANT

A DISSERTATION SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DOCTOR DEGREE OF PHILOSOPHY

IN MANAGEMENT

FACULTY OF MANAGEMENT AND TOURISM

BURAPHA UNIVERSITY

2022

COPYRIGHT OF BURAPHA UNIVERSITY

คณะกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ได้พิจารณาคุษฎีนิพนธ์ของ ปรียานารถ จีรภัทรานันต์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร. วุฒิชชาติ สุนทรสมัย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย เศรษฐ์อ่อนวัช)

คณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชนงกรณ์ กุณฑลบุตร)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. วุฒิชชาติ สุนทรสมัย)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย เศรษฐ์อ่อนวัช)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ ชำรงสินถาวร)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กัญจนวลัย นนทแก้ว แพร์รี่)

คณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยวอนุมัติให้รับคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะกรรมการจัดการและการ

ท่องเที่ยว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรรณี พิมาพันธุ์ศรี)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

60820007: สาขาวิชา: การจัดการ; ปร.ด. (การจัดการ)

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ/ การรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยว/ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ปริยานารถ จิรภัทรานันต์ : ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน. (POTENTIAL OF NETWORKING HEALTHY TOURISM ENTERPRISES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN PRACHINBURI PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมคชฎีนิพนธ์: วุฒิชชาติ สุนทรสมัย, ศักดิ์ชัย เศรษฐ์อ่อนวัช, Ph.D. ปี พ.ศ. 2565.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการรวมกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ใช้การวิจัยเชิงพรรณนา มีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพขนาดย่อม ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 320 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์สถิติ โดยการหาค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความแปรปรวน และทำการทดสอบอิทธิพลของตัวแปรตามสมการ โมเดลการถดถอย โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) โดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย การบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

60820007: MAJOR: MANAGEMENT; Ph.D. (MANAGEMENT)

KEYWORDS: HEALTH TOURISM/ ENTERPRISES NETWORKING OF TOURISM
INDUSTRY/ COMMUNITY PARTICIPATION

PREEYANART JEERAPATTRANANT : POTENTIAL OF NETWORKING
HEALTHY TOURISM ENTERPRISES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN
PRACHINBURI PROVINCE. ADVISORY COMMITTEE: VUTTICHAT SOONTHONSMAI,
D.B.A., SAKCHAI SETARNAWAT, Ph.D. 2022.

This study aimed to study the potential of networking health tourism enterprises integration among entrepreneurs, stakeholders, management and community participation that influence the sustainability of the integration of the health tourism enterprise network of Prachinburi Using descriptive research there is a sample small, medium and large health tourism operator in Prachinburi Province 320 entrepreneurs in part of health tourism in Prachinburi. Questionnaires was used as a tool for data collection. Statistical analysis By finding the mean, frequency, percentage, standard deviation and variance. And to test the influence of variables according to the regression model equation by analyzing multiple regression analysis using statistical significance level 0.05.

The findings revealed that Entrepreneurs have a level of opinion about the potential of entrepreneurs' health tourism enterprise integration stakeholders management aspect and community participation is at a high level in all aspects. By the hypothesis testing results, it was found that the integration potential of entrepreneurs, stakeholders, management and community participation Influence on sustainability of health tourism enterprise network integration of Prachinburi province statistically significant.

กิตติกรรมประกาศ

คุณฐิติพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความเมตตาเป็นอย่างสูงจากรองศาสตราจารย์ ดร. วุฒิชชาติ สุนทรสมัย ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคุณฐิติพนธ์ ที่ท่านได้ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษา เสียสละเวลาอันมีค่าของท่านคอยให้คำชี้แนะในการทำงานวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง คอยผลักดันและให้กำลังใจลูกศิษย์คนนี้อย่างเต็มที่ โดยที่ท่านไม่เคยบ่น รวมไปถึงให้คำแนะนำ และเติมเต็มความรู้ทางวิชาการ ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งคุณฐิติพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชนงกรณ์ กุณฑลบุตร ที่กรุณาให้เกียรติเป็นประธาน โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ช่างสินถาวร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย เศรษฐ์อนวัช และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญจนวลัย นนทแก้ว แพร์รี่ ที่เป็นกรรมการในการสอบคุณฐิติพนธ์ ซึ่งได้กรุณาตรวจแก้ไขคุณฐิติพนธ์ฉบับนี้ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความสะดวก และประสานงานในการทำคุณฐิติพนธ์ให้ผู้วิจัย ตลอดจนหาข้อมูลในการจัดทำคุณฐิติพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำที่มีประโยชน์จนสามารถทำให้การสร้างสรรค์ผลงานในครั้งนี้ประสบความสำเร็จได้ด้วยดี และขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุก ๆ ท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณวราคร จิรภัทรนันต์ สามิ ที่เข้าใจและพร้อมที่จะรับฟังปัญหาทุกเรื่อง และคอยช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน ให้กำลังใจในวันที่ผู้วิจัยรู้สึกท้อแท้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถก้าวผ่านทุกอุปสรรคมาได้ด้วยดี อีกทั้งขอขอบคุณ คุณเปรมทิพย์ ชมภูคำ เพื่อนที่คอยช่วยเหลือ ช่วยกันแก้ปัญหา แบ่งปันข้อมูล และคอยเป็นกำลังใจที่ดีให้กันและกันมาโดยตลอด

สิ่งสำคัญสุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การอุปการะอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนส่งเสริมการศึกษา คอยให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจที่ดีที่สุด ทำให้ผู้วิจัยสามารถทำงานวิจัยสำเร็จลุล่วงได้ในวันนี้ และขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่าน ที่ผู้วิจัยได้นำมาอ้างอิงในการทำวิจัย จนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยฉบับนี้จะมีประโยชน์อยู่ไม่น้อย จึงขอมอบส่วนดีทั้งหมดนี้ ให้แก่เหล่าคณาจารย์ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงานวิจัยที่ทำให้ผลงานวิจัยเป็นประโยชน์ และสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น

ปริญานรณ จิรภัทรนันต์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
สมมติฐานของการวิจัย	10
ขอบเขตของการวิจัย	10
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	11
กรอบแนวคิดในการวิจัย	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	14
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	20
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่ายวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยว	24
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	35
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	41
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	67
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	67
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	69
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	77
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล	82
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	82
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	86
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	86
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา	88
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน	124
สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	163
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	166
สรุปผลการวิจัย.....	166
อภิปรายผลการวิจัย	169
ข้อเสนอแนะ	178
บรรณานุกรม	182
ภาคผนวก	195
ภาคผนวก ก	196
ภาคผนวก ข	219
ภาคผนวก ค	252
ประวัติย่อของผู้วิจัย	254

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา
จังหวัดปราจีนบุรี 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565).....3

ตารางที่ 2 สถิตินักท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี5

ตารางที่ 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยตามสัดส่วนของประเภทกลุ่มของผู้ประกอบการ...68

ตารางที่ 4 รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแบบสอบถาม78

ตารางที่ 5 สรุปค่า Cronbach's alpha80

ตารางที่ 6 จำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ และข้อมูลส่วนตัวของ
ผู้ประกอบการ.....88

ตารางที่ 7 จำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ และข้อมูลส่วนตัวของ
ผู้ประกอบการจัดกลุ่มใหม่90

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่าย
วิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ.....92

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่าย
วิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้มีส่วนได้เสีย.....100

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่าย
วิสาหกิจท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ109

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
.....117

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ
การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี121

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์การแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution)125

ตารางที่ 14 ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity).....126

ตารางที่ 15 Model summary.....127

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณศึกษาภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการที่มี อิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของ จังหวัดปราจีนบุรี	128
ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณศึกษาภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการที่มี อิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของ จังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้การวิเคราะห์ Multiple analysis.....	129
ตารางที่ 18 การวิเคราะห์การแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution)	133
ตารางที่ 19 ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity).....	134
ตารางที่ 20 Model summary.....	135
ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณศึกษาภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการที่มี อิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของ จังหวัดปราจีนบุรี	136
ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณศึกษาภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียที่มี อิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของ จังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้การวิเคราะห์ Multiple Analysis.....	137
ตารางที่ 23 การวิเคราะห์การแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution)	141
ตารางที่ 24 ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity).....	142
ตารางที่ 25 Model summary.....	143
ตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณศึกษาภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มที่มี อิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของ จังหวัดปราจีนบุรี	144
ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณศึกษาภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มที่มี อิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของ จังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้การวิเคราะห์ Multiple analysis.....	145
ตารางที่ 28 การวิเคราะห์การแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution)	149
ตารางที่ 29 ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity).....	150

ตารางที่ 30 Model summary.....	151
ตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อ ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัด ปราจีนบุรี	152
ตารางที่ 32 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อ ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัด ปราจีนบุรี โดยใช้การวิเคราะห์ Multiple analysis	153
ตารางที่ 33 การวิเคราะห์การแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution)	156
ตารางที่ 34 ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity).....	157
ตารางที่ 35 Model summary.....	157
ตารางที่ 36 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วน ได้เสีย ด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มี อิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของ จังหวัดปราจีนบุรี	159
ตารางที่ 37 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วน ได้เสีย ด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มี อิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของ จังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้การวิเคราะห์ Multiple analysis.....	160
ตารางที่ 38 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	163

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
ภาพที่ 2 ตัวแบบการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างยั่งยืน.....	28
ภาพที่ 3 แบบจำลองเป้าหมายของการบูรณาการกลยุทธ์การจัดการเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเครือข่าย.....	31
ภาพที่ 4 มิติการพัฒนาที่ยั่งยืน.....	44

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอีกหนึ่งกำลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยที่จำนวนนักท่องเที่ยวถือเป็นหัวใจสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย ในปัจจุบันนี้เกิดการแข่งขันที่สูงมากในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หากแต่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรที่ได้เปรียบกว่าประเทศอื่น ๆ แต่ละจังหวัดจะมีเอกลักษณ์ของตนเองทำให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้น ซึ่งเป็นรายได้ที่สำคัญโดยเฉพาะแก่ชุมชนของจังหวัดนั้น ๆ การที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักที่รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนเพื่อนำรายได้เข้าสู่ประเทศและแข่งขันกับนานาประเทศได้ ทำให้เกิดการตอบสนองของภาครัฐและภาคธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งเกิดกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวของทุกจังหวัดขึ้น ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพื่อการเกิดรายได้อย่างต่อเนื่องและในระยะยาว (สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย, 2552)

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพ สุขภาพ อันหมายถึง การให้บริการที่ส่งผลให้เกิดความผาสุก (Wellness) เช่น การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ การนวดหรือประคบสมุนไพรเพื่อสุขภาพ รวมถึงโปรแกรมการลดน้ำหนัก การฝึกโยคะ ไทเก๊ก และการทำสมาธิ ฯลฯ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องกับการให้บริการเชิงสุขภาพเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีสุขภาพทั้งร่างกาย และจิตใจที่แข็งแรงเป็นต้น นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2560 Global Wellness Tourism รายงานว่ามูลค่าตลาด Wellness Tourism ทั่วโลกนั้นมีมูลค่าประมาณ 124 ล้านล้านบาท และประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 13 ของโลก มีรายได้ถึง 100,000 ล้านบาท และมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาใช้บริการมากกว่า 9.7 ล้านครั้งต่อปี ทั้งนี้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกำลังได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก และมีแนวโน้มที่จะเติบโตได้อย่างก้าวกระโดด ภูมิภาคอาเซียนถือเป็นจุดหมายปลายทางของกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีชื่อเสียงระดับโลกด้านการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพและยังคงได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการนวดแผนไทยซึ่งได้เป็นที่นิยมของธุรกิจนวดทั่วโลก อีกทั้งยังมีชื่อเสียงด้านการบำบัดและการดูแลสุขภาพแผนไทยโบราณ สปา สมุนไพรไทย

และการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม และแพทย์แผนไทยประยุกต์ที่นำศาสตร์ด้านการดูแลสุขภาพของ ประเทศจีน อินเดีย และประเทศอื่น ๆ มาประยุกต์รวมด้วย (Global Spa Summit, 2012) โดยในปี พ.ศ. 2562 ประเทศมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด 39.8 ล้านคน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) จุดแข็งของธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย คือ การประยุกต์ใช้ทรัพยากรด้าน สุขภาพที่มีอยู่อย่างหลากหลาย เช่น ธุรกิจสปาที่ใช้สมุนไพรหรือทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อสร้าง ประสบการณ์แปลกใหม่ให้แก่ผู้ใช้บริการ และธุรกิจสอนการทำสมาธิและโยคะที่ประยุกต์ความรู้ ด้านการทำสมาธิตามหลักพุทธศาสนา เป็นต้น (Marketeer, 2017)

โดยหากกล่าวถึงภูมิภาคเอเซียนั้น ประเทศที่มีบทบาทสำคัญในการให้บริการด้านการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ ไทย สิงคโปร์ อินเดีย ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย ตามลำดับ โดยการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเซียมีการกระจุกตัวอยู่ในประเทศไทยและสิงคโปร์ โดยส่วนแบ่ง การตลาดที่ทั้งสองประเทศนี้ถือครองรวมกันอยู่ที่ร้อยละ 71 ของมูลค่าการตลาดทั้งหมดในภูมิภาค เอเซีย (กานดา ธีรานนท์, 2561) ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นภาคธุรกิจที่ ก่อให้เกิดรายได้แก่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยในปี 2558 พบว่าประเทศไทยมีรายได้จากการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นอันดับ 4 ของประเทศในภูมิภาคเอเซียแปซิฟิก มีรายได้ถึง 8,823.9 ล้าน ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา จนถูกกำหนดให้เป็น 1 ใน 5 อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-curve) ของประเด็นวิจัยด้านอุตสาหกรรมเป้าหมาย ในนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2560-2564) (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2559) นอกจากนั้นกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2559) ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพของประเทศไทย ด้วยการ 1. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการจัดบริการสุขภาพ 2. ส่งเสริมพัฒนาบริการสุขภาพจำแนกรายผลผลิตหลัก 3. มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการในทุกกระดับ 4. การพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน/ ผู้ประกอบการรายย่อยเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และ 5. ส่งเสริมการตลาดและ ประชาสัมพันธ์ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกระทรวงสาธารณสุข, 2559) เพื่อเสริมสร้าง ศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น

ยิ่งไปกว่านั้นจากกระแสความใส่ใจด้านสุขภาพที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลให้ธุรกิจ ด้านสุขภาพได้พัฒนาสินค้าและบริการให้ครอบคลุมตั้งแต่การส่งเสริมสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ ให้แข็งแรงเพื่อป้องกันโรคร้ายต่าง ๆ การฟื้นฟูสุขภาพหลังการบำบัดรักษา รวมไปถึงผลิตภัณฑ์ เพื่อสุขภาพต่าง ๆ ที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสมุนไพรเป็นทางเลือกหนึ่งในการตอบสนองความ ต้องการดังกล่าว อีกทั้งประเทศไทยยังเป็นแหล่งผลิตสมุนไพรที่สำคัญ รวมไปถึงความพร้อม ของปัจจัยขั้นพื้นฐานด้านอุตสาหกรรมของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจำนวนมากที่ทำงาน

เกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาสมุนไพรทำให้สมุนไพรไทยมีโอกาสเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศ (दनัย จันทรเจ้าฉาย, 2556) รัฐบาลจึงตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว และได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพของเอเชีย (Medical Hub of Asia) ซึ่งได้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ในยุทธศาสตร์ที่ 1 ที่มุ่งเน้นการเป็นหนึ่งในผู้นำการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับภูมิภาคสู่ระดับสากล (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) และแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทยฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560-2564 ที่เน้นเรื่องการเพิ่มมูลค่าและพัฒนาการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล (กระทรวงสาธารณสุข, 2559) ได้ดำเนินงานบูรณาการกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการสร้างเมืองสุขภาพแบบครบวงจร (Wellness city) โดยนำร่องที่จังหวัดปราจีนบุรีเป็นต้นแบบของประเทศ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัดปราจีนบุรี คือ “เมืองอุตสาหกรรมสีเขียว ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกษตรปลอดภัย เมืองสมุนไพรต้นแบบ” โดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565)

เป้าหมายการพัฒนา	ตัวชี้วัด/เป้าหมายรวม 5 ปี	ข้อมูลค่าฐาน	เป้าหมายรายปี					เป้าหมายรวม 2561-2565	
			2561	2562	2563	2564	2565		
1. เกษตรปลอดภัย	อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) ด้านการเกษตร	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	
	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนแปลง/ฟาร์ม/สถานประกอบการที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP (ปี 2560)	904 ราย (พืช 285 ราย ประมง 161 ราย) 161 ราย	ร้อยละ 3 (พืช 299 ราย ประมง 169 ราย) 169 ราย	ร้อยละ 3 (พืช 314 ราย ประมง 177 ราย) 177 ราย	ร้อยละ 3 (พืช 330 ราย ประมง 186 ราย) 186 ราย	ร้อยละ 3 (พืช 347 ราย ประมง 195 ราย) 195 ราย	ร้อยละ 3 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 205 ราย	ร้อยละ 3 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 205 ราย	ร้อยละ 15 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 361 ราย
	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนแปลง/ฟาร์ม/สถานประกอบการที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP (ปี 2560)	904 ราย (พืช 285 ราย ประมง 161 ราย) 161 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 299 ราย ประมง 169 ราย) 169 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 314 ราย ประมง 177 ราย) 177 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 330 ราย ประมง 186 ราย) 186 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 347 ราย ประมง 195 ราย) 195 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 205 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 205 ราย	ร้อยละ 25 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 361 ราย
	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนแปลง/ฟาร์ม/สถานประกอบการที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP (ปี 2560)	904 ราย (พืช 285 ราย ประมง 161 ราย) 161 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 299 ราย ประมง 169 ราย) 169 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 314 ราย ประมง 177 ราย) 177 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 330 ราย ประมง 186 ราย) 186 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 347 ราย ประมง 195 ราย) 195 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 205 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 205 ราย	ร้อยละ 25 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 361 ราย
	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนแปลง/ฟาร์ม/สถานประกอบการที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP (ปี 2560)	904 ราย (พืช 285 ราย ประมง 161 ราย) 161 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 299 ราย ประมง 169 ราย) 169 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 314 ราย ประมง 177 ราย) 177 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 330 ราย ประมง 186 ราย) 186 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 347 ราย ประมง 195 ราย) 195 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 205 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 205 ราย	ร้อยละ 25 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 361 ราย
	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนแปลง/ฟาร์ม/สถานประกอบการที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP (ปี 2560)	904 ราย (พืช 285 ราย ประมง 161 ราย) 161 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 299 ราย ประมง 169 ราย) 169 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 314 ราย ประมง 177 ราย) 177 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 330 ราย ประมง 186 ราย) 186 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 347 ราย ประมง 195 ราย) 195 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 205 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 205 ราย	ร้อยละ 25 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 361 ราย
	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนแปลง/ฟาร์ม/สถานประกอบการที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP (ปี 2560)	904 ราย (พืช 285 ราย ประมง 161 ราย) 161 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 299 ราย ประมง 169 ราย) 169 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 314 ราย ประมง 177 ราย) 177 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 330 ราย ประมง 186 ราย) 186 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 347 ราย ประมง 195 ราย) 195 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 205 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 205 ราย	ร้อยละ 25 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 361 ราย
	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนแปลง/ฟาร์ม/สถานประกอบการที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP (ปี 2560)	904 ราย (พืช 285 ราย ประมง 161 ราย) 161 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 299 ราย ประมง 169 ราย) 169 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 314 ราย ประมง 177 ราย) 177 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 330 ราย ประมง 186 ราย) 186 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 347 ราย ประมง 195 ราย) 195 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 205 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 205 ราย	ร้อยละ 25 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 361 ราย
	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนแปลง/ฟาร์ม/สถานประกอบการที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP (ปี 2560)	904 ราย (พืช 285 ราย ประมง 161 ราย) 161 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 299 ราย ประมง 169 ราย) 169 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 314 ราย ประมง 177 ราย) 177 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 330 ราย ประมง 186 ราย) 186 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 347 ราย ประมง 195 ราย) 195 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 205 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 205 ราย	ร้อยละ 25 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 361 ราย
	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนแปลง/ฟาร์ม/สถานประกอบการที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP (ปี 2560)	904 ราย (พืช 285 ราย ประมง 161 ราย) 161 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 299 ราย ประมง 169 ราย) 169 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 314 ราย ประมง 177 ราย) 177 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 330 ราย ประมง 186 ราย) 186 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 347 ราย ประมง 195 ราย) 195 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 205 ราย	ร้อยละ 5 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 205 ราย	ร้อยละ 25 (พืช 364 ราย ประมง 205 ราย) 361 ราย

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เป้าหมาย	ตัวชี้วัดเป้าหมาย	ข้อมูลค่า	เป้าหมายรายปี					เป้าหมายรวม
			2561	2562	2563	2564	2565	
การพัฒนา	รวม 5 ปี	ฐาน	2561	2562	2563	2564	2565	2561-2565
2. เมือง	ร้อยละที่เพิ่มขึ้น	350 ล้าน	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ 75
สมุนไพรมูลค่าการ	จำหน่าย	บาท	15	15	15	15	15	(704 ล้านบาท)
ต้นแบบ	ผลิตภัณฑ์	(ปี 2560)	(421	(463	(532	(612	(704	
สมุนไพรมูลค่าการ	จำหน่าย	บาท)	ล้านบาท)	ล้านบาท)	ล้านบาท)	ล้านบาท)	ล้านบาท)	
จำนวน	สถานบริการ	28 แห่ง	40 แห่ง	45 แห่ง	50 แห่ง	55 แห่ง	60 แห่ง	60 แห่ง
สาธารณสุขซึ่ง	จัดบริการแพทย์	(ปี 2560)						
แผนไทยครบ	วงจร							

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565). (2561).

จากตารางที่ 1 แสดงถึงตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดที่มีการกำหนดเป้าหมาย คือ การพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรีให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมสีเขียว ท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรปลอดภัย เมืองสมุนไพรต้นแบบ เป็นการแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลให้ความสำคัญ โดยให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดนำร่องเป็นเมืองสมุนไพรต้นแบบที่เน้นการเพิ่มมูลค่าและพัฒนาการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล

จังหวัดปราจีนบุรีจัดอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์มีความหลากหลายทางชีวภาพและพืชพันธุ์สมุนไพร อีกทั้งยังเป็น 1 ใน 4 จังหวัดเป้าหมายในการจัดตั้งเมืองสมุนไพร ร่วมกับจังหวัดเชียงราย จังหวัดสกลนคร และจังหวัดสุราษฎร์ธานี (กระทรวงสาธารณสุข, 2559) ทำให้สมุนไพรของจังหวัดปราจีนบุรีได้รับความนิยม และมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ยังมีความพร้อมทางด้านการแพทย์แผนไทยในการนำสมุนไพรมาดูแลบำบัดรักษาฟื้นฟู และผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถรับรองความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้ อีกทั้งยังก่อให้เกิดการขยายตัวด้านเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชน มีแนวโน้มและโอกาสการขยายตัวทางการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีเพิ่มขึ้น เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญมากในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ช่วยให้เกิดการสร้างงาน เกิดการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน การพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน และสร้างรายได้เข้าสู่จังหวัดรายละเอียดดังตารางที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีดังกล่าวมาข้างต้นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความมั่นคงให้ประชาชนตั้งแต่การเริ่มต้นจากต้นทาง คือ มีรายได้จากการปลูกสมุนไพร ระหว่างทาง คือ นำสมุนไพรมาใช้บริการสุขภาพ และปลายทาง คือ พัฒนาสู่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่สามารถสร้างรายได้กลับสู่ชุมชนเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืนในอนาคตได้ (สำนักข่าวไทย, 2559)

ตารางที่ 2 สถิตินักท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

รายการ	พ.ศ. 2557	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2559	อัตราการเปลี่ยนแปลง		
จำนวนผู้เยี่ยมชม	1,293,107	1,338,269	1,399,324	1.26	3.49	4.61
ชาวไทย	1,204,931	1,249,194	1,307,844	1.27	3.67	4.61
ชาวต่างประเทศ	88,176	89,075	92,080	1.15	1.02	3.37
รายได้จากการท่องเที่ยว (ลบ.)	3,216.39	3,504.49	3,750.95	2.41	8.96	7.03
ชาวไทย	2,886.39	3,154.89	3,382.92	2.45	9.30	7.23
ชาวต่างประเทศ	330.00	349.60	368.03	2.05	5.94	5.27

ที่มา: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดปราจีนบุรี (2560)

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าจังหวัดปราจีนบุรีได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวมีอัตราที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีจำนวนรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นกัน ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีถือว่าเป็นธุรกิจที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรีที่จะสามารถดึงดูดและรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพยังช่วยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายในจังหวัดปราจีนบุรีได้อีกด้วย

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เน้นการแพทย์สมุนไพรและสปา หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงดงามทางธรรมชาติและสอดแทรกด้วยวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาเพื่อการดูแลสุขภาพ บำบัดอาการเจ็บป่วย และการส่งเสริมสุขภาพ เช่น การสปา และการนวดแผนไทยที่ช่วยส่งเสริมให้ร่างกายของนักท่องเที่ยวรู้สึกผ่อนคลาย ส่งผลให้มีสุขภาพจิตที่ดี เป็นต้น โดยการเดินทางท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต การดำรงชีวิต

และพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพด้วยผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูป ด้วยภูมิปัญญาพื้นบ้านและท้องถิ่นที่มีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ (กรมการท่องเที่ยว, 2561) โดยแนวทางการพัฒนาสำหรับในประเทศไทยการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้องของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบเครือข่ายวิสาหกิจนับว่าเป็นอีกหนึ่งแนวทางหลักในการขับเคลื่อน และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (ความสำเร็จจากการเข้าร่วมกลุ่มของผู้ประกอบการในรูปแบบ “คลัสเตอร์” โดย สสว., 2562) โดยเห็นได้จากภาครัฐส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้วยเครือข่ายวิสาหกิจออกมามากมาย

ในปัจจุบันการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดปราจีนบุรีทำได้ดีแล้ว แต่อาจยังขาดการร่วมมือกันเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับธุรกิจ (ชงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร, 2553, หน้า 98) ที่ช่วยสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกและคนในชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จึงอาจต้องมีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนผ่านการจัดการแบบร่วมมือกัน และมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยตัวอย่างเครือข่ายวิสาหกิจที่ประสบความสำเร็จจากการร่วมมือกัน เช่น เครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดระนอง ซึ่งในปัจจุบันได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติอย่างต่อเนื่อง ธุรกิจมีความเข้มแข็งมากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันมีการพัฒนาให้เกิดเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพขึ้น โดยมีการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และการวางแผนเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกัน (วุฒิชชาติ สุนทรสมัย, 2560, หน้า 113-119) นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายวิสาหกิจท่องเที่ยวจังหวัดพังงาที่หลังจากเกิดภัยพิบัติจากสึนามิ ผู้ประกอบการมีการรวมตัวกันในรูปแบบของสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดพังงา และพยายามร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างเต็มที่ เพื่อฟื้นฟูธุรกิจร่วมกับภาครัฐในการกำหนดทิศทางที่เหมาะสมในการพลิกฟื้นและพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวให้เติบโตได้อย่างยั่งยืน (วุฒิชชาติ สุนทรสมัย, 2560, หน้า 109) เป็นต้น

อย่างไรก็ดีที่ผ่านมากลุ่มวิสาหกิจส่วนใหญ่จะยังไม่มียุทธศาสตร์ และการบริหารกลุ่มหรือวัตถุประสงค์ในการรวมกลุ่มยังไม่ชัดเจน เมื่อมีปัญหาจึงจะประชุมกันเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิด ๆ และแทบจะไม่เกิดประโยชน์ในการรวมกลุ่ม โดยเฉพาะไม่ได้นำข้อได้เปรียบของการรวมกลุ่มมาขยายผลให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ทั้งที่แนวคิดการสร้างเครือข่ายของวิสาหกิจเป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยการสร้างเครือข่ายหรือการรวมกลุ่มธุรกิจเท่านั้นที่จะเป็นการประสานพลังร่วมกันขับเคลื่อนความอยู่รอดและการเจริญเติบโตของธุรกิจ (จิตตากรณี เวียงวิเศษ และภรณ์ หลาวทอง, 2554, หน้า 16)

ในจังหวัดปราจีนบุรีได้มีการส่งเสริมและเสนอขายสินค้าทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอยู่ก่อนแล้ว แต่เป็นแบบต่างคนต่างดำเนินการ ยังไม่มีการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายวิสาหกิจทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในการจัดทำแผนเพื่อส่งเสริมและให้บริการทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบบูรณาการอย่างชัดเจนและจริงจัง และยังคงมีประเด็นปัญหาของผู้ประกอบการที่ทำให้การรวมกลุ่มไม่ประสบความสำเร็จ เช่น นโยบายและการสนับสนุนจากภาครัฐไม่สามารถตอบสนองความต้องการและความเป็นจริงของการเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรมวิสาหกิจได้ มีปัญหาทางการเงินขาดความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ และปัญหาด้านแรงงานที่มีทักษะ เป็นต้น (ชงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร, 2553, หน้า 98) ซึ่งส่งผลให้การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ ไม่ว่าจะในเรื่องความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจที่ถูกต้องและเหมาะสม ทุนมนุษย์ในด้านทักษะ และความชำนาญของคนในพื้นที่ยังไม่เพียงพอ ประกอบกับการวางแผนการพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ที่ควรเริ่มต้นตั้งแต่การยกเครื่องระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พร้อมทั้งการปฏิรูประบบค่าจ้างให้เหมาะสมเพื่อรองรับการทำงานร่วมกันในระบบเท่าเทียมกันของเครือข่ายวิสาหกิจ

นอกจากนั้นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่ดี โดยอาศัยแกนหลักคือ ชุมชน (Community-based tourism) การบริหารจัดการของชุมชนเกิดขึ้นทั่วไปในประเทศด้อยพัฒนาแต่ไม่อาจพัฒนาขยายตัวได้เนื่องจากสาเหตุ 4 ประการ คือ ประการแรกชุมชนในประเทศด้อยพัฒนามีหลากหลายรูปแบบหลากหลายชุมชน กระจัดกระจายกันอยู่ไม่สัมพันธ์กัน ประการที่สองความรู้ความสามารถในการจัดการเชิงธุรกิจของชุมชนยังมีน้อยและบางส่วนยังต้องอาศัยทุนจากภายนอก ประการที่สามการพัฒนาเทคโนโลยีมีจำกัด และประการที่สี่ความสามารถทางการตลาดมีจำกัดตลาดไม่แน่นอนขยายตัวได้ยาก โดยขาดความร่วมมือกันอย่างจริงจัง (โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัถย์, 2533) ปัจจัยเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยเครือข่ายชุมชน (Community-based network)

ถึงอย่างไรก็ตามการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายมิได้เกิดขึ้นได้ง่าย ดังนั้นจังหวัดปราจีนบุรีจึงได้แรงสนับสนุนจากการดำเนินงานด้วยแผนยุทธศาสตร์โดยกรมการพัฒนาชุมชน พ.ศ. 2555-2559 ซึ่งสนับสนุนนโยบายของภาครัฐในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนเพื่อเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการแก้ปัญหาครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการและเสริมสร้างความสุขมวลรวมของชุมชนอาศัยรากฐานการพัฒนาด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างสรรค์ชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข เป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถของการบริหารจัดการชุมชน ด้วยกลยุทธ์การบริหารจัดการข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทไทย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ พลังของผู้นำองค์กรเครือข่ายในการขับเคลื่อนและบูรณาการแผนชุมชนสู่การปฏิบัติตลอดจนยังเป็นการส่งเสริม

การบริหารจัดการความรู้ของชุมชน ส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยการพัฒนาผู้ผลิต ผู้ประกอบการและตลาด และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ปรากฏสู่เวทีโลก การบริหารจัดการของ ชุมชนหมู่บ้านปลูกพืชสมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับ และแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ร่วมกับชมรมธุรกิจท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี (วุฒิชชาติ สุนทรสมัย และปิยะพร ธรรมชาติ, 2559, หน้า 169)

แม้ว่าจังหวัดปราจีนบุรีจะมีศักยภาพ และความพร้อมในการส่งเสริมเมืองสมุนไพรให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้ (อุษณีย์ ผาสุข และคณะ, 2561, หน้า 152) แต่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ถูกจัดขึ้นนั้นยังขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เช่น ศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี และศักยภาพของ การสนับสนุนของหน่วยงานการร่วมมือและการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนเชิง สุขภาพ การบูรณาการความร่วมมือในการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีเพื่อการ พัฒนาเครือข่ายชุมชนอย่างยั่งยืน ด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ได้แก่ ชุมชน ภาครัฐและหน่วยงาน สนับสนุน และรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เหมาะสม ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อ การท่องเที่ยวเช่นเดียวกัน (กรมการท่องเที่ยว, 2561) ปัจจัยเหล่านี้กลายเป็นกลไกสำคัญและกลไกหลัก ในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ระบบเศรษฐกิจพัฒนาบนพื้นฐานของนวัตกรรมได้ในอนาคต

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์ใช้ตัวแบบการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนของวุฒิชชาติ สุนทรสมัย (2560, หน้า 399-403) ที่เสนอไว้โดยสรุปว่า เป็นแนวทางการพัฒนาบทบาทของเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวที่ควรจะเป็นและเหมาะสมกับ ประเทศไทยอย่างยั่งยืน โดยมี 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ ผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย และด้านการ บริหารจัดการ และแนวคิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนของ Cohen and Uphoff (1981, p. 6) ดังนั้นเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัย จึงจำเป็นต้องทำการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยศักยภาพการรวมกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของ ผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มี อิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษา และค้นคว้าเพิ่มเติม พบว่า ไม่มีงานวิจัยใดที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน โดยการประยุกต์ใช้ตัวแบบการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนของวุฒิชชาติ สุนทรสมัย (2560, หน้า 399-403) มาใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยศักยภาพการรวมกลุ่มวิสาหกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการ และรวมเข้ากันกับ ตัวแปรการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนของ Cohen and Uphoff (1981, p. 6) เพื่อศึกษาอิทธิพลที่มี

ต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาครั้งนี้ได้ทำให้เกิดแนวทางในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ สามารถบูรณาการในการทำงานร่วมกัน และสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล จนเกิดการพัฒนาที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืนและยั่งยืน โดยในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ผู้ประกอบการ และคนในชุมชนมีงานทำ ส่งเสริมรายได้ของคนในชุมชน ด้านสังคม ได้แก่ คนในชุมชน และผู้ประกอบการมีการศึกษาที่ดี เท่าเทียมกันมากขึ้นอย่างยั่งยืน และในด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ผู้ประกอบการมีการรับรู้ รับทราบ และมีพฤติกรรมอยากอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยอาศัยการร่วมมือร่วมใจกันจนเกิดเป็นเครือข่าย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำงานวิจัยนี้ขึ้นเพื่อศึกษาศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นการเสริมศักยภาพและยกระดับการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เหมาะสม และเป็นแนวทางการพัฒนาเมืองสมุนไพรในจังหวัดปราจีนบุรีสำหรับตลาดนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่นอกจากจะสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชนแล้ว ยังเป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนโครงการเมืองสุขภาพแบบครบวงจร (Wellness city) ของจังหวัดปราจีนบุรีในอนาคต อันซึ่งจะนำไปสู่การเป็นศูนย์กลางสุขภาพของเอเชีย (Medical Hub of Asia) ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการรวมกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้ประกอบการในจังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อศึกษาศักยภาพการรวมกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้มีส่วนได้เสียในจังหวัดปราจีนบุรี
3. เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการบริหารจัดการรวมกลุ่มของกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดปราจีนบุรี
4. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีต่อการรวมกลุ่มของกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดปราจีนบุรี
5. เพื่อศึกษาอิทธิพลของศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

สมมติฐานของการวิจัย

1. ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี
2. ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี
3. ศักยภาพการบริหารจัดการการรวมกลุ่มมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี
4. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี
5. ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ (Independent variables) คือ

- ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ 3 ด้าน (วุฒิชชาติ สุนทรสมัย, 2560) ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย และการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม
- การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (Cohen & Uphoff, 1981)

ตัวแปรตาม (Dependent variables) คือ ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี (Kammeier, 2001)

ขอบเขตด้านประชากร

ผู้ประกอบการ ผู้เป็นเจ้าของกิจการ และผู้บริหารหรือผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจที่ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพขนาดย่อม ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวนทั้งหมด 1,582 ราย ที่ลงทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนของกรมส่งเสริมการเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร, ม.ป.ป.)

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี

ขอบเขตด้านเวลา

ศึกษาในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยเรื่องศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน ไปวางแผนและกำหนดกลยุทธ์เพื่อเสริมศักยภาพและยกระดับการให้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เหมาะสม และตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว

2. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในการเชื่อมโยง หรือบูรณาการพัฒนากลยุทธ์การให้บริการ การวางแผนการตลาดด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดปราจีนบุรี

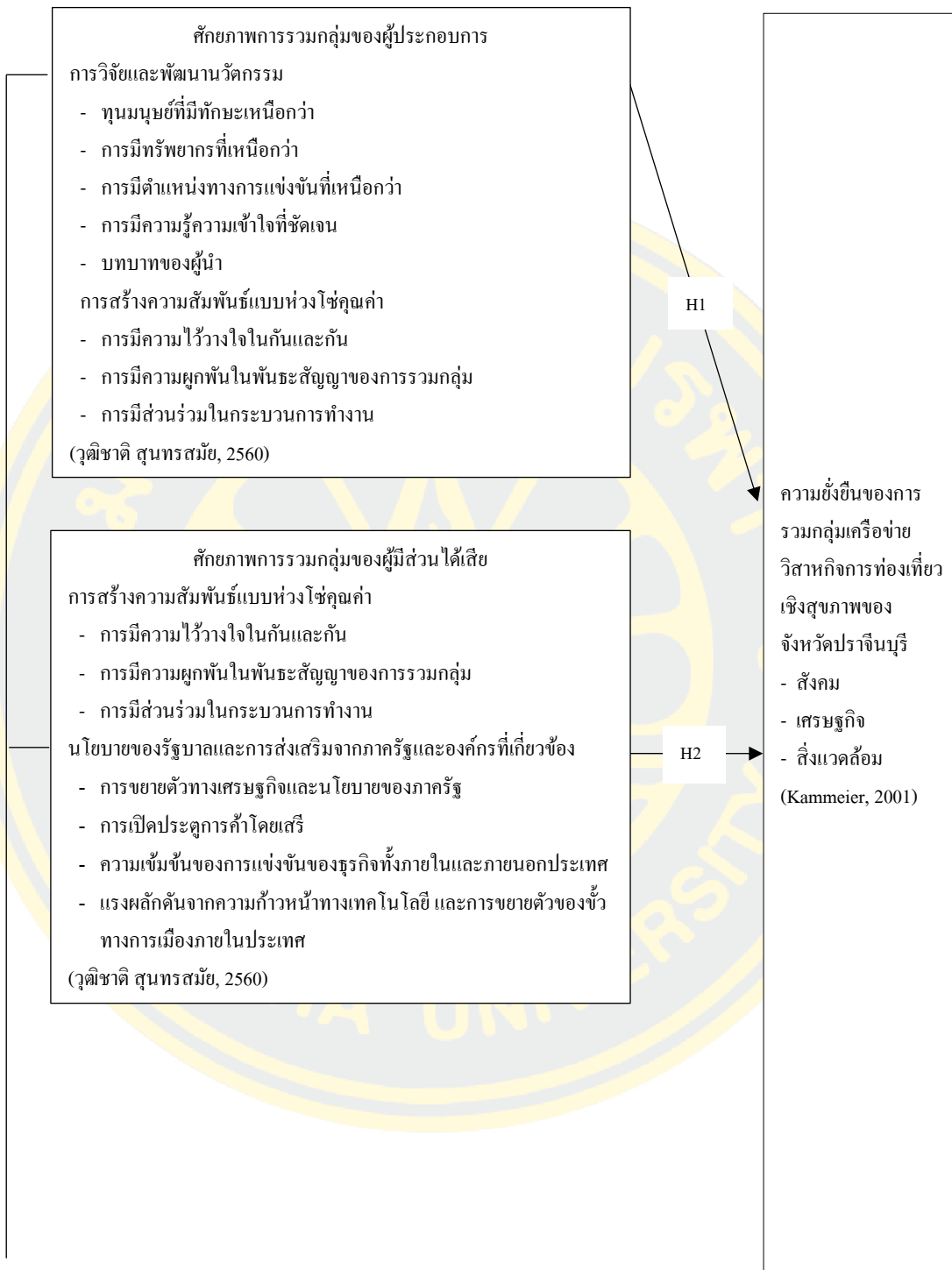
3. ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดปราจีนบุรีสามารถนำข้อมูลการวิจัยไปกำหนดกิจกรรมทางการตลาดเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม และพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้

4. กรมการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนาและปรับปรุงการท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมต่าง ๆ ในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและพัฒนาให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

5. คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้พัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อให้เกิดการร่วมมือกันเป็นเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งเป็นการสร้างความร่วมมือกันเพื่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันเหนือคู่แข่งในตลาด

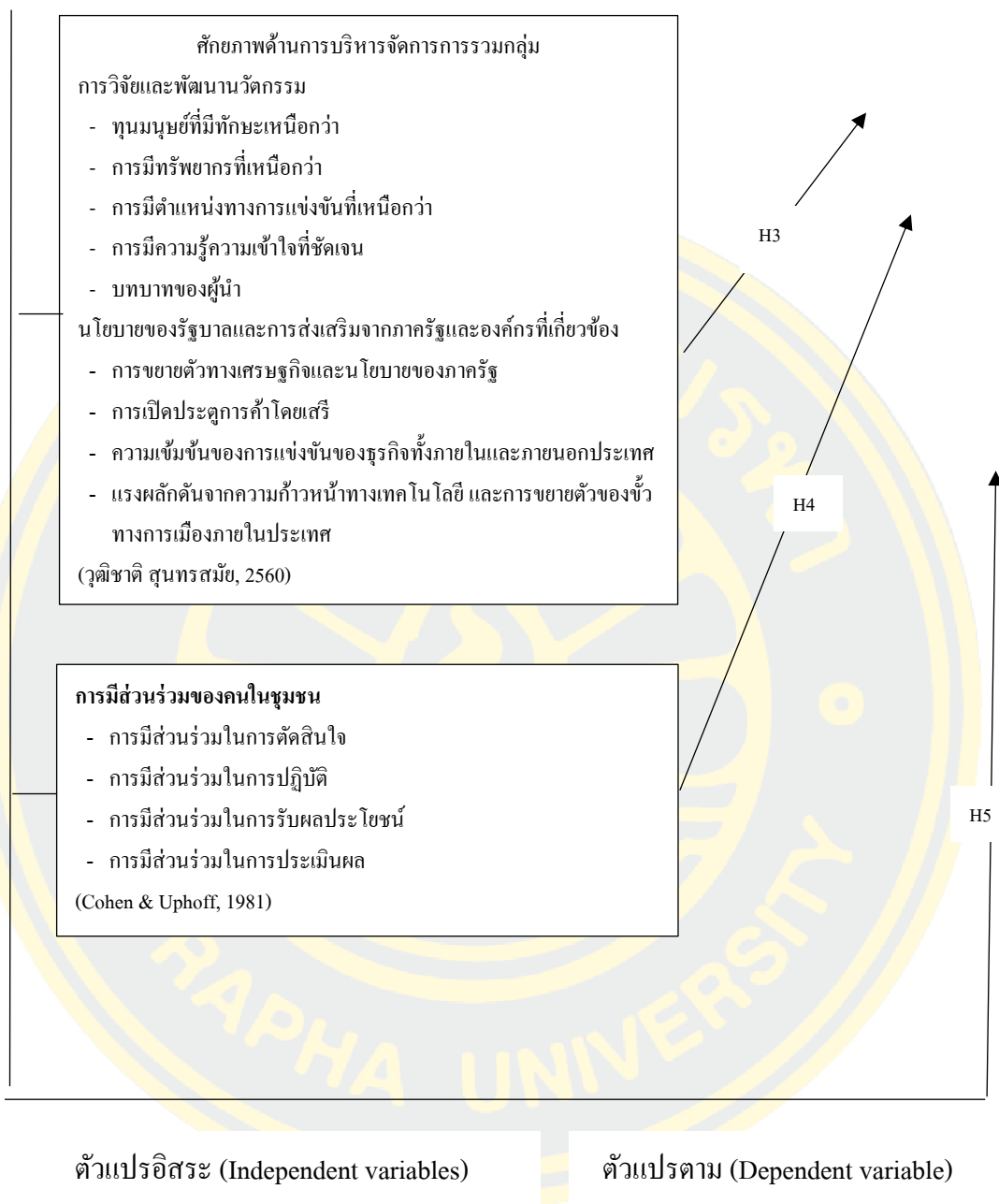
กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวความคิดที่ได้มาจากหนังสือเรื่องการพัฒนาการรวมกลุ่มแบบเครือข่ายวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยว (วุฒิชชาติ สุนทรสมัย, 2560, หน้า 399-403) ผู้วิจัยได้นำมาดัดแปลงเพื่อใช้ศึกษาวิจัยตามขอบเขต ตามกรอบแนวคิด ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

(ดัดแปลงจากแนวคิดของวุฒิชชาติ สุนทรสมย์ (2560); Cohen and Uphoff (1981); Kammeier (2001))

ภาพที่ 1 (ต่อ)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้ประกอบการ หมายถึง ความสามารถของผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ที่มีความพร้อมในการเข้าร่วมเครือข่าย และวัตถุประสงค์เพื่อให้การรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเกิดความสามารถในการแข่งขันสูงสุด ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยเชิงระบบ 2 ด้าน คือ

1. ระบบการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม หมายถึง ความสามารถในการศึกษาค้นคว้า ดัดแปลงสินค้าและบริการให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดและมีกระบวนการผลิต สินค้าและบริการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และแตกต่างไปจากเดิม ประกอบด้วย

1.1 ทูมนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการให้มีความพร้อม และมีทักษะในการทำงานในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการตัดสินใจ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว และด้านความสามารถในการปลูกหรือแปรรูปสมุนไพร จนเกิดความชำนาญและเชี่ยวชาญ เพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเหนือคู่แข่ง

1.2 การมีทรัพยากรที่เหนือกว่า หมายถึง ศักยภาพในการที่ผู้ประกอบการมีการพัฒนานวัตกรรมในการปรับปรุงรูปแบบและการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่ดีกว่าเดิมแตกต่างจากคู่แข่งและไม่เหมือนใคร

1.3 การมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า หมายถึง ความสามารถของผู้ประกอบการที่มีประสิทธิภาพและมีชื่อเสียงในดำเนินการผลิตสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่โดดเด่น ทันสมัย มีคุณภาพดีเหนือคู่แข่ง และลอกเลียนแบบได้ยาก

1.4 การมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว รวมถึงการนำความรู้ ความเข้าใจไปใช้ในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

1.5 บทบาทของผู้นำ หมายถึง ความสามารถของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่ดี และมีความเป็นผู้นำที่สามารถนำพากลุ่มให้ประสบความสำเร็จได้ รวมถึงการให้ความสำคัญในการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ และการทำงานเป็นทีมด้วย

2. ระบบการสร้างความสัมพันธ์แบบห่วงโซ่คุณค่า หมายถึง ความสามารถในการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการในเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ เพื่อสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ ประกอบด้วย

2.1 การมีความไว้วางใจในกันและกัน หมายถึง ความเชื่อใจของสมาชิกที่มีต่อกัน ความเชื่อมั่นในความซื่อสัตย์และความสามารถของกันและกัน มีความเสียสละเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม และสมาชิกมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งสามารถนำพากลุ่มให้ประสบความสำเร็จได้

2.2 การมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม หมายถึง สมาชิกมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดผูกพันกัน มีความเสียสละ ฟังพาท้ายกัน ยอมรับในเป้าหมาย และยึดมั่นในสัญญาที่ได้กำหนดร่วมกัน

2.3 การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน หมายถึง สมาชิกมีการทำงานร่วมกัน ผ่านการประสานความร่วมมือ มีการวางแผน ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขผลการดำเนินงานร่วมกัน รวมถึงให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของสมาชิก เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างความสัมพันธ์และพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้มีส่วนได้เสีย หมายถึง ความสามารถของกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้รับสนับสนุนจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยเชิงระบบ 2 ด้าน คือ

1. ระบบการสร้างความสัมพันธ์แบบห่วงโซ่คุณค่า หมายถึง ความสามารถในการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการในเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1.1 การมีความไว้วางใจในกันและกัน หมายถึง ความเชื่อใจที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับ ภาครัฐ ผู้มีส่วนได้เสีย หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จนเกิดเป็นความสัมพันธ์อันดีต่อที่จะทำให้อุปการะมีผลการดำเนินงานดีขึ้น

1.2 การมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม หมายถึง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของเครือข่ายกับผู้มีส่วนได้เสียหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการไว้วางใจมีความมั่นใจในการทำงานร่วมกัน และเพิ่มความได้เปรียบทางการแข่งขัน

1.3 การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน หมายถึง การทำงานและติดต่อประสานงานร่วมกันของสมาชิกและผู้มีส่วนได้เสียหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันเพื่อประสิทธิภาพการทำงานที่ดีขึ้น

2. ระบบนโยบายของรัฐบาลและการส่งเสริมจากภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง หมายถึง ภาครัฐให้การสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจด้วยแผนยุทธศาสตร์โดยกรมการพัฒนาชุมชน ที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรม

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยเครือข่ายวิสาหกิจ เพื่อแก้ไขปัญหาครัวเรือนยากจน ให้ชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข และเพิ่มขีดความสามารถของในการแข่งขันของธุรกิจประกอบด้วย

2.1 การขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ หมายถึง นโยบายของภาครัฐที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้มีการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

2.2 การเปิดประตูการค้าโดยเสรี หมายถึง การเปิดโอกาสให้ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้เกิดการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน และเพิ่มโอกาสทางธุรกิจ

2.3 ความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ หมายถึง ภาวะการแข่งขันในธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีส่วนช่วยผลักดันให้เกิดการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ระหว่างกัน หรือทำงานร่วมกันเพื่อค้นคว้าวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

2.4 แรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ หมายถึง การสนับสนุนจากภาครัฐ ผู้ส่วนได้เสีย หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการแสวงหาพันธมิตรทางธุรกิจในภูมิภาคที่จะช่วยให้การผลิตและการบริการมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตและบริการได้อย่างเสรี และขยายช่องทางการจัดจำหน่ายให้ทันสมัยและกว้างขวางมากขึ้น

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้านการบริหารจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการของเครือข่ายร่วมกันทั้งผู้ประกอบการ ภาครัฐ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดรูปแบบในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ธุรกิจสามารถดำเนินกิจการเป็นไปตามวิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ที่สมาชิกในกลุ่มต้องการร่วมกัน ส่งผลให้กลุ่มมีการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ และมีความเข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยเชิงระบบ 2 ด้าน คือ

1. ระบบการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการให้ผู้ประกอบการในเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเกิดแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ดัดแปลงผลิตภัณฑ์และบริการ ให้ได้ผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ รวมถึงการเกิดกระบวนการบริหารจัดการที่ทันสมัยเหมาะสมกับสมาชิกในกลุ่ม ให้การทำงานร่วมกันในเครือข่ายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย

1.1 ทูมนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า หมายถึง การพัฒนาด้านบริหารจัดการของผู้ประกอบการให้มีความสามารถในการทำงาน มีความสามารถในการวางแผน การตัดสินใจ และมี

ความรวดเร็วในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ รวมถึงการค้นหาโอกาสและการดำเนินงานเพื่อให้สมาชิกเกิดการพัฒนาศักยภาพ มีความรู้และทักษะในการทำงานมากยิ่งขึ้น

1.2 การมีทรัพยากรที่เหนือกว่า หมายถึง การสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ผู้ประกอบการมีการพัฒนานวัตกรรมทั้งสินค้าและบริการด้านสุขภาพ และมีกระบวนการในการบริหารจัดการที่ช่วยสร้างความแตกต่างและมีศักยภาพเหนือคู่แข่ง

1.3 การมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า หมายถึง การบริหารจัดการของผู้ประกอบการในการพัฒนาสินค้าและบริการที่มีเอกลักษณ์ และมีชื่อเสียง มีวิธีการดำเนินงานที่ช่วยประหยัดและประหยัดต้นทุน มีความสามารถที่เหนือกว่าคู่แข่ง

1.4 การมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ชัดเจน ช่วยเสริมสร้างจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อน รวมถึงการนำความรู้ ความเข้าใจไปใช้ในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมและประสบความสำเร็จ

1.5 บทบาทของผู้นำ หมายถึง ผู้นำให้ความสำคัญในการพัฒนาทักษะและความสามารถของผู้ประกอบการ มีวิสัยทัศน์ และกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน รวมถึงการควบคุมและประเมินผลเพื่อให้กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบรรลุเป้าหมายได้

2. ระบบนโยบายของรัฐบาลและการส่งเสริมจากภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง หมายถึง ความสามารถของรัฐบาล และองค์กรที่เกี่ยวข้องในการเป็นผู้ริเริ่ม ผู้สนับสนุน เป็นที่ปรึกษาในเรื่องของการพัฒนาและการบริหารจัดการเครือข่ายวิสาหกิจเพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับธุรกิจ สามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

2.1 การขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ หมายถึง ภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม และพัฒนาทักษะความสามารถให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้การสนับสนุนโครงการต่าง ๆ และมีการรับฟังการร้องเรียน รวมถึงให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจ

2.2 การเปิดประตูการค้าโดยเสรี หมายถึง การพัฒนาให้ผู้ประกอบการเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้สามารถปรับตัว และดำเนินกิจการได้อย่างเสรีทั้งการค้า การลงทุน แรงงาน และการเงิน ทำให้ธุรกิจบริการการท่องเที่ยวมีการขยายใหญ่และเข้าถึงทรัพยากรได้มากขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้เพิ่มมากขึ้น

2.3 ความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาสินค้าและบริการที่มีมาตรฐานเพื่อรองรับการแข่งขัน โดยผู้ประกอบการมีการปรับตัว และเพิ่มโอกาสทางธุรกิจภายใต้ภาวะการแข่งขันในธุรกิจ สามารถ

เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ ๆ ได้มากขึ้น

2.4 แรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ หมายถึง ภาครัฐมีการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน และพัฒนาสินค้าและบริการให้ทันสมัย เพื่อเพิ่มองค์ความรู้ใหม่ ๆ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมายถึง การพัฒนาความสามารถหรือศักยภาพของคนในชุมชนในการดูแลและการจัดการกับทรัพยากรในชุมชน ตลอดจนถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตน โดยการท่องเที่ยวชุมชนต้องการ ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการ และ ประโยชน์จะกลับไปสู่ชุมชนโดยตรง ประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการตัดสินใจ เสนอแนะความคิดเห็นในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง การที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้าถึงกิจกรรมและทรัพยากรต่าง ๆ ของกลุ่มวิสาหกิจ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการของกลุ่มวิสาหกิจ

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การเกิดขึ้นของกลุ่มวิสาหกิจทำให้คนในชุมชนได้รับประโยชน์ มีโอกาสได้ใช้บริการ คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการได้รับการศึกษาหรือมีควมรู้มากขึ้น ชุมชนเกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การที่คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจ อาจร่วมเป็นคณะกรรมการ ติดตามความก้าวหน้าของกิจกรรม รวมถึงร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาพร้อมกับกลุ่มวิสาหกิจ

ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว หมายถึง การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ให้สามารถพัฒนาอย่างยั่งยืนและเหมาะสม และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภครและคนในชุมชน ประกอบด้วย

1. ด้านสังคม หมายถึง การพัฒนาที่ทำให้คนในเครือข่ายมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น คนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ลดปัญหาการว่างงาน เข้าถึงระบบการศึกษา มีการพัฒนาทักษะของแรงงาน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีสวัสดิการที่ดีเพื่อลดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม อีกทั้งยังช่วยเพิ่มทักษะและฝีมือแรงงานให้สูงขึ้น

2. ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การพัฒนาที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจในชุมชน คนในชุมชนมีรายได้ เกิดการจ้างงาน เกิดการพัฒนาทักษะ มีองค์ความรู้ใหม่ ๆ และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน

รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการให้มีมาตรฐาน

3. ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่สะอาด โดยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและรู้คุณค่า ลดการเกิดมลพิษและของเสียในชุมชน

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ โดยในงานวิจัยนี้ได้ศึกษา กลุ่มชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพร กลุ่มชุมชนร้านสปาและนวดแผนไทย (รวมถึงร้านสปาและนวดสมุนไพรไทยที่ให้บริการในโรงแรมที่พักและโฮมสเตย์) และกลุ่มผลิตและจำหน่ายสินค้าโอท็อปเกี่ยวกับสมุนไพร

เครือข่ายวิสาหกิจหรือคลัสเตอร์ (Cluster) หมายถึง กลุ่มของกิจการและสถาบัน หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งมารวมตัวดำเนินกิจกรรมของกิจการ โดยอาจอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน ในเชิงภูมิศาสตร์หรือเชิงการสื่อสารถึงกัน มีความร่วมมือเกื้อหนุน เชื่อมโยงและเสริมกิจการซึ่งกันและกันอย่างครบวงจร (Porter, 2000, p. 15) โดยหัวใจของการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ คือ การสร้างความร่วมมือบนพื้นฐานของการแข่งขัน

การรวมกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยว หมายถึง การบูรณาการที่ดึงความร่วมมือทุกส่วนผนวกไว้รวมกันอย่างครบวงจร โดยมีบทบาทที่สำคัญ คือ การสร้างความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างจุดเด่นและแก้ไขจุดอ่อนของกลุ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้เข้มแข็งมากขึ้น โดยบทบาทที่เน้นมากที่สุดคือ การกระตุ้นผู้ประกอบการให้เกิดวิสัยทัศน์และกำหนดกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับประโยชน์ของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว คือ การลดต้นทุน การเพิ่มประสิทธิภาพกิจการ และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทันที (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547, หน้า 19)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมและค้นคว้าข้อมูล ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างยั่งยืน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่ายวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยว
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
5. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นหนึ่งในรูปแบบของการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ โดยมีผู้วิจัยได้ให้ความหมายและอธิบายแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไว้เป็นจำนวนมาก ดังนี้

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็น 1 ในรูปแบบของการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และใช้เวลาบางส่วนเพื่อการบำบัดและเสริมสร้างสุขภาพให้แข็งแรง จิตใจสดชื่นแจ่มใสควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว และนำมาปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น สอดคล้องกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) ที่ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยมีการแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและหรือการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ เช่น การนวด/อบ/ประคบสมุนไพร การออกกำลังกายอย่างถูกวิธี การรับคำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพ การฝึกปฏิบัติสมาธิ ตลอดจนการตรวจร่างกาย การรักษาพยาบาล และอื่น ๆ และภายหลังการท่องเที่ยวก็สามารถนำกลับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีสุขภาพที่แข็งแรงทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ เช่นเดียวกับกับวรรณภา วงษ์วานิช (2545, หน้า 145) ที่ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การบำบัดและเสริมสร้างสุขภาพให้แข็งแรง จิตใจสดชื่นแจ่มใสควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว

ส่วนใหญ่นิยมเดินทางไปพักผ่อนยังต่างจังหวัด โดยจะมีการพักผ่อนไปท่ามกลางธรรมชาติ เรียนรู้วิธีการใช้พลังงานจากธรรมชาติมา เห็นวัฒนธรรมท้องถิ่น และนำสิ่งที่ได้รับมาปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

นอกจากนี้ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2555) ยังได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไว้ว่า การท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตามกระแสการเอาใจใส่ดูแลด้านสุขภาพที่กำลังมาแรงในปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมด้านสุขภาพแทรกอยู่ด้วย และหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียรวมทั้งประเทศไทย ต่างให้การส่งเสริมการขยายตลาดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สำหรับประเทศไทยการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนับเป็นช่องทางสำคัญที่สามารถเพิ่มพูนรายได้จำนวนมากเข้าประเทศ และมีโอกาสที่จะขยายตลาดรวมทั้งการลงทุนได้อย่างกว้างขวาง เมื่อมีการเปิดเสรีภาคบริการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทั้งนี้โดยอาศัยความได้เปรียบด้านค่าใช้จ่ายในบริการทางการแพทย์ที่ถูกกว่าด้วยมาตรฐานการรักษาในระดับสากล และความพร้อมในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งบริการรองรับด้านการท่องเที่ยว

สำหรับคนไทยเองแล้ว การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และสุขภาพก็ได้รับความสนใจไม่น้อย เพราะปัจจุบันนี้ คนไทยรุ่นใหม่หันมาใส่ใจดูแลสุขภาพทั้งกายและใจกันมากขึ้นแหล่งท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และสุขภาพจึงเกิดขึ้นหลายแห่ง หรือบางแห่งก็มีมานานแล้วและได้รับการพัฒนาให้เป็นระบบทันสมัยยิ่งขึ้น เช่น น้ำพุร้อนเจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ภูโคลน อำเภอเมืองฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน บ่อน้ำร้อนรักษะวาริน อำเภอเมืองฯ จังหวัดระนอง เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2551)

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงขอสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เพราะคนรุ่นใหม่หันมาใส่ใจดูแลรักษาสุขภาพทั้งทางกายและใจ โดยมีการแบ่งเวลาบางส่วนจากการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและหรือการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ เพื่อเสริมสร้างสุขภาพให้แข็งแรงจิตใจสดชื่นแจ่มใสควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว และนำกลับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545; วรรณมา วงษ์วานิช, 2546; ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2555; การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2551)

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้มีผู้นิยามรูปแบบและประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามคุณประโยชน์หลักที่ลูกค้าต้องการ ไว้ดังนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2552) กล่าวว่าในประเทศไทยการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีรูปแบบการจัดโปรแกรมการทัวร์ที่มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ แบ่งเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. ทั๋วร้ออาหารสมุณไพร เยี่ยมชมศูนย์เกษตรสมุณไพร สวนพฤกษศาสตร์ สมุณไพร และศึกษาเรียนรู้ความมหัศจรรย์แห่งภูมิปัญญาไทยที่สร้างสรรค์จรร ไลงวัฒนธรรมทางด้านอาหาร สมุณไพร ไร่พืชที่มีแคลอรีต่ำและเครื่องค้สมุณไพรที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพรวมทั้งการชมการ สาธิตกระบวนการผลิตอาหาร และเครื่องค้สมุณไพร
2. ทั๋วร้อเกษตรธรรมชาติเยี่ยมชมแหล่งการทำเกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ เกษตร ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ และการเรียนรู้ปลูกผักพื้นบ้านปลอดสารพิษ ด้วยการฝึกฝนการ ปลูกผักพื้นบ้านสำหรับบริโภคได้เอง การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยในการทำเกษตรยั่งยืนแผนใหม่ไร่ปุ๋ย ไร่ยาฆ่าแมลง โดยมีการทัศนศึกษา และพบปะสนทนาพูดคุยกับนักวิชาการพื้นบ้านเกษตรกรรม ไทย
3. ทั๋วร้อสมุณไพรชนบทเยี่ยมชมทัศนศึกษาการปฏิบัติงานของกลุ่มชมรม สมาคม และ ผู้สนใจสมุณไพรเพื่อการรักษาโรคและบำรุงร่างกายในชนบทต่างจังหวัดที่ยังอนุรักษ์ภูมิปัญญา ท้องถิ่นและหมอพื้นบ้านโดยจัดให้มีการเยี่ยมชมสวนสมุณไพรในสถานที่จริงและรับฟังการ บรรยายสรรพคุณ รวมทั้งการสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับหมอพื้นบ้าน และชาวบ้าน สมาชิกชมรมสมุณไพร
4. ทั๋วร้อแหล่งธรรมชาติ เยี่ยมชมแหล่งธรรมชาติและเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการเดินป่าสมุณไพรหรือขี่จักรยานเสือภูเขาชมธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติและป่าธรรมชาติ รวมทั้งกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างหลากหลายในสถานที่พักแรมประเภทโรงแรม และรีสอร์ทที่มี สถานบริการส่งเสริมสุขภาพแบบสปาให้เลือกใช้บริการได้
5. ทั๋วร้อแพทย์แผนไทยเยี่ยมชมวัดโพธิ์ที่มีประวัติความเป็นมาที่มีชื่อเสียงเก่าแก่ซึ่งได้รับ ยกย่องว่าเป็นมหาวิทยาลัยเปิดแห่งแรกของประเทศไทยรับฟังการบรรยาย สรุปร และชมการสาธิต การนวดแผนไทยโบราณเพื่อการรักษาโรคและการส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ วิธีการนวดไทยแผนโบราณจากผู้ที่มีความสามารถ
6. ทั๋วร้อฝึกสมาธิและบำเพ็ญภาวนา เยี่ยมชมวัดป่ากลางธรรมชาติอันสวยสดงดงามและ สบสุข ทำการฝึกปฏิบัติแนวสมาธิพุทธศาสนา เพื่อสร้างความสงบเยือกเย็นของจิตใจท่ามกลางสภาพ ธรรมชาติที่ร่มรื่น หรือนั่งวิปัสสนาบำเพ็ญภาวนาขั้นสูงในสถานที่ที่จัดเตรียมไว้ในวัดป่าธรรมชาติ โดยมีการให้คำปรึกษาแนะนำวิธีปฏิบัติสมาธิอย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อการคลายเครียดใน ชีวิตประจำวัน รวมทั้งศึกษาเรียนรู้ปรัชญาชีวิตและจิตวิญญาณตะวันออก
7. ทั๋วร้อน้ำพุร้อนและอาบน้ำแร่ เยี่ยมชมทัศนศึกษาแหล่งน้ำพุร้อน และบ่อน้ำแร่ที่มีอยู่ใน หลายจังหวัดทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย และพักในโรงแรม และรีสอร์ทที่ตั้งอยู่ในใกล้สถานที่ ให้บริการอาบน้ำแร่เพื่อบำบัดสุขภาพ โดยมีการท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจไปในแหล่ง

ท่องเที่ยวธรรมชาติที่สวยงามในจังหวัดอันเป็นที่ตั้งของน้ำพุร้อนและบ่อน้ำแร่ เช่นเดียวกับ ปัตติดา ดันดิเวชกุล (2546, หน้า 29) ได้กล่าวไว้ว่า ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ตามคุณประโยชน์หลักที่ลูกค้าต้องการ มีดังนี้

1. บริการที่ช่วยผ่อนคลายความเครียด (Relax oriented services) เช่น นวดบำบัด วารีบำบัด (Water therapy) สุคนธบำบัด (Aroma therapy) และการบำบัดด้วยเสียง
2. บริการที่บำรุงรักษาสุขภาพ (Wellness oriented services) เช่น การตรวจสุขภาพ นวดบำบัด วารีบำบัด สุคนธบำบัด การบำบัดด้วยอาหาร การบำบัดด้วยเสียง การบำบัดทางจิตใจ และการบำบัดทางการแพทย์อื่น ๆ
3. บริการที่บำรุงรักษาเพื่อเสริมความงาม (Beauty oriented services) เช่น การดูแลรักษาหน้า การบำบัดร่างกาย และการเสริมสวย

สอดคล้องกับวราวุธ ศิลปอาชา (2546, หน้า 2) ได้กล่าวถึงประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไว้ โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการรับบริการได้ 2 ประเภท สรุปได้ดังนี้

1. การบริการเพื่อการป้องกัน เช่น บริการสปา
2. การบริการเพื่อการแก้ไข เช่น บริการการรักษาพยาบาล

นอกจากนี้ นิรมล บั้นทอง (2549) และจุไรรัตน์ ภูมิพาลี (2563) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในปัจจุบัน โดยแบ่งความหมายตามวัตถุประสงค์ได้ 2 ประเภท คือ

1. การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health healing) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวโดยมีโปรแกรมการทำกิจกรรมบำบัดรักษาโรคหรือฟื้นฟูสุขภาพต่าง ๆ ที่หลากหลาย รวมทั้งการทำฟัน การผ่าตัดเสริมความงาม หรือการผ่าตัดแปลงเพศ ฯลฯ ในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล
2. การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health promotion) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวโดยมีการจัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ อันประกอบด้วยกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพที่หลากหลาย โดยเฉพาะการเดินทางไปในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ การพักผ่อนในโรงแรม รีสอร์ท หรือศูนย์สุขภาพ ซึ่งมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่สถานะนั้น ๆ จัดขึ้น อาทิ การนวดแผนไทย การอบสมุนไพรไทย กิจกรรมบริการสุคนธบำบัด การบริการอาบน้ำแร่ เป็นต้น ซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก

จากหลายแนวคิดที่มีความสอดคล้องและความหมายที่ไปในทางคล้ายคลึงกัน ทำให้ผู้วิจัยสามารถนิยามได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สวยงาม เพื่อไปพักผ่อนหย่อนใจท่ามกลางธรรมชาติ เป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมด้านสุขภาพสอดแทรกอยู่ด้วย เพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่เป็นการเดินทางท่องเที่ยวโดยมีการจัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพที่หลากหลาย เพื่อให้ร่างกายของนักท่องเที่ยวรู้สึกผ่อนคลาย ส่งผลให้มีสุขภาพจิตที่ดี และหรือการบำบัดรักษา

ฟื้นฟูสุขภาพ โดยมีโปรแกรมการทำกิจกรรมบำบัดรักษาโรคหรือฟื้นฟูสุขภาพที่หลากหลายเพื่อ
นักท่องเที่ยวยังมีสุขภาพให้ร่างกายแข็งแรง มีจิตใจสดชื่นแจ่มใสควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว และ
ภายหลังการท่องเที่ยวก็สามารถนำสิ่งที่ได้รับมาปรับปรุง กลับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้มี
คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ โดยการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ การท่องเที่ยว
เชิงบำบัดรักษาสุขภาพ และการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่ายวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยว

ความหมายของเครือข่ายวิสาหกิจ

เครือข่ายวิสาหกิจ คือ การรวมกลุ่มของผู้ประกอบการที่มีความเกี่ยวข้องกัน ใน
อุตสาหกรรมที่อยู่ในทำเลหรือท้องถิ่นเดียวกัน และมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันบนพื้นฐานการ
แข่งขันกันทางธุรกิจ มีการวางแผนกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
องค์ความรู้ และทรัพยากรต่าง ๆ ระหว่างกันในกลุ่ม โดยจะมีการร่วมกันกำหนดเป้าหมาย และ
ทิศทางในการดำเนินกิจการร่วมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพโดยรวมของเครือข่าย
วิสาหกิจนั้น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547)

ความหมายของเครือข่ายวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยว

เครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Tourism cluster มีคำจำกัด
ความว่า เครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว คือ กลุ่มของธุรกิจและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม
ในระบบการท่องเที่ยวและระบบตลาดการท่องเที่ยวรวมตัวดำเนินการอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน
โดยมีความร่วมมือเกื้อหนุน เชื่อมโยง และเสริมกิจการซึ่งกันและกันอย่างครบวงจร และมีการ
เชื่อมโยงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกับอุตสาหกรรมสนับสนุนต่าง ๆ รวมทั้งธุรกิจให้บริการ
สมาคมการค้า สถาบันการศึกษาและฝึกอบรมสถาบันวิจัยและพัฒนา ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐ
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน คือ การเพิ่มผลิตภาพ ซึ่งถือเป็นปัจจัยหลักในการเพิ่ม
ขีดความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืน (Porter, 2001) สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547, หน้า 19) ได้ให้ความหมายเครือข่ายวิสาหกิจด้านการ
ท่องเที่ยวไว้ว่า เครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว คือ การสร้างความร่วมมือกันในทุกส่วนอย่างครบ
วงจร เพื่อสร้างจุดเด่นและแก้ไขจุดด้อยเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งให้กับกลุ่มอุตสาหกรรม โดยบทบาท
ที่สำคัญมากที่สุดคือ การกระตุ้นให้ผู้ประกอบการมีสร้างวิสัยทัศน์และกลยุทธ์เพื่อให้เกิดการลด
ต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพของกิจการ และสามารถแก้ไขปัญหาที่พบเจอได้อย่างทันท่วงที ซึ่งถือว่าเป็น
ประโยชน์ของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว และการรวมกลุ่มวิสาหกิจ
การท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือที่สำคัญเครื่องมือหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างขีดความสามารถ

ในการแข่งขันให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวให้เข้มแข็งและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

การรวมกลุ่มกันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นการจัดประเภท หรือรวมกลุ่มกันตามความหลากหลายของผลิตภัณฑ์และบริการ โดยใช้เทคโนโลยีที่แตกต่างกันในการผลิตและส่งมอบบริการนั้น ๆ โดยการรวมกลุ่มของกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวประกอบด้วยกลุ่มธุรกิจภาคบริการจากหลายภาคส่วน เช่น ร้านอาหาร/ภัตตาคาร โรงแรม/ที่พัก สายการบิน ตัวแทนนำเที่ยว ร้านขายของฝากของที่ระลึก รวมถึงหน่วยงานที่เป็นเจ้าของ หรือครอบครองทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอย่างถูกต้องด้วย (Ioannides et al., 1998 อ้างถึงในวุฒิสภา สุนทรสมัย และคณะ, 2555)

ในขณะที่ United Nations Industrial Development Organization (1999) ได้ให้นิยามความหมายเครือข่ายวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยวไว้ว่า หมายถึง การกระจุกตัวหรือการรวมกลุ่มของวิสาหกิจการท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นหรือพื้นที่ที่ใกล้เคียงกัน โดยที่วิสาหกิจในกลุ่มผลิตสินค้าหรือให้บริการที่มีลักษณะเหมือนกันเกี่ยวข้องกัน หรือส่งเสริมกัน เผชิญกับปัญหาอุปสรรคโอกาสและการท้าทายทางธุรกิจที่คล้ายกัน

ในเวลาต่อมาพรชัย หอมชื่น (2549, จูตาภรณ์ เวียงวิเศษ และภรณ์ หลาวทอง, 2554) ได้กล่าวไว้ว่า เครือข่ายวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยว คือ การรวมกลุ่มกันตามลักษณะของห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) ซึ่งเป็นระบบที่มีความเกี่ยวข้องและต่อเนื่องกันของธุรกิจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มอย่างยั่งยืน ซึ่งการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นจะต้องมีการพัฒนาด้านงานวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งจะต้องมีกระบวนการบริหารจัดการความรู้เพื่อสร้างเป็น “นวัตกรรม” ที่สามารถจับต้องใช้ได้และเป็นรูปธรรมจริง เช่นเดียวกับ Barkley and Henry (2001) ได้ให้ความหมายเครือข่ายวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยวไว้ว่า เครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว คือ กลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมทางการท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันมารวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจการ และมีความร่วมมือเกื้อหนุนเชื่อมโยง และส่งเสริมกิจการซึ่งกันและกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกันคือ การเพิ่มผลิตภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน เป็นไปในทางเดียวกันกับจูตาภรณ์ เวียงวิเศษ และภรณ์ หลาวทอง (2554, หน้า 15-16) กล่าวว่า เป็นการเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ความร่วมมือกัน การแข่งขันกันและความมีประสิทธิภาพโดยรวมของกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยว ซึ่งผู้ประกอบการได้รวมตัวกันเป็นพันธมิตรในการกำหนดกลยุทธ์พร้อมกัน และภายใต้สถานการณ์ที่แข่งขันสมบูรณ์ผู้ประกอบการจะต้องสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน โดยเชื่อมโยงผู้ประกอบการกัน สร้างเครือข่ายในประเทศร่วมมือกันผลิตเป็นกลุ่ม

ผู้วิจัยจึงขอสรุปได้ว่า เครือข่ายวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยว หมายถึง กลุ่มของธุรกิจหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันมารวมตัวกันดำเนินกิจการ โดยมีความร่วมมือเกื้อหนุน เชื่อมโยง และเสริมกิจการซึ่งกันและกันอย่างครบวงจร รวมถึงการเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่ให้การสนับสนุน หรือส่งเสริมการดำเนินงานของเครือข่าย เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ การเพิ่มผลิตภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

กระบวนการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว

กระบวนการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวในประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่เริ่มจากการพัฒนาจากกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว มารวมตัวกันจนเกิดเป็นเครือข่าย โดยได้รับความร่วมมือจากสถาบันการเงิน สถาบันการศึกษา และสถาบันวิจัยและพัฒนา ส่วนบทบาทของภาครัฐจะเป็นเพียงการกระตุ้น และให้การสนับสนุนเพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจมีความแข็งแกร่งและสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลกอย่างยั่งยืน (จิตาภรณ์ เวียงวิเศษ และภรณ์ หลาวทอง, 2554, หน้า 17)

ต่อมาได้มีการกล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างกลุ่มไว้ ดังผลงานวิจัยของ พอร์เตอร์ (Porter, 2001) ที่ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการสร้างกลุ่มที่มีประสิทธิภาพที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคการผลิต การค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวและเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีขั้นตอน 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างกลุ่ม เป็นขั้นตอนที่กระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการเกิดการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ และเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเริ่มจากการเลือกจากกิจการที่มีความตั้งใจและความพร้อม โดยกิจการเหล่านี้จะมีความเกี่ยวพันกัน เช่น มีกลุ่มตลาดเป้าหมายที่คล้ายกัน อยู่ในพื้นที่เดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เป็นต้น

2. การวิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มหรือผู้มีส่วนได้เสีย เป็นการศึกษาขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ตั้งแต่กิจการต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ และเปรียบเทียบกับคู่แข่งในการผลิตสินค้าและบริการ

3. การกำหนดเป้าประสงค์หรือพันธกิจร่วมกัน เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์และทิศทางร่วมกัน โดยผู้มีส่วนได้เสียในเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายที่กลุ่มต้องการดำเนินงาน เพื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่จะช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขัน

4. การกำหนดยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานในกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ เป็นการจัดทำเป็นแผนปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ที่กำหนดไว้เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด

5. การถ่ายโอนจากแผนงานไปสู่การปฏิบัติการ เป็นการดำเนินการตามแผนที่วางไว้และนำไปสู่การปฏิบัติจริง

6. การจัดการโครงสร้างการทำงานและระบบปฏิบัติงานของเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว เป็นการจัดคณะทำงานของเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว กำหนดระยะเวลาและระบุผู้รับผิดชอบ และมีการเลือกผู้นำและทำหน้าที่สื่อแสดงเป้าประสงค์และแผนปฏิบัติงานต่าง ๆ ถึงหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องให้ทราบถึงการจัดตั้งของเครือข่ายวิสาหกิจ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐได้สนับสนุนในด้านต่าง ๆ แก่เครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว

7. การตรวจสอบความก้าวหน้าในการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว เครือข่ายวิสาหกิจควรมีตัวชี้วัดความก้าวหน้าที่แตกต่างกันตามระยะเวลา ทั้งในระยะก่อน ระหว่าง และหลังการทำงานร่วมกัน ในรูปแบบเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว 4 ประเภท ได้แก่

7.1 การวัดกระบวนการ (Process indicator) เป็นการวัดกระบวนการที่เครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวดำเนินการมาแล้ว 2-3 เดือน ว่าเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่

7.2 การวัดการดำเนินการ (Action indicator) เป็นการวัดที่ใช้ตลอดการดำเนินการของเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป โดยพิจารณาบทบาทหน้าที่ รวมถึงการพัฒนาการเรียนรู้ของสมาชิกในเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว

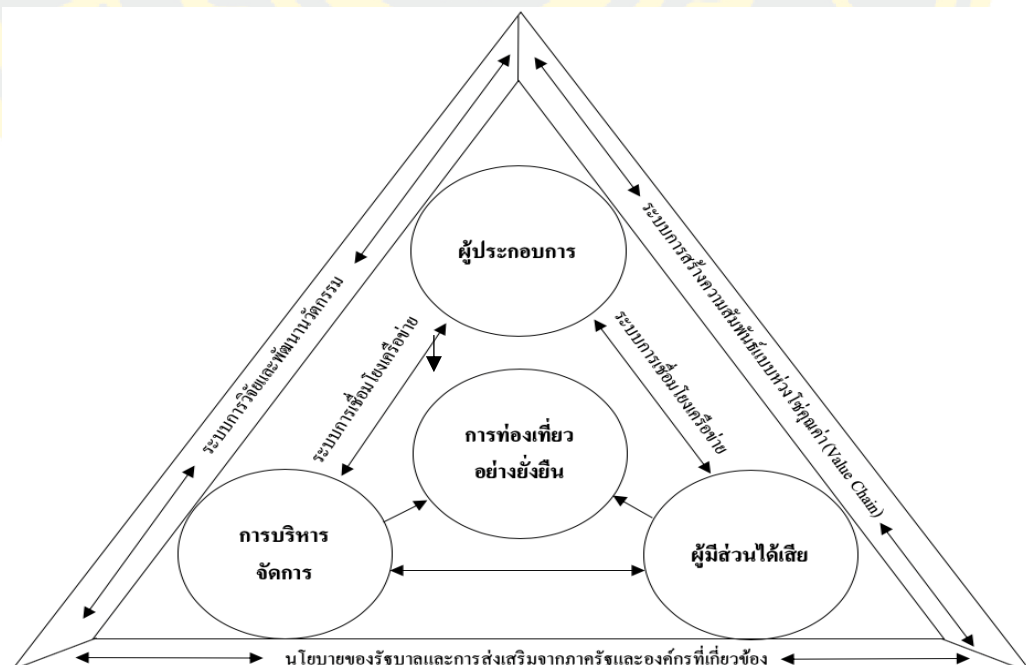
7.3 การวัดการลงทุน (Investment indicator) เป็นการติดตามผลในด้านของการลงทุน หลังจากเริ่มดำเนินการไปสักระยะหนึ่ง เช่น การวัดผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) ของการพัฒนาการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรมร่วมกัน เป็นต้น

7.4 การวัดผลลัพธ์ (Deliverable indicator) เป็นการวัดผลของสมาชิกในเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวที่ร่วมกันกำหนดให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน เช่น ความพึงพอใจของสมาชิกในเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว เป็นต้น

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า การรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจทั่วไปกับการรวมกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยว ทั้ง 2 หัวข้อให้ความสำคัญเหมือนกันในด้านการรวมกลุ่มกันเพื่อร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ประสพการณ์ เทคโนโลยี และองค์ความรู้ต่าง ๆ ระหว่างกันภายในกลุ่ม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจในพื้นที่ที่กลุ่มธุรกิจนั้น ๆ ตั้งอยู่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกันคือ การเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน โดยวิสาหกิจทั่วไปมีความแตกต่างกันกับวิสาหกิจท่องเที่ยวในด้านการรวมกลุ่มวิสาหกิจทั่วไปจะเป็นการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการที่มีความเกี่ยวข้องกันในอุตสาหกรรมที่อยู่ในทำเลหรือท้องถิ่นเดียวกัน แต่ด้านของวิสาหกิจท่องเที่ยวเป็นการรวมกลุ่ม

เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันในทุกส่วนที่อยู่ในอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยวอย่างครบวงจรระหว่างผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันมาร่วมตัวกันเพื่อดำเนินกิจการ และมีความร่วมมือเกื้อหนุนเชื่อมโยงกันภายในธุรกิจท่องเที่ยว และส่งเสริมกิจการซึ่งกันและกัน โดยการรวมกลุ่มของกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยว ประกอบด้วยกลุ่มธุรกิจภาคบริการจากหลายภาคส่วน เช่น ร้านอาหาร/ภัตตาคาร โรงแรม/ที่พัก สายการบิน ตัวแทนนำเที่ยว ร้านขายของฝากของที่ระลึก รวมถึงหน่วยงานที่เป็นเจ้าของ หรือครอบครองทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอย่างถูกต้องด้วย

3. ตัวแบบการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างยั่งยืน วุฒิชชาติ สุนทรสมัย (2560, หน้า 399-403) กล่าวว่าไว้ว่า ตัวแบบการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างยั่งยืน (Thailand Sustainable Tourism Cluster Development Model: TSTCD) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการทำงานเชิงบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยการวิเคราะห์สถานการณ์ ศักยภาพและปัญหาของเครือข่ายวิสาหกิจ โดยการนำเสนอแนวทางการพัฒนาบทบาทของเครือข่ายวิสาหกิจท่องเที่ยวที่ควรเป็นและเหมาะสมกับประเทศไทย ด้วยตัวแบบการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างยั่งยืน (Thailand Sustainable Tourism Cluster Development Model : TSTCD) ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ตัวแบบการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างยั่งยืน
ที่มา: วุฒิชชาติ สุนทรสมัย (2560, หน้า 399-403)

จากภาพที่ 2 ตัวแบบการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างยั่งยืน (Thailand Sustainable Tourism Cluster Development Model : TSTCD) (วุฒิชชาติ สุนทรสมัย, 2560) เป็นตัวแบบเพื่อการบริหารจัดการเพื่อการบูรณาการกลยุทธ์การจัดการเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่จะสำเร็จด้วยการดำเนินงานอย่างโปร่งใสของผู้เกี่ยวข้องหลัก 3 ด้าน ได้แก่

1. ผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการของเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวควรแสดงบทบาทในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน โดยเริ่มต้นจากการ คัดเลือกผู้ประกอบการที่พร้อมและมีความสนใจอย่างจริงจัง กำหนดกลยุทธ์และเป้าหมายในการประสานงานเครือข่ายวิสาหกิจท่องเที่ยว เพื่อที่จะพัฒนาเครือข่ายได้อย่างเต็มที่ และสมาชิกในเครือข่ายมีความเต็มใจ ส่งผลให้เกิดความสามารถในการแข่งขัน

2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งประกอบด้วย

2.1 หน่วยงานหลัก คือ ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจด้านการคมนาคมทั้งในและระหว่างประเทศ ธุรกิจโรงแรมที่พัก และธุรกิจขายของฝาก

2.2 หน่วยงานรอง คือ ธุรกิจภัตตาคารร้านอาหาร ธุรกิจขายของที่ระลึก ธุรกิจการจัดประชุมและนิทรรศการ ธุรกิจสวนสนุก และธุรกิจสื่อสาร หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน ได้แก่ ธุรกิจขนส่งสาธารณะ ธุรกิจบริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และธุรกิจประกันภัย เป็นต้น

2.3 ซัพพลายเออร์หรือผู้ส่งมอบวัตถุดิบ ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมสิ่งทอ อาหารสด อาหารแปรรูป เป็นต้น

2.4 สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย สถาบันการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยวนานาชาติ และการท่องเที่ยวแห่งชาติ เป็นต้น

2.5 หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเนื่องทางอ้อม ได้แก่ กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น

3. การบริหารจัดการ หมายถึง การจัดสรรทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว กำหนดแนวทางและนโยบายในการส่งเสริมหน่วยงานภาครัฐในการรองรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งการวิเคราะห์และพยากรณ์แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลกที่จะส่งผลต่อโอกาสในการจัดการการท่องเที่ยว

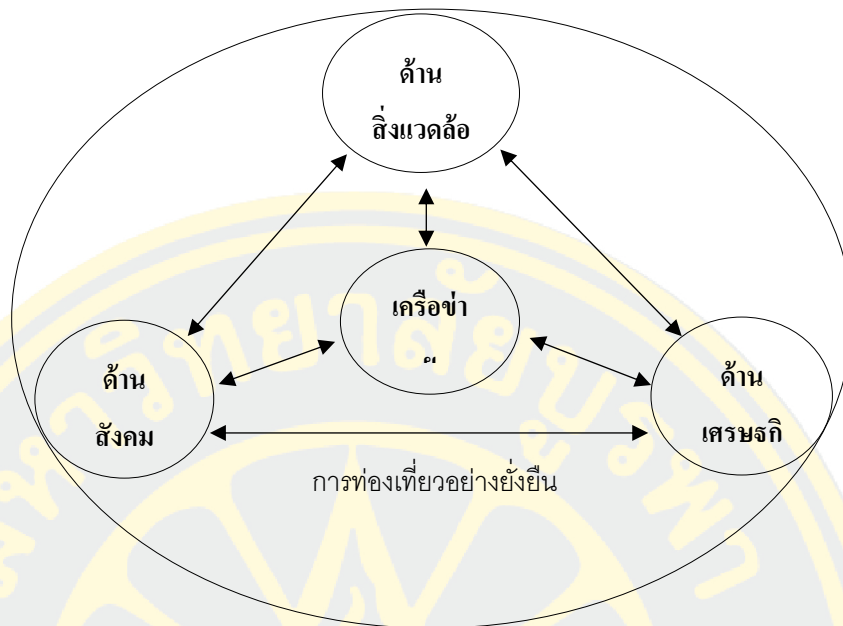
3.1 แนวทางการพัฒนามาตรฐาน กลยุทธ์และระบบสนับสนุนที่เป็นไปได้ของเครือข่ายการท่องเที่ยว

จากภาพที่ 2 ตัวแบบการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างยั่งยืน (TSTCD) (วุฒิชชาติ สุนทรสมัย, 2560, หน้า 399-403) จะเห็นว่ามีส่วนเกี่ยวข้องหลัก 3 ด้านดังที่กล่าวไปแล้วเป็นแกนหลัก 3 มุมของตัวแบบ โดยจะมีเส้นโยงภายนอกระหว่าง 3 มุม ที่เป็นกระบวนการของการทำหน้าที่ในการส่งเสริมและหรือดำเนินการ หรืออำนวยความสะดวกแก่ผู้เกี่ยวข้องหลักของเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและสร้างความเข้มแข็งกับเครือข่ายและเกิดความสามารถในการแข่งขันในระยะยาวได้ ซึ่งเรียกว่าระบบสนับสนุนที่มี 3 ระบบ ได้แก่

1. ระบบการสร้างความสัมพันธ์แบบห่วงโซ่คุณค่า เป็นระบบสนับสนุนในการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาทุนมนุษย์ระหว่างผู้ประกอบการ กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. ระบบการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม เป็นระบบสนับสนุนในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากภายในและภายนอก ระหว่าง ผู้ประกอบการ กับการบริหารจัดการ
3. ระบบการกำหนดและนำนโยบายของรัฐบาลและการส่งเสริมจากหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องสู่ภาคปฏิบัติ เป็นระบบสนับสนุนการบูรณาการกลยุทธ์การจัดการเครือข่ายอย่างยั่งยืน

ซึ่งระบบสนับสนุนทั้ง 3 ระบบนี้ เปรียบเสมือนกรอบการนำเสนองานที่สามารถใช้กำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องหลัก 3 ด้าน โดยมีการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเป็นเป้าหมายหลักในการดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งเป้าหมายทำให้เกิดความยั่งยืน 3 ด้าน ได้แก่

1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ โอกาสและสถานภาพการจ้างงานที่เหมาะสมและมั่นคงมีมาตรฐาน การบริการที่เป็นเลิศ ทักษะและความชำนาญที่ได้มาตรฐาน รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและบริการ เป็นต้น
2. ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ระบบสวัสดิการทางสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาส การพัฒนาที่เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและทุกภาคส่วน ระบบการศึกษาและฝึกอบรม และการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและบริการ เพื่อนำไปสู่การเพิ่มโอกาสการพัฒนาฝีมือและทักษะที่สูงขึ้นของแรงงาน เป็นต้น
3. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การพัฒนาพลังงานทดแทนหรือพลังงานทางเลือกที่ช่วยลดมลพิษและสร้างสิ่งแวดล้อมที่สะอาด รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า เป็นต้น

ภาพที่ 3 แบบจำลองเป้าหมายของการบูรณาการกลยุทธ์การจัดการเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเครือข่าย

ที่มา: วุฒิชชาติ สุนทรสมัย และคณะ (2557)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว วุฒิชชาติ สุนทรสมัย (2560, หน้า 376-396) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก โดยหลักการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจการค้าทั่วไป นั้น มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเปิดตลาดการท่องเที่ยวให้เสรีมากยิ่งขึ้น ให้ผลประโยชน์ตกอยู่เฉพาะประเทศสมาชิกในกลุ่ม และดึงดูดประเทศที่อยู่นอกกลุ่มให้มาลงทุนมากยิ่งขึ้น ซึ่งควรจะวิเคราะห์และพยากรณ์แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลก เพื่อที่จะช่วยส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยว โดยมีปัจจัย 4 ประการ ดังนี้

1.1 การขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบาย และการดำเนินงานของภาครัฐ ปัจจุบัน ธุรกิจท่องเที่ยวและเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีการขยายขอบเขตการทำธุรกิจไปยังภูมิภาค พื้นที่อื่น ๆ ทั่วประเทศ เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วย ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐมีการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในเครือข่ายเกิดความเข้าใจ เกิดความร่วมมือกันอย่างมี

ประสิทธิภาพและยั่งยืน เพื่อให้พร้อมรับมือกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

1.2 การเปิดประตูทั้งการค้า การลงทุน แรงงานและการเงิน โดยเสรี เนื่องจากปัจจุบัน ธุรกิจการท่องเที่ยวและเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวมีการขยายข้อตกลงทางการค้าที่ไร้ขอบเขตมากขึ้น เป็นโลกาภิวัตน์ จะไม่เป็นการแบ่งเป็นภายในและภายนอกประเทศ แต่จะเป็นการแข่งขันด้วยความร่วมมือกันและมีการลงทุนข้ามชาติ โดยอาศัยเครือข่ายวิสาหกิจและระบบสื่อสารจากเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าโดยทำให้เครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวสามารถประสบความสำเร็จได้ โดยการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจให้เกิดความร่วมมือกันของธุรกิจท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถือว่าเป็นการบูรณาการที่ดึงเอาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนไว้ร่วมกันอย่างครบวงจร

1.3 ความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ จะช่วยผลักดันให้ธุรกิจท่องเที่ยว และเครือข่ายวิสาหกิจท่องเที่ยวต้องมีการปรับตัวเพื่อลดต้นทุนการผลิต สามารถร่วมมือกัน และถ่ายทอดความรู้ระหว่างกัน เพื่อสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันจากการขยายธุรกิจไปยังต่างประเทศเพื่อแสวงหาความได้เปรียบทางการแข่งขัน และในอนาคตยังจำเป็นจะต้องมีการขยายไปยังธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

1.4 แรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในด้านการเปิดตลาดการค้า การลงทุน และการเงิน โดยเสรี ตลอดจนการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ จะส่งผลให้ธุรกิจผูกขาดที่มีอยู่ในประเทศจะค่อย ๆ ลดลงหรือหมดไป และในอนาคตธุรกิจการท่องเที่ยวของไทยจะมีแนวโน้มเป็นในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวมากขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมรับมือกับแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์และมีการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับแนวโน้มที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยปรับเปลี่ยนยุทธวิธีในการทำธุรกิจโดยต้องแสวงหาพันธมิตรทางธุรกิจในภูมิภาค เพื่อรองรับโอกาสในการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตและการบริการได้อย่างเสรี

2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายใน การสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่าง

ผู้ประกอบการ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ดีภายในกลุ่ม จะส่งผลดีต่อการพัฒนาเครือข่าย โดยการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ควรมีปัจจัยพื้นฐาน 8 ประการ ดังนี้

2.1 ทุนมนุษย์ที่มีทักษะที่เหนือกว่า ในองค์กรธุรกิจท่องเที่ยวและเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยวจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นหัวใจหลักในการขับเคลื่อนองค์กร ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพจะนำมาซึ่งการเพิ่มประสิทธิภาพ องค์กรควรมุ่งเน้นการให้ความสำคัญในเรื่องของการส่งมอบข้อมูลข่าวสาร ความรู้ อำนาจในการบริหารงาน รวมถึงภาวะผู้นำที่ดี และรางวัลให้แก่พนักงานที่เพิ่มขีดความสามารถ

ให้แก่องค์กรได้ โดยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวหากบุคลากรขาดความรู้ความสามารถ จะส่งผลให้ขาดเครื่องมือในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวให้สำเร็จตามเป้าหมายได้

2.2 ศักยภาพขององค์กรที่มีทรัพยากรที่เหนือกว่า ศักยภาพในที่นี้ คือ การมีนวัตกรรม โดยนวัตกรรมจะเป็นตัวช่วยในการสร้างความแตกต่างในสายตาลูกค้าและเหนือคู่แข่งในตลาด และสามารถแข่งขันได้ โดยที่การพัฒนาศักยภาพในการมีนวัตกรรมทั้งด้านผลิตภัณฑ์และกระบวนการในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ

2.3 ความสามารถหลักขององค์กรที่มีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า เป็นการค้นหาความได้เปรียบในการแข่งขัน โดยจะต้องเป็นความสามารถที่เหนือกว่าคู่แข่ง และเลียนแบบได้ยาก ซึ่งองค์กรจำเป็นจะต้องรักษาความสามารถนี้ไว้ให้อยู่กับองค์กรให้นานที่สุด เพราะจะทำให้องค์กรมีความได้เปรียบทางการแข่งขัน ถ้าความสามารถที่หมดไปหรือถูกลอกเลียนแบบ โดยที่องค์กรต้องมีการกำหนดกลยุทธ์ ซึ่งพิจารณาจากวิสัยทัศน์และภารกิจ การดำเนินงานจะเป็นไปด้วยดีหากผู้บริหารมีความเข้าใจในสิ่งแวดล้อมขององค์กร และมีการกำหนดกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับความสามารถและศักยภาพขององค์กร

2.4 การมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว องค์กรควรมีการกระตุ้นและสร้างจิตสำนึกให้เกิดความตระหนักในการรวมกลุ่ม จนเกิดเป็นความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานร่วมกัน และมีสามารถในการนำความรู้เรื่องการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจมาใช้ในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

2.5 บทบาทของผู้นำของเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว การเป็นผู้บริหารที่จัดตั้งหรือริเริ่มกิจการ จะทำหน้าที่ผลักดันให้กิจการก้าวหน้าไป มีความคิดสร้างสรรค์ในการในการหาโอกาสทางธุรกิจอยู่ตลอดเวลา และยอมรับความเสี่ยงเพื่อหวังผลกำไร เป็นผู้ดำเนินกิจการแหล่งท่องเที่ยวและระบบการท่องเที่ยวเพื่อกำไรและความพึงพอใจของสมาชิกในเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มีเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้มากยิ่งขึ้น

2.6 การมีความไว้วางใจกันและกัน ความไว้วางใจระหว่างกันของสมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ซึ่งมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ ความเข้าใจของสมาชิกที่ทำงานร่วมกัน และความไว้วางใจระหว่างกันมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน และการทำงานร่วมกัน ส่งผลให้กิจการมีความได้เปรียบทางการแข่งขัน

2.7 การมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว การทำงานร่วมกันของพันธมิตรของเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวต้องใช้ระยะเวลานาน

จนเกิดเป็นความผูกพัน และเกิดการพัฒนาและรักษาความสัมพันธ์ระยะยาวที่เรียกว่า พันธะสัญญา โดยความสัมพันธ์ระยะยาวนี้จะมีประโยชน์ต่อการทำธุรกรรม ซึ่งความไว้ใจกันเป็นตัวกำหนด ความสัมพันธ์ระหว่างพันธมิตรของเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวที่มุ่งความสัมพันธ์ระยะยาวและ รู้สึกผูกพัน และเมื่อเกิดความผูกพันระยะยาว ส่งผลให้พันธมิตรของเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว จะเปลี่ยนใจไปจากเดิมได้ยาก

2.8 การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว เป็นกระบวนการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มคน หรือผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว เพื่อนำความรู้ไปในการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ดำเนินงานหรือส่งเสริมสนับสนุน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการทำงานแบบเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวในสถานะที่แข่งขันให้มี ประสิทธิภาพสูงสุด

จากการศึกษาแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นและการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ผู้วิจัยจึงได้นำตัว แบบการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างยั่งยืน มาประยุกต์ใช้เป็น เครื่องมือที่ใช้ในการทำงานเชิงบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อ ประเมินศักยภาพในการรวมกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดปราจีนบุรี ให้เกิดการ พัฒนาอย่างยั่งยืน โดยผู้วิจัยได้พิจารณาและสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน เครือข่ายวิสาหกิจท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกของกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จังหวัดปราจีนบุรี ได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก คือ นโยบายของรัฐบาลและการส่งเสริมจาก ภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ การ เปิดประตูการค้าโดยเสรี ความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ และ แรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ

2. ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน สามารถแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ประกอบด้วย ทักษะที่มีทักษะเหนือกว่า การมี ทรัพยากรที่เหนือกว่า การมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า การมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน และบทบาทของผู้นำ

2.2 การสร้างความสัมพันธ์แบบห่วงโซ่คุณค่า ประกอบด้วย การมีความไว้วางใจใน กันและกัน การมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมในกระบวนการ ทำงาน

ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำตัวแบบการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างยั่งยืนมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากปัจจัยทั้งหมดดังที่

กล่าวมาข้างต้นมีความเหมาะสมและเป็นการให้ความสนใจในบริบทการใช้งานมากยิ่งขึ้น และรวมเข้ากันกับตัวแปรการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนของ Cohen and Uphoff (1981, p. 6) เพื่อศึกษาอิทธิพลที่มีต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาครั้งนี้ทำให้เกิดแนวทางในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถเป็นการเติมเต็มและส่งเสริมให้ทราบถึงศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

มีผู้วิจัยที่ได้ศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนไว้เป็นจำนวนมาก โดยผู้วิจัยต่างให้คำนิยามไว้ ดังนี้

ความยั่งยืนจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่บรรลุความต้องการของคนในชุมชน ดังนั้นการมุ่งเน้นถึงความต้องการของคนในท้องถิ่นเพื่อสร้างผลตอบแทนในเรื่องของการกระจายรายได้จะส่งผลต่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยว (ฉกษ กุณิศร์, 2561, หน้า 103) เช่นเดียวกับ กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา (2555, หน้า 12) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการพัฒนาแนวคิดให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ที่ตนเองเป็นอยู่และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง เป็นไปด้วยความสมัครใจปราศจากการบังคับ ประชาชนจะมีบทบาทหลักในการพัฒนาและผลแห่งการพัฒนาจะตกอยู่กับประชาชนในชุมชนนั่นเอง

ผู้วิจัยจำนวนมากได้กล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เป็นแนวคิดที่มีส่วนช่วยทำให้เกิดความยั่งยืนต่ออุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยให้ความหมายและอธิบายแนวความคิดของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ดังนี้ ความหมายของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง (William, 1976, pp. 111-124) สอดคล้องกับ ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์ (2550, หน้า 10) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในกิจกรรมทุกประการตามกำลังความสามารถของสมาชิกไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน นำผลที่ได้มา ปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เช่นเดียวกันกับ สัตยญา เคนาภูมิ (2551) กล่าวว่าไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่คนในชุมชนได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตาม

ประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชน โดยส่วนรวมร่วมกัน

เป็นไปในทางเดียวกันกับเมตต์ เมตต์การุณจิต (2553, หน้า 71) ที่ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะผ่านทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมคิดตามผล

จากการทบทวนจากหลากหลายแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งมีความสอดคล้องและมีความหมายไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นนั้นจะต้องมาจากความสมัครใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชน โดยส่วนรวมร่วมกัน (William, 1976; ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์, 2550; สัญญา เคนาภูมิ, 2551; เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553)

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเกิดจากลักษณะพื้นฐาน 4 ประการ ดังผลงานวิจัยของ ประชุม สุวดี (2551) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน คือ

1. เป็นบุคคลที่จะต้องมีความสามารถที่จะเข้าร่วม คือ จะต้องเป็นผู้มีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น จะต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการ วางแผนการบริหารจัดการ การบริการองค์กรตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
2. เป็นบุคคลที่มีความพร้อมที่เข้ามามีส่วนร่วม คือ ผู้นั้นจะต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและกายภาพที่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมได้
3. เป็นบุคคลที่มีความประสงค์จะเข้าร่วม คือ เป็นผู้ที่มีความเต็มใจสมัครใจที่จะเข้าร่วมเล็งเห็นผลประโยชน์ของการเข้าร่วม จะต้องไม่เป็นการบังคับหรือผลักดันให้เข้าร่วมโดยที่ตนเองไม่ประสงค์
4. เป็นบุคคลที่ต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม คือ เป็นผู้มีโอกาสที่จะเข้าร่วม ซึ่งถือว่าเป็นการกระจายอำนาจให้กับบุคคลในการตัดสินใจ และกำหนดกิจกรรมที่ตนเองต้องการในระดับที่เหมาะสม

มีผู้วิจัยได้จำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังผลงานวิจัยของ Cohen and Uphoff (1981, p. 6) ที่ได้จำแนกการมีส่วนร่วมเป็น 4 ประเภท คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มโครงการ โดยมีกรอบอธิบายถึงปัญหาและความต้องการ มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

การกำหนดทางเลือกกว่าควรจะทำโครงการหรือกิจกรรมใดบ้าง และการตัดสินใจว่าจะทำโครงการหรือกิจกรรมใด และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจยังครอบคลุมไปถึงการตัดสินใจในระหว่างการดำเนินงาน

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในทรัพยากรต่าง ๆ ให้กับโครงการทั้งในด้านเงิน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ และการมีส่วนร่วมในการบริหารและประสานงาน โครงการต่าง ๆ

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การรับผลประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมในการดำเนินงานได้แก่ การมีรายได้และทรัพย์สินเพิ่มขึ้นและมั่นคงมากขึ้นหรือการมีสาธารณูปโภคที่เพียงพอ มีประสิทธิภาพ หรือคุณภาพดี การได้รับการศึกษาหรือมีหนังสือมากขึ้น รวมทั้งการให้บริการสังคมอื่น ๆ มากขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้น การมีความนับถือตนเองมากขึ้น มีพลังอำนาจทางการเมืองมากขึ้น และมีความรู้สึกถึงความมีประสิทธิภาพของตนเอง

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การที่คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รูปแบบการมีส่วนร่วมประเมินอย่างเป็นทางการ เช่น การประชุมเพื่อทบทวนและประเมินการดำเนินงานที่ผ่านมา การร่วมเป็นคณะกรรมการหรือคณะกรรมการในการประเมินผล เป็นต้น สำหรับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การประชุมกลุ่มย่อยอย่างไม่เป็นทางการ หรือการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน เป็นต้น

ในขณะที่ ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์ (2550, หน้า 14) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็นเสมือนเป็นการขัดเกลา นโยบายให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของประชาชน โดยมีลักษณะของการมีส่วนร่วม 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การร่วมคิดค้นหาและตัดสินใจ หรือการกำหนดรายละเอียดของสิ่งที่จะดำเนินการ

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม หมายถึง การที่มีส่วนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการร่วมแรง ร่วมสมทบค่าใช้จ่าย การให้ข้อมูลที่จำเป็น ตลอดจนการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมในการบริหารงานหรือการประสานงาน

3. การมีส่วนร่วมในการติดตามและการประเมินผล หมายถึง การที่คนในชุมชนเข้าร่วมเพื่อการประเมินผลการดำเนินงาน โดยอาจดำเนินการผ่านกระบวนการทางการเมือง หรือสื่อสารมวลชนต่าง ๆ

ในเวลาต่อมา เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553, หน้า 18) ได้กล่าวถึงกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้ 1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุและความ ต้องการ 2. มีส่วนร่วมใน

การวางแผน 3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4. มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 5. มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล 6. มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เช่นเดียวกับ ยูว็อนน์ วูดีเมธิ (2526, หน้า 25) ได้จำแนกกระบวนการมีส่วนร่วม มีดังนี้ 1. การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 2. การมีส่วนร่วมในการคิด 3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4. การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ 5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 6. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สอดคล้องกับประสพสุข ตีอินทร์ (2531, หน้า 21) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบด้วยกัน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

นอกจากนี้ อคินทร์ รพีพัฒน์ (2531, หน้า 18) ได้ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องเข้าร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของประชาชนเนื่องมาจากเหตุผลพื้นฐาน คือ ชาวชนบทผู้ประสบปัญหาห้อมรู้ปัญหาของตนเองได้ดีที่สุด
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้น ผู้ที่เลือกแนวทางในการพัฒนา ควรเป็นประชาชนในชุมชนนั่นเอง
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านแรงงาน การร่วมแรงในการประกอบกิจกรรม จัดทำให้ประชาชนมีความผูกพันกันมากขึ้นและก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกิจกรรม และผลงานที่ปรากฏ ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนบำรุงรักษาให้ดำรงอยู่อย่างสมบูรณ์และมีประโยชน์ยืนยาว
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เพื่อค้นหาว่า หาข้อดีและข้อบกพร่องอันเกิดจากการดำเนินกิจกรรม ซึ่งได้นำมาเป็นบทเรียนในการหาทาง ปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป

เช่นเดียวกับ ปารีชาติ วลัยเสถียร (2531, หน้า 140) กล่าวว่า หลักการขั้นตอนการปฏิบัติของการมีส่วนร่วมมีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา และร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งถือว่าสำคัญเพราะว่าถ้าชุมชนไม่สามารถรับรู้และเข้าใจปัญหาด้วยตนเองแล้วการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จะไม่สามารถเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลในชุมชนได้ ดังนั้น บุคคลในชุมชนต้องทำความเข้าใจและรับรู้ปัญหา ประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมและเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน และดำเนินกิจกรรม กล่าวคือ เมื่อบุคคลในชุมชนได้รับรู้และเข้าใจในปัญหาของตนเองแล้ว จำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะวางแผน และดำเนินกิจกรรม เพื่อหาแนวทางที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหานั้น รวมทั้งการคัดเลือกแนวทางที่ดีที่สุด เพื่อให้แก้ไขปัญหานั้นได้ถูกต้องและตรงประเด็นปัญหา

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้สึกรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นกับชุมชน ทำให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมดำเนินการ

4. การมีส่วนร่วมและการติดตามประเมินผล ในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ หากบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการติดตามประเมินผลแล้วจะทำให้บุคคลเหล่านั้น ได้ทราบถึงระดับของผลงานที่ตนเองได้ปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงในครั้งต่อไป

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทั้งหมด ที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า นักวิชาการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นใกล้เคียงกันว่า แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Cohen & Uphoff, 1981; ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์, 2550; เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553; ประสบสุข ดิอินทร์, 2531; อคินทร์ รพีพัฒน์, 2531; ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2531) ซึ่งทั้ง 4 ปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นสามารถอธิบายถึงปัจจัยที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนในการดำเนินธุรกิจได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะใช้แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากปัจจัยทั้ง 4 ด้าน เป็นเครื่องมือที่มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ร่วมกันกับการประเมินศักยภาพในการรวมกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวตามตัวแบบการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรี การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน สามารถแบ่งได้เป็นหลายระดับ ดังผลงานวิจัยของ เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2544) ที่กล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแบ่งได้เป็น 7 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ไม่มีส่วนร่วมเลย เป็นลักษณะที่ทางหน่วยงานของรัฐเข้าไปดำเนินการให้ประชาชนทั้งหมด หรือบางครั้งบังคับประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมโดยไม่มีทางเลือกเลยได้ เพราะ ประชาชนเกรงความผิดที่อาจเกิดขึ้น

ระดับที่ 2 มีส่วนร่วมน้อยมาก ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพราะมีสิ่งล่อใจ หรือผลประโยชน์บางประการที่จะได้รับ เช่น ได้รับเงินตอบแทนจากการใช้แรงงาน ได้มีโอกาสไปทัศนศึกษาออกสถานที่ การได้มีชื่อเสียง ฯลฯ แต่ตัวประชาชนเองมิได้มีความเลื่อมใสต่อกิจกรรม ดังนั้น

เมื่อไรก็ตามที่ประชาชนเห็นว่าตนเองไม่ได้รับประโยชน์เพียงพอที่จะเข้ามามีส่วนร่วมจะไม่เข้ามามีส่วนร่วม

ระดับที่ 3 มีส่วนร่วมน้อย ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพราะถูกชักจูงใจโดยโฆษณาประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นเห็นถึงผลดีและผลประโยชน์ที่จะได้รับ ซึ่งไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของประชาชนท้องถิ่น และประชาชนมิได้มีส่วนเสนอความเห็นใด ๆ ทั้งสิ้น หากประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแล้วจะได้รับผลประโยชน์อาจให้ความร่วมมือต่อไป

ระดับที่ 4 มีส่วนร่วมปานกลาง ทางราชการจะทำการสอบถามประชาชนถึงความต้องการของท้องถิ่น และสภาพข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่แล้วทางราชการจะนำข้อมูลที่ได้เหล่านี้ไปทำการกำหนดแผนงานเพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตาม ซึ่งแผนงานที่กำหนดขึ้นนี้บางครั้งอาจไม่ตรงตามความประสงค์ของประชาชนได้

ระดับที่ 5 มีส่วนร่วมค่อนข้างสูง ทางราชการจะมีการยอมรับให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมค่อนข้างสูงโดยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ รวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาความประสงค์ของประชาชน แต่การตัดสินใจในการกำหนดแผนงานจริง ๆ ยังขึ้นอยู่กับอำนาจและหน้าที่ของทางราชการ

ระดับที่ 6 มีส่วนร่วมสูง ทางราชการจะเปิดโอกาสอย่างมากให้ประชาชนแสดงข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมที่มีส่วนร่วมจากประชาชนโดยใกล้ชิด การดำเนินการขึ้นอยู่กับมติของประชาชนเองว่าจะแก้ไขปัญหามุมชนอย่างไร

ระดับที่ 7 มีส่วนร่วมในอุดมคติ ประชาชนในท้องถิ่นจะร่วมมือดำเนินการด้วยตนเองโดยตลอดนับ ตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งสิ้นสุดการดำเนินการ เป็นการอาศัยพื้นฐานความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเอง จึงได้รับการร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี ทางราชการอาจเข้ามามีส่วนร่วมในแง่ของการช่วยเหลือ หรือสนับสนุนสิ่งที่เกินความสามารถของประชาชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนทางการจัดการการท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การพัฒนาความสามารถหรือศักยภาพของคนในชุมชนในการดูแลและการจัดการกับทรัพยากรในชุมชน และสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว โดยที่ให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์และมีรายได้จากการท่องเที่ยว ตลอดจนการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตน โดยการท่องเที่ยวที่ชุมชนต้องการ ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการ และประโยชน์จะกลับไปสู่ชุมชนโดยตรง ภายใต้วัตถุประสงค์ร่วมกัน คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542; กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา, 2555)

จากการประมวลแนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ผู้วิจัยสามารถกำหนดมิติหรือองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในประเมินผล โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนของ Cohen and Uphoff (1981, p. 6) มากำหนดเป็นตัวแปรในกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อศึกษาอิทธิพลที่มีผลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาครั้งนี้ทำให้เกิดแนวทางในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถเป็นการเติมเต็มและส่งเสริมให้ทราบถึงศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism) หมายถึง การใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด เพื่อพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ ซึ่งสามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และเก็บไว้ใช้ประโยชน์ได้ยาวนานที่สุด เพื่ออนุชนรุ่นหลัง (ราไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2545, หน้า 95) เวลาต่อมา วรลักษณ์ เขียวมีส่วน (2550, หน้า 15) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่น โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างฉลาด และสามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติทางระบบนิเวศรวมถึงวัฒนธรรมไว้นานที่สุด และมีองค์ประกอบ ดังนี้ การรักษาและการส่งเสริมความหลากหลายทางธรรมชาติ การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ลดการบริโภคที่เกินความจำเป็นและการลดของเสีย การประสานการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบการวางแผนพัฒนา การสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น การปรึกษากับผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนในท้องถิ่น การฝึกอบรมบุคลากร การตลาดด้วยความรับผิดชอบ

เป็นไปในทางเดียวกันกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542, หน้า 7) ที่ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable tourism) ว่าหมายถึง การท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็ก ทั้งในเมืองและชนบทที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพราะสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย และธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้ได้ผลกำไรอย่างเป็นธรรม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเยือนสม่ำเสมออย่างเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อม

น้อยที่สุดอย่างยืนยาว โดยมีหลักการสำคัญอยู่ 4 ประการ ดังนี้

1. การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องสร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ หมายถึง การท่องเที่ยวต้องสามารถตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นได้ สามารถจัดความยากจนและความยากลำบากเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
2. การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องสร้างความยั่งยืนทางสังคม หมายถึง การท่องเที่ยวต้องสนับสนุนให้ประชาชนใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า มีการส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการนำของเสียกลับมาใช้อีกเพื่อเป็นการประหยัดและการสร้างสมดุลให้กับธรรมชาติที่สามารถใช้ประโยชน์ได้
3. การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องสร้างความยั่งยืนทางวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน เพื่อสร้างความภาคภูมิใจแก่ชุมชนและไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชน รวมทั้งเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมอันดีสู่คนรุ่นหลัง
4. การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องสร้างความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม หมายถึง การท่องเที่ยวต้องมีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและชาญฉลาดที่สุด เพื่อบำรุงรักษาให้ทรัพยากรได้อย่างยืนยาวจนถึงคนรุ่นหลัง

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า มีนักวิชาการจำนวนมากได้ให้คำนิยามความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ ดังนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง การดำเนินงานที่จะทำให้การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว รักษาทรัพยากรให้คงไว้ซึ่งความดึงดูดใจ และพัฒนาให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ การพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาบริการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมการท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546, หน้า 1)

มีการกล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวจนสามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ โดยมีองค์ประกอบหลายมิติ ดังนี้

พจนานุกรม (2546, หน้า 20) กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวจนสามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ ต้องเริ่มต้นจากชุมชนท้องถิ่น ภายใต้มิติต่าง ๆ ดังนี้

1. มิติด้านสิ่งแวดล้อม กิจกรรมนี้ควรก่อให้เกิดการเรียนรู้ และร่วมมือกันในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งจำกัดให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด
2. มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม กิจกรรมนี้ควรสร้างสรรค์การแลกเปลี่ยน (เมืองชนบท) เพื่อเพิ่มความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งการรู้เท่าทันต่อวัฒนธรรมแบบเมืองที่เติบโตอย่างรวดเร็ว

3. มิติด้านเศรษฐกิจ กิจกรรมนี้ควรนำไปสู่การกระจายรายได้และผลกำไรที่เกิดจากการท่องเที่ยวให้เกิดกับชุมชนอย่างแท้จริง ดังนั้นประชาชนในพื้นที่จะเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาและควบคุมการเติบโตของการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง โดยไม่เกิดความขัดแย้งกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

สอดคล้องกับ WCED (1987) ที่กล่าวไว้ว่า หลักการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลใน 3 มิติ ดังต่อไปนี้

1. มิติการพัฒนาด้านสังคม คือ การพัฒนาคนและสังคมให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลโดยพัฒนานุเคราะห์ในประเทศไทยให้มีผลิตภาพสูง ขึ้นปรับตัวรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงมีสำนึกและวิถีชีวิตที่เกื้อกูลต่อธรรมชาติ มีสิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจัดสรรและผลประโยชน์ด้านการพัฒนาและคุ้มครองอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมและพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง มีระบบการจัดการทางสังคมที่สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายรวมทั้งมีทุนทางสังคมที่อยู่หลากหลายมาใช้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและมีความสมานฉันท์เอื้ออาทร

2. มิติการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ คือ ระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพอย่างต่อเนื่องในระยะยาวและเป็นการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่มีคุณภาพ การพัฒนาทางเศรษฐกิจจะต้องเป็นไปอย่างสมดุลและเอื้อต่อประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความสามารถในการแข่งขันและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้นจะต้องนำมาจากระบบการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีสะอาด ลดปริมาณของเสีย ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมไม่สร้างมลพิษที่จะกลายมาเป็นต้นทุนทางการผลิตในระยะต่อไป รวมทั้งเป็นข้อจำกัดของการเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

3. มิติการพัฒนาสิ่งแวดล้อม คือ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในขอบเขตที่คงไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพและสามารถพลิกฟื้นให้กลับสู่สภาพใกล้เคียงกับสภาพเดิมให้มากที่สุด เพื่อให้คนรุ่นหลังได้มีโอกาสและมีปัจจัยในการดำรงชีพ ซึ่งจะต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติมุ่งการจัดการให้เกิดสมดุลระหว่างการใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเกื้อกูลรวมถึงการชะลอการใช้และนำเทคโนโลยีสะอาดมาใช้ให้มากที่สุด

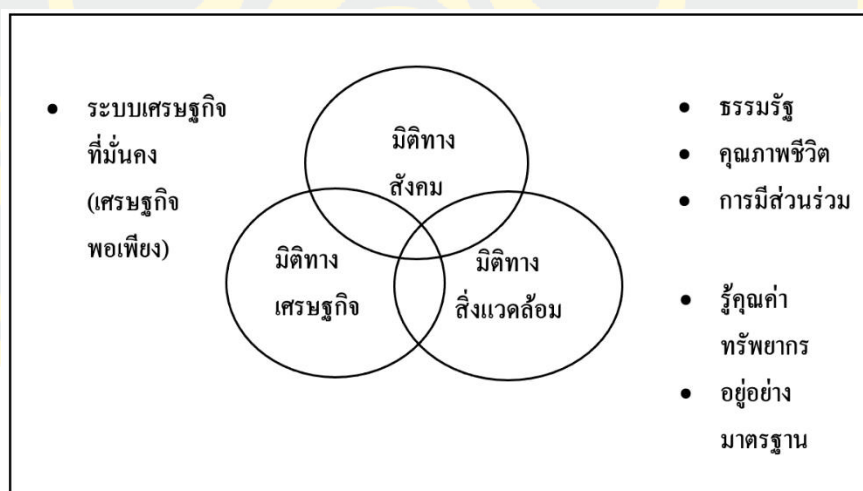
เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ Kammeier (2001, pp. 5-7) ตามหลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถสรุปได้ว่า คือ ความสมดุลระหว่างมิติทางสังคม มิติทางเศรษฐกิจ และมิติทางสิ่งแวดล้อม แม้ว่าแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนจะได้รับการจุดประกายมาจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นผลพวงของการพัฒนาทางเศรษฐกิจก็ตาม แต่การพัฒนาที่ยั่งยืนที่แท้จริงต้องมองมิติทั้ง 3 มิติไปพร้อม ๆ กันอย่างผสมผสาน ดังนี้

1. มิติทางสังคม การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น คนมีงานทำ มีการศึกษาที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีความเท่าเทียมกันในสังคม สังคมนั้นต้องเป็นสังคมธรรมรัฐ มีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใสในการบริหารสามารถตรวจสอบได้ ประชาชนมีโอกาสที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในโครงการต่าง ๆ ของรัฐ ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดโครงการขนาดใหญ่หรือกำหนดแผนการพัฒนาที่มีผลกระทบของสังคมตั้งแต่ต้น

2. มิติทางเศรษฐกิจ สังคมที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องเป็นสังคมที่มีระบบเศรษฐกิจที่มั่นคง มีการเติบโตไม่ชะงักงันอยู่กับที่ เกิดการจ้างงาน มีการพัฒนาเทคโนโลยี และต้องมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมและเสมอภาค

3. มิติทางสิ่งแวดล้อม คุณภาพสิ่งแวดล้อมแต่ละด้านต้องอยู่ในระดับมาตรฐานหรือดีกว่ามาตรฐาน ประชาชนและรัฐใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รู้คุณค่า ลดการเกิดของเสีย และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

หากการพัฒนาทั้ง 3 มิติดำเนินไปอย่างสมดุล ก็จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่คนในยุคต่อ ๆ ไป สามารถดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพที่ดีหรือดีกว่าคนในยุคปัจจุบัน

ภาพที่ 4 มิติการพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่มา: Kammeier (2001, pp. 5-7)

ในเวลาต่อมา ฌัก กุลิสรี่ (2559) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ (Economic sustainability) โดยความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ มุ่งเน้นที่จะ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การท่องเที่ยวดำรงอยู่ได้โดยคำนึงถึงหลักประโยชน์สูงสุด และต้นทุนต่ำสุด และ หาทางลดปัญหาจากผลกระทบต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวที่มีต่อเศรษฐกิจ

2. ความยั่งยืนด้านสังคม (Social sustainability) แนวโน้มเกี่ยวกับผลกระทบด้านสังคม-วัฒนธรรม ว่าเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ แต่มีความสลับซับซ้อนค่อนข้างมาก ความยั่งยืนด้านสังคม เกี่ยวข้องโดยตรงทางสังคม-วัฒนธรรมของเจ้าของพื้นที่ โดยเฉพาะคนในชุมชน ซึ่งควรได้รับ ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันจากการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวควรคำนึงถึงผลกระทบที่ เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว เจ้าของปัจจัยการผลิต และคนในชุมชน

3. ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental sustainability) สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัย สำคัญของการ ท่องเที่ยว ประเด็นเกี่ยวกับการจัดการและการปกป้องสิ่งแวดล้อมถือเป็นหัวใจสำคัญ ของการพัฒนาการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมจะส่งเสริมการปกป้อง ระบบนิเวศน์ และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการท่องเที่ยวควรจะมี มุ่งเน้นในการอนุรักษ์ เพื่อให้ทรัพยากรดังกล่าวเกิดความยั่งยืน

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยจึงขอสรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การ ท่องเที่ยวที่มีการจัดการภายใต้การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และเกิดความสมดุลระหว่างด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม โดยสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและคนใน ชุมชน โดยมีการปกป้องและรักษา เพื่อให้สอดคล้องกับกระแส โลกที่เปลี่ยนแปลงไป

ในการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทั้งหมดที่กล่าว มาข้างต้น พบว่า นักวิชาการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นใกล้เคียงกันว่า แนวคิดและทฤษฎีการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม (พจนานุกรม, 2546; WCED, 1987; Kammeier, 2001; ฌัก กุลิสรี่, 2559) ซึ่งทั้ง 3 ปัจจัยที่กล่าว มาข้างต้น เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถนำไปสู่ธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของ จังหวัดปราจีนบุรี ให้สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างสมดุลไปพร้อมกันทั้ง 3 ด้าน เพื่อส่งผลให้เกิด ความสำเร็จในการดำเนินงานเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว และเพื่อให้เกิดการพัฒนาการ ท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในอนาคต

ดังนั้นผู้วิจัยสามารถกำหนดมิติหรือองค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม จากงานวิจัยของ Kammeier (2001, pp. 5-7) มาใช้ในการศึกษาวิจัยการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน เนื่องจากหากการพัฒนาทั้ง 3 ด้านดำเนินไปอย่างสมดุล จะทำให้การรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เกิดการพัฒนาที่เข้มแข็งอย่างยืนยาวและยั่งยืนต่อไป

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

จังหวัดปราจีนบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมและมีชื่อเสียงมากจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออก โดยมีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศใต้ประมาณ 204 กิโลเมตร ซึ่งจัดได้ว่าเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ที่มีสภาพภูมิอากาศที่มีความสดชื่น ปลอดภัย และมีธรรมชาติที่สรรสร้างพรรณพืชที่สามารถนำมาสร้างประโยชน์ในการบำบัดรักษาอาการและโรคภัยต่าง ๆ ตลอดจนเสริมภูมิคุ้มกันโรคจากการแปรสภาพพรรณพืชที่เรียกว่าสมุนไพร โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าจังหวัดปราจีนบุรีเป็นเมืองแห่งสมุนไพรจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ดังนั้นจังหวัดปราจีนบุรีจึงมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางมาพักผ่อนกันอย่างไม่ขาดสาย ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มาเที่ยวในเขตจังหวัดปราจีนบุรีมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดธุรกิจโรงแรมที่พัก โฮมสเตย์ รีสอร์ท และเกสต์เฮาส์ในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ สำหรับบริการแก่นักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งแต่ละโรงแรม โฮมสเตย์ รีสอร์ท และเกสต์เฮาส์ จะมีมาตรฐานการรองรับ และการบริการที่แตกต่างกัน (กรมการท่องเที่ยว, 2561, หน้า 1)

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี มีรูปแบบการจัดกิจกรรมการให้บริการส่งเสริมสุขภาพที่มีลักษณะเด่น และมีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศตามวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยสามารถจำแนกเป็นบริการหลัก ๆ (กรมการท่องเที่ยว, 2561, หน้า 2-3) ได้แก่

1. การเที่ยวชมการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร เป็นการเที่ยวชมเพื่อเรียนรู้ประวัติศาสตร์การแพทย์แผนไทย และการดูแลสุขภาพของตน ซึ่งอาคารเจ้าพระยาอภัยภูเบศร เป็นที่รวบรวมเครื่องมือเกี่ยวกับยาสมุนไพร และตำรายาแผนโบราณ ซึ่งในปัจจุบันมีตำรายารวมถึง 800 เล่ม นับได้ว่าเป็นแหล่งเก็บรวบรวมตำรายาโบราณที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ
2. การตรวจรักษาตามแบบการแพทย์แผนไทยประยุกต์ คือ กิจกรรมการให้บริการตรวจวินิจฉัย รักษา ให้คำปรึกษา และการส่งจ่ายยาตามตำรับที่เหมาะสมสำหรับผู้ป่วยเฉพาะบุคคลตามธาตุเจ้าเรือน
3. การนวดแผนไทย คือ วิธีการนวดที่ผสมผสานวิธีการนวดที่หลากหลายได้ทั้งการนวดในแบบราชสำนักที่เป็นการนวดแบบสุภาพ และการนวดที่เน้นการตัดยัด คลึง คลายกล้ามเนื้อ ตามแบบการนวดเชลยศักดิ์ ซึ่งวิธีการนวดแผนไทยของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรเป็นรูปแบบเฉพาะที่จะช่วยบำบัดอาการตามความจำเป็นของผู้มาใช้บริการ

4. การอบประคบสมุนไพร คือ กระบวนการและวิธีการในการบำบัดรักษาร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ด้วยกรรมวิธีอบไอน้ำผสมกลิ่นหอมจากพืชสมุนไพรที่ได้จากการต้มสมุนไพร ช่วยให้ การไหลเวียนของโลกดีขึ้น ทำให้ร่างกายสดชื่น ผิวพรรณเปล่งปลั่ง ซึ่งเป็นวิธีบำบัด รักษาทาง การแพทย์แผนไทยอีกวิธีหนึ่ง โดยการนำสมุนไพรสดที่มีด้วยสำคัญ เช่น หัว ใพล ขมิ้นอ้อย ขมิ้น ขัน ตะไคร้ ผิวมะกรูด ฯลฯ ห่อใส่ผ้ารวมกัน โดยใช้วิธีนึ่งให้ร้อนเพื่อให้เกิดไอน้ำหอมระเหยเป็น สารในการออกฤทธิ์ เมื่อผสมกับความร้อนด้วยตามสรรพคุณจะซึมผ่านผิวหนังด้วยการประคบ ไปตามบริเวณร่างกายส่วนต่าง ๆ ตามที่ต้องการ

5. สุคนธ์บำบัด (Aroma therapy) คือ กระบวนการและวิธีการในการส่งเสริมสุขภาพ และบำบัดรักษาร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ด้วยกลิ่นหอม ซึ่งส่วนใหญ่ได้มาจากน้ำมันหอมระเหยที่ สกัดได้จากส่วนต่าง ๆ ของพืชสมุนไพรบางชนิด การใช้น้ำมันหอมระเหยที่นิยมใช้บำบัดมี 3 วิธี ได้แก่การสูดดมโดยตรง การผสมน้ำ และการใช้กับผิวหนังโดยตรง

6. การบริการอาหารและเครื่องดื่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพคือการนำสมุนไพรมาปรุงเป็น อาหารและเครื่องดื่มที่ให้ประโยชน์แก่ร่างกายในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ตามที่ชนะของแพทย์ แผนไทยที่ว่าร่างกายมนุษย์ที่ประกอบด้วยธาตุ 4 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ธาตุทั้ง 4 นี้ ต้องมีความสมดุล กันโดยนำเอาศาสตร์การแพทย์แผนไทยในด้านสุขภาพเจ้าเรือนจัดเป็น โปรแกรมการดูแลสุขภาพ

7. การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพจากกระแสความนิยม และความตื่นตัวด้านสุขภาพ ได้มีการนำสมุนไพรมาใช้ในการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์แก่นักท่องเที่ยวที่สนใจ ได้แก่ ยาสมุนไพร (ยาแคปซูลฟ้าทะลายโจร, ยาแคปซูลมะระขี้นก) เครื่องสำอาง ริแพร์ บอดี โลชั่น บัว ใผ่ ข้าว เค้กครีม เอสพีเอฟ 30) เครื่องดื่มสมุนไพร (ยาขง สมุนไพรผสมรางจืด ชาขบับวก และชาขงเถาวัลย์เปรียง) เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

จังหวัดปราจีนบุรีมีศักยภาพด้านการพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เนื่องจากมี ความโดดเด่นในเรื่องของการนำเอาสมุนไพรไทย มาใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพโรคและการ ส่งเสริมสุขภาพร่างกายโดยมีผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้งขนาดเล็ก ขนาด กลาง และขนาดใหญ่ในจังหวัดปราจีนบุรีที่ลงทะเบียนที่เป็นวิสาหกิจชุมชนของกรมส่งเสริม การเกษตร จำนวนทั้งหมด 1,582 ราย (กรมส่งเสริมการเกษตร, ม.ป.ป.) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพร กลุ่มชุมชนร้านสปาและนวดแผนไทย (รวมถึง ร้านสปาและนวดสมุนไพรไทยที่ให้บริการในโรงแรมที่พักและโฮมสเตย์) และกลุ่มผลิตและ จำหน่ายสินค้าโอท็อปเกี่ยวกับสมุนไพร (กรมการท่องเที่ยว, 2561, หน้า 4-6) ได้แก่

1. โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร เป็นโรงพยาบาลของรัฐในภาคตะวันออกที่ให้บริการสุขภาพตามแนวทางการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมและบูรณาการด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเข้าสู่บริการการแพทย์ในระดับปกติ ได้แก่ การตรวจวินิจฉัยอาการ การสั่งยาสมุนไพร การนวดแผนไทยเพื่อบำบัดอาการ และการประเมินผลการรักษาตามทฤษฎีการแพทย์แผนไทย โดยกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศรเป็น โบราณสถานเพื่อเปิดเป็นพิพิธภัณฑ์ โดยการรวบรวมตำรายาไทย การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การบำบัดรักษาสุขภาพตัวของค้ความรู้อาเซียนพื้นบ้านที่ใช้หลักวิทยาศาสตร์ในการแปรรูป การผลิตสมุนไพร ตัวอย่างยาสมุนไพรในการรักษาโรคต่าง ๆ อุปกรณ์เครื่องมือในการปรุงยา จึงเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องการแพทย์แผนไทยที่ได้คุณภาพตามหลักเภสัชศาสตร์ นอกจากนี้ยังเป็นที่ยู้จกอย่างกว้างขวางในฐานะของแบรนด์ผลิตภัณฑ์สมุนไพร "อภัยภูเบศร" ระดับประเทศเนื่องมาจากการที่โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรเป็นผู้บุกเบิกงานด้านการพัฒนาสมุนไพร

2. อภัยภูเบศร เดย์ สปา เป็นศูนย์ฝึกอบรมที่จัดตั้งขึ้นโดยโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร เพื่อเป็นศูนย์การพัฒนาผู้ประกอบการ ให้มีองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยสามารถนำองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ไปใช้ในสถานประกอบการสปา ทั้งนี้อภัยภูเบศร เดย์ สปา ได้เปิดให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้านสปา 2 รูปแบบ คือ แบบสุขภาพ ได้แก่ การนวดบำบัด นวดเท้า นวดน้ำมัน และแบบความงาม ได้แก่ สปาหน้า จัดพอกผิว นอกจากนี้ยังมีโซนร้านอาหารที่เปิดให้บริการเมนูอาหารเพื่อสุขภาพได้แก่ ปอเปี๊ยะสดใบห้วเสื่อและไข่เจียวโหระพาอัญชัน เป็นต้น และเมนูเครื่องดื่ม ได้แก่ กาแฟหมามู้ย และสมูทตี้ใบหูเสื่อเป็นต้น

3. กลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง ความเชี่ยวชาญที่สั่งสมประสบการณ์สืบทอดมาอย่างยาวนานของชาวบ้านดงบังตั้งแต้ยังเป็นหมู่บ้านสมุนไพรขนาดเล็ก จนมีการพัฒนาต่อยอดเป็นแหล่งปลูกสมุนไพร และแปรรูปสมุนไพรเพื่อจำหน่ายให้กับโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร โดยมีมาตรฐานการผลิตสมุนไพรเป็นที่รับรอง บ้านดงบังเป็นหมู่บ้านที่มีชื่อเสียงด้านสมุนไพรของจังหวัดปราจีนบุรี และเป็นแหล่งเรียนรู้สมุนไพรแห่งแรกของเมืองไทย โดยจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับสมุนไพรรวมทั้งมีการจัดเป็น โปรแกรมการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชุมชน ไร่บริการสำหรับนักท่องเที่ยวอีกด้วย

4. บ้านเล่าเรื่อง เมืองสมุนไพร จังหวัดปราจีนบุรี เป็นสถานที่จัดแสดงประวัติความเป็นมาของเมืองปราจีนบุรี วัฒนธรรมประเพณี รวมถึงสมุนไพรที่คนปราจีนบุรีใช้ในการดูแลสุขภาพมาอย่างยาวนาน ซึ่งมีการจัดแสดงอุปกรณ์ เครื่องใช้ สวนสมุนไพร โดยนักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาเยี่ยมชมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสมุนไพร ตลอดจนการรับประทานอาหารเมนูเพื่อสุขภาพ และเครื่องดื่มสมุนไพร เป็นต้น

5. สถานประกอบการสปา และนวดเพื่อสุขภาพ โดยในจังหวัดปราจีนบุรีจะมีสถานประกอบการสปา และนวดเพื่อสุขภาพของภาคเอกชน ที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ ยกตัวอย่างเช่น อโณทัย นวดแผนไทย แอนด์ สปา ปราจีนบุรี ศรีระเวชนวดเพื่อสุขภาพ บ้านผิวพรรณ สปา นิมมานนรดี นวดแผนไทย รมัญยาบุรี นวดเพื่อสุขภาพร้านสุขใจสุขกาย นวดเพื่อสุขภาพ เรือนไทยนวดแผนไทยและสปา และร้านรมย์เอ็นเคย์สปา โดยสถานประกอบการดังกล่าวจะมีรูปแบบการให้บริการหลัก คือ การให้บริการโดยการนวด เช่น การนวดแผนไทย การนวดประคบด้วยสมุนไพร สูดควันบำบัด (การนวดน้ำมัน) และรูปแบบการให้บริการเสริม คือ การขัดผิว การพอกหน้า การนวดสปาหน้า การอบผิวด้วยสมุนไพร

6. สถานประกอบการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ โดยในจังหวัดปราจีนบุรี มีสถานประกอบการร้านอาหารที่บริการเมนูอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ยกตัวอย่างเช่น ร้านอาหารบ้านริมน้ำ ร้านอาหารชมชล ร้านอาหารอภัยภูเบศร เคย์ สปา ร้านเจ็มะลืออาหารเวียดนาม ร้านอาหารบ้านเล่าเรื่อง เมืองสมุนไพร และร้านก๊วยเตี๋ยสูตรสมุนไพรคุณต้อ โดยเมนูที่เป็นที่นิยม ได้แก่ ราดหน้าเส้นอัญชัน เหมประดอกไม้ แหนมเนือง เป็นต้น

ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

1. ประเภทบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ของจังหวัดปราจีนบุรี

จากข้อมูลบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พบว่าในจังหวัดปราจีนบุรีมีบริษัทนำเที่ยวจำนวน 15 ราย จำนวนมัคคุเทศก์ (อาชีพ) จำนวน 200 คน และมีจำนวนอาสาสมัครนำเที่ยว จำนวน 250 คน ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้นทุกปี ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาทักษะความสามารถทางภาษา และเพิ่มจำนวนมัคคุเทศก์ เพื่อรองรับการให้บริการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดปราจีนบุรี (กรมการท่องเที่ยว, 2561, หน้า 8-9)

2. สถานประกอบการด้านที่พัก ในจังหวัดปราจีนบุรี

จากข้อมูลสถานประกอบการด้านที่พัก พบว่ามีสถานประกอบการด้านที่พักในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวนทั้งสิ้น 122 แห่ง มีจำนวนห้องพักทั้งสิ้น 4,334 ห้อง โดยเป็นที่พักประเภทรีสอร์ต มากที่สุด จำนวน 70 แห่ง มีจำนวนห้องพัก 1,994 ห้อง รองลงมาเป็นที่พักประเภทโรงแรม จำนวน 39 แห่ง มีจำนวนห้องพัก 1,810 ห้อง ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดของสัปดาห์ เพื่อพาสมาชิกในครอบครัวมาท่องเที่ยวพักผ่อน ทำให้มีความต้องการในการเลือกบริการด้านที่พักที่สะดวก สบาย มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน ทั้งนี้ผู้ประกอบการ

ด้านที่พึงจูงใจให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนา และรักษาระดับมาตรฐานด้านที่พึงเพื่อสร้างความมั่นใจกับนักท่องเที่ยว

3. สถานประกอบการสปา และนวดเพื่อสุขภาพ ในจังหวัดปราจีนบุรี

จากข้อมูลสถานประกอบการสปา และนวดเพื่อสุขภาพ พบว่ามีสถานประกอบการสปา และนวดเพื่อสุขภาพ ในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 10 แห่ง จำแนกเป็นสถานประกอบการหน่วยงานของรัฐ จำนวน 1 แห่ง มีพนักงานผู้ให้บริการนวดประมาณ 40 คน และสถานประกอบการเอกชน จำนวน 8 แห่ง มีพนักงานผู้ให้บริการนวดในสถานประกอบการ ประมาณ 5 คน/แห่ง ซึ่งพนักงานผู้ให้บริการนวดในสถานประกอบการไม่เพียงพอ เมื่อเทียบกับความต้องการใช้บริการของนักท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจึงจำเป็นต้องมีกรอบรรมพัฒนาทักษะ และเพิ่มจำนวนพนักงานผู้ให้บริการนวดในสถานประกอบการให้สามารถรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมตลอดจนการพัฒนา และรักษามาตรฐานการให้บริการของสถานประกอบการ จากข้อมูลทั้งหมดดังที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาศึกษาภาพในการรวมกลุ่มเครือข่ายของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดปราจีนบุรี เนื่องจากจังหวัดปราจีนบุรีมีความเพียบพร้อมทางด้านทรัพยากร มีความโดดเด่นในเรื่องของการนำเอาสมุนไพรไทยมาใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพโรคและการส่งเสริมสุขภาพร่างกาย และมีชื่อเสียงในกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและบำบัดฟื้นฟูรักษา สามารถพัฒนาไปสู่ตลาดที่กว้างขวางขึ้น หรือออกสู่สากลขึ้นได้ ถ้าหากเกิดการร่วมมือกันเป็นเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่จะสร้างความร่วมมือกันเพื่อให้ธุรกิจมีความเข้มแข็ง และมีความได้เปรียบเหนือคู่แข่งในตลาด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนผลงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ศึกษาภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยได้นำงานวิจัยเหล่านี้มาเป็นองค์ประกอบในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการกับการประสบความสำเร็จในการรวมกลุ่มอย่างยั่งยืน ธุรกิจท่องเที่ยวส่วนมากมักด้อยคุณภาพ เพราะเกิดจากการตัดราคากันเองในธุรกิจ ซึ่งยืนยันผลการศึกษาโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551) พบว่า ธุรกิจท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มักใช้กลยุทธ์การแข่งขันตัดราคาและมีการดำเนินงานแบบลำพัง (Stand-Alone) มากกว่าที่จะร่วมมือเป็นเครือข่าย เนื่องจากผู้ประกอบการอาจไม่มีทุนมากพอที่จะส่งเสริมให้เกิดผลผลิตภาพที่ดีในการให้บริการได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Hopeniene and Rutelione (2016) พบว่า การรวมกลุ่มทางการท่องเที่ยวในภูมิภาค Kedainiai ของประเทศ

ลิทัวเนียประสบกับปัญหา เนื่องจากกลุ่มยังขาดความร่วมมือจากสถาบันต่าง ๆ ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงของรัฐบาลท้องถิ่นทำให้ไม่ได้รับการสนับสนุนในการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในทางทอเทีย อีกทั้งความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนอยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้สมาชิกยังขาดการแบ่งปันความรู้ความสามารถเพื่อปรับปรุงกิจกรรมทางทอเทียร่วมกัน และยังไม่เห็นความสำคัญในการรวมกลุ่ม เช่นเดียวกับ ชงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร (2553, หน้า 98) พบว่า ปัญหาของผู้ประกอบการที่ทำให้การรวมกลุ่มไม่ประสบความสำเร็จ คือ 1. เกิดจากนโยบายและการสนับสนุนจากภาครัฐไม่สามารถตอบสนองความต้องการและความเป็นจริงของการเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรมวิสาหกิจได้ 2. มีปัญหาทางการเงิน เช่น ไม่สามารถกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินได้ 3. ขาดความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ 4. ปัญหาด้านแรงงานโดยเฉพาะทักษะแรงงานที่หายาก ซึ่ง Jackson (2004) พบว่า ทฤษฎีของพอร์เตอร์มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน แต่ในระดับธุรกิจอุตสาหกรรมจะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาทุนมนุษย์ การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ร่วมกัน และผู้ประกอบการต่างเห็นพ้องกันว่าแนวคิดเรื่องเครือข่ายวิสาหกิจเป็นสิ่งที่ดี แต่ยังไม่แน่ใจว่าการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจจะเป็นไปได้ สาเหตุหนึ่งเนื่องจากความไม่ต่อเนื่องในนโยบายรัฐ (Rodriguez-Clare, 2005, p. 3) รวมทั้งการเกิดความระแวงและขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยภาพรวมที่สำคัญคือ ยังขาดแกนหลักในการบริหารจัดการเครือข่าย (Bogdan, 2007; Martin & Sunley, 2003)

จากการศึกษาปัญหา อุปสรรค และเงื่อนไขต่าง ๆ ของการรวมกลุ่มวิสาหกิจ ได้มีการศึกษาวิจัยถึงแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงให้ดีขึ้น และการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจให้สำเร็จ จะต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ งานวิจัยของ เมทินี ทะนงกิจ และคณะ (2561) ที่พบว่า มีปัจจัยหลัก ดังนี้ 1. ปัจจัยภายนอกองค์กร คือ การสนับสนุนด้านงบประมาณ คำแนะนำปรึกษา และฝึกอบรมพัฒนาความสามารถ 2. ปัจจัยภายในองค์กร คือ การคัดเลือกและพัฒนาบุคลากร ภาวะผู้นำ และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในวิสาหกิจชุมชนทอเทีย และ 3. ปัจจัยที่อยู่ภายในตัวบุคคล คือ คุณลักษณะ ความรู้ความเข้าใจ และความสามารถเฉพาะบุคคล นอกจากนี้การรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจจะประสบความสำเร็จได้ยังต้องอาศัยความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วมในการทำงาน และการมีความสัมพันธ์ระยะยาวของผู้ประกอบการ ช่วยทำให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน ดังผลงานวิจัยของ พิสิฐ เจือไทย (2550, หน้า 140-143) ได้ศึกษาการวิเคราะห์เครือข่ายวิสาหกิจอุตสาหกรรมของประเทศไทย พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จและล้มเหลวภายในและภายนอกเครือข่าย คือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จภายในที่มี ความสำคัญที่สุด คือ สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจต้องมีจิตสำนึกที่จะรวมกลุ่มกัน และมีความไว้วางใจ

ซึ่งกันและกัน ปัจจัยแห่งความสำเร็จภายนอก คือ การสนับสนุนจากสถาบันต่าง ๆ สำหรับปัจจัยแห่งความล้มเหลวภายในเครือข่ายที่สำคัญ คือ กลุ่มเครือข่ายยังไม่มี ความเข้มแข็งพอที่จะทำการพัฒนา ส่วนปัจจัยแห่งความล้มเหลวภายนอกเครือข่ายที่มีความสำคัญ คือ ขาดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ ช่อทิพย์ ลือไชยวุฒิ (2550, หน้า 233) ได้ศึกษาศักยภาพของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าไทยในการประสานความร่วมมือกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการแข่งขัน พบว่า การประสานความร่วมมือกันในกลุ่มผู้ประกอบการนั้นจะสำเร็จได้ ต้องอาศัยความเชื่อถือไว้วางใจกันเป็นสำคัญ และต้องมีการริเริ่มทำงานร่วมกันเพื่อศึกษาหาวิธีที่จะประสานงานกัน และพัฒนาระดับความสัมพันธ์ ก่อนที่จะพัฒนาเป็นเครือข่ายความร่วมมือที่กว้างขวางได้ เพื่อให้เกิดความแข็งแกร่งและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ ต่อมายังมีนักวิชาการอีกหลายท่านได้ให้ความเห็นที่ตรงกันว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม มีผลต่อการบริหารจัดการของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ ยืนยันผลจากงานวิจัยของ คณิดา ไกรสันติ และรัสมนต์ คำศรี (2559) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาติ ตำบลปริก อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา งานวิจัยของฤทัยภัทร ให้อสิริกุล (2563) ที่ศึกษาแนวทางการบริการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร บ้านบัว ตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และงานวิจัยของธนัชชัย สิงห์มาตย์ (2558) ศึกษาศักยภาพการแข่งขันวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการทำงานของสมาชิกภายในกลุ่ม มีผลต่อการบริหารจัดการของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ เพราะหากสมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกกิจกรรม หรือต่างคนต่างทำ ก็อาจจะส่งผลให้วิสาหกิจไม่สามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้ และอาจนำไปสู่การเลิกกิจการได้ในอนาคต (คณิดา ไกรสันติ และรัสมนต์ คำศรี, 2559; ฤทัยภัทร ให้อสิริกุล, 2563; ธนัชชัย สิงห์มาตย์, 2558)

นอกเหนือจากการอาศัยความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานดังกล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังต้องอาศัยความร่วมมือ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของเครือข่าย โดยสามารถวัดได้จากความพึงพอใจ ดังการศึกษาของ Ramayah and others (2011, pp. 411-428) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความร่วมมือและประสิทธิภาพของเครือข่ายในภาคธุรกิจบริการการท่องเที่ยว พบว่า ปัจจัยด้านความไว้วางใจกันและกัน การสื่อสารซึ่งกันและกัน และการมีความสัมพันธ์ในระยะยาวของผู้ประกอบการในกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของเครือข่ายในภาคธุรกิจบริการการท่องเที่ยวกับการสร้างความพึงพอใจ และการประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว นอกจากนี้แล้ว ธนภณ นิธิเชาวกุล (2558, หน้า 1) ยังเสริมด้วยว่า จุดแข็งที่สำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนาในการรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายวิสาหกิจบริการท่องเที่ยว คือ การเปิดรับโอกาสที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ร่วมกับการแบ่งปันประสบการณ์ที่มีอยู่ ทำให้เกิดการเปิดกว้างทางด้านความรู้ และ

สามารถเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ง่าย และปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนกลไกการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จนั้น คือ การจัดสรรผลประโยชน์ทางการเงินให้กับธุรกิจบนพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การสร้างทัศนคติในทางบวกของสมาชิกในเครือข่าย การสร้างความสมดุลในด้านการแข่งขัน และการผสมผสานระหว่างการควบคุมและการสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันกับการรักษาคุณภาพบริการที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงการเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ ต่างพื้นที่ด้วย ดังนั้น ประเด็นด้านความร่วมมือ เกิดจากความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการสื่อสาร สร้างความสัมพันธ์ในระยะยาว โดยผลที่เกิดคือความพึงพอใจ ในขณะที่เดียวกันต้องมีการแบ่งปันความรู้ร่วมกัน เพื่อสร้างสรรค์ และเปิดโอกาสที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ (Ramayah and others, 2011; ธนภณ นิธิเชาวกุล, 2558)

นอกจากประเด็นด้านความไว้วางใจ และความร่วมมือซึ่งกันและกัน ยังมีการศึกษาวิจัยที่พบว่าองค์กรที่ผู้ประกอบการมีภาวะความเป็นผู้นำ มีทุนมนุษย์ที่ดีทรัพยากรบุคคลมีความรู้ความเข้าใจจะเป็นกุญแจสำคัญต่อความสำเร็จของกิจการ ดังนี้ รุ่งนภา ต่ออุดม (2550, หน้า 3) ได้ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในอุตสาหกรรมเกษตรภาคการค้า ในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจในแต่ละด้าน มีดังนี้ 1. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีวิสัยทัศน์ที่มุ่งหวังให้กิจการมีการเจริญเติบโต จากการมีทักษะความสามารถในการทำงาน และมีคุณลักษณะเป็นผู้ประกอบการ 2. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเชี่ยวชาญในธุรกิจเนื่องจากเป็นผลมาจากความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์อันยาวนาน 3. ปัจจัยด้านนโยบายรัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่เป็นผู้ประกอบการขนาดกลางจะได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากรัฐบาล สอดคล้องกับรองรัตน์ วิโรจน์เพชร, วัชรินทร์ สุทธิชัย และสิทธิพรร์ สุนทร (2563) ที่ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนามหานครขอนแก่นสู่ความยั่งยืน พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านรูปแบบการปกครองท้องถิ่น ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่น ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านกลยุทธ์เชิงบูรณาการมีอิทธิพลต่อการพัฒนามหานครขอนแก่นสู่ความยั่งยืน

ในทางเดียวกันยังพบอีกว่าการที่กลุ่มวิสาหกิจให้ความสำคัญกับการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจมีความเข้มแข็ง ยืนยันจากผลงานวิจัยของปริญศรี พรหมจินดา (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาศิลปหัตถกรรมจักสานไทยร่วมสมัยของวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมสู่ความยั่งยืน พบว่า ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานมีความเข้าใจในการเป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สมาชิกของชุมชนที่มีความเข้าใจและให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน

มีความเป็นอยู่ผูกพันกับแบบเครือญาติจึงมีความสามัคคีในการทำกิจกรรม และรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ มีการแบ่งปันและการกระจายรายได้ให้สมาชิกอย่างเท่าเทียม และยังมีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างวิสาหกิจชุมชน และรักษาความสมดุลธรรมชาติด้วยการปลูกทดแทนเมื่อมีการนำไปใช้ จัดการสิ่งแวดล้อม และใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเป็นจุดแข็งของวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสาน นำไปสู่ความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่า การมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนมีความสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจให้กับองค์กรได้ โดยการจัดการความรู้กลุ่มสมุนไพรมีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากการที่บุคลากรเกิดการเรียนรู้ นั้น จะสามารถสังเกตได้จากความสามารถในการทำงานที่ดีขึ้น มีประสิทธิภาพสูงขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาในการทำงานดีขึ้น และเกิดความรู้ใหม่ ๆ ขึ้น ช่วยเพิ่มพูนองค์ความรู้ขององค์กรที่มีอยู่แล้วให้เพิ่มมากขึ้น และนำไปสู่การทำให้องค์กรมี การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นในที่สุด (จิรประภา อัครบวร, 2552) โดยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ โภธิพิทยานันท์ (2560) ที่พบว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์และการนำความรู้ฝังลึกที่มีอยู่มาผสมผสานกัน โดยได้รับการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ และขยายเครือข่ายการเรียนรู้ช่วยสร้างความตระหนักรู้ของชุมชนในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกิดการนำภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการ สามารถพัฒนาไปสู่การทำวิสาหกิจชุมชนได้

นอกจากปัจจัยด้านภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่มุ่งหวังให้กิจการมีการเจริญเติบโตจะสามารถนำพาให้ธุรกิจประสบความสำเร็จได้แล้ว ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ เพิ่มเติม ดังผลการศึกษาของอุสา สุทธิสาคร (2554, หน้า 63-65) ที่พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนสามารถขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนได้อย่างประสบความสำเร็จ คือ การที่ผู้ประกอบการมีนวัตกรรม กล้าตัดสินใจ กล้าเสี่ยง มีความมุ่งมั่น ให้ความสำคัญกับวิถีชีวิตของชุมชน มีความเอื้ออาทรต่อกัน ไม่ใช่ตัวเงินเป็นเรื่องใหญ่ หรือหวังกำไรมากกว่าความอยู่ดีมีสุข และความช่วยเหลือกันของคนในชุมชน งานวิจัยยังพบว่าชุมชนมีทุนมนุษย์ที่ดี เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ความรู้เดิมที่มีอยู่ในชุมชน ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ไว้วางใจกันของคนในชุมชน ผู้นำชุมชนมีวิสัยทัศน์มีทรัพยากรบุคคลที่เป็นผู้รู้ ผู้ที่เป็นแบบอย่างด้านความซื่อสัตย์ ความเสียสละในชุมชน ทำให้งานของชุมชนเดินหน้าต่อไปได้อย่างประสบความสำเร็จ เหมือนกันกับกับงานวิจัยของรจนา เทพคู่ (2550) ที่เสริมด้วยว่าปัจจัยด้านการพัฒนานวัตกรรมจะส่งผลต่อศักยภาพการแข่งขันขององค์กรได้ โดยในด้านศักยภาพของผู้ประกอบการ ควรให้ความสำคัญและการส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรมีความรู้ความสามารถด้านพัฒนานวัตกรรม เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นมาตรฐานที่ถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลต่อศักยภาพการแข่งขันขององค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ต่อมาได้มีการศึกษาประเด็นของการประกอบธุรกิจที่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน โดยอาศัย องค์ประกอบต่าง ๆ ของผู้ประกอบการ ดังผลการวิจัยของปราณี ต้นประยูร (2554) พบว่า องค์ประกอบของผู้ประกอบการวิสาหกิจที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจที่ยั่งยืน ได้แก่ 1. มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ 2. มีความสามารถในการพัฒนานวัตกรรม 3. มนุษย์สัมพันธ์ และการติดต่อสื่อสาร 4. การมีเครือข่าย 5. คุณภาพของสินค้าหรือบริการ 6. โอกาสทางธุรกิจและการเพิ่มผลผลิต 7. การมองโลกในแง่ดี 8. การบริหารจัดการ 9. ภาวะผู้นำ 10. ทักษะและความเชี่ยวชาญ 11. ความรับผิดชอบ 12. ระบบงาน 13. สุขภาพ และ 14. จริยธรรมทางธุรกิจ นอกจากนี้ องค์ประกอบของผู้ประกอบการที่ส่งผลให้ธุรกิจประสบความสำเร็จได้นั้น ยังพบอีกว่าการรวมกลุ่มของอุตสาหกรรมและการมีความสัมพันธ์ที่ดีสามารถเพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขันได้ ดังงานวิจัยของ Lai and others (2014, pp. 734-739) ที่พบว่า การรวมกลุ่มของอุตสาหกรรมมีผลกระทบเชิงบวกต่อผลประกอบการด้านนวัตกรรมขององค์กร โดยการพัฒนาขององค์กรอย่างยั่งยืนและการพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน องค์กรควรมีการรวมกลุ่มของอุตสาหกรรมด้านทรัพยากรและการมีความสัมพันธ์ที่ดีสามารถเพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขัน สอดคล้องกับ Connell and others (2014) พบว่า การรวมกลุ่มของอุตสาหกรรมสามารถเป็นส่วนสำคัญของการเติบโตของทางเศรษฐกิจ หากกลุ่มมีการแบ่งปันความรู้และนวัตกรรมแก่กัน และบริหารจัดการกับความรู้และนวัตกรรมเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสมจะส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้นให้กับธุรกิจ

อย่างไรก็ตามยังพบอีกว่าการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันของผู้ประกอบการยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถ และสร้างภูมิคุ้มกันให้กิจการอย่างยั่งยืน ที่สอดคล้องและยืนยันผลจากการศึกษาของสุราพร บำรุงยา (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ประกอบการ พบว่า การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันของผู้ประกอบการเองนั้นถือเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับกิจการ เมื่อมีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการพัฒนานวัตกรรมร่วมกันส่งผลให้ผู้ประกอบการมีความรู้ทำให้มีภูมิคุ้มกันก่อให้เกิดความเข้มแข็งต่อตัวกิจการ ชุมชน สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระยะยาวอย่างยั่งยืน นอกจากนี้การปัจจัยด้านการแบ่งปันความรู้ระหว่างกันแล้ว และยังพบอีกว่าการแบ่งปันทรัพยากรร่วมกันในกลุ่มจะทำให้ผลประกอบการของกลุ่มบรรลุเป้าหมายได้ ดังการศึกษาของ Zubielqui and O'Connor (2015, pp. 523-541) พบว่า การรวมกลุ่มของผู้ประกอบการเพื่อแบ่งปันทรัพยากรร่วมกันในกลุ่มสามารถทำให้ผลประกอบการของกลุ่มบรรลุเป้าหมายได้ โดยการช่วยเพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขัน สอดคล้องกับ Melisidou and others (2014, pp. 218-232) ที่พบว่า การรวมกลุ่มทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเทคโนโลยีระหว่างกัน ช่วยให้ผู้เข้าร่วมสามารถทำงานร่วมกันให้เกิดประโยชน์ มีความสำคัญต่อการพัฒนาการสร้างความสามารถในการผลิตและการแข่งขัน จึงเป็น

เครื่องมือทางการจัดการและการตลาดที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถานที่ท่องเที่ยวและเศรษฐกิจในท้องถิ่น เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน คือ การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันผ่านการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยจะเน้นการส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในภูมิภาคท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกระดับ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียกับการประสบความสำเร็จในการรวมกลุ่มอย่างยั่งยืน การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวไม่ใช่สิ่งที่ง่ายและเกิดขึ้นเอง จึงจำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงและความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย ดังงานวิจัยของ Novelli and Spencer (2005) ได้ศึกษาเรื่องเครือข่ายวิสาหกิจและนวัตกรรมด้านการท่องเที่ยวของประเทศอังกฤษ พบว่ากระบวนการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวไม่ใช่สิ่งที่ง่ายและเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ จำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงและความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยสมัครใจ และได้มีการศึกษาที่พบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลักที่เสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับธุรกิจคือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งสอดคล้องและยืนยันผลจากการวิจัยของ Perles-Ribes and others (2017, pp. 1575-1603) ที่พบว่า การเสริมสร้างความแข็งแกร่งของสถานที่ท่องเที่ยวนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมาย และออกแบบกลยุทธ์เพื่อไปยังจุดมุ่งหมาย โดยหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการรวมกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของสมหมาย ปานทอง, ญาณกร โท้ประยูร, โกมล ปราชญ์กัตัญญ และเสรีวงษ์มณฑา (2564) ที่พบว่า แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยว ได้แก่ การบูรณาการความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน เช่นเดียวกับงานวิจัยของกฤษณะ เชี่ยวเวช (2562) พบว่า อุตสาหกรรมทุกประเภทส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมสู่ชุมชนบริเวณโดยรอบ ฉะนั้น การร่วมกันแก้ปัญหาระหว่างผู้มีส่วนได้เสียกับชุมชนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหา กระบวนการสำคัญ คือ การตรวจสอบ การช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ดิชม แนะนำข้อเสนอต่าง ๆ และผู้นำชุมชนถือว่ามีความสำคัญในการนำพาชุมชนให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน แต่ที่สำคัญที่สุดคือความจริงใจของทั้งสองฝ่ายในการร่วมการแก้ไขปัญหา ซึ่งประเด็นการมีส่วนร่วมในการทำงาน การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร จนเกิดเป็นความร่วมมือระหว่างกันกับผู้มีส่วนได้เสีย จะช่วยให้การรวมกลุ่มเครือข่ายมีความเข้มแข็ง จากงานวิจัยของเอกมล อ่อนศรี (2544) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายองค์กรชุมชน พบว่า องค์กรชุมชนมีแบบแผนของความร่วมมือเริ่มจากกลุ่มหรือองค์กรชุมชนมีการติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน จึงจะพัฒนาเป็นความร่วมมือแบบเครือข่ายได้ โดยมีวัตถุประสงค์ในการ

ติดต่อกันที่ชัดเจน คือ ร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมมือเพื่อการต่อรองกับภาครัฐและภาคเอกชน มีการจัดประชุมร่วมกัน โดยลักษณะของเครือข่ายที่เข้มแข็งนั้นจะต้องเป็นเครือข่ายที่มีความสัมพันธ์ในหมู่สมาชิกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อปัญหาได้ รวมทั้งได้รับการยอมรับจากองค์กรภายนอกด้วย นอกจากประเด็นความร่วมมือระหว่างกันกับผู้มีส่วนได้เสีย จะช่วยให้การรวมกลุ่มเครือข่ายมีความเข้มแข็งได้ ยังพบอีกว่าควรมีการสร้างเครือข่ายของภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมและชุมชน และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ดังการศึกษา งานวิจัยของฤติกร เศษชัย (2561) ที่ได้ศึกษากลไกการสร้างเครือข่ายภาคีทางการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย กับเครือข่ายภาคีทางการท่องเที่ยวของเมืองเชียงตุง ประเทศเมียนมาร์ โดยศึกษากลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เครือข่ายภาครัฐ เครือข่ายภาคเอกชน และสมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน พบว่า แนวทางในการสร้างเครือข่ายของภาครัฐ ควรมีการเชื่อมโยงทางกายภาพ ได้แก่ โครงการคมนาคม การเชื่อมโยงกันทางสถาบันภายใต้กฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ และการเชื่อมโยงกับระดับภาคประชาชน ส่วนเครือข่ายภาคเอกชน ควรมีการประสานประโยชน์ทางการท่องเที่ยว มีการส่งเสริมในการร่วมลงทุนในการดำเนินธุรกิจทางการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์การรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงาน และเครือข่ายภาคชุมชน ควรมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทำความเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และยังพบว่าประเด็นการจัดการความรู้เป็นหนึ่งในปัจจัยที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Lai (2014, pp. 734-739) พบว่า การจัดการความรู้สามารถช่วยกระตุ้นความสามารถด้านนวัตกรรมขององค์กร ทำให้องค์กรมีผลประกอบการการรวมกลุ่มที่ดีขึ้น องค์กรควรมีการร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเพื่อพัฒนาความรู้และความสามารถขององค์กร รัฐบาลและบริษัทเอกชนควรสร้างรูปแบบกลยุทธ์ความร่วมมือ ซึ่งการจัดการความรู้เป็นหนึ่งในปัจจัยที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน กลยุทธ์การเป็นพันธมิตรจะสำเร็จได้หากองค์กรมีการแบ่งปันความรู้และทรัพยากรร่วมกัน ซึ่งกลุ่มควรพัฒนาสินค้าหรือบริการที่มีมูลค่าเพิ่มเพื่อนำไปสู่การแข่งขันและตลาดใหม่ได้ เช่นเดียวกับ Melisidou and others (2014, pp. 218-232) พบว่า การเชื่อมโยงซึ่งกันและกันในห่วงโซ่ระหว่างธุรกิจการท่องเที่ยวหลักและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะต้องเกิดจากการพัฒนาที่เป็นมิตรร่วมกันระหว่างผู้อยู่อาศัยในชุมชน นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ ทำให้เกิดความสมดุลด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ โดยการปฏิบัติของกลุ่มที่จะประสบความสำเร็จต้องส่งเสริมการใช้งานอย่างยั่งยืน

นอกจากนั้นยังพบว่าในด้านความไว้วางใจ การรักษาสัญญา จนเกิดเป็นความสัมพันธ์อันดีกับผู้มีส่วนได้เสีย ส่งผลให้ธุรกิจประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายได้ โดย Segarra and others (2013, pp. 196-215) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพความสัมพันธ์ในธุรกิจกับธุรกิจ พบว่า ในมิติ

ด้านความสัมพันธ์ องค์กรจะต้องให้ความสำคัญในการรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้า ให้เกิดความไว้วางใจ มีความพึงพอใจ และมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน จะช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายได้ เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของกิตติคุณ แสงนิล (2564, หน้า 88) ที่พบว่า การสร้างความสัมพันธ์อันดีของผู้มีส่วนได้เสียในแง่ธุรกิจเป็นความผูกพันระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้เสีย เป็นปัจจัยที่จะทำให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันในระยะยาว

นอกจากนี้ยังพบปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ทำให้การท่องเที่ยวประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน ดังงานวิจัยของ Lade (2006, pp. 321-342) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จและอุปสรรคของการท่องเที่ยวในแม่น้ำเมอเรย์ พบว่า ความไว้วางใจ ความภักดี การรักษาสัญญา และการให้เกียรติซึ่งกันและกันของพันธมิตรและสมาชิกในกลุ่มช่วยกระตุ้นให้สามารถแก้ไขปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ได้ ส่งผลให้การท่องเที่ยวในภูมิภาคแม่น้ำเมอเรย์ประสบความสำเร็จ ซึ่งหนึ่งในปัจจัยสำคัญสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จ คือ ความไว้วางใจในการทำงานร่วมกันอย่างยั่งยืน เช่นเดียวกับ Havierniková and others (2017, pp. 1205-1215) ที่พบว่า ปัจจัยที่สร้างข้อได้เปรียบในการรวมกลุ่มของธุรกิจการท่องเที่ยวในประเทศสโลวาเกียให้ประสบความสำเร็จ มีปัจจัยที่สำคัญดังนี้ 1. การติดต่อเจรจาท่องเที่ยวกับซัพพลายเออร์และลูกค้า 2. การหาข้อมูลสนับสนุนเพิ่มเติมจากสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร เป็นต้น 3. การโฆษณาประชาสัมพันธ์ 4. การติดต่อประสานงานกับสมาชิกในกลุ่ม 5. ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการฝึกอบรม 6. การสำรวจแนวโน้มการตลาด และ 7. ข้อกำหนดต่าง ๆ ในการบริหารจัดการ ตามลำดับ ต่อมาได้พบว่าความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นสามารถช่วยให้เกิดเปลี่ยนแปลงในสถานที่ท่องเที่ยวไปในทางที่ดีขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Borkowska (2015, pp. 957-964) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการรวมกลุ่มการท่องเที่ยวในโปแลนด์ตะวันออก พบว่า การรวมกลุ่มทางการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นผู้ประกอบการให้เกิดเปลี่ยนแปลงในสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยว เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยผ่านความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นเพื่อเอาชนะต่ออุปสรรคต่าง ๆ รวมถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นด้วย

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการรวมกลุ่มกับการประสบความสำเร็จในการรวมกลุ่มอย่างยั่งยืน

การรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจถือเป็นเครื่องมือหนึ่งในการบริหารจัดการ (Porter, 1990) ที่สามารถสร้างความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ให้กับอุตสาหกรรมท่ามกลางการแข่งขันที่รุนแรงของตลาด โดยการร่วมมือกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งความเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นนี้ส่งผลต่อการลดต้นทุนการผลิตสินค้าทั้งระบบ (Porter, 1998; UNIDO, 1999; Sölvell, Lindqvist, & Ketels, 2003; นุริม

โอทอกานนท์, 2549) อีกทั้งการรวมกลุ่มเครือข่ายยังก่อให้เกิดการติดต่อและส่งต่อลูกค้าระหว่างธุรกิจ รวมทั้งแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน (Porter, 1990; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543) สอดคล้องกับ Ryzhkova and Prosvirkin (2015, pp. 196-215) พบว่า การรวมกลุ่มส่งผลให้เกิดการพัฒนาด้านการตลาด การบริหารจัดการ ข้อมูล องค์ประกอบของเทคโนโลยี ทุนมนุษย์ ส่วนแบ่งทางการตลาดรวมไปถึงการเพิ่มอำนาจทางการตลาดของกลุ่มอีกด้วย

การบริหารจัดการเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถอยู่รอดและบรรลุเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน ซึ่งการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพถือได้ว่าเป็นเครื่องมือพัฒนาขีดความสามารถของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมถึงการร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชนกับเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อการพัฒนา โดยการส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด และร่วมกันปฏิบัติจริง เสริมสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะต้องทำอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง โดยผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรหมั่นศึกษา และประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มของตนเองอยู่เสมอเพื่อให้สินค้าหรือบริการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ (กมลวรรณ สังกะ และคณะ, 2563)

การบริหารจัดการการรวมกลุ่ม รวมถึงการนำนวัตกรรมเข้ามาช่วยในกระบวนการทำงาน เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สามารถนำพากลุ่มวิสาหกิจไปสู่ความยั่งยืนได้ ยืนยันจากผลงานวิจัยของ อุกฤษฏ์ พรรณะ (2564, หน้า 155) ที่พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการและนวัตกรรมเพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนสมุนไพร จะมีความยั่งยืนได้ ควรให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการภายในกลุ่ม รวมถึงการนำนวัตกรรมเข้ามาช่วยในกระบวนการทำงาน และการผลิตสินค้า เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มกับสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งการจัดการความรู้เรื่องของสมุนไพรที่มีอยู่ในชุมชน

โดยงานวิจัยของภาณุ สิทธิวงศ์ และคณะ (2548) ได้ศึกษาการพัฒนาเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชน เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์แบบครบวงจรภายใต้ต้น โยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม 6 จังหวัดภาคเหนือ (ตาก พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย และอุดรดิตถ์) พบว่า กลไกการบริหารจัดการเครือข่ายโดยภาพรวมมีหลักการและองค์ประกอบที่ขึ้นอยู่กับส่วนกลางเป็นหลัก โดยมีบางจังหวัดที่มีการแต่งตั้งคณะทำงานที่มีลักษณะเฉพาะสนองยุทธศาสตร์และสภาพปัญหาความต้องการของท้องถิ่น โดยตรง ยังพบอีกว่าการเพิ่มศักยภาพด้านการบริหารจัดการสามารถช่วยให้ชุมชนสามารถยืนหยัดได้อย่างเข้มแข็ง ดังงานวิจัยของวันทนีย์ นำชัยศรีคำ (2550) ได้ศึกษาและวิจัยการเพิ่มศักยภาพด้านการบริหารจัดการของสินค้า OTOP กลุ่มชุมชน พื้นที่อำเภอชัยบุรี จังหวัดปทุมธานี พบว่า การเพิ่มศักยภาพโดยการจัดอบรมของหน่วยงาน

จะมีผลต่อการพัฒนาด้านการบริหารจัดการอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งภาครัฐที่จะเข้าช่วยเหลือหรือให้การสนับสนุนควรจะทำให้ความช่วยเหลือชุมชน โดยเฉพาะด้านการจัดหาเงินทุน การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต และสำหรับเรื่องการจัดอบรมหรือฝึกวิชาชีพควรเข้าไปศึกษาความต้องการของชุมชนก่อน เพื่อประโยชน์สูงสุดในการจัดฝึกอบรม และชุมชนสามารถนำไปต่อยอดการผลิตสินค้า การสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อให้ชุมชนยืนหยัด และเข้มแข็งต่อไป

นอกจากนั้นยังพบว่า ภาวะผู้นำ และการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีส่วนได้เสีย มีส่วนช่วยให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากงานวิจัยของนุรน์จมาล် แวโด (2557) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านสิ่งแวดล้อมภายในองค์กรในภาพรวม คือ ความสามารถในการบริหารจัดการเป็นส่วนสำคัญ รองลงมาเป็นด้านภาวะผู้นำที่ดีมีความน่าเชื่อถือ มีความรู้ความสามารถ และทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อองค์กรของตน และยังพบประเด็นอื่น ๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน นอกเหนือจากภาวะผู้นำ และการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีส่วนได้เสีย ดังการศึกษาของวิทยา จันทะวงศ์ศรี (2557) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยศึกษารูปแบบการบริหารงานและกิจกรรมต่าง ๆ พบว่า ปัจจัยหลักที่สำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ กระบวนการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ความเป็นผู้นำ การมีส่วนร่วมของชุมชน การมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก การบริหารจัดการและข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดของแนวคิดการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน คือ หลักแห่งการพึ่งพาตนเอง และการได้รับความร่วมมือร่วมใจ เหมือนกันกับสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2547) พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ คือ การบริหารจัดการปัจจัยการผลิตที่มีความเหมาะสมทั้งในระดับแรงงาน วัตถุดิบ เครื่องจักร และทำเลที่ตั้ง มีการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ข้อมูลข่าวสารมีการเผยแพร่และเข้าถึงได้ง่าย ผู้บริโภคมีอุปสงค์จำนวนมากเพียงพอ มีการเชื่อมโยงประสานงานระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมายและการวางแผนร่วมกัน และกลุ่มวิสาหกิจได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ องค์กรที่เกี่ยวข้อง และสถาบันต่าง ๆ

เสริมด้วยงานวิจัยของไพศาล มุ่งสมักร และคณะ (2556, หน้า 115) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการที่ประสบผลสำเร็จของกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพร กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ พบว่า ในภาพรวมมีระดับความสำเร็จในการบริหารจัดการอยู่ในระดับสูง และองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการเครือข่ายประกอบด้วย 17 ตัวแปรสำคัญ ได้แก่ การสร้างระบบการติดต่อสื่อสาร การผลิตสำรองเผื่อไว้ในช่วงฤดูกาลที่ขาดวัตถุดิบ การประสานงานเพื่อให้กลุ่ม/ เครือข่ายบรรลุเป้าหมาย การตรวจสอบความต้องการซื้อวัตถุดิบ

กำหนดระบบประเมินผล กำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม/เครือข่าย ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ค้า วัตถุประสงค์ ความร่วมมือของกลุ่มในการพัฒนาทักษะให้กับสมาชิกในเครือข่ายวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่ม ความร่วมมือของกลุ่มในการปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน การหาแหล่งเงินทุนภายนอกมาใช้ในการบริหารความร่วมมือของกลุ่มในการกำหนดสวัสดิการ การกำหนดคุณสมบัติของผู้ค้า การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกและตรวจสอบผู้ค้า การจัดทำระบบบัญชีที่เป็นมาตรฐาน ความร่วมมือของกลุ่มในการแบ่งปันแรงงาน และการประเมินการบริหารการเงิน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ากลุ่มมีคุณภาพและศักยภาพของการบริหารจัดการ ได้อย่างเหมาะสม ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เครือข่ายมีความสำเร็จในระดับสูง

นอกจากนี้ยังพบว่าทุนมนุษย์ที่ดี การมีความรู้ความเข้าใจจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้มีส่วนได้เสีย ทำให้การบริหารจัดการเครือข่ายพัฒนาได้อย่างยั่งยืน จากงานวิจัยของ Prabprirree and others (2016, p. 146) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวชายหาดที่ยั่งยืนสำหรับกลุ่มท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลในประเทศไทย โดยศึกษาผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบกิจการในชุมชน และนักท่องเที่ยว พบว่า ปัจจัยสำคัญสำหรับการบริหารจัดการท่องเที่ยวชายหาดอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ 1. การจัดการด้านการตลาดและการส่งเสริมการตลาด 2. การจัดการสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว 3. การมีส่วนร่วมในการทำงานของชุมชน 4. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและการศึกษา 5. การจัดการกระบวนการ การวางแผนและนโยบาย และ 6. การบริหารจัดการทุนมนุษย์ ตามลำดับ ส่วนประกอบทั้ง 6 ด้านมีความสัมพันธ์ต่อการท่องเที่ยวชายหาดอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกับ วณิชย์ ไชยแสง (2549) พบว่า ผู้ให้บริการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของภาครัฐและเอกชน มีการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจที่จะนำมาใช้ในองค์กร คือ การจัดเตรียมบริการที่มีคุณภาพสูง พัฒนาขอบเขตและความสะดวกในการใช้ฐานข้อมูล การปรับปรุงการเชื่อมโยงระบบกับผู้ใช้ระบบและเป็นองค์การในการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ การเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานรัฐและองค์กรเอกชนต่าง ๆ ต่อมาได้มีผู้วิจัยได้เสนอแนวทางในการบริหารจัดการเครือข่ายไว้ ดังงานวิจัยของพระดาวเหนือ บุตรสีทา (2557) พบว่า แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1. การสร้างความเป็นองค์การเครือข่ายและการทำให้เกิดความมั่นคง ประกอบด้วย 1.1 จัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย 1.2 สร้างความรู้สึกร่วมในการทำงานร่วมกัน 1.3 จัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน 1.4 จัดระบบข้อมูลข่าวสารในการติดต่อข่าวสารและ ขั้นที่ 2 การรักษาความต่อเนื่องของการเป็นองค์การเครือข่าย ประกอบด้วย 2.1 มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง 2.2 สร้างความเสมอภาคและเท่าเทียม 2.3 รักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกัน และ 2.4 การให้ความช่วยเหลือกันระหว่างเพื่อนสมาชิก

นอกจากนี้ยังพบว่า การมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนมีความสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจให้กับองค์กรได้ โดยการจัดการความรู้กลุ่มสมุนไพรมีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากการที่บุคลากรเกิดการเรียนรู้นั้น จะสามารถสังเกตได้จากความสามารถในการทำงานที่ดีขึ้น มีประสิทธิภาพสูงขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาในการทำงานดีขึ้น และเกิดความรู้ใหม่ ๆ ขึ้น ช่วยเพิ่มพูนองค์ความรู้ขององค์กรที่มีอยู่แล้วให้เพิ่มมากขึ้น และนำไปสู่การทำให้องค์กรมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นในที่สุด (จิรประภา อัครบวร และคณะ, 2552) สอดคล้องกับปรียศรี พรหมจินดา (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาศิลปหัตถกรรมจักสานไทยร่วมสมัยของวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมสู่ความยั่งยืน พบว่า ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานมีความเข้าใจในการเป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สมาชิกของชุมชนที่มีความเข้าใจและให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความเป็นอยู่ผูกพันกับแบบเครือญาติจึงมีความสามัคคีในการทำกิจกรรม และรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ มีการแบ่งปันและการกระจายรายได้ให้สมาชิกอย่างเท่าเทียม และยังมีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างวิสาหกิจชุมชน และรักษาความสมดุลธรรมชาติด้วยการปลูกทดแทนเมื่อมีการนำไปใช้จัดการสิ่งแวดล้อม และใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเป็นจุดแข็งของวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสาน นำไปสู่ความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

สำหรับประเด็นนโยบายของรัฐบาล พบว่า นโยบายของรัฐบาลมีส่วนช่วยให้ผู้ประกอบการเห็นมุมมองระหว่างประเทศ เข้าถึงตลาดโลกมากขึ้น ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน จากงานวิจัยของ Alberti and others (2014, pp. 281-309) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องนโยบายของรัฐบาลประเทศไทยในการส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันสำหรับการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ โดยทำการศึกษายบทบาทของรัฐบาลในการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ของประเทศไทย พบว่า นโยบายและบทบาทของรัฐบาลในการวางรากฐานและพัฒนารวมกลุ่มในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันในระดับภูมิภาค โดยนโยบายส่งเสริมการรวมกลุ่มที่รัฐบาลจัดทำขึ้นส่งผลให้เกิดการประสานความร่วมมือกันก่อให้เกิดผลดีในการดำเนินธุรกิจ เช่น การเห็นมุมมองระหว่างประเทศมากขึ้น การรับรู้แบรนด์เพิ่มขึ้น ง่ายต่อการค้นหานักลงทุนต่างชาติ การประมวลความรู้เฉพาะทางและการเผยแพร่ความรู้ในการดูแลสุขภาพผ่านความร่วมมือกัน เกิดความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นต้น เช่นเดียวกันกับ Andersson and others (2014, p. 450) พบว่า การรวมกลุ่มช่วยให้การลงทุนในต่างประเทศมีโอกาสประสบความสำเร็จมากขึ้น โดยผลมาจากการมีทรัพยากรที่ดีของกลุ่ม การเพิ่มโอกาสจากรวมกลุ่มเครือข่ายที่เพิ่มขึ้น และทำให้เข้าถึงตลาดโลกได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังพบว่า การรวมกลุ่มสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันร่วมกันได้ ดังนี้ Luiz and Lima (2009, p. 338) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการผลการปฏิบัติงานในการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ (Clusters) SME: กรณีศึกษา งานวิจัยเกี่ยวกับการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการกลุ่มอุตสาหกรรมบราซิลในปัจจุบันและอนาคต พบว่า ในประเทศบราซิลจะมีหน่วยงานกำกับดูแลการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันร่วมกัน โดยในกลุ่มของธุรกิจและสถาบันที่เกี่ยวข้องมารวมตัวดำเนินกิจการอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน มีความร่วมมือเกื้อหนุน เชื่อมโยงและเสริมกิจการซึ่งกันและกันอย่างครบวงจร ทั้งในแนวตั้งและแนวนอน โดยความเชื่อมโยงในแนวตั้งเป็นความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม ตั้งแต่ธุรกิจต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ และความเชื่อมโยงในแนวนอนเป็นความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมสนับสนุนด้านต่าง ๆ รวมทั้งธุรกิจให้บริการ สมาคมการค้า สถาบัน การศึกษาและฝึกอบรม สถาบันวิจัยพัฒนา ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืนด้วยการเพิ่มผลิตภาพ และสร้างนวัตกรรมร่วมกัน โดยกลุ่มผู้ประกอบการถือเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันและการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของประเทศ

4. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการประสบความสำเร็จในการรวมกลุ่มอย่างยั่งยืน ความยั่งยืนจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าหากไม่บรรลุความต้องการของคนในชุมชน ดังผลงานวิจัยของณัฏฐ์ กุศลิสร์ (2561, หน้า 110) ได้ศึกษาอิทธิพลของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรีมากที่สุด เนื่องผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องปฏิบัติตามพันธกิจและคำนึงถึงความต้องการของคนในชุมชนและคนในชุมชนควรจะมีสิทธิเท่าเทียมกับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับสุดถนอม ต้นเจริญ (2561, หน้า 32) ที่ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบางขันแตก จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ศักยภาพด้านองค์กรชุมชนและด้านการจัดการในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมากที่สุด โดยเฉพาะการที่ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกันชุมชนสามารถเชื่อมโยง การท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้ เช่นเดียวกับสิรินภา จงเกษกรณ์ และกนกกานต์ แก้วนุช (2564) พบว่า ในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างยั่งยืนหากต้องการให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรจะต้องเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์ ชักจูง รวมกลุ่ม ให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น อันจะเป็นผลดีในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอนาคต

ในทางเดียวกันยังพบอีกว่าการที่กลุ่มวิชาชีพให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนส่งผลให้กลุ่มวิชาชีพมีความเข้มแข็งมากขึ้น ยืนยันจากผลงานวิจัยของปริญศรีพรหมจินดา (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาศิลปหัตถกรรมจักสานไทยร่วมสมัยของวิชาชีพชุมชนหัตถกรรมสู่ความยั่งยืน พบว่า ปัจจุบันวิชาชีพชุมชนหัตถกรรมจักสานมีความเข้าใจในการเป็นวิชาชีพชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สมาชิกของชุมชนที่มีความเข้าใจและให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความเป็นอยู่ผูกพันกับแบบเครือญาติจึงมีความสามัคคีในการทำกิจกรรม และรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ มีการแบ่งปันและการกระจายรายได้ให้สมาชิกอย่างเท่าเทียม และยังมีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างวิชาชีพชุมชน และรักษาความสมดุลธรรมชาติด้วยการปลูกทดแทนเมื่อมีการนำไปใช้ จัดการสิ่งแวดล้อม และใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเป็นจุดแข็งของวิชาชีพชุมชนหัตถกรรมจักสาน นำไปสู่ความยั่งยืนของวิชาชีพชุมชน สอดคล้องกับบงกชมาศ เอกเอี่ยม (2562) พบว่า ปัจจัยที่สำคัญในการสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้นำเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการเชิงรุก ป้องกัน แก่ใจ และเชิงรับ โดยเน้นการมีส่วนร่วมเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน นอกจากนี้ยังพบว่ามีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อความยั่งยืนทางการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องและยืนยันผลจากการวิจัยของกฤตยากร ลดาวัลย์ (2563) ศึกษาการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความตระหนักและรับรู้ปัญหาและความต้องการท้องถิ่นและชุมชนของตนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมคิด ร่วมวางแผนร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมรับผิดชอบร่วมติดตามประเมินผล และร่วมชื่นชมผลสำเร็จร่วมกัน รวมทั้งการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้โดยมีสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาดำเนินงานร่วมกันมุ่งสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับมาศศุภา นิมบุญจาซ (2558, หน้า 107) ได้ศึกษาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาสนหนอก้าว พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีผลอิทธิพลต่อความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดตามและประเมินผลคนในชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการเสนอความคิด ด้านการร่วมปฏิบัติ และด้านการร่วมตัดสินใจ ตามลำดับ เช่นเดียวกับฐานริมทร์ หาญเกียรติวงศ์ และรุจิกาญจน์ สานนท์ (2564) พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม ความเป็นเจ้าของทรัพยากร และความรับผิดชอบต่อ วัฒนธรรม ทรัพยากรและผลประโยชน์ ผู้นำและพันธมิตร นอกจากนี้การพัฒนาศักยภาพเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านเครือข่ายทางสังคมของชุมชน องค์ประกอบด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน และองค์ประกอบด้านปัจจัยแห่งความสำเร็จเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน โดยทำ

การบูรณาการทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับ Ariffin and Yen (2017, pp. 38-52) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวเป็นสองปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความยั่งยืน เสริมด้วยงานวิจัยของกุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา (2555, หน้า 54) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการปฏิบัติคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมมากที่สุด รองมาได้แก่ ด้านการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ เช่นเดียวกับ Amin and Ibrahim (2015, p. 539) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-based tourism) ในด้านการมีส่วนร่วม ความตระหนักรู้ การทำงานร่วมกัน และความเป็นหนึ่งเดียวกันส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในโฮมสเตย์ พบว่า การมีส่วนร่วมในของคนในชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการปฏิบัติการประชาชนได้มีส่วนร่วมมากที่สุด รองมาได้แก่ ด้านการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเกิดขึ้น ได้อย่างยั่งยืนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของชุมชน ซึ่งสอดคล้องและยืนยันจากผลการวิจัยของ Chami (2018, p. 6) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในประเทศแทนซาเนีย พบว่า การบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของชุมชนมาเป็นประการแรก เช่นเดียวกับกับ Liu (2017, p. 35) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการวางแผน และกระบวนการบริหารจัดการมีผลต่อความยั่งยืนของแหล่งมรดกโลก สอดคล้องกับชงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา และจันทนา พงศ์สิทธิกาญจนา (2564) พบว่า การมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อนวัตกรรมชุมชน และความยั่งยืนในการดำเนินกิจการเพื่อสังคม ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนควรสร้างความมีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การดำเนินงานเพื่อนำความรู้จากชุมชนมาพัฒนาเป็นนวัตกรรม และสร้างการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสังคม ควรจัดอบรมด้านการจัดการธุรกิจ การสร้างนวัตกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้คนในชุมชนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้มาพัฒนานวัตกรรมจากชุมชน และส่งเสริมผลประโยชน์ของกิจการเพื่อสังคมแก่วิสาหกิจชุมชนและนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้ในการกำหนดกำหนดคสมมติฐานในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาแนวคิดของวุฒิชชาติ สุนทรสมัย (2560, หน้า 399-403) จากการนำตัวแบบการพัฒนาเครือข่าย

วิสาหกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างยั่งยืน มาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการประเมิน ศักยภาพในการรวมกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดปราจีนบุรีใน 3 ด้าน ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย และการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และศึกษาแนวคิดการมีส่วนร่วม ของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ Cohen and Uphoff (1981, p. 6) ที่ กล่าวถึงองค์ประกอบในการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมใน การประเมินผล นอกจากนี้ได้ทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ Kammeier (2001, pp. 5-7) เพื่อพิจารณาถึงความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพในจังหวัดปราจีนบุรี 3 ด้าน ได้แก่ สังคม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อม

ดังนั้นผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยจากแนวคิดดังที่กล่าวมา เพื่อศึกษาศักยภาพ การรวมกลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล จนเกิดการพัฒนาที่เข้มแข็งอย่างยืนยาวและยั่งยืนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพขนาดย่อม ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ในจังหวัดปราจีนบุรี สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพร กลุ่มชุมชนร้านสปาและนวดแผนไทย (รวมถึงร้านสปาและนวดสมุนไพรไทยที่ให้บริการในโรงแรมที่พักและโฮมสเตย์) และกลุ่มผลิตและจำหน่ายสินค้าโอท็อปเกี่ยวกับสมุนไพร จำนวนทั้งหมด 1,582 ราย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพขนาดย่อม ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ในจังหวัดปราจีนบุรี สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพร กลุ่มชุมชนร้านสปาและนวดแผนไทย (รวมถึงร้านสปาและนวดสมุนไพรไทยที่ให้บริการในโรงแรมที่พักและโฮมสเตย์) และกลุ่มผลิตและจำหน่ายสินค้าโอท็อปเกี่ยวกับสมุนไพร จำนวนทั้งหมด 1,582 ราย ซึ่งผู้วิจัยใช้สูตรสำหรับกรณีที่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนที่ระดับความเชื่อมั่น (Level of confidence) 95% และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการเลือกตัวอย่าง 5% (Yamane, 1970) ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดยที่ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e คือ สัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น 0.05

N คือ ขนาดของประชากร

$$\begin{aligned} \text{ได้ผลดังนี้} \quad n &= \frac{1,582}{1+(1582)(0.05)^2} \\ &= 319.27 \text{ ราย} \\ &= 320 \text{ ราย} \end{aligned}$$

ดังนั้นจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 320 ราย

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ใช้หลักการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยแบ่งกลุ่มตามประเภทของกลุ่มผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดปราจีนบุรี มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แบ่งประชากรตามประเภทของกลุ่มผู้ประกอบการ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพร จำนวน 861 ราย

กลุ่มที่ 2 กลุ่มชุมชนร้านสปาและนวดแผนไทย จำนวน 343 ราย

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผลิตและจำหน่ายสินค้าโอท็อปเกี่ยวกับสมุนไพร จำนวน 378 ราย

ขั้นตอนที่ 2 เลือกกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มตามสัดส่วนประชากร จำนวน 1,582 ราย

และได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประเภทกลุ่มของผู้ประกอบการ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยตามสัดส่วนของประเภทกลุ่มของผู้ประกอบการ

รายการ	จำนวน ประชากร (ราย)	สัดส่วน ประชากร ในแต่ละกลุ่ม	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่างใน แต่ละกลุ่ม (ราย)
1. กลุ่มชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพร	861	0.54	173
2. กลุ่มชุมชนและร้านสปาและนวดแผนไทย	343	0.22	70
3. กลุ่มผลิตและจำหน่ายสินค้าโอท็อปเกี่ยวกับสมุนไพร	378	0.24	77
รวม	1,582	1.0	320

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างสำหรับผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพขนาดย่อม ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ในจังหวัดปราจีนบุรี ในการวิจัยครั้งนี้คือ 320 ราย

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการเลือกตัวอย่างแบบไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Nonprobability sampling) โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบก้อนหิมะ (Snowball sampling) ด้วยการแจกแบบสอบถามโดยอาศัยการแนะนำของกลุ่มตัวอย่างที่ได้เก็บข้อมูลไปแล้วที่กำหนดตั้งข้างต้นที่กล่าวมาจนครบจำนวน 320 ราย โดยจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม มีปัญหาพบ คือ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 (Covid-19) ทำให้เกิดความล่าช้าในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากยากที่จะเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ในการเก็บแบบสอบถามเองบางส่วน และใช้วิธีเก็บแบบสอบถามแบบออนไลน์อีกบางส่วน โดยทำการแจก QR code ซึ่ง Link ไปยัง Google form ที่ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถามออนไลน์ไว้ให้ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยดำเนินการตอบแบบสอบถามจนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดเมื่อสิ้นสุดโครงการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะทำลายข้อมูลทั้งดังกล่าวทันที และเนื่องด้วยแบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 16 หน้า ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามไม่น้อยกว่า 20 นาที ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องมีการควบคุมและติดตามการตอบคำถามอย่างเหมาะสม โดยในการเก็บแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นการเก็บแบบกระจายไปทุกพื้นที่ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยได้รับข้อมูลจากอำเภอกบินทร์บุรีมากที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ซึ่งแบบสอบถามเหล่านี้ถูกสร้างขึ้นจากการสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งเครื่องมือออกเป็น 6 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ และข้อมูลส่วนตัวของผู้ประกอบการ มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด เป็นลักษณะการตั้งคำถามที่มีการกำหนดตัวเลือกคำตอบไว้แล้ว เพื่อให้ผู้ตอบเลือกตอบจากตัวเลือกที่กำหนดไว้ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่

1. ประเภทของธุรกิจ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal scale) ลักษณะคำถามที่มีหลายคำตอบให้เลือก (Multichotomies question) ดังนี้

1.1 ปลุกและแปรรูปสมุนไพร

1.2 ร้านอาหารและนวดแผนไทย (รวมถึงร้านอาหารและนวดสมุนไพรไทยที่ให้บริการในโรงแรมที่พักและโฮมสเตย์)

1.3 ผลิตและจำหน่ายสินค้าโอท็อปเกี่ยวกับสมุนไพร

1.4 อื่น ๆ (โปรดระบุ)

2. ระดับการศึกษาสูงสุด เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal scale) ลักษณะคำถามที่มีหลายคำตอบให้เลือก (Multichotomies question) อ้างอิงจากงานวิจัยของวรัทม์ชยา ภูโหมด (2560) ดังนี้

2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

2.2 ปริญญาตรี

2.3 สูงกว่าปริญญาตรี

3. ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจนี้ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal scale) อ้างอิงจากงานวิจัยของ รุ่งอาทิตย์ บูชาอินทร์ และ กฤษณันันท์ เจริญจิตร (2560) ลักษณะคำถามที่มีหลายคำตอบให้เลือก (Multichotomies question) ดังนี้

3.1 ต่ำกว่า 5 ปี

3.2 5 ปี – ต่ำกว่า 10 ปี

3.3 10 ปี – ต่ำกว่า 15 ปี

3.4 15 ปี – ต่ำกว่า 20 ปี

3.5 ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป

4. ยอดขายในปี พ.ศ. 2562 จากการจำหน่ายสินค้าและบริการด้านสุขภาพของกลุ่ม/เดือนเป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal scale) อ้างอิงจากงานวิจัยของนุรน์จมาล် แวโด (2557) ลักษณะคำถามที่มีหลายคำตอบให้เลือก (Multichotomies question) ดังนี้

4.1 น้อยกว่า 10,000 บาท

4.2 10,001-20,000 บาท

4.3 20,001-30,000 บาท

4.4 30,001-40,000 บาท

4.5 40,001-50,000 บาท

4.6 50,001 บาทขึ้นไป

5. การลงทุนของกลุ่มส่วนใหญ่มาจาก เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal scale) อ้างอิงจากงานวิจัยของนุรน์จมาล် แวโด (2557) ลักษณะคำถามที่มีหลายคำตอบให้เลือก (Multichotomies question) ดังนี้

- 5.1 ระดมเงินทุนภายในกลุ่ม
- 5.2 เงินสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ
- 5.3 เงินสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชน
- 5.4 เงินทุนของกลุ่มกับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐและ/ หรือเอกชน
- 5.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ ซึ่งข้อความประยุดต์จากแนวคิดและทฤษฎีเครือข่ายวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยวของวุฒิสชาติ สุนทรสมัย (2560) ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

- 2.1 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ประกอบด้วย
 - 2.1.1 ทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า
 - 2.1.2 การมีทรัพยากรที่เหนือกว่า
 - 2.1.3 การมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า
 - 2.1.4 การมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน
 - 2.1.5 บทบาทของผู้นำ
- 2.2 การสร้างความสัมพันธ์แบบห่วงโซ่คุณค่า ประกอบด้วย
 - 2.2.1 การมีความไว้วางใจในกันและกัน
 - 2.2.2 การมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม
 - 2.2.3 การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน

โดยเป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็น เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด มีหลายคำตอบให้เลือกและเลือกเพียงคำตอบเดียว โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น แบบส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามรูปแบบของ Likert's Scale โดยทั้งหมดให้เลือกตอบข้อที่เห็นด้วยที่สุดเพียงข้อเดียว กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยมาก
- 3 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

สำหรับการให้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละระดับชั้นในการแปลผล สามารถทำได้โดยการใช้สูตรการคำนวณหาความกว้างของ อันตรภาคชั้น (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550, หน้า 150) ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งข้อคำถามประยุกต์จากแนวคิดและทฤษฎีเครือข่ายวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยวของวุฒิชาติ สุนทรสมัย (2560) ซึ่งประกอบด้วย

3.1 การสร้างความสัมพันธ์แบบห่วงโซ่คุณค่า ประกอบด้วย

3.1.1 การมีความไว้วางใจในกันและกัน

3.1.2 การมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม

3.1.3 การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน

3.2 นโยบายของรัฐบาลและการส่งเสริมจากภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

ประกอบด้วย

3.2.1 การขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ

3.2.2 การเปิดประตูการค้าโดยเสรี

3.2.3 ความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ

3.2.4 แรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ

การเมืองภายในประเทศ

เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็น เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด มีหลายคำตอบให้เลือกและเลือกเพียงคำตอบเดียว โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภท อันตรภาคชั้นแบบส่วนประมาณค่า ตามรูปแบบของ Likert's scale โดยทั้งหมดให้เลือกตอบข้อที่เห็นด้วยที่สุดเพียงข้อเดียว กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยมาก

3 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อย

1 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

สำหรับการให้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละระดับชั้นในการแปลผล สามารถทำได้โดยการใช้สูตรการคำนวณหาความกว้างของ อันตรภาคชั้น (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550, หน้า 150) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ ซึ่งข้อคำถามประยุกต์จากแนวคิดและทฤษฎีเครือข่ายวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยวของวุฒิชชาติ สุนทรสมัย (2560) ซึ่งประกอบด้วย

4.1 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ประกอบด้วย

4.1.1 ทูมนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า

4.1.2 การมีทรัพยากรที่เหนือกว่า

4.1.3 การมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า

4.1.4 การมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน

4.1.5 บทบาทของผู้นำ

4.2 นโยบายของรัฐบาลและการส่งเสริมจากภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

4.2.1 การขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ

4.2.2 การเปิดประตูการค้าโดยเสรี

4.2.3 ความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ

4.2.4 แรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ

คำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็น เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด มีหลายคำตอบให้เลือกและเลือกเพียงคำตอบเดียว โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภท อันตรภาคชั้นแบบส่วนประมาณค่า ตามรูปแบบของ Likert's scale โดยทั้งหมดให้เลือกตอบข้อที่เห็นด้วยที่สุดเพียงข้อเดียว มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยมาก

3 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อย

1 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

สำหรับการให้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละระดับชั้นในการแปลผล สามารถทำได้โดยการใช้สูตรการคำนวณหาความกว้างของ อันตรภาคชั้น (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550, หน้า 150) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งข้อคำถามประยุกต์จากแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ของ Cohen and Uphoff (1980, p. 6) ซึ่งประกอบด้วย

- 5.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 5.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
- 5.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
- 5.4 การมีส่วนร่วมในประเมินผล

คำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็น เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด มีหลายคำตอบให้เลือกและเลือกเพียงคำตอบเดียว โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภท อันตรภาคชั้นแบบส่วนประมาณค่า ตามรูปแบบของ Likert's scale โดยทั้งหมดให้เลือกตอบข้อที่เห็นด้วยที่สุดเพียงข้อเดียว กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยมาก
- 3 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

สำหรับการให้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละระดับชั้นในการแปลผล สามารถทำได้โดยการใช้สูตรการคำนวณหาความกว้างของ อันตรภาคชั้น (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550, หน้า 150) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 6 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งข้อคำถามประยุกต์จากแนวคิดและทฤษฎีการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ Kammeier (2001, pp. 5-7) ซึ่งประกอบด้วย

6.1 ด้านสังคม

6.2 ด้านเศรษฐกิจ

6.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

คำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็น เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด มีหลายคำตอบให้เลือกและเลือกเพียงคำตอบเดียว โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภท อันตรภาคชั้นแบบส่วนประมาณค่า ตามรูปแบบของ Likert's scale โดยทั้งหมดให้เลือกตอบข้อที่เห็นด้วยที่สุดเพียงข้อเดียว กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยมาก

3 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อย

1 คะแนน หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

สำหรับการให้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละระดับชั้นในการแปลผล สามารถทำได้โดยการใช้สูตรการคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550, หน้า 150) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาแนวคิดทางทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามตามรายละเอียดที่กล่าวข้างต้น
2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งจะต้องครอบคลุมทั้งตัวแปรและสอดคล้องทั้งตัวแปรและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์สำหรับการวิจัยที่กำหนดไว้
3. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาคุณวุฒินิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระและความเหมาะสมของความหมายภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 6 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ซึ่งประกอบไปด้วยนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับตัวแปร และเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ผู้วิจัยศึกษาในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยจะใช้ดัชนีสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index หรือ IOC) ในการตรวจสอบความตรงของมาตรวัดว่าเป็นมาตรวัดของตัวแปรที่ต้องการจะวัดหรือไม่
5. ในการทดสอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 20 คน เพื่อทำการถ่วงกรองมาตรวัดในเบื้องต้น โดยจะใช้วิธีการทดสอบเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งเป็นการวัดตัวชี้วัด หรือข้อความของตัวแปรแต่ละตัวว่ามีความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) มากน้อยแค่ไหน ในที่นี้ผู้วิจัยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ในการประเมินความสอดคล้องภายใน ความเที่ยงเป็นที่ยอมรับได้ ถ้าตัวชี้วัดเหล่านี้มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (Hair et al., 2014) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแต่ละข้อคำถาม (Corrected item-total correlation) ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป (Everitt & Skrondal, 2010) ตัวชี้วัดใด หรือข้อคำถามใดที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานจะถูกตัดออก
6. นำแบบสอบถามมาพิจารณา ปรับปรุง และจัดทำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือได้ดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ 1. การตรวจสอบความตรง (Validity) ประกอบด้วยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และ 2. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ขั้นตอนในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมีดังนี้

การตรวจสอบความตรง

เพื่อให้เกิดความแม่นยำของเครื่องมือในการวัดสิ่งที่ต้องการจะวัดหรือสิ่งที่เครื่องมือควร
จะวัด และคะแนนที่ได้จากเครื่องมือที่มีความตรงสูงสามารถบอกถึงสภาพที่แท้จริง และพยากรณ์
ได้ถูกต้อง แม่นยำ (สุวิมล ตรีภานันท์, 2548, หน้า 166) แบบสอบถามจึงต้องได้รับการตรวจสอบ
ความถูกต้อง ในด้านภาษาในเชิงเนื้อหา

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

การวัดความตรงเชิงเนื้อหา นั้น ผู้วิจัยจะใช้ดัชนีสอดคล้อง (Item-Objective Congruence
Index หรือ IOC) ในการตรวจสอบความตรงของมาตรวัดว่าเป็นมาตรวัดของตัวแปรที่ต้องการจะวัด
หรือไม่ โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องจำนวน 6 ท่าน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแบบสอบถาม

ลำดับ	ชื่อและนามสกุล	ตำแหน่ง	สถานที่ปฏิบัติงาน
1.	อาจารย์ ดร.ธนิภานต์ สังข์สุวรรณ	อาจารย์	มหาวิทยาลัยบูรพา
2.	อาจารย์ธัญรัตน์ ธัญญาบุญกุล	อาจารย์	วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี
3.	คุณศิริชัย เลี้ยงอำนาจ	เกษตรจังหวัดสมุทรสาคร	สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสาคร
4.	คุณวีรศักดิ์ บุญเจริญ	หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนา เกษตรกร จังหวัดสมุทรสาคร	สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสาคร
5.	คุณมณฑา พวงพิมล	ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโลกขาม	วิสาหกิจชุมชน ตำบลโลกขาม
6.	คุณวิรัตน์ ทองเงิน	เกษตรอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี	สำนักงานเกษตรอำเภอศรีราชา

ซึ่งผู้วิจัยทำจดหมายจากหลักสูตรบริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต เพื่อแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิใน
การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ก่อนนำไปทดลองใช้ (Pre-test) การตรวจสอบความตรงเชิง
เนื้อหาทำได้โดยการนำนิยามเชิงปฏิบัติการควบคู่กับโครงสร้างข้อคำถามให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา
ความสอดคล้อง ผู้เชี่ยวชาญกรอกผลการพิจารณา ผู้วิจัยทำการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องด้วย
ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นที่ต้องการทราบ จากนั้นนำผลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละ
ท่านมารวมกันคำนวณหาความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งคำนวณจากความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่
ต้องการวัดกับข้อคำถามที่สร้างขึ้น ดัชนีที่ใช้แสดงค่าความสอดคล้องเรียกว่า ดัชนีความสอดคล้อง
ระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ โดยผู้เชี่ยวชาญต้องประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับ คือ

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามของตัวแปรที่กำหนด

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามของตัวแปรที่กำหนด

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามของตัวแปรที่กำหนด

หลังจากนั้นนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสมการ

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ R แทน ผลการตอบของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละระดับความสอดคล้อง

n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

เกณฑ์ในการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามตัวแปรที่กำหนด

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 มีค่าความตรงผ่านเกณฑ์ สามารถนำไปใช้ในการทดสอบก่อนการใช้งาน (Pre-test) ได้

2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.60 ไม่ผ่านเกณฑ์ ต้องปรับปรุงแก้ไข (สุวิมล ตีรกาพันธ์, 2548) ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

อย่างไรก็ตาม หลังการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย พบว่า ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยทั้งหมดอยู่ระหว่าง 0.17-1.00 (ภาคผนวก ก) ซึ่งแบบสอบถามมีข้อคำถามบางข้อที่ค่า IOC น้อยกว่า 0.60 แสดงว่าแบบสอบถามดังกล่าวมีบางประเด็นที่ไม่มีความตรงเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำผล IOC นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา พร้อมรับข้อเสนอแนะในการแก้ไขแบบสอบถามและตัดบางข้อคำถามออกตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากทำการแก้ไขแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ได้นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งก่อนนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามไปดำเนินการทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา แต่ไม่ใช่ประชากรของการศึกษานี้ จำนวน 20 คน

จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาทดสอบความเชื่อมั่น โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหาความเชื่อมั่น ตามเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) การตรวจสอบความเชื่อมั่น เป็นการวัดตัวชี้วัด หรือข้อคำถามของตัวแปรแต่ละตัวว่ามีความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) มากน้อยแค่ไหน ในที่นี้ผู้วิจัยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ในการประเมินความสอดคล้องภายใน ความเชื่อมั่นเป็นที่ยอมรับได้ถ้าตัวชี้วัดเหล่านี้มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (Hair et al., 2014) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแต่ละข้อคำถาม (Corrected item-total correlation) ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป (Everitt & Skrondal, 2010) ตัวชี้วัดใด หรือข้อคำถามใดที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานจะถูกตัดออก ในการตรวจสอบความเชื่อมั่น ผู้วิจัยตรวจสอบความเชื่อมั่นทั้งข้อมูลทดลองใช้ และข้อมูลที่เก็บจริง โดยผลการศึกษาค่า Cronbach's alpha ทั้งฉบับเท่ากับ 0.992 และได้ค่า Cronbach's alpha ในแต่ละ

หัวข้อแสดงดังตารางที่ 5 ผู้วิจัยได้นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีประสิทธิภาพ และได้้นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 5 สรุปค่า Cronbach's alpha

ตัวแปร	Cronbach's alpha
ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ	
ด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	
1. ทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า	0.827
2. การมีทรัพยากรที่เหนือกว่า	0.780
3. การมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า	0.776
4. การมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน	0.846
5. บทบาทของผู้นำ	0.907
ด้านการสร้างความสัมพันธ์แบบห่วงโซ่คุณค่า	
1. การมีความไว้วางใจในกันและกัน	0.859
2. การมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม	0.833
3. การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน	0.902
ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้มีส่วนได้เสีย	
ด้านการสร้างความสัมพันธ์แบบห่วงโซ่คุณค่า	
1. การมีความไว้วางใจในกันและกัน	0.866
2. การมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม	0.905
3. การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน	0.817
ด้านนโยบายของรัฐบาลและการส่งเสริมจากภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง	
1. การขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ	0.831
2. การเปิดประตูการค้าโดยเสรี	0.859

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ตัวแปร	Cronbach's alpha
3. ความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ	0.841
4. แรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของช่องทาง	0.759
ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ	
ด้านการสร้างความสัมพันธ์แบบห่วงโซ่คุณค่า	
1. ทูมนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า	0.849
2. การมีทรัพยากรที่เหนือกว่า	0.838
3. การมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า	0.882
4. การมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน	0.855
5. บทบาทของผู้นำ	0.831
ด้านนโยบายของรัฐบาลและการส่งเสริมจากภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง	
1. การขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ	0.880
2. การเปิดประตูการค้าโดยเสรี	0.937
3. ความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ	0.915
4. แรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของช่องทาง	0.871
การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	0.892
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	0.890
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	0.876
4. การมีส่วนร่วมในประเมินผล	0.862

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ตัวแปร	Cronbach's alpha
ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	
1. ด้านสังคม	0.895
2. ด้านเศรษฐกิจ	0.920
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	0.918
ภาพรวมของแบบสอบถามทั้งฉบับ	0.992

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน มีแหล่งที่มาของข้อมูลประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยซึ่งจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามที่ได้กำหนดไว้

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือทางวิชาการ อินเทอร์เน็ต บทความ วิทยานิพนธ์ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ แนวทางการศึกษาศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยและสมมติฐานการวิจัย โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ความถี่ ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ ความแปรปรวน ในการอธิบายตัวแปรด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สำเร็จรูป

สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 6 ส่วน ได้แก่

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามส่วนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ และข้อมูลส่วนตัวของผู้ประกอบการ ได้แก่ ประเภทของธุรกิจ ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาในการ

ดำเนินธุรกิจนี้ ยอดขายในปี 2562 จากการจำหน่ายสินค้าและบริการด้านสุขภาพของกลุ่ม/เดือน และการลงทุนของกลุ่มส่วนใหญ่มาจาก

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามส่วนที่ 2 ซึ่งเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่ม เครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1.2.1 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ได้แก่ ทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า การมีทรัพยากรที่เหนือกว่า การมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า การมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน และบทบาทของผู้นำ

1.2.2 การสร้างความสัมพันธ์แบบห่วงโซ่คุณค่า ได้แก่ การมีความไว้วางใจในกันและกัน การมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามส่วนที่ 3 ซึ่งเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่ม เครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1.3.1 การสร้างความสัมพันธ์แบบห่วงโซ่คุณค่า ได้แก่ การมีความไว้วางใจในกันและกัน การมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน

1.3.2 นโยบายของรัฐบาลและการส่งเสริมจากภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ การเปิดประตูการค้าโดยเสรี ความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ และแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ

1.4 วิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามส่วนที่ 4 ซึ่งเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่ม เครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1.4.1 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ได้แก่ ทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า การมีทรัพยากรที่เหนือกว่า การมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า การมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน และบทบาทของผู้นำ

1.4.2 บนโยบายของรัฐบาลและการส่งเสริมจากภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ การเปิดประตูการค้าโดยเสรี ความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ และแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ

1.5 วิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามส่วนที่ 5 ซึ่งเกี่ยวกับเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ การมีส่วนร่วมในประเมินผล

1.6 วิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามส่วนที่ 6 ซึ่งเกี่ยวกับความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งประกอบด้วย ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม

2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

2.1 การทดสอบอิทธิพลของตัวแปรตามสมการ โมเดลการถดถอยมีขั้นตอนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ใช้นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีการตรวจสอบข้อสมมติของค่าความคลาดเคลื่อน (Assumption) เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ดังนี้

2.1.1 ตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution) โดยพิจารณาจากค่าความเบ้ (Skewness)

2.1.2 ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) โดยวิเคราะห์ค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า Tolerance

2.1.3 ตรวจสอบความเป็นอิสระของค่าความคลาดเคลื่อน โดย Error มีการแจกแจงแบบปกติเป็นอิสระต่อกัน (Independent) ไม่เกิด Autocorrelation ซึ่งสามารถทดสอบโดยหาค่า Durbin-watson

จากนั้นผู้วิจัยจึงวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ตัวแปรที่ละตัวตามสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ศักยภาพด้านการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี จะทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple regression analysis)

สมมติฐานข้อที่ 2 ศักยภาพด้านการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี จะทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ

สมมติฐานข้อที่ 3 ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี จะทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ

สมมติฐานข้อที่ 4 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี จะทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ

สมมติฐานข้อที่ 5 ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย และด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี จะทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้มุ่งศึกษา ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของ จังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน การวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลความหมายของผลการวิเคราะห์ ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน จำนวนผู้โดยสาร ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย (Means) ของกลุ่มตัวอย่าง
SD	แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบ (T-test)
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบ (F-test)
Sig.	แทน ค่าความน่าจะเป็นสำหรับการบอกนัยสำคัญทางสถิติ (Significant)
Probability (p)	แทน ค่าความน่าจะเป็นสำหรับการบอกนัยสำคัญทางสถิติ (Probability)
SS	แทน ค่าผลรวมกำลังสองของคะแนน (Sum of square)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของคะแนน (Mean of square)
Df	แทน องศาแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
R	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
*	แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติ .05
**	แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติ .01
H ₀	แทน สมมติฐานหลัก (Null hypothesis)
H ₁	แทน สมมติฐานรอง (Alternative hypothesis)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive statistics)

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 ซึ่งเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ และข้อมูลส่วนตัวของผู้ประกอบการ

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 2 ซึ่งเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 3 ซึ่งเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้มีส่วนได้เสีย

1.4 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 4 ซึ่งเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ

1.5 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 5 ซึ่งเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

1.6 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 6 ซึ่งเกี่ยวกับความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ศักยภาพด้านการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

สมมติฐานข้อที่ 2 ศักยภาพด้านการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

สมมติฐานข้อที่ 3 ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

สมมติฐานข้อที่ 4 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

สมมติฐานข้อที่ 5 ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 ซึ่งเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ และข้อมูลส่วนตัวของผู้ประกอบการ

ตารางที่ 6 จำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ และข้อมูลส่วนตัวของผู้ประกอบการ

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประเภทของธุรกิจ		
ปลูกและแปรรูปสมุนไพร	166	51.9
ร้านสปาและนวดแผนไทย (รวมถึงร้านสปาและนวดสมุนไพรไทยที่ให้บริการในโรงแรมที่พักและโฮมสเตย์)	71	22.2
ผลิตและจำหน่ายสินค้าโอท็อปเกี่ยวกับสมุนไพร	74	23.1
อื่น ๆ ได้แก่ เกษตรอินทรีย์ สวนผัก และสวนผลไม้	9	2.8
รวม	320	100.0
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	278	86.9
ปริญญาตรี หรือ เทียบเท่า	35	10.9
สูงกว่าปริญญาตรี	7	2.2
รวม	320	100.0
ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจนี้		
ต่ำกว่า 5 ปี	186	58.1
5 ปี-ต่ำกว่า 10 ปี	65	20.3
10 ปี-ต่ำกว่า 15 ปี	37	11.6
15 ปี-ต่ำกว่า 20 ปี	8	2.5
ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป	24	7.5
รวม	320	100.0

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ยอดขายในปี 2562/ เดือน		
น้อยกว่า 20,000 บาท	207	64.7
20,001-30,000 บาท	43	13.4
30,001-40,000 บาท	26	8.1
40,001-50,000 บาท	19	5.9
50,001 บาทขึ้นไป	25	7.9
รวม	320	100.0
การลงทุนของกลุ่มส่วนใหญ่มาจาก		
ระดมเงินทุนภายในกลุ่ม	156	48.7
เงินสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ	49	15.3
เงินสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชน	36	11.3
เงินทุนของกลุ่มกับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐและ/ หรือเอกชน	32	10.0
อื่น ๆ ได้แก่ เงินทุนตัวเอง	47	14.7
รวม	320	100.0

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 320 คน โดยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ และข้อมูลส่วนตัวของผู้ประกอบการ ได้ดังนี้

ประเภทของธุรกิจ พบว่า ประเภทของธุรกิจของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ปลูกและแปรรูปสมุนไพร จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 51.9 รองลงมา คือ ผลิตและจำหน่ายสินค้าโอท็อปเกี่ยวกับสมุนไพร จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 ร้านสปาและนวดแผนไทย (รวมถึงร้านสปาและนวดสมุนไพรไทยที่ให้บริการในโรงแรมที่พักและโฮมสเตย์) จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 และอื่น ๆ ได้แก่ เกษตรอินทรีย์ สวนผัก และสวนผลไม้ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 ตามลำดับ

ระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 86.9 รองลงมาคือผู้ที่มีระดับ การศึกษาปริญญาตรี หรือ เทียบเท่า จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 และผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง กว่าปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2 ตามลำดับ

ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจนี้ พบว่า ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจนี้ของผู้ตอบ แบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ระยะเวลาต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 58.1 รองลงมา คือ ระยะเวลา 5 ปี-ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 ระยะเวลา 10 ปี-ต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6 ระยะเวลาตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 และ ระยะเวลา 15 ปี-ต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 ตามลำดับ

ยอดขายในปี พ.ศ. 2562/ เดือน พบว่า ยอดขายในปี พ.ศ. 2562/ เดือนของกลุ่มผู้ตอบ แบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ มียอดขายน้อยกว่า 20,000 บาท จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 64.7 รองลงมา คือ มียอดขาย 20,001-30,000 บาท จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 มียอดขาย 30,001- 40,000 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 มียอดขาย 50,001 บาทขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็น ร้อยละ 7.9 และมียอดขาย 40,001-50,000 บาท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9 ตามลำดับ

การลงทุนของกลุ่มส่วนใหญ่มาจาก พบว่า การลงทุนส่วนใหญ่ของกลุ่มมาจากระดม เงินทุนภายในกลุ่ม จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 48.7 รองลงมา คือ เงินสนับสนุนจากหน่วยงาน รัฐบาล จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 อื่น ๆ ได้แก่ เงินทุนตัวเอง จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 เงินสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชน จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3 และเงินทุนของกลุ่มกับเงิน สนับสนุนจากหน่วยงานรัฐและ/หรือเอกชน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 จำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ และข้อมูลส่วนตัวของ ผู้ประกอบการจัดกลุ่มใหม่

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประเภทของธุรกิจ		
ปลูกและแปรรูปสมุนไพร/ อื่น ๆ ได้แก่ เกษตรอินทรีย์ สวนผัก และสวนผลไม้	175	54.7
ร้านสปาและนวดแผนไทย (รวมถึงร้านสปาและนวดสมุนไพรไทยที่ให้บริการในโรงแรมที่พักและโฮมสเตย์)	71	22.2

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผลิตและจำหน่ายสินค้าโอท็อปเกี่ยวกับสมุนไพร	74	23.1
รวม	320	100.0
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	278	86.9
ตั้งแต่ปริญญาตรี หรือเทียบเท่าขึ้นไป	42	13.1
รวม	320	100.0
ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจนี้		
ต่ำกว่า 5 ปี	186	58.1
5 ปี-ต่ำกว่า 10 ปี	65	20.3
10 ปี-ต่ำกว่า 15 ปี	37	11.6
ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป	32	10.0
รวม	320	100.0
ยอดขายในปี พ.ศ. 2562/ เดือน		
น้อยกว่า 20,000 บาท	207	64.7
20,001-30,000 บาท	43	13.4
ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป	70	21.9
รวม	320	100.0

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 320 คน โดยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ และข้อมูลส่วนตัวของผู้ประกอบการ จัดกลุ่มใหม่ ได้ดังนี้

ประเภทของธุรกิจ พบว่า ประเภทของธุรกิจของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ปลูกและแปรรูปสมุนไพร/ อื่น ๆ ได้แก่ เกษตรอินทรีย์ สวนผัก และสวนผลไม้ จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 54.7 รองลงมา คือ ผลิตและจำหน่ายสินค้าโอท็อปเกี่ยวกับสมุนไพร จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 ร้านสปาและนวดแผนไทย (รวมถึงร้านสปาและนวดสมุนไพรไทยที่ให้บริการใน

โรงแรมที่พักและโฮมสเตย์) จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 ตามลำดับ

ระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 86.9 รองลงมา คือ ผู้ที่มีระดับ การศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรี หรือเทียบเท่าขึ้นไป จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 ตามลำดับ

ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจนี้ พบว่า ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจนี้ของผู้ตอบ แบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ระยะเวลาต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 58.1 รองลงมา คือ ระยะเวลา 5 ปี-ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 ระยะเวลา 10 ปี-ต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6 และระยะเวลาตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ตามลำดับ

ยอดขายในปี พ.ศ. 2562/ เดือน พบว่า ยอดขายในปี พ.ศ. 2562/ เดือนของกลุ่มผู้ตอบ แบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ มียอดขายน้อยกว่า 20,000 บาท จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 64.7 รองลงมา คือ มียอดขายตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 และมียอดขาย 20,001-30,000 บาท จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 ตามลำดับ

2. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 2 ซึ่งเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่าย วิสาหกิจ การท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า			
1. ท่านและกลุ่มวิสาหกิจของท่านมีการพัฒนาทักษะ ความสามารถด้านการวางแผนของสมาชิกอยู่เสมอ	3.89	0.737	มาก
2. ท่านและกลุ่มวิสาหกิจของท่านมีการพัฒนาทักษะ ความสามารถด้านการตัดสินใจของสมาชิกอยู่เสมอ	3.84	0.768	มาก
3. ท่านและกลุ่มวิสาหกิจของท่านมีการพัฒนาทักษะ ความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ของสมาชิกอยู่เสมอ	3.86	0.789	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
4. ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานที่ทำเป็นอย่างดี	3.91	0.783	มาก
5. ท่านเห็นว่าทักษะความสามารถในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวของสมาชิกในกลุ่มของท่านสามารถช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้เหนือคู่แข่งได้	3.79	0.786	มาก
6. ท่านเห็นว่าทักษะความสามารถในการปลูกหรือแปรรูปสมุนไพรให้มีคุณภาพของสมาชิกในกลุ่มของท่าน สามารถช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้เหนือคู่แข่งได้	3.81	0.806	มาก
7. ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการแสวงหาความรู้ในการสื่อสารภาษาต่างประเทศกับนักท่องเที่ยวเพิ่มเติมอยู่เสมอ จนเกิดความชำนาญและเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ	3.78	0.856	มาก
8. ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการแสวงหาความรู้ในการปลูกหรือแปรรูปสมุนไพรแบบใหม่ให้มีคุณภาพเพิ่มเติมอยู่เสมอ จนเกิดความชำนาญและเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ	3.84	0.738	มาก
ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า โดยรวม	3.84	0.680	มาก
ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า			
1. กลุ่มของท่านมีการปรับปรุงรูปแบบสินค้าและการให้บริการให้มีลักษณะโดดเด่นเหนือคู่แข่งอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา	3.91	0.733	มาก
2. กลุ่มของท่านมีการปรับปรุงรูปแบบสินค้าและการให้บริการด้านสุขภาพให้เหมาะสมกับการใช้งานและตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา	3.86	0.791	มาก
3. กลุ่มของท่านมีการคิดค้นและสร้างสรรค์รูปแบบของสินค้าหรือรูปแบบการให้บริการด้านสุขภาพที่มีเอกลักษณ์ ไม่เหมือนใคร และลอกเลียนแบบได้ยาก	3.88	0.787	มาก
4. กลุ่มของท่านมีการคิดค้นวิธีในการพัฒนาให้สินค้าและบริการด้านสุขภาพมีคุณภาพที่ดีมากขึ้นกว่าเดิมอยู่เสมอ	3.97	0.801	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า โดยรวม	3.90	0.685	มาก
ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า			
1. กลุ่มของท่านมีสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่มีคุณภาพดีเหนือคู่แข่งในสายตานักท่องเที่ยว	3.92	0.727	มาก
2. กลุ่มของท่านมีสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่ไม่เหมือนใคร	3.85	0.717	มาก
3. กลุ่มของท่านมีการพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการด้านสุขภาพจากเดิมที่มีอยู่ให้โดดเด่น และทันสมัยมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ	3.87	0.721	มาก
4. ท่านและกลุ่มของท่านมีประสบการณ์และชื่อเสียงในดำเนินกิจการที่ตอบสนองนักท่องเที่ยวเหนือกว่าคู่แข่งในพื้นที่	3.85	0.764	มาก
ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า โดยรวม	3.87	0.668	มาก
ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน	3.95	0.751	มาก
1. ท่านเห็นว่ากรรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายเดียวกันจะช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขัน			
2. ท่านเห็นว่าการประสานความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในกลุ่มมีความสำคัญที่ทำให้กิจการประสบความสำเร็จ	3.92	0.805	มาก
3. ท่านเห็นว่าการสร้างความร่วมมือและการพึ่งพาซึ่งกันและกันจะสามารถตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาาร่วมกันได้	3.96	0.797	มาก
4. ท่านเห็นว่าการสร้างความร่วมมือและการพึ่งพาซึ่งกันและกันจะสามารถสร้างสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่แปลกใหม่ตอบสนองนักท่องเที่ยวได้	3.87	0.812	มาก
5. ท่านและกลุ่มของท่านยอมรับในการแบ่งปันข้อมูลของกิจการร่วมกัน และยินดีรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม	3.94	0.777	มาก
ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน โดยรวม	3.93	0.722	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ด้านบทบาทของผู้นำ			
1. ผู้นำกลุ่มของท่านมีความสามารถในการเป็นผู้บริหารที่นำพากลุ่มวิสาหกิจของท่านไปสู่เป้าหมายของกลุ่มได้	4.08	0.774	มาก
2. ผู้นำกลุ่มของท่านมีความคิดริเริ่มงานใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้กิจการของกลุ่มประสบความสำเร็จและก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป	4.02	0.811	มาก
3. ผู้นำกลุ่มของท่านให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม ที่จะช่วยให้กิจการของกลุ่มประสบความสำเร็จได้	4.07	0.801	มาก
4. ผู้นำกลุ่มทำให้ท่านเชื่อมั่นว่าสามารถนำพากลุ่มของท่านไปสู่ความสำเร็จได้	4.04	0.814	มาก
5. ผู้นำกลุ่มของท่านมีลักษณะความเป็นผู้นำ และมีวิสัยทัศน์ในการทำงาน	4.07	0.844	มาก
ด้านบทบาทของผู้นำ โดยรวม			
	4.06	0.768	มาก
ด้านการมีความไว้วางใจกันและกัน			
1. สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความเชื่อมั่นในความซื่อสัตย์ของกันและกัน	3.70	0.757	มาก
2. ท่านมีความเชื่อมั่นในความสามารถของสมาชิกในกลุ่มว่าจะสามารถนำพากิจการของกลุ่มให้ประสบความสำเร็จได้	3.66	0.738	มาก
3. การทำงานร่วมกันทำให้สมาชิกมีความเสียสละเพื่อมุ่งประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ส่วนรวมของกลุ่มมากกว่าส่วนตน	3.73	0.716	มาก
4. ท่านมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการเข้าสังคม เพื่อส่งเสริมในการประกอบกิจการของกลุ่มให้สำเร็จลุล่วง	3.74	0.702	มาก
ด้านการมีความไว้วางใจกันและกัน โดยรวม			
	3.71	0.652	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม			
1. ท่านและสมาชิกในกลุ่มมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน	3.65	0.701	มาก
2. ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของกลุ่ม	3.59	0.657	มาก
3. ท่านเห็นว่าการพึ่งอาศัยกันของสมาชิกในกลุ่มก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้นต่อกลุ่ม	3.60	0.655	มาก
4. ท่านและกลุ่มของท่านยอมรับในเป้าหมายในการทำงานร่วมกันและยึดมั่นในความสามัคคีในการทำงานอย่างแท้จริง	3.62	0.661	มาก
5. ท่านและกลุ่มของท่านมีการกำหนดและยอมรับในกระบวนการทำงานร่วมกันและยึดมั่นในวิธีการทำงานนั้นอย่างเต็มใจ	3.61	0.682	มาก
ด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม โดยรวม	3.61	0.590	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน			
1. กลุ่มของท่านให้ความสำคัญในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกทุกคน	3.74	0.570	มาก
2. ท่านและกลุ่มของท่านมีการวางแผนร่วมกัน เพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงานที่มากขึ้น	3.75	0.620	มาก
3. ท่านและกลุ่มของท่านทำงานและดำเนินการร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น	3.70	0.621	มาก
4. ท่านและกลุ่มของท่านมีการติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขผลการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน	3.68	0.616	มาก
5. ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการประสานความร่วมมือกันเป็นอย่างดี	3.70	0.610	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
6. ท่านเห็นว่าการทำงานร่วมกันก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน ได้แก่ มีต้นทุนที่ต่ำลง และกระบวนการทำงานที่รวดเร็วขึ้น	3.75	0.677	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน โดยรวม	3.72	0.512	มาก
ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ โดยรวม	3.83	0.527	มาก

จากตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ โดยผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 และสามารถจำแนกได้ ดังนี้

ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่าที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานที่ทำเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 รองลงมา คือ ท่านและกลุ่มวิสาหกิจของท่านมีการพัฒนาทักษะความสามารถด้านการวางแผนของสมาชิกอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ท่านและกลุ่มวิสาหกิจของท่านมีการพัฒนาทักษะความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ของสมาชิกอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ท่านและกลุ่มวิสาหกิจของท่านมีการพัฒนาทักษะความสามารถด้านการตัดสินใจของสมาชิกอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการแสวงหาความรู้ในการปลูกหรือแปรรูปสมุนไพรแบบใหม่ให้มีคุณภาพเพิ่มเติมอยู่เสมอ จนเกิดความชำนาญและเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ท่านเห็นว่าทักษะความสามารถในการปลูกหรือแปรรูปสมุนไพรให้มีคุณภาพของสมาชิกในกลุ่มของท่าน สามารถช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้เหนือคู่แข่งได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ท่านเห็นว่าทักษะความสามารถในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวของสมาชิกในกลุ่มของท่านสามารถช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้เหนือคู่แข่งได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 และท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการแสวงหาความรู้ในการ

สื่อสารภาษาต่างประเทศกับนักท่องเที่ยวเพิ่มเติมอยู่เสมอ จนเกิดความชำนาญและเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ตามลำดับ

ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่าที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลุ่มของท่านมีการคิดค้นวิธีในการพัฒนาให้สินค้าและบริการด้านสุขภาพมีคุณภาพที่ดีมากขึ้นกว่าเดิมอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 รองลงมา คือ กลุ่มของท่านมีการปรับปรุงรูปแบบสินค้าและการให้บริการให้มีลักษณะโดดเด่นเหนือคู่แข่งอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 กลุ่มของท่านมีการคิดค้นและสร้างสรรค์รูปแบบของสินค้าหรือรูปแบบการให้บริการด้านสุขภาพที่มีเอกลักษณ์ ไม่เหมือนใคร และลอกเลียนแบบได้ยาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 และกลุ่มของท่านมีการปรับปรุงรูปแบบสินค้าและการให้บริการด้านสุขภาพให้เหมาะสมกับการใช้งานและตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ตามลำดับ

ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่าที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลุ่มของท่านมีสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่มีคุณภาพดีเหนือคู่แข่งในสายตานักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 รองลงมา คือ กลุ่มของท่านมีการพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการด้านสุขภาพจากเดิมที่มีอยู่ให้โดดเด่น และทันสมัยมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 กลุ่มของท่านมีสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่ไม่เหมือนใคร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 และท่านและกลุ่มของท่านมีประสบการณ์และชื่อเสียงในดำเนินกิจการที่ตอบสนองนักท่องเที่ยวเหนือกว่าคู่แข่งในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 ตามลำดับ

ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเห็นว่าการสร้างความร่วมมือและการพึ่งพาซึ่งกันและกันจะสามารถตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาพร้อมกันได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 รองลงมา คือ ท่านเห็นว่าการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายเดียวกันจะช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ท่านและกลุ่มของท่านยอมรับในการแบ่งปันข้อมูลของกิจการร่วมกัน และยินดีรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ท่านเห็นว่าการประสานความสัมพันธ์

อันติระหว่างสมาชิกในกลุ่มมีความสำคัญที่ทำให้กิจการประสบความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ท่านเห็นว่าการสร้างความร่วมมือและการพึ่งพาซึ่งกันและกันจะสามารถสร้างสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่แปลกใหม่ตอบสนองนักท่องเที่ยวได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ตามลำดับ

ด้านบทบาทของผู้นำ พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านบทบาทของผู้นำ โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านบทบาทของผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำกลุ่มของท่านมีความสามารถในการเป็นผู้บริหารที่นำพากลุ่มวิสาหกิจของท่านไปสู่เป้าหมายของกลุ่มได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 รองลงมา คือ ผู้นำกลุ่มของท่านให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีมที่จะช่วยให้กิจการของกลุ่มประสบความสำเร็จได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ผู้นำกลุ่มของท่านมีลักษณะความเป็นผู้นำ และมีวิสัยทัศน์ในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ผู้นำกลุ่มทำให้ท่านเชื่อมั่นว่าสามารถนำพากลุ่มของท่านไปสู่ความสำเร็จได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และผู้นำกลุ่มของท่านมีความคิดริเริ่มงานใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้กิจการของกลุ่มประสบความสำเร็จและก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ตามลำดับ

ด้านการมีความไว้วางใจกันและกัน พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการมีความไว้วางใจกันและกัน โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการมีความไว้วางใจกันและกันที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการเข้าสังคม เพื่อส่งเสริมในการประกอบกิจการของกลุ่มให้สำเร็จลุล่วง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 รองลงมา คือ การทำงานร่วมกันทำให้สมาชิกมีความเสียสละเพื่อมุ่งประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ส่วนรวมของกลุ่มมากกว่าส่วนตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความเชื่อมั่นในความซื่อสัตย์ของกันและกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 และท่านมีความเชื่อมั่นในความสามารถของสมาชิกในกลุ่มว่าจะสามารถนำพากิจการของกลุ่มให้ประสบความสำเร็จได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66

ด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านและสมาชิกในกลุ่มมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 รองลงมา คือ ท่านและกลุ่มของท่านยอมรับในเป้าหมายในการทำงานร่วมกันและยึดมั่นในความสามัคคีในการทำงานอย่างแท้จริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 ท่านและกลุ่มของท่านมีการกำหนดและยอมรับในกระบวนการทำงานร่วมกันและยึดมั่นในวิธีการทำงานนั้นอย่างเต็มใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 ท่านเห็นว่าการพึ่ง

อาศัยกันของสมาชิกในกลุ่มก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้นต่อกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 และท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านและกลุ่มของท่านมีการวางแผนร่วมกัน เพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงานที่มากขึ้น และท่านเห็นว่าการทำงานร่วมกันก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน ได้แก่ มีต้นทุนที่ต่ำลง และกระบวนการทำงานที่รวดเร็วขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 รองลงมา คือ กลุ่มของท่านให้ความสำคัญในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกทุกคน ขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ท่านและกลุ่มของท่านทำงานและดำเนินการร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการประสานความร่วมมือกันเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.70 และท่านและกลุ่มของท่านมีการติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขผลการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ตามลำดับ

3. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 3 ซึ่งเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้มีส่วนได้เสีย

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้มีส่วนได้เสีย

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้มีส่วนได้เสีย	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ด้านการมีความไว้วางใจกันและกัน			
1. สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร	3.91	0.689	มาก
2. สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้จัดจำหน่ายสินค้าและบริการด้านสุขภาพ	3.90	0.719	มาก
3. สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความสัมพันธ์อันดีกับสถาบันทางการค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ	3.81	0.761	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจกร ท่องเที่ยวของผู้มีส่วนได้เสีย	\bar{X}	SD	ระดับความ คิดเห็น
4. สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความไว้วางใจต่อกลุ่ม เกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร	3.89	0.697	มาก
5. สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความไว้วางใจต่อผู้จัด จำหน่ายสินค้าและบริการด้านสุขภาพ	3.91	0.725	มาก
6. สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความไว้วางใจต่อสถาบันทาง การค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ	3.83	0.717	มาก
7. สมาชิกในกลุ่มของท่านเชื่อว่าความไว้วางใจระหว่าง กันส่งผลให้กิจการมีผลการดำเนินงานดีขึ้น	3.82	0.694	มาก
ด้านการมีความไว้วางใจกันและกัน โดยรวม			
ด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม			
1. ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกกับกลุ่มเกษตรกร ผู้ปลูกสมุนไพรก่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน	3.84	0.716	มาก
2. ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกกับผู้จัดจำหน่าย ก่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน	3.81	0.699	มาก
3. ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกกับผู้สถาบันทาง การค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐก่อให้เกิด ความมั่นใจในการทำงาน	3.81	0.757	มาก
4. ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มกับกลุ่มเกษตรกรผู้ ปลูกสมุนไพรก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่ม	3.81	0.758	มาก
5. ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มกับผู้จัดจำหน่าย สินค้าและบริการด้านสุขภาพก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ กลุ่ม	3.82	0.771	มาก
6. ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มกับสถาบันทาง การค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อกลุ่ม	3.74	0.779	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจกร ท่องเที่ยวของผู้มีส่วนได้เสีย	\bar{X}	SD	ระดับความ คิดเห็น
7. ท่านเห็นว่าการมีความสัมพันธ์อันดีที่ยาวนานต่อผู้มีส่วนได้เสีย ช่วยเพิ่มความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับกิจการของท่าน ได้แก่ มีต้นทุนต่ำลง	3.83	0.739	มาก
ด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่มโดยรวม	3.81	0.665	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน			
1. สมาชิกในกลุ่มของท่านและกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรมีการทำงานร่วมกันเพื่อนำความรู้ไปใช้พัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร	3.85	0.720	มาก
2. สมาชิกในกลุ่มของท่านและผู้จัดจำหน่ายมีการทำงานร่วมกันเพื่อนำความรู้ไปใช้พัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร	3.87	0.721	มาก
3. สมาชิกในกลุ่มของท่านและสถาบันทางการค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐมีการทำงานร่วมกันเพื่อนำความรู้ไปใช้พัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร	3.87	0.745	มาก
4. สมาชิกในกลุ่มของท่านและกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรมีการติดต่อประสานงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน	3.87	0.690	มาก
5. สมาชิกในกลุ่มของท่านและผู้จัดจำหน่ายมีการติดต่อประสานงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน	3.81	0.777	มาก
6. สมาชิกในกลุ่มของท่านและสถาบันทางการค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐมีการติดต่อประสานงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน	3.84	0.754	มาก
7. การทำงานร่วมกันส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานดีขึ้น ได้แก่ กระบวนการทำงานรวดเร็วขึ้น	3.85	0.743	มาก
ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า โดยรวม	3.85	0.637	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยวของผู้มีส่วนได้เสีย	\bar{X}	SD	ระดับความ คิดเห็น
ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ			
1. หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงาน ของกลุ่มด้านการยกระดับการแข่งขันการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม	3.68	0.806	มาก
2. หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงาน ของกลุ่มด้านการฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม	3.62	0.779	มาก
3. หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงาน ของกลุ่มด้านการจัดกิจกรรมทางการตลาดเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม	3.63	0.770	มาก
4. หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้แก่ พัฒนาเส้นทางคมนาคม ห้องน้ำสาธารณะ	3.65	0.836	มาก
5. หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจอย่างเพียงพอ และตรงตามความต้องการ	3.56	0.869	มาก
ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ โดยรวม	3.63	0.735	มาก
ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี			
1. การเปิดการค้าเสรีทำให้กิจการของท่านมีความ ได้เปรียบทางการแข่งขัน ได้แก่ ประชาคมอาเซียน	3.49	0.788	มาก
2. หน่วยงานภาครัฐมีการสนับสนุนให้เกิดการค้า ระหว่างประเทศ	3.31	0.824	ปานกลาง
3. การเปิดประตูการค้าโดยเสรีสามารถเพิ่มโอกาสทาง ธุรกิจให้กลุ่มของท่านในการเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยว ใหม่ ๆ มากขึ้น	3.40	0.794	ปานกลาง

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ศักรภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจกร ท่องเที่ยวของผู้มีส่วนได้เสีย	\bar{X}	SD	ระดับความ คิดเห็น
4. การเปิดประตูการค้าโดยเสรีสามารถเพิ่มโอกาสทาง ธุรกิจให้กลุ่มของท่านในการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบในการ ผลิตสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่หลากหลายมาก ยิ่งขึ้น	3.46	0.791	มาก
5. การเปิดประตูการค้าโดยเสรีทำให้การสื่อสาร ภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งจำเป็นต่อกิจการของท่าน	3.54	0.837	มาก
ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี โดยรวม	3.44	0.655	มาก
ด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายใน และภายนอกประเทศ			
1. ความเข้มข้นของการแข่งขันมีส่วนผลักดันให้กิจการ ของท่านเกิดการพัฒนายิ่งขึ้น	3.56	0.728	มาก
2. ความเข้มข้นของการแข่งขันมีส่วนผลักดันให้ธุรกิจ ของท่านร่วมกันคิดค้นสินค้าและบริการด้านสุขภาพ ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น	3.61	0.803	ปานกลาง
3. จากการทำงานร่วมกันและถ่ายทอดความรู้ระหว่าง กันทำให้กลุ่มของท่านเกิดการปรับตัวเพื่อเพิ่ม ความสามารถในการแข่งขัน	3.59	0.725	ปานกลาง
4. ความเข้มข้นของการแข่งขันมีส่วนทำให้ท่านและ กลุ่มของท่านให้ความสำคัญในการศึกษาข้อมูลและหา ความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนากิจการอยู่เสมอ	3.67	0.825	มาก
5. ท่านและกลุ่มของท่านเห็นว่าความเข้มข้นของการ แข่งขันเป็นการสร้างความท้าทายในการดำเนินธุรกิจ	3.68	0.856	มาก
ด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายใน และภายนอกประเทศ โดยรวม	3.62	0.700	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจกร ท่องเที่ยวของผู้มีส่วนได้เสีย	\bar{X}	SD	ระดับความ คิดเห็น
ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และ การขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ	3.58	0.860	มาก
1. หน่วยงานภาครัฐมีส่วนช่วยในขยายช่องทางการจัด จำหน่ายจากรูปแบบเดิมให้ทันสมัยมากขึ้น ได้แก่ จาก ช่องทางออฟไลน์เป็นออนไลน์			
2. หน่วยงานภาครัฐมีส่วนช่วยในขยายช่องทางการจัด จำหน่ายจากรูปแบบเดิมให้กว้างขวางมากขึ้น ได้แก่ ผ่านเว็บไซต์ เฟสบุ๊ก และไลน์	3.59	0.833	มาก
3. การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในธุรกิจช่วยเพิ่มโอกาส ให้กลุ่มของท่านเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ ๆ	3.58	0.819	มาก
4. การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในธุรกิจช่วยเพิ่มโอกาส ให้กลุ่มของท่านเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบใหม่ ๆ ที่กว้างขวาง มากขึ้น	3.63	0.812	มาก
5. หน่วยงานภาครัฐมีส่วนช่วยในการแสวงหา พันธมิตรทางธุรกิจ เพื่อช่วยให้การผลิตและการบริการ ด้านการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น	3.65	0.817	มาก
ด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม โดยรวม	3.61	0.746	มาก
ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจกรท่องเที่ยว ของผู้มีส่วนได้เสีย โดยรวม	3.69	0.573	มาก

จากตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจกรท่องเที่ยวของผู้มีส่วนได้เสีย โดยผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และสามารถจำแนกได้ ดังนี้

ด้านการมีความไว้วางใจกันและกัน พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการมีความไว้วางใจกันและกันโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการมีความไว้วางใจกันและกันที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร และสมาชิกในกลุ่มของท่านมีความไว้วางต่อผู้จัดจำหน่ายสินค้าและบริการด้านสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 รองลงมา คือ สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้จัดจำหน่ายสินค้าและบริการด้านสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความไว้วางต่อกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความไว้วางต่อสถาบันทางการค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 สมาชิกในกลุ่มของท่านเชื่อว่าความไว้วางใจระหว่างกันส่งผลให้กิจการมีผลการดำเนินงานดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และสมาชิกในกลุ่มของท่านมีความสัมพันธ์อันดีกับสถาบันทางการค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81

ด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่มโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกกับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรก่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 รองลงมา คือ ท่านเห็นว่าการมีความสัมพันธ์อันดีที่ยาวนานต่อผู้มีส่วนได้เสีย ช่วยเพิ่มความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับกิจการของท่าน ได้แก่ มีต้นทุนต่ำลง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มกับผู้จัดจำหน่ายสินค้าและบริการด้านสุขภาพก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกกับผู้จัดจำหน่ายก่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกกับผู้สถาบันทางการค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐก่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มกับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 และความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มกับสถาบันทางการค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมาชิกในกลุ่มของท่านและผู้จัด

เจ้าหน้าที่การทำงานร่วมกันเพื่อนำความรู้ไปใช้พัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร สมาชิกในกลุ่มของท่านและสถาบันทางการค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐมีการทำงานร่วมกันเพื่อนำความรู้ไปใช้พัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร และสมาชิกในกลุ่มของท่านและกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรมีการติดต่อประสานงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 รองลงมา คือ สมาชิกในกลุ่มของท่านและกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรมีการทำงานร่วมกันเพื่อนำความรู้ไปใช้พัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร และการทำงานร่วมกันส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานดีขึ้น ได้แก่ กระบวนการทำงานรวดเร็วขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 สมาชิกในกลุ่มของท่านและสถาบันทางการค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐมีการติดต่อประสานงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และสมาชิกในกลุ่มของท่านและผู้จัดจำหน่ายมีการติดต่อประสานงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ตามลำดับ

ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มด้านการยกระดับการแข่งขันการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 รองลงมา คือ หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้แก่ พัฒนาศูนย์บริการนักท่องเที่ยว หอพักนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มด้านการจัดกิจกรรมทางการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มด้านการฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 และหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจอย่างเพียงพอ และตรงตามความต้องการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ตามลำดับ

ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรีโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก คือ การเปิดประตูการค้าโดยเสรีทำให้การสื่อสารภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งจำเป็นต่อกิจการของท่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 รองลงมา คือ การเปิดการค้าเสรีทำให้กิจการของท่านมีความได้เปรียบทางการแข่งขัน ได้แก่ ประชาคมอาเซียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 และการเปิดประตูการค้าโดยเสรีสามารถเพิ่มโอกาสทางธุรกิจให้

กลุ่มของท่านในการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบในการผลิตสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 ตามลำดับ และด้านที่ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง คือ การเปิดประตูการค้าโดยเสรีสามารถเพิ่มโอกาสทางธุรกิจให้กลุ่มของท่านในการเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ ๆ มากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 รองลงมา คือ หน่วยงานภาครัฐมีการสนับสนุนให้เกิดการค้าระหว่างประเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 ตามลำดับ

ด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ พบว่าผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าด้านที่ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก คือ ท่านและกลุ่มของท่านเห็นว่าความเข้มข้นของการแข่งขันเป็นการสร้างความท้าทายในการดำเนินธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 รองลงมา คือ ความเข้มข้นของการแข่งขันมีส่วนทำให้ท่านและกลุ่มของท่านให้ความสำคัญในการศึกษาข้อมูลและหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนากิจการอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 และความเข้มข้นของการแข่งขันมีส่วนผลักดันให้กิจการของท่านเกิดการพัฒนายิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ตามลำดับ และด้านที่ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง คือ ความเข้มข้นของการแข่งขันมีส่วนผลักดันให้ธุรกิจของท่านร่วมกันคิดค้นสินค้าและบริการด้านสุขภาพใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 และจากการทำงานร่วมกันและถ่ายทอดความรู้ระหว่างกันทำให้กลุ่มของท่านเกิดการปรับตัวเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 ตามลำดับ

ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของชีวทางการแพทย์ภายในประเทศ พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของชีวทางการแพทย์ภายในประเทศโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของชีวทางการแพทย์ภายในประเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานภาครัฐมีส่วนช่วยในการแสวงหาพันธมิตรทางธุรกิจ เพื่อช่วยให้การผลิตและบริการด้านการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 รองลงมา คือ การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในธุรกิจช่วยเพิ่มโอกาสให้กลุ่มของท่านเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบใหม่ ๆ ที่กว้างขวางมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 หน่วยงานภาครัฐมีส่วนช่วยในขยายช่องทางการจัดจำหน่ายจากรูปแบบเดิมให้กว้างขวางมากขึ้น ได้แก่ ผ่านเว็บไซต์ เฟสบุ๊ก และไลน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 หน่วยงานภาครัฐมีส่วนช่วยในขยายช่องทางการจัดจำหน่ายจากรูปแบบเดิมให้ทันสมัยมากขึ้น ได้แก่ จากช่องทางออฟไลน์เป็นออนไลน์ และการนำเทคโนโลยี

มาปรับใช้ในธุรกิจช่วยเพิ่มโอกาสให้กลุ่มของท่านเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
คือ 3.58

4. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 4 ซึ่งเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ
ท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่าย
วิสาหกิจท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ	\bar{X}	SD	ระดับความ คิดเห็น
ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า			
1. ท่านและสมาชิกในกลุ่มมีทักษะความสามารถด้านการ วางแผนในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี	3.79	0.757	มาก
2. ท่านและสมาชิกในกลุ่มมีทักษะความสามารถด้านการ ตัดสินใจในแต่ละขั้นตอนการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี	3.80	0.727	มาก
3. กลุ่มมีความรวดเร็วในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของธุรกิจ เพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว	3.75	0.740	มาก
4. กลุ่มมีนโยบายในการพัฒนาศักยภาพสมาชิกของกลุ่ม อยู่เสมอ	3.82	0.768	มาก
5. กลุ่มมีการแบ่งหน้าที่ตามความสามารถของสมาชิกได้ อย่างเหมาะสม	3.75	0.748	มาก
ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า โดยรวม	3.71	0.584	มาก
ด้านกรมทรัพย์ากรที่เหนือกว่า			
1. กลุ่มของท่านมีกระบวนการพัฒนาสินค้าและบริการ ด้านสุขภาพที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น	3.83	0.747	มาก
2. กลุ่มของท่านมีกระบวนการพัฒนาสินค้าและบริการ ด้านสุขภาพที่ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวมาก ยิ่งขึ้น	3.81	0.690	มาก
3. กลุ่มของท่านมีศักยภาพที่เหนือกว่าคู่แข่ง ได้แก่ มี ต้นทุนที่ต่ำกว่า และกระบวนการทำงานที่รวดเร็วกว่า	3.76	0.772	มาก

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ	\bar{X}	SD	ระดับความ คิดเห็น
4. บ่อยครั้งที่กลุ่มของท่านมักจะเป็นเจ้าแรก ๆ ที่สามารถ นำเสนอสินค้าและบริการด้านสุขภาพใหม่ ๆ ออกสู่ตลาด	3.77	0.825	มาก
5. กลุ่มของท่านมีกระบวนการในการคิดค้นและ สร้างสรรค์ให้เกิดรูปแบบของสินค้าและบริการด้าน สุขภาพให้มีความแตกต่างเหนือคู่แข่ง	3.71	0.779	มาก
ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า โดยรวม	3.78	0.684	มาก
ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า			
1. กลุ่มของท่านมีสินค้าหรือบริการด้านสุขภาพที่มีความ แตกต่างและเป็นเอกลักษณ์	3.74	0.732	มาก
2. กลุ่มของท่านมีการพัฒนาสินค้าและบริการด้านสุขภาพ จากเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยมากขึ้นอยู่เสมอ	3.74	0.755	มาก
3. กลุ่มของท่านมีวิธีการดำเนินงานที่ช่วยประหยัดเวลาใน การทำงาน	3.76	0.693	มาก
4. กลุ่มของท่านมีวิธีการดำเนินงานที่ทำให้ประหยัด ต้นทุนด้านแรงงาน	3.76	0.710	มาก
5. กลุ่มของท่านมีสินค้าและบริการบริการด้านสุขภาพที่มี ชื่อเสียงเหนือกว่าคู่แข่ง	3.79	0.716	มาก
ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า โดยรวม	3.76	0.633	มาก
ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน			
1. ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการนำความรู้มาใช้ ในการดำเนินธุรกิจร่วมกัน	3.82	0.740	มาก
2. ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการประยุกต์ใช้ ประสบการณ์ในอดีตเพื่อให้งานดำเนินงานดีขึ้น	3.83	0.783	มาก
3. สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับการ บริหารจัดการที่ชัดเจน	3.82	0.783	มาก

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ	\bar{X}	SD	ระดับความ คิดเห็น
4. การบริหารจัดการของเครือข่ายวิสาหกิจที่คิดจะส่งผลให้ องค์กรประสบความสำเร็จ	3.85	0.787	มาก
5. การร่วมมือระหว่างกลุ่มวิสาหกิจจะช่วยเสริมสร้างจุด แข็งและแก้ไขจุดอ่อนเพื่อให้กลุ่มมีความเข้มแข็งมากขึ้น	3.83	0.816	มาก
ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน โดยรวม	3.83	0.714	มาก
ด้านบทบาทของผู้นำ	3.89	0.726	มาก
1. ผู้นำกลุ่มของท่านมีทักษะและความสามารถในการ บริหารงาน และแก้ไขปัญหาได้ทันท่วงที			
2. ผู้นำกลุ่มของท่านมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และ ดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมาย	3.88	0.782	มาก
3. ผู้นำกลุ่มของท่านมีการควบคุม และประเมินผลการ ดำเนินงาน เพื่อพิจารณาข้อบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงให้ ดีขึ้นอยู่เสมอ	3.90	0.716	มาก
4. ผู้นำกลุ่มของท่านมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และมุ่งมั่นที่จะ เติบโตอยู่เสมอ	3.89	0.733	มาก
5. ผู้นำกลุ่มของท่านมีความสามารถในการบริหารและ ควบคุมสิ่งต่าง ๆ ภายใต้อาณัติที่ไม่แน่นอน	3.79	0.870	มาก
ด้านบทบาทของผู้นำ โดยรวม	3.87	0.681	มาก
ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ	3.68	0.806	มาก
1. หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการฝึกอบรมเพื่อเพิ่ม ทักษะความสามารถของสมาชิก			
2. หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงาน ของกลุ่มวิสาหกิจอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม	3.65	0.770	มาก
3. หน่วยงานภาครัฐมีผู้เชี่ยวชาญด้านที่คอยให้คำแนะนำ และช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน	3.63	0.785	มาก

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ	\bar{X}	SD	ระดับความ คิดเห็น
4. หน่วยงานภาครัฐมีการรับฟังการร้องเรียนและ ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น	3.60	0.824	มาก
5. หน่วยงานภาครัฐได้ให้การสนับสนุน โครงการต่าง ๆ ที่ กลุ่มร่วมกันจัดขึ้น	3.57	0.808	มาก
ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ โดยรวม	3.63	0.716	มาก
ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี			
1. กลุ่มของท่านมีการปรับตัวเพื่อรองรับการขยายตัวทาง การค้าไปสู่สากลมากขึ้น	3.57	0.793	มาก
2. การเปิดการค้าเสรีทำให้ธุรกิจมีต้นทุนวัตถุดิบที่ต่ำลง	3.61	0.797	มาก
3. การเปิดการค้าเสรีทำให้ต้นทุนในการดำเนินงานของ ลดลง เช่น ค่าจ้างแรงงานที่ลดลง เป็นต้น	3.57	0.796	มาก
4. การเปิดการค้าเสรีทำให้กลุ่มของท่านเข้าถึงทรัพยากรที่ ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการด้านสุขภาพได้มากยิ่งขึ้น	3.57	0.772	มาก
5. การเปิดการค้าเสรีทำให้กลุ่มของท่านมีการพัฒนา กระบวนการในการดำเนินงาน เพื่อตอบสนองความ ต้องการของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น	3.53	0.759	มาก
ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี โดยรวม	3.57	0.703	มาก
ด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและ ภายนอกประเทศ			
1. หน่วยงานภาครัฐมีการสนับสนุนให้กลุ่มของท่านเกิด การปรับตัวในการบริหารจัดการเพื่อลดต้นทุน จากความ เข้มข้นของการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น	3.56	0.757	มาก
2. หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายการส่งเสริมด้านการตลาด ในการดำเนินงานของกลุ่ม เพื่อเพิ่มโอกาสในการประสบ ความสำเร็จของธุรกิจ	3.53	0.775	ปานกลาง

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ	\bar{X}	SD	ระดับความ คิดเห็น
3. หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายการส่งเสริมด้านการตลาด ในการดำเนินงานของกลุ่ม เพื่อเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยว ใหม่ ๆ ได้มากขึ้น	3.60	0.797	ปานกลาง
4. หน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน เพื่อให้สินค้าและบริการบริการด้านสุขภาพในแต่ละ ประเภทให้มีความมาตรฐานเดียวกัน	3.60	0.793	มาก
5. หน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน เพื่อให้กลุ่มของท่านสามารถแข่งขันได้	3.52	0.823	มาก
ด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและ ภายนอกประเทศ โดยรวม	3.56	0.695	มาก
ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการ ขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ			
1. การมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้กลุ่มของท่านเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารได้มากยิ่งขึ้น	3.70	0.803	มาก
2. หน่วยงานภาครัฐมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริม ความรู้ด้านเทคโนโลยี เพื่อให้เพิ่มเติมความรู้ใหม่ ๆ	3.59	0.803	มาก
3. หน่วยงานภาครัฐมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริม การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน	3.55	0.790	มาก
4. การปรับใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้กลุ่มของท่านเกิด การพัฒนาสินค้าและบริการบริการด้านสุขภาพในรูปแบบ ใหม่ ๆ	3.52	0.799	มาก
5. ท่านและกลุ่มของท่านเห็นว่า การนำเทคโนโลยีที่ ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม ช่วย เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน	3.60	0.765	มาก
ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการ ขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ โดยรวม	3.59	0.714	มาก

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ โดยรวม	3.71	0.584	มาก

จากตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ โดยผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 และสามารถจำแนกได้ ดังนี้

ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่าที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลุ่มมีนโยบายในการพัฒนาศักยภาพสมาชิกของกลุ่มอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 รองลงมา คือ ท่านและสมาชิกในกลุ่มมีทักษะความสามารถด้านการตัดสินใจในแต่ละขั้นตอนการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ท่านและสมาชิกในกลุ่มมีทักษะความสามารถด้านการวางแผนในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 และกลุ่มมีความรวดเร็วในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของธุรกิจเพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และกลุ่มมีการแบ่งหน้าที่ตามความสามารถของสมาชิกได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 ตามลำดับ

ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่าที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลุ่มของท่านมีกระบวนการพัฒนาสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 รองลงมา คือ กลุ่มของท่านมีกระบวนการพัฒนาสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 บ่อยครั้งที่กลุ่มของท่านมักจะเป็นเจ้าแรก ๆ ที่สามารถนำเสนอสินค้าและบริการด้านสุขภาพใหม่ ๆ ออกสู่ตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 กลุ่มของท่านมีศักยภาพที่เหนือกว่าคู่แข่ง ได้แก่ มีต้นทุนที่ต่ำกว่าและกระบวนการทำงานที่รวดเร็วกว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 และกลุ่มของท่านมีกระบวนการในการคิดค้นและสร้างสรรค์ให้เกิดรูปแบบของสินค้าและบริการด้านสุขภาพให้มีความแตกต่างเหนือ

คู่แข่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ตามลำดับ

ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่าที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลุ่มของท่านมีสินค้าและบริการ บริการด้านสุขภาพที่มีชื่อเสียงเหนือกว่าคู่แข่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 รองลงมา คือ กลุ่มของท่านมีวิธีการดำเนินงานที่ช่วยประหยัดเวลาในการทำงาน และกลุ่มของท่านมีวิธีการดำเนินงานที่ทำให้ประหยัดต้นทุนด้านแรงงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.76 และกลุ่มของท่านมีสินค้าหรือบริการด้านสุขภาพที่มีความแตกต่างและเป็นเอกลักษณ์ และกลุ่มของท่านมีสินค้าหรือบริการด้านสุขภาพที่มีความแตกต่างและเป็นเอกลักษณ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.74 ตามลำดับ

ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารจัดการของเครือข่ายวิสาหกิจที่คิดจะส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 รองลงมา คือ ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการประยุกต์ใช้ประสบการณ์ในอดีตเพื่อให้การดำเนินงานดีขึ้น และการร่วมมือระหว่างกลุ่มวิสาหกิจจะช่วยเสริมสร้างจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อนเพื่อให้กลุ่มมีความเข้มแข็งมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.83 และท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการนำความรู้มาใช้ในการดำเนินธุรกิจร่วมกัน และสมาชิกในกลุ่มของท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.82 ตามลำดับ

ด้านบทบาทของผู้นำ พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านบทบาทของผู้นำโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านบทบาทของผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำกลุ่มของท่านมีการควบคุม และประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อพิจารณาข้อบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 รองลงมา คือ ผู้นำกลุ่มของท่านมีทักษะและความสามารถในการบริหารงาน และแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วถึง และผู้นำกลุ่มของท่านมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และมุ่งมั่นที่จะเติบโตอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.89 ผู้นำกลุ่มของท่านมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 และผู้นำกลุ่มของท่านมีความสามารถในการบริหารและควบคุมสิ่งต่าง ๆ ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ตามลำดับ

ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะความสามารถของสมาชิก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 รองลงมา คือ หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 หน่วยงานภาครัฐมีผู้เชี่ยวชาญด้านที่คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 หน่วยงานภาครัฐมีการรับฟังการร้องเรียนและข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 และหน่วยงานภาครัฐได้ให้การสนับสนุน โครงการต่าง ๆ ที่กลุ่มร่วมกันจัดขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ตามลำดับ

ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรีโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรีที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเปิดการค้าเสรีทำให้ธุรกิจมีต้นทุนวัตถุดิบที่ต่ำลง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 รองลงมา คือ กลุ่มของท่านมีการปรับตัวเพื่อรองรับการขยายตัวทางการค้าไปสู่สากลมากขึ้น การเปิดการค้าเสรีทำให้ต้นทุนในการดำเนินงานของลดลง เช่น ค่าจ้างแรงงานที่ลดลง เป็นต้น และการเปิดการค้าเสรีทำให้กลุ่มของท่านเข้าถึงทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการด้านสุขภาพได้มากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 และการเปิดการค้าเสรีทำให้กลุ่มของท่านมีการพัฒนาระบบงานในการดำเนินงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 ตามลำดับ

ด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรีที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมด้านการตลาดในการดำเนินงานของกลุ่ม เพื่อเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ ๆ ได้มากขึ้น และหน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน เพื่อให้สินค้าและบริการบริการด้านสุขภาพในแต่ละประเภทให้มีมาตรฐานเดียวกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 รองลงมา คือ หน่วยงานภาครัฐมีการสนับสนุนให้กลุ่มของท่านเกิดการปรับตัวในการบริหารจัดการเพื่อลดต้นทุน จากความเข้มข้นของการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมด้านการตลาดในการดำเนินงานของ

กลุ่ม เพื่อเพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จของธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 และหน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน เพื่อให้กลุ่มของท่านสามารถแข่งขันได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 ตามลำดับ

ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของชีวทางการแพทย์ภายในประเทศ พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของชีวทางการแพทย์ภายในประเทศโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของชีวทางการแพทย์ภายในประเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้กลุ่มของท่านเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 รองลงมา คือ ท่านและกลุ่มของท่านเห็นว่าการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม ช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 หน่วยงานภาครัฐมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ด้านเทคโนโลยี เพื่อให้เพิ่มเติมความรู้ใหม่ ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 หน่วยงานภาครัฐมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 และการปรับใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้กลุ่มของท่านเกิดการพัฒนาสินค้าและบริการบริการด้านสุขภาพในรูปแบบใหม่ ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 ตามลำดับ

5. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 5 ซึ่งเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
1. คนในชุมชนมีโอกาสนในการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนการดำเนินงานของกลุ่ม	3.61	0.768	มาก
2. คนในชุมชนมีโอกาสร่วมตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชุมชน ได้แก่ การนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ในกลุ่มวิสาหกิจ	3.61	0.760	มาก

ตารางที่ 11 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
3. คนในชุมชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจ ได้แก่ ร่วมแก้ไขปัญหาที่กลุ่มเผชิญ	3.53	0.791	มาก
4. คนในชุมชนมีโอกาสเสนอโครงการหรือกิจกรรมของกลุ่ม	3.51	0.827	มาก
5. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการลงมติให้มีการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมของกลุ่ม	3.56	0.790	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวม	3.56	0.680	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ			
1. คนในชุมชนมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมที่กลุ่มจัดขึ้น	3.84	0.716	มาก
2. คนในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการของกลุ่มวิสาหกิจ เพื่อตัดสินใจในเรื่องที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน	3.81	0.699	มาก
3. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการนำมาซึ่งทรัพยากรของกลุ่ม ได้แก่ จัดหาวัตถุดิบ ร่วมเป็นหรือจัดหาแรงงาน	3.81	0.757	มาก
4. คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมของกลุ่ม	3.81	0.758	มาก
5. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานของกลุ่ม	3.82	0.771	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ โดยรวม	3.64	0.582	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์			
1. การเกิดขึ้นของกลุ่มวิสาหกิจนำมาซึ่งสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ดีของชุมชน ได้แก่ เส้นทางคมนาคมที่สะดวกสบาย ระบบอินเทอร์เน็ตที่ทันสมัย	3.85	0.720	มาก
2. การเกิดขึ้นของกลุ่มวิสาหกิจทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ได้แก่ มีรายได้เพิ่มขึ้น และอัตราการว่างงานลดลง	3.87	0.721	มาก

ตารางที่ 11 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
3. การเกิดขึ้นของกลุ่มวิสาหกิจทำให้คนในชุมชนเข้าถึงระบบการศึกษาหรือมีความรู้ได้มากขึ้น	3.87	0.745	มาก
4. คนในชุมชนมีโอกาสได้ใช้บริการในกิจกรรมหรือโครงการของกลุ่ม	3.87	0.690	มาก
5. ท่านและกลุ่มของท่านมีการจัดสรรกำไรบางส่วนจากการดำเนินกิจการ เพื่อไปพัฒนาชุมชน	3.81	0.777	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวม	3.68	0.656	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในประเมิณผล	3.68	0.806	มาก
1. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในกิจกรรมหรือโครงการของกลุ่มวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับชุมชน			
2. คนในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานหรือคณะกรรมการในการประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจ	3.62	0.779	มาก
3. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจ	3.63	0.770	มาก
4. คนในชุมชนมีโอกาสทราบถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของกลุ่มของท่าน	3.65	0.836	มาก
5. คนในชุมชนมีโอกาสในการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ของกลุ่ม	3.56	0.869	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในประเมิณผล โดยรวม	3.68	0.632	มาก
การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยรวม	3.64	0.558	มาก

จากตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 และสามารถจำแนกได้ ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 เมื่อพิจารณาเป็นราย

ข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คนในชุมชนมีโอกาสในการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนการดำเนินงานของกลุ่ม และคนในชุมชนมีโอกาสได้ร่วมตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชุมชน ได้แก่ การนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ในกลุ่มวิสาหกิจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 รองลงมา คือ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการลงมติให้มีการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 คนในชุมชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจ ได้แก่ ร่วมแก้ไขปัญหาที่กลุ่มเผชิญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 และคนในชุมชนมีโอกาสเสนอโครงการหรือกิจกรรมของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คนในชุมชนมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมที่กลุ่มจัดขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 รองลงมา คือ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และคนในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการของกลุ่มวิสาหกิจ เพื่อตัดสินใจในเรื่องที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการนำมาซึ่งทรัพยากรของกลุ่ม ได้แก่ จัดหาวัตถุดิบ ร่วมเป็นหรือจัดหาแรงงาน และคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเกิดขึ้นของกลุ่มวิสาหกิจทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ได้แก่ มีรายได้เพิ่มขึ้น และอัตราการว่างงานลดลง การเกิดขึ้นของกลุ่มวิสาหกิจทำให้คนในชุมชนเข้าถึงระบบการศึกษาหรือมีความรู้ได้มากขึ้น และคนในชุมชนมีโอกาสได้ใช้บริการในกิจกรรมหรือโครงการของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 รองลงมา คือ การเกิดขึ้นของกลุ่มวิสาหกิจนำมาซึ่งสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ดีของชุมชน ได้แก่ เส้นทางคมนาคมที่สะดวกสบาย ระบบอินเทอร์เน็ตที่ทันสมัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 และท่านและกลุ่มของท่านมีการจัดสรรกำไรบางส่วนจากการดำเนินกิจการ เพื่อไปพัฒนาชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในประเมินผล พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในประเมินผลโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในกิจกรรมหรือโครงการของกลุ่มวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 รองลงมา คือ คนในชุมชนมีโอกาสราบถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของกลุ่มของท่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 คนในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานหรือคณะกรรมการในการประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 และคนในชุมชนมีโอกาสในการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ตามลำดับ

6. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 6 ซึ่งเกี่ยวกับความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ด้านสังคม			
1. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้คนในชุมชนมีอาชีพและมีงานทำมากขึ้น	3.74	0.734	มาก
2. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้คนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	3.82	0.742	มาก
3. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้คนในชุมชนเข้าถึงระบบการศึกษาได้มากยิ่งขึ้น	3.84	0.715	มาก
4. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายมีส่วนช่วยในการพัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาส ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ	3.90	0.729	มาก
5. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของการเท่าเทียมกันทางสังคม	3.81	0.667	มาก
6. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายช่วยเพิ่มทักษะและฝีมือแรงงานให้สูงขึ้น	3.82	0.698	มาก

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี	\bar{X}	SD	ระดับความ คิดเห็น
ด้านสังคม โดยรวม	3.82	0.618	มาก
ด้านเศรษฐกิจ			
1. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้อัตราการจ้างงานในชุมชนสูงขึ้น	3.80	0.718	มาก
2. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าและบริการของชุมชน	3.85	0.746	มาก
3. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ในชุมชน	3.81	0.798	มาก
4. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันเพื่อนำไปสู่การพัฒนาขีดความสามารถของชุมชน	3.82	0.692	มาก
5. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้รายได้ของชุมชนเพิ่มสูงขึ้น	3.84	0.713	มาก
6. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้สินค้าและบริการมีมาตรฐานและนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	3.83	0.749	มาก
ด้านเศรษฐกิจ โดยรวม	3.83	0.638	มาก
ด้านสิ่งแวดล้อม			
1. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	3.95	0.780	มาก
2. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการตระหนักรู้ในการลดมลพิษและส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่สะอาด	4.01	0.772	มาก
3. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น	4.01	0.786	มาก

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
4. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายช่วยลดการเกิดของเสีย ในชุมชน ได้แก่ ขยะ	4.03	0.765	มาก
5. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการพัฒนา เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร ในผลิตสินค้าและบริการอย่างรู้คุณค่า	4.07	0.750	มาก
6. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ในการจัดการของเสียต่าง ๆ ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มากขึ้น	4.08	0.753	มาก
ด้านสิ่งแวดล้อม โดยรวม	4.02	0.704	มาก
ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี	3.89	0.599	มาก

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี โดยผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และสามารถจำแนกได้ ดังนี้

ด้านสังคม พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านสังคมโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านสังคมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายมีส่วนช่วยในการพัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาส ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 รองลงมา คือ ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้คนในชุมชนเข้าถึงระบบการศึกษาได้มากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้คนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายช่วยเพิ่มทักษะและฝีมือแรงงานให้สูงขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของการทำเทียมกันทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 และท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้คนในชุมชนมีอาชีพและมีงานทำมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ตามลำดับ

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านเศรษฐกิจโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านเศรษฐกิจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าและบริการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 รองลงมา คือ ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้รายได้ของชุมชนเพิ่มสูงขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้สินค้าและบริการมีมาตรฐานและนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันเพื่อนำไปสู่การพัฒนาขีดความสามารถของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 และท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้อัตราการจ้างงานในชุมชนสูงขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ตามลำดับ

ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการของเสียต่าง ๆ ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 รองลงมา คือ ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรในผลิตสินค้าและบริการอย่างคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายช่วยลดการเกิดของเสียในชุมชน ได้แก่ ขยะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการตระหนักรู้ในการลดมลพิษและส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่สะอาด และท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น ค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.01 และท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ตัวแปรที่ละตัวตามสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ศักยภาพด้านการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent variables) กับตัวแปรตาม (Dependent variable) จะใช้วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ซึ่งจำเป็นต้องมีการทดสอบความเหมาะสมของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัย จะทำการทดสอบข้อมูลของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ โดยตรวจสอบข้อสมมติของค่าความคลาดเคลื่อน (Assumption) ดังนี้

1. การตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution) เนื่องจากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ตัวแปรที่ทำการศึกษาคควรมีการแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution) โดยการตรวจสอบการแจกแจงว่าเป็นปกติหรือไม่ จะพิจารณาจากค่าความเบ้ (Skewness) หากค่าของความเบ้ อยู่ระหว่าง -3 ถึง +3 (Khemavuk, 2010) จะถือว่าการแจกแจงแบบปกติ ซึ่งมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์การแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution)

Descriptive statistics		
Variables	Skewness	
	Statistics	Std. error
ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า	-.102	.136
ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า	-.049	.136
ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า	-.025	.136
ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน	-.130	.136
ด้านบทบาทของผู้นำ	-.277	.136
ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน	-.060	.136
ด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม	.052	.136
ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน	-.720	.136

จากตารางที่ 13 พบว่า ตัวแปรทุกตัวที่นำมาวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis) มีการแจกแจงแบบปกติ เนื่องจากตัวแปรทุกตัวมีค่าความเบ้ (Skewness) อยู่ในช่วง -3 ถึง 3 ดังนั้น ตัวแปรทั้งหมดจึงมีความเหมาะสมที่จะนำตัวแปรเหล่านี้ไปทำการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุต่อไป

2. การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ เนื่องจากการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณกำหนดไว้ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวต้องเป็นอิสระต่อกัน ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity) ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity)

Model	Collinearity statistics	
	Tolerance	VIF
ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า	.298	3.360
ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า	.272	3.367
ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า	.347	2.885
ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน	.386	2.589
ด้านบทบาทของผู้นำ	.373	2.679
ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน	.448	2.230
ด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม	.558	1.792
ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน	.427	2.344

จากตารางที่ 14 ผู้วิจัยทำการทดสอบ Multicollinearity โดยวิเคราะห์ค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า Tolerance โดยมีเกณฑ์การตรวจสอบ ดังนี้

ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระมีค่าสถิติที่เหมาะสมไม่ควรเกิน 10 หากเกินกว่านี้แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง (O'Brien, 2007)

ค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระมีค่าสถิติที่เหมาะสมควรมีค่ามากกว่า 0 หากเกินกว่านี้แสดงว่า เกิด Multicollinearity หมายความว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง (Pedhazur, 1997)

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 14 พบว่า ค่า Tolerance ที่มีค่าสถิติน้อยที่สุดคือ 0.272 ซึ่งไม่ต่ำกว่า 0 และ VIF มีค่าสถิติมากที่สุด คือ 3.367 ซึ่งน้อยกว่า 10 ดังนั้นแสดงว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน หรือไม่เกิด Multicollinearity นั่นเอง

3. ทำการวิเคราะห์ผลกระทบระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ โดยการวิเคราะห์ Model summary ซึ่งตัวแปรอิสระที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน ด้านบทบาทของผู้นำ ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน ด้านการมีความผูกพันใน

พันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน ส่วนตัวแปรตาม คือ ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิเคราะห์ที่ได้แสดงไว้ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 Model summary

Model	R	R Square	Adjust R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics					
					R Square Change	F Change	df 1	df 2	Sig. F Change	Durbin-Watson
1	.772 ^a	.596	.586	.38534	.596	54.431	8	311	.000	1.751

จากตารางที่ 15 พบว่า ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน ด้านบทบาทของผู้นำ ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน ด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม คือ ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นตัวแปรเท่ากับ 0.772 ความเป็นไปได้ของการพยากรณ์เมื่อตัวแปรทั้งหมดมารวมกัน มีค่าเท่ากับ 0.596 หมายถึงตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษา ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน ด้านบทบาทของผู้นำ ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน ด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน สามารถอธิบายความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้ร้อยละ 59.6 ซึ่งส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 40.4 นั้นเกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่ได้นำมาศึกษา สำหรับการตรวจสอบความเป็นอิสระของค่าความคลาดเคลื่อน ทดสอบโดยใช้ค่าสถิติ Durbin-Watson (มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 4) ดังนี้

ค่า Durbin-Watson มีค่าใกล้ 2 (ช่วง 1.5 ถึง 2.5) สรุปได้ว่าค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

ค่า Durbin-Watson < 1.5 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีความในทิศทางบวก และยังมีค่าเข้าใกล้ 0 ยังมีความสัมพันธ์กันมาก

ค่า Durbin-Watson > 2.5 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีความในทิศทางลบ และยังมีค่าเข้าใกล้ 4 ยังมีความสัมพันธ์กันมาก

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 14 พบว่า ผลการทดสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน Durbin-Watson มีค่า 1.751 ซึ่งหมายถึงความคลาดเคลื่อนที่ได้แต่ละค่าเป็นอิสระต่อกัน ไม่เกิด Autocorrelation (กัลยา วาณิช บัญชา, 2553)

จากการตรวจสอบข้อสมมติของค่าความคลาดเคลื่อน (Assumption) สามารถสรุปได้ว่า ทุกตัวแปรมีการแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution) ตัวแปรอิสระแต่ละตัวเป็นอิสระต่อกัน ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity) และมีค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน ไม่เกิด Autocorrelation ดังนั้นตัวแปรทั้งหมดจึงมีความเหมาะสมที่จะนำตัวแปรเหล่านี้ไปทำการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานคือ การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ โดยเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยด้วยเทคนิค Enter ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้นจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก ก็ต่อเมื่อค่า p-value มีค่าน้อยกว่า 0.05 ซึ่งผลการทดสอบแสดงดังตารางที่ 14

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณศึกษาภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

Model	SS	df	MS	F	Sig.
Regression	68.223	8	8.528	57.431**	0.000
Residual	46.180	311	0.148		
total	114.403	319			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 16 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย พบว่า มีค่า p-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 นั้นหมายความว่า ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสามารถสร้างสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ ซึ่งจากการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นอย่างง่ายสามารถคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงเส้นอย่างง่ายได้ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณศึกษาภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้การวิเคราะห์ Multiple analysis

ศึกษาภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ	Unstandardized (B)	SE	Standardized (β)	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	0.624	0.173		3.614**	0.000
ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า (X_1)	0.259	0.058	0.295	4.462**	0.000
ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า (X_2)	-0.049	0.060	-0.057	-0.819	0.414
ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า (X_3)	0.047	0.055	0.053	0.861	0.309
ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน (X_4)	0.105	0.048	0.126	2.176*	0.030
ด้านบทบาทของผู้นำ (X_5)	0.155	0.046	0.198	3.362**	0.001
ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน (X_6)	0.111	0.049	0.121	2.251*	0.025
ด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม (X_7)	0.008	0.049	0.008	0.157	0.876
ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน (X_8)	0.215	0.064	0.184	3.339**	0.001
r = 0.772		Adjusted			
		R ² = 0.586			
R ² = 0.596		SE = 0.38534			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ศึกษาภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

สุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า (X_1) ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน (X_4) ด้านบทบาทของผู้นำ (X_5) ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน (X_6) และด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน (X_8) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง 5 ตัวนี้ มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้ร้อยละ (Adjusted R Square (R2)) เท่ากับ 58.6

ผู้วิจัยได้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการพยากรณ์ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้คะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$(Y_1) = 0.624 + 0.259 (X_1) + 0.105 (X_4) + 0.155 (X_5) + 0.111 (X_6) + 0.215 (X_8)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$(Z_1) = 0.295 (X_1) + 0.126 (X_4) + 0.198 (X_5) + 0.121 (X_6) + 0.184 (X_8)$$

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน (X_4) ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน (X_6) และด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน (X_8) ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) เท่ากับ 0.105, 0.111 และ 0.215 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.126, 0.121 และ 0.184 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืน โดยของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า (X_1) แลด้านบทบาทของผู้นำ (X_5) ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) เท่ากับ 0.259 และ 0.155 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.295 และ 0.198 ตามลำดับ หมายความว่า ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า (X_1) ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน (X_4) ด้านบทบาทของผู้นำ (X_5) ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน (X_6) และด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน (X_8) เป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งจากสัมประสิทธิ์ดังกล่าวสามารถอธิบายผลได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน (X_6) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้เกิดความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.111 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการอื่น ๆ คงที่ และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน (X_6) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้เกิดความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.121 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการอื่น ๆ คงที่

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน (X_8) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้เกิดความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.215 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการอื่น ๆ คงที่ และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน (X_8) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้เกิดความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.184 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการอื่น ๆ คงที่

สมมติฐานข้อที่ 2 ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม จะใช้วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ซึ่งจำเป็นต้องมีการทดสอบความเหมาะสมของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะทำการทดสอบข้อมูลของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ โดยตรวจสอบข้อสมมติของค่าความคลาดเคลื่อน (Assumption) ดังนี้

1. การตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution) เนื่องจากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ตัวแปรที่ทำการศึกษาคควรมีการแจกแจงแบบปกติ โดยการตรวจสอบการแจกแจงว่าเป็นปกติหรือไม่ จะพิจารณาจากค่าความเบ้ หากค่าของความเบ้ อยู่ระหว่าง -3 ถึง +3 (Khemavuk, 2010) จะถือว่ามีการแจกแจงแบบปกติ ซึ่งมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 การวิเคราะห์การแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution)

Descriptive statistics			
Variables	Skewness		
	Statistics	Std. error	
1	(Constant)		
	ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน	-.005	.136
	ด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม	-.008	.136
	ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน	-.043	.136
	ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ	-.031	.136
	ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี	-.036	.136
	ด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและ ภายนอกประเทศ	-.100	.136
	ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการ ขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ	.118	.136

จากตารางที่ 18 พบว่า ตัวแปรทุกตัวที่นำมาวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ มีการแจกแจงแบบปกติ เนื่องจากตัวแปรทุกตัวมีค่าความเบ้ อยู่ในช่วง -3 ถึง 3 ดังนั้น ตัวแปรทั้งหมดจึงมีความเหมาะสมที่จะนำตัวแปรเหล่านี้ไปทำการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุต่อไป

2. การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ เนื่องจากการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณกำหนดไว้ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวต้องเป็นอิสระต่อกัน ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity) ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity)

Model	Collinearity statistics	
	Tolerance	VIF
1 (Constant)		
ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน	.232	4.314
ด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม	.287	3.487
ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน	.259	3.854
ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ	.365	2.736
ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี	.414	2.418
ด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ	.302	3.306
ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ	.346	2.890

จากตารางที่ 19 ผู้วิจัยทำการทดสอบ Multicollinearity โดยวิเคราะห์ค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า Tolerance โดยมีเกณฑ์การตรวจสอบ ดังนี้

ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระมีค่าสถิติที่เหมาะสมไม่ควรเกิน 10 หากเกินกว่านี้แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง (O'Brien, 2007)

ค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระมีค่าสถิติที่เหมาะสมควรมีค่ามากกว่า 0 หากเกินกว่านี้แสดงว่า เกิด Multicollinearity หมายความว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง (Pedhazur, 1997)

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 19 พบว่า ค่า Tolerance ที่มีค่าสถิติน้อยที่สุดคือ 0.232 ซึ่งไม่ต่ำกว่า 0 และ VIF มีค่าสถิติมากที่สุด คือ 4.314 ซึ่งน้อยกว่า 10 ดังนั้นแสดงว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน หรือไม่เกิด Multicollinearity นั่นเอง

3. ทำการวิเคราะห์ผลกระทบระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ โดยการวิเคราะห์ Model summary ซึ่งตัวแปรอิสระที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน ด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี ด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ ส่วนตัวแปรตาม คือ ความยั่งยืนของ

การรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิเคราะห์ที่ได้แสดงไว้ดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 Model summary

Model	R	R square	Adjust R square	Std. Error of the Estimate	Change statistics					
					R Square Change	F Change	df 1	df 2	Sig. F change	Durbin-Watson
1	.780 ^a	.609	.600	.37870	.609	69.387	7	312	.000	1.877

จากตารางที่ 20 พบว่า ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน ด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี ด้านความเข้มแข็งของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม คือ ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นตัวแปรเท่ากับ 0.780 ความเป็นไปได้ของการพยากรณ์เมื่อตัวแปรทั้งหมดมารวมกัน มีค่าเท่ากับ 0.609 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษา ได้แก่ ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน ด้านการมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี ด้านความเข้มแข็งของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ สามารถอธิบายความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้ร้อยละ 60.9 ซึ่งส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 39.1 นั้นเกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่ได้นำมาศึกษา สำหรับการตรวจสอบความเป็นอิสระของค่าความคลาดเคลื่อน ทดสอบโดยใช้ค่าสถิติ Durbin-Watson (มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 4) ดังนี้

ค่า Durbin-Watson มีค่าใกล้ 2 (ช่วง 1.5 ถึง 2.5) สรุปได้ว่าค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

ค่า Durbin-Watson < 1.5 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีความในทิศทางบวก และยังมีค่าเข้าใกล้ 0 ยิ่งมีความสัมพันธ์กันมาก

ค่า Durbin-Watson > 2.5 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีความในทิศทางลบ และยังมีค่าเข้าใกล้ 4 ยิ่งมีความสัมพันธ์กันมาก

จากการวิเคราะห์ในตาราง 4-10 พบว่า ผลการทดสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน Durbin-Watson มีค่า 1.751 ซึ่งหมายถึงความคลาดเคลื่อนที่ได้แต่ละค่าเป็นอิสระต่อกัน ไม่เกิด Autocorrelation (กัลยา วานิชย์ บัญชา, 2553)

จากการตรวจสอบข้อสมมติของค่าความคลาดเคลื่อน (Assumption) สามารถสรุปได้ว่า ทุกตัวแปรมีการแจกแจงแบบปกติ (Normal Distribution) ตัวแปรอิสระแต่ละตัวเป็นอิสระต่อกัน ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity) และมีค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน ไม่เกิด Autocorrelation ดังนั้นตัวแปรทั้งหมดจึงมีความเหมาะสมที่จะนำตัวแปรเหล่านี้ไปทำการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานคือ การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ โดยเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยด้วยเทคนิค Enter ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้นจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก ก็ต่อเมื่อค่า p-value มีค่าน้อยกว่า 0.05 ซึ่งผลการทดสอบแสดงดังตารางที่ 20

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณศึกษาภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

Model	SS	df	MS	F	Sig.
Regression	69.658	7	9.951	69.387**	0.000
Residual	44.746	312	0.143		
total	114.403	319			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 21 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย พบว่า มีค่า p-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 นั้นหมายความว่า ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสามารถสร้างสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ ซึ่งจากการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นอย่างง่ายสามารถคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงเส้นอย่างง่ายได้ ดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณศึกษาภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้การวิเคราะห์ Multiple Analysis

ศึกษาภาพการรวมกลุ่ม ของผู้มีส่วนได้เสีย	Unstandardized (B)	SE	Standardized (β)	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	0.821	0.146		5.612**	0.000
ด้านการมีความไว้วางใจในกัน และกัน (X_1)	0.239	0.071	0.248	3.366**	0.001
ด้านการมีความผูกพันในพันธะ สัญญาของการรวมกลุ่ม (X_2)	-0.077	0.060	-0.085	-1.288	0.199
ด้านการมีส่วนร่วมใน กระบวนการทำงาน (X_3)	0.365	0.065	0.388	5.589**	0.000
ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและ นโยบายของภาครัฐ (X_4)	0.031	0.048	0.038	0.643	0.521
ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี (X_5)	0.125	0.050	0.137	2.487*	0.013
ด้านความเข้มข้นของการแข่งขัน ของธุรกิจทั้งภายในและภายนอก ประเทศ (X_6)	0.145	0.055	0.169	2.263**	0.009
ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยีและการขยายตัว ของขีดทางการเมือง ภายในประเทศ (X_7)	-0.011	0.048	-0.014	-0.227	0.821
r = 0.780		Adjusted R ² = 0.600			
R ² = 0.609		SE = 0.37870			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน (X_1) ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน (X_3) ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี (X_5) และด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ (X_6) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัวนี้ มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้ร้อยละ (Adjusted R square (R²)) เท่ากับ 60

ผู้วิจัยได้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการพยากรณ์ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้คะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$(Y_i) = 0.821 + 0.239 (X_1) + 0.365 (X_3) + 0.125 (X_5) + 0.145 (X_6)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$(Z_i) = 0.248 (X_1) + 0.388 (X_3) + 0.137 (X_5) + 0.169 (X_6)$$

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี (X_5) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) เท่ากับ 0.125 และมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.137 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ได้แก่ ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน (X_1) ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน (X_3) และด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ (X_6) ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) เท่ากับ 0.239, 0.365 และ 0.145 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.248, 0.388 และ 0.169 ตามลำดับ หมายความว่า ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย ได้แก่ ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน (X_1) ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน (X_3) ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี (X_5) และด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอก

ประเทศ (X_0) เป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งจากสัมประสิทธิ์ดังกล่าวสามารถอธิบายผลได้ดังนี้

หากไม่พิจารณาศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 7 ด้าน ที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าอยู่ที่ระดับ 0.821 หน่วย เนื่องจาก หากไม่ทำการพิจารณาศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย ในปัจจัยอื่น ๆ จะทำให้ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.821 หน่วย

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน (X_1) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้เกิดความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.239 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ คงที่ และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน (X_1) 1 หน่วย จะมีผลทำให้เกิดความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.248 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ คงที่

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน (X_2) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้เกิดความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.365 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ คงที่ และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน (X_2) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้เกิดความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.388 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ คงที่

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี (X_3) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้เกิดความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.125 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ คงที่ และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบ

แบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านบทบาทของผู้นำ (X_5) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้เกิดความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.137 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ คงที่

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ (X_6) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้เกิดความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.145 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ คงที่ และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ (X_6) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้เกิดความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.169 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ คงที่

สมมติฐานข้อที่ 3 ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม จะใช้วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ซึ่งจำเป็นต้องมีการทดสอบความเหมาะสมของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะทำการทดสอบข้อมูลของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ โดยตรวจสอบข้อสมมติของค่าความคลาดเคลื่อน (Assumption) ดังนี้

1. การตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution) เนื่องจากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ตัวแปรที่ทำการศึกษาคควรมีการแจกแจงแบบปกติ โดยการตรวจสอบการแจกแจงว่าเป็นปกติหรือไม่ จะพิจารณาจากค่าความเบ้ (Skewness) หากค่าของความเบ้ อยู่ระหว่าง -3 ถึง +3 (Khemavuk, 2010) จะถือว่ามีการแจกแจงแบบปกติ ซึ่งมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่

ตารางที่ 23 การวิเคราะห์การแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution)

Descriptive Statistics		
Variables	Skewness	
	Statistics	Std. Error
ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า	-.322	.136
ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า	-.446	.136
ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า	-.310	.136
ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน	-.466	.136
ด้านบทบาทของผู้นำ	-.122	.136
ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ	-.231	.136
ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี	.006	.136
ด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและ ภายนอกประเทศ	-.125	.136
ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการ ขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ	.037	.136

จากตารางที่ 23 พบว่า ตัวแปรทุกตัวที่นำมาวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis) มีการแจกแจงแบบปกติ เนื่องจากตัวแปรทุกตัวมีค่าความเบ้ (Skewness) อยู่ในช่วง -3 ถึง 3 ดังนั้น ตัวแปรทั้งหมดจึงมีความเหมาะสมที่จะนำตัวแปรเหล่านี้ไปทำการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุต่อไป

2. การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ เนื่องจากการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณกำหนดไว้ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวต้องเป็นอิสระต่อกัน ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity) ดังตารางที่ 24

ตารางที่ 24 ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity)

Model	Collinearity statistics	
	Tolerance	VIF
1 (Constant)		
ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า	.292	3.426
ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า	.246	4.069
ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า	.207	4.836
ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน	.279	3.579
ด้านบทบาทของผู้นำ	.313	3.197
ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ	.283	3.529
ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี	.214	4.683
ด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ	.181	5.520
ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ	.346	2.893

จากตารางที่ 24 ผู้วิจัยทำการทดสอบ Multicollinearity โดยวิเคราะห์ค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า Tolerance โดยมีเกณฑ์การตรวจสอบ ดังนี้
 ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระมีค่าสถิติที่เหมาะสมไม่ควรเกิน 10 หากเกินกว่านี้แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง (O'Brien, 2007)
 ค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระมีค่าสถิติที่เหมาะสมควรมีค่ามากกว่า 0 หากเกินกว่านี้แสดงว่า เกิด Multicollinearity หมายความว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง (Pedhazur, 1997)
 จากการวิเคราะห์ในตาราง 4-19 พบว่า ค่า Tolerance ที่มีค่าสถิติน้อยที่สุดคือ 0.181 ซึ่งไม่ต่ำกว่า 0 และ VIF มีค่าสถิติมากที่สุด คือ 5.520 ซึ่งน้อยกว่า 10 ดังนั้นแสดงว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน หรือไม่เกิด Multicollinearity นั่นเอง

3. ทำการวิเคราะห์ผลกระทบระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ โดยการวิเคราะห์ Model summary ซึ่งตัวแปรอิสระที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน ด้านบทบาทของผู้นำ ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ ด้านการเปิด

ประตูกำโดยเสรี ด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ ส่วนตัวแปรตาม คือ ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิเคราะห์ที่ได้แสดงไว้ดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 Model summary

Model	R	R Square	Adjust R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics					
					R Square Change	F Change	df 1	df 2	Sig. F Change	Durbin-Watson
1	.800 ^a	.641	.630	.36415	.641	61.414	9	310	.000	1.694

จากตารางที่ 25 พบว่า ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน ด้านบทบาทของผู้นำ ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ ด้านการเปิดประตูกำโดยเสรี ด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม คือ ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นตัวแปรเท่ากับ 0.800 ความเป็นไปได้ของการพยากรณ์เมื่อตัวแปรทั้งหมดมารวมกัน มีค่าเท่ากับ 0.641 หมายถึงตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษา ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน ด้านบทบาทของผู้นำ ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ ด้านการเปิดประตูกำโดยเสรี ด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ สามารถอธิบายความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้ร้อยละ 64.1 ซึ่งส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 35.9 นั้นเกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่ได้นำมาศึกษา สำหรับการตรวจสอบความเป็นอิสระของค่าความคลาดเคลื่อน ทดสอบโดยใช้ค่าสถิติ Durbin-Watson (มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 4) ดังนั้นค่า Durbin-Watson มีค่าใกล้ 2 (ช่วง 1.5 ถึง 2.5) สรุปได้ว่าค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

ค่า Durbin-Watson < 1.5 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีความในทิศทางบวก และยังมีค่าเข้าใกล้ 0 ยิ่งมีความสัมพันธ์กันมาก

ค่า Durbin-Watson > 2.5 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีความในทิศทางลบ และยังมีค่าเข้าใกล้ 4 ยิ่งมีความสัมพันธ์กันมาก

จากการวิเคราะห์ในตาราง 4-20 พบว่า ผลการทดสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน Durbin-Watson มีค่า 1.694 ซึ่งหมายถึงความคลาดเคลื่อนที่ได้แต่ละค่าเป็นอิสระต่อกัน ไม่เกิด Autocorrelation (กัลยา วาณิช บัญชา, 2553)

จากการตรวจสอบข้อสมมติของค่าความคลาดเคลื่อน (Assumption) สามารถสรุปได้ว่า ทุกตัวแปรมีการแจกแจงแบบปกติ (Normal Distribution) ตัวแปรอิสระแต่ละตัวเป็นอิสระต่อกัน ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity) และมีค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน ไม่เกิด Autocorrelation ดังนั้นตัวแปรทั้งหมดจึงมีความเหมาะสมที่จะนำตัวแปรเหล่านี้ไปทำการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานคือ การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) โดยเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยด้วยเทคนิค Enter ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้นจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก ก็ต่อเมื่อค่า p-value มีค่าน้อยกว่า 0.05 ซึ่งผลการทดสอบแสดงดังตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณศึกษาภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

Model	SS	df	MS	F	Sig.
Regression	73.295	9	8.144	61.414**	0.000
Residual	41.108	310	0.133		
total	114.403	319			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 26 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย พบว่า มีค่า p-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 นั้นหมายความว่า ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัด

ปราจีนบุรี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสามารถสร้างสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ ซึ่งจากการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นอย่างง่ายสามารถคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงเส้นอย่างง่ายได้ ดังตารางที่ 27

ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณศึกษาภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้การวิเคราะห์ Multiple analysis

ศึกษาภาพการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม	Unstandardized (B)	SE	Standardized (β)	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	0.848	0.133		6.362**	0.000
ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า (X_1)	0.130	0.056	0.147	2.327*	0.021
ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า (X_2)	0.178	0.060	0.204	2.968**	0.003
ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า (X_3)	0.043	0.071	0.046	0.613	0.540
ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน (X_4)	0.099	0.054	0.118	1.832	0.068
ด้านบทบาทของผู้นำ (X_5)	0.108	0.054	0.123	2.019*	0.044
ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ (X_6)	0.067	0.053	0.080	1.246	0.214
ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี (X_7)	0.151	0.063	0.178	2.415*	0.016
ด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ (X_8)	-0.097	0.069	-0.112	-1.406	0.161

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ศักยภาพการบริหารจัดการ การรวมกลุ่ม	Unstandardized (B)	SE	Standardized (β)	t	Sig.
ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยีและการขยายตัว ของขีดทางการเมือง ภายในประเทศ (X ₉)	0.133	0.049	0.159	2.746**	0.006
r = 0.800	Adjusted R ² = 0.630				
R ² = 0.641	SE = 0.36415				

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า (X₁) ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า (X₂) ด้านบทบาทของผู้นำ (X₃) ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี (X₇) และด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ (X₉) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง 5 ตัวนี้ มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้ร้อยละ (Adjusted R square (R²)) เท่ากับ 63

ผู้วิจัยได้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการพยากรณ์ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้คะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$(Y_i) = 0.848 + 0.130 (X_1) + 0.178 (X_2) + 0.108 (X_3) + 0.151 (X_7) + 0.133 (X_9)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$(Z_i) = 0.147 (X_1) + 0.204 (X_2) + 0.123 (X_3) + 0.178 (X_7) + 0.159 (X_9)$$

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า (X_1) ด้านบทบาทของผู้นำ (X_5) และด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี (X_7) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) เท่ากับ 0.130, 0.108 และ 0.151 และมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.147, 0.123 และ 0.159 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ได้แก่ ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า (X_2) และด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ (X_9) ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) เท่ากับ 0.178 และ 0.133 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.204 และ 0.159 ตามลำดับ หมายความว่า ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า (X_1) ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า (X_2) ด้านบทบาทของผู้นำ (X_5) ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี (X_7) และด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ (X_9) เป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งจากสัมประสิทธิ์ดังกล่าวสามารถอธิบายผลได้ดังนี้

หากไม่พิจารณาศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มทั้ง 9 ด้าน ที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าอยู่ที่ระดับ 0.848 หน่วย เนื่องจาก หากไม่ทำการพิจารณาศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มในปัจจุบันอื่น ๆ จะทำให้ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.848 หน่วย

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า (X_1) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.130 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มอื่น ๆ คงที่ และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน (X_1) 1 หน่วย จะมีผลทำให้

เมื่อกำหนดให้สัณยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มอื่น ๆ คงที่ และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ผู้ประกอบการที่ เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ (X_6) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้เกิดความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.159 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้สัณยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มอื่น ๆ คงที่

สมมติฐานข้อที่ 4 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม จะใช้วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ซึ่งจำเป็นต้องมีการทดสอบความเหมาะสมของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะทำการทดสอบข้อมูลของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ โดยตรวจสอบข้อสมมติของค่าความคลาดเคลื่อน (Assumption) ดังนี้

1. การตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution) เนื่องจากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ตัวแปรที่ศึกษาควรมีการแจกแจงแบบปกติ โดยการตรวจสอบการแจกแจงว่าเป็นปกติหรือไม่ จะพิจารณาจากค่าความเบ้ (Skewness) หากค่าของความเบ้ อยู่ระหว่าง -3 ถึง +3 (Khemavuk, 2010) จะถือว่ามีการแจกแจงแบบปกติ ซึ่งมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 28

ตารางที่ 28 การวิเคราะห์การแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution)

Descriptive statistics		
Variables	Skewness	
	Statistics	Std. error
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	-.149	.136
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	-.131	.136
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	-.126	.136
ด้านการมีส่วนร่วมในประเมินผล	-.344	.136

จากตารางที่ 28 พบว่า ตัวแปรทุกตัวที่นำมาวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis) มีการแจกแจงแบบปกติ เนื่องจากตัวแปรทุกตัวมีค่าความเบ้ (Skewness) อยู่

ในช่วง -3 ถึง 3 ดังนั้น ตัวแปรทั้งหมดจึงมีความเหมาะสมที่จะนำตัวแปรเหล่านี้ไปทำการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุต่อไป

2. การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ เนื่องจากการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณกำหนดไว้ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวต้องเป็นอิสระต่อกัน ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity) ดังตารางที่ 29

ตารางที่ 29 ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity)

Model	Collinearity statistics	
	Tolerance	VIF
1 (Constant)		
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	.469	2.131
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	.317	3.153
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	.397	2.519
ด้านการมีส่วนร่วมในประเมินผล	.348	2.875

จากตารางที่ 29 ผู้วิจัยทำการทดสอบ Multicollinearity โดยวิเคราะห์ค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า Tolerance โดยมีเกณฑ์การตรวจสอบ ดังนี้

ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระมีค่าสถิติที่เหมาะสมไม่ควรเกิน 10 หากเกินกว่านี้แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง (O'Brien, 2007)

ค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระมีค่าสถิติที่เหมาะสมควรมีค่ามากกว่า 0 หากเกินกว่านี้แสดงว่า เกิด Multicollinearity หมายความว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง (Pedhazur, 1997)

จากการวิเคราะห์ในตาราง 4-24 พบว่า ค่า Tolerance ที่มีค่าสถิติน้อยที่สุดคือ 0.317 ซึ่งไม่ต่ำกว่า 0 และ VIF มีค่าสถิติมากที่สุด คือ 3.153 ซึ่งน้อยกว่า 10 ดังนั้นแสดงว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน หรือไม่เกิด Multicollinearity นั่นเอง

3. ทำการวิเคราะห์ผลกระทบระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ โดยการวิเคราะห์ Model summary ซึ่งตัวแปรอิสระที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในประเมินผล ส่วนตัวแปรตาม คือ ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิเคราะห์ที่ได้แสดงไว้ดังตารางที่ 30

ตารางที่ 30 Model summary

Model	R	R Square	Adjust R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics					
					R Square Change	F Change	df 1	df 2	Sig. F Change	Durbin-Watson
1	.754 ^a	.569	.563	.39572	.569	103.895	4	315	.000	1.581

จากตารางที่ 30 พบว่า ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในประเมินผล มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม คือ ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นตัวแปรเท่ากับ 0.754 ความเป็นไปได้ของการพยากรณ์เมื่อตัวแปรทั้งหมดมารวมกัน มีค่าเท่ากับ 0.569 หมายถึงตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในประเมินผล สามารถอธิบายความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้ร้อยละ 59.6 ซึ่งส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 40.4 นั้นเกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่ได้นำมาศึกษา สำหรับการตรวจสอบความเป็นอิสระของค่าความคลาดเคลื่อน ทดสอบโดยใช้ค่าสถิติ Durbin-Watson (มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 4) ดังนี้

ค่า Durbin-Watson มีค่าใกล้ 2 (ช่วง 1.5 ถึง 2.5) สรุปได้ว่าค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

ค่า Durbin-Watson < 1.5 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีความในทิศทางบวก และยังมีค่าเข้าใกล้ 0 ยังมีความสัมพันธ์กันมาก

ค่า Durbin-Watson > 2.5 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีความในทิศทางลบ และยังมีค่าเข้าใกล้ 4 ยังมีความสัมพันธ์กันมาก

จากการวิเคราะห์ในตาราง 4-20 พบว่า ผลการทดสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน Durbin-Watson มีค่า 1.581 ซึ่งหมายถึงความคลาดเคลื่อนที่ได้แต่ละค่าเป็นอิสระต่อกัน ไม่เกิด Autocorrelation (กัลยา วานิชย์ บัญชา, 2553)

จากการตรวจสอบข้อสมมติของค่าความคลาดเคลื่อน (Assumption) สามารถสรุปได้ว่า ทุกตัวแปรมีการแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution) ตัวแปรอิสระแต่ละตัวเป็นอิสระต่อกัน ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity) และมีค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน ไม่เกิด Autocorrelation ดังนั้นตัวแปรทั้งหมดจึงมีความเหมาะสมที่จะนำตัวแปรเหล่านี้ไปทำการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานคือ การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ โดยเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยด้วยเทคนิค Enter ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้นจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก ก็ต่อเมื่อค่า p-value มีค่าน้อยกว่า 0.05 ซึ่งผลการทดสอบแสดงดังตารางที่ 31

ตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

Model	SS	df	MS	F	Sig.
Regression	65.077	4	16.269	103.895**	0.000
Residual	49.327	315	0.157		
total	114.403	319			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 31 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย ด้านสังคม พบว่ามีค่า p-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 นั้นหมายความว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสามารถสร้างสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ ซึ่งจากการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นอย่างง่ายสามารถคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงเส้นอย่างง่ายได้ ดังตารางที่ 32

ตารางที่ 32 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้การวิเคราะห์ Multiple analysis

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	Unstandardized (B)	SE	Standardized (β)	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.066	0.148		7.220 **	0.000
ด้านการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ (X_1)	0.101	0.048	0.114	2.116 *	0.035
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (X_2)	-0.006	0.068	-0.006	-0.084	0.933
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ (X_3)	0.388	0.054	0.425	7.241 **	0.000
ด้านการมีส่วนร่วมในประเมินผล (X_4)	0.288	0.059	0.304	4.846 **	0.000
r = 0.754		Adjusted R ² = 0.563			
R ² = 0.569		SE = 0.39572			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 32 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_3) และด้านการมีส่วนร่วมในประเมินผล (X_4) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้ร้อยละ (Adjusted R square (R²)) เท่ากับ 59.6

ผู้วิจัยได้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้คะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$(Y_i) = 1.066 + 0.101 (X_1) + 0.388 (X_3) + 0.288 (X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$(Z_i) = 0.114 (X_1) + 0.425 (X_3) + 0.304 (X_4)$$

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) เท่ากับ 0.101 และมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.114 ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_3) และด้านการมีส่วนร่วมในประเมินผล (X_4) ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) เท่ากับ 0.388 และ 0.288 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.425 และ 0.304 หมายความว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_3) และด้านการมีส่วนร่วมในประเมินผล (X_4) เป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งจากสัมประสิทธิ์ดังกล่าวสามารถอธิบายผลได้ดังนี้

หากไม่พิจารณาการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทั้ง 4 ด้าน ที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าอยู่ที่ระดับ 0.747 หน่วย เนื่องจาก หากไม่ทำการพิจารณาการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในปัจจัยอื่น ๆ จะทำให้ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ด้านสังคม เพิ่มขึ้น 1.066 หน่วย

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.101 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดค่าให้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอื่น ๆ คงที่ และเมื่อ

พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ด้านสังคม เพิ่มขึ้น 0.114 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอื่น ๆ คงที่

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_3) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.388 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอื่น ๆ คงที่ และ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_3) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.425 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอื่น ๆ คงที่

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านการมีส่วนร่วมในประเมินผล (X_4) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.288 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอื่น ๆ คงที่ และเมื่อ

พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ด้านการมีส่วนร่วมในประเมินผล (X_4) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.304 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอื่น ๆ คงที่

สมมติฐานข้อที่ 5 ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม จะใช้วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ซึ่งจำเป็นต้องมีการทดสอบความเหมาะสมของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะทำการทดสอบข้อมูลของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ โดยตรวจสอบข้อสมมติของค่าความคลาดเคลื่อน (Assumption) ดังนี้

1. การตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution) เนื่องจากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ตัวแปรที่ทำการศึกษาคควรมีการแจกแจงแบบปกติ โดยการตรวจสอบการแจกแจงว่าเป็นปกติหรือไม่ จะพิจารณาจากค่าความเบ้ (Skewness) หากค่าของความเบ้ อยู่ระหว่าง -3 ถึง

+3 (Khemavuk, 2010) จะถือว่ามีแจกแจงแบบปกติ ซึ่งมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 33

ตารางที่ 33 การวิเคราะห์การแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution)

Descriptive statistics		
Variables	Skewness	
	Statistics	Std. error
ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ	-.271	.136
ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย	.180	.136
ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม	-.029	.136
การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	-.234	.136
ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการ	-.278	.136
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี		

จากตารางที่ 33 พบว่า ตัวแปรทุกตัวที่นำมาวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ มีการแจกแจงแบบปกติ เนื่องจากตัวแปรทุกตัวมีค่าความเบ้ (Skewness) อยู่ในช่วง -3 ถึง 3 ดังนั้น ตัวแปรทั้งหมดจึงมีความเหมาะสมที่จะนำตัวแปรเหล่านี้ไปทำการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุต่อไป

2. การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ เนื่องจากการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณกำหนดไว้ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวต้องเป็นอิสระต่อกัน ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity) ดังตารางที่ 34

ตารางที่ 34 ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity)

Model	Collinearity statistics	
	Tolerance	VIF
1 (Constant)		
ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ	.258	3.874
ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย	.195	5.139
ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม	.161	6.198
การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	.490	2.040

จากตารางที่ 34 ผู้วิจัยทำการทดสอบ Multicollinearity โดยวิเคราะห์ค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า Tolerance โดยมีเกณฑ์การตรวจสอบ ดังนี้

ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระมีค่าสถิติที่เหมาะสมไม่ควรเกิน 10 หากเกินกว่านี้แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง (O'Brien, 2007)

ค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระมีค่าสถิติที่เหมาะสมควรมีค่ามากกว่า 0 หากเกินกว่านี้แสดงว่า เกิด Multicollinearity หมายความว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง (Pedhazur, 1997)

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 34 พบว่า ค่า Tolerance ที่มีค่าสถิติน้อยที่สุดคือ 0.161 ซึ่งไม่ต่ำกว่า 0 และ VIF มีค่าสถิติมากที่สุด คือ 6.198 ซึ่งน้อยกว่า 10 ดังนั้นแสดงว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน หรือไม่เกิด Multicollinearity นั่นเอง

3. ทำการวิเคราะห์ผลกระทบระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ โดยการวิเคราะห์ Model summary ซึ่งตัวแปรอิสระที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ส่วนตัวแปรตาม คือ ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิเคราะห์ที่ได้แสดงไว้ดังตารางที่ 35

ตารางที่ 35 Model summary

Model	R	R Square	Adjust R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics					
					R Square Change	F Change	df 1	df 2	Sig. F Change	Durbin-Watson
1	.844 ^a	.712	.708	.32356	.712	194.227	4	314	.000	1.725

จากตารางที่ 35 พบว่า ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นตัวแปรเท่ากับ 0.844 ความเป็นได้ของการพยากรณ์เมื่อตัวแปรทั้งหมดมารวมกัน มีค่าเท่ากับ 0.712 หมายถึงตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษา ได้แก่ ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน สามารถอธิบายความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้ร้อยละ 71.2 ซึ่งส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 28.8 นั้นเกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่ได้นำมาศึกษา สำหรับการตรวจสอบความเป็นอิสระของค่าความคลาดเคลื่อน ทดสอบโดยใช้ค่าสถิติ Durbin-Watson (มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 4) ดังนี้

ค่า Durbin-Watson มีค่าใกล้ 2 (ช่วง 1.5 ถึง 2.5) สรุปได้ว่าค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

ค่า Durbin-Watson < 1.5 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีความในทิศทางบวก และยังมีค่าเข้าใกล้ 0 ยังมีความสัมพันธ์กันมาก

ค่า Durbin-Watson > 2.5 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีความในทิศทางลบ และยังมีค่าเข้าใกล้ 4 ยังมีความสัมพันธ์กันมาก

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 35 พบว่า ผลการทดสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน Durbin-Watson มีค่า 1.725 ซึ่งหมายถึงความคลาดเคลื่อนที่ได้แต่ละค่าเป็นอิสระต่อกัน ไม่เกิด Autocorrelation (กัลยา วานิชย์ บัญชา, 2553)

จากการตรวจสอบข้อสมมติของค่าความคลาดเคลื่อน (Assumption) สามารถสรุปได้ว่า ทุกตัวแปรมีการแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution) ตัวแปรอิสระแต่ละตัวเป็นอิสระต่อกัน ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity) และมีค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน ไม่เกิด Autocorrelation ดังนั้นตัวแปรทั้งหมดจึงมีความเหมาะสมที่จะนำตัวแปรเหล่านี้ไปทำการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis) ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานคือ การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) โดยเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยด้วยเทคนิค Enter ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้นจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก ก็ต่อเมื่อค่า p-value มีค่าน้อยกว่า 0.05 ซึ่งผลการทดสอบแสดงดังตารางที่ 36

ตารางที่ 36 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณศึกษาภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

Model	SS	df	MS	F	Sig.
Regression	81.474	4	20.369	194.843 **	0.000
Residual	32.929	315	0.105		
total	114.403	319			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 36 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย ด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า มีค่า p-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 นั้นหมายความว่า ศึกษาภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสามารถสร้างสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ ซึ่งจากการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นอย่างง่ายสามารถคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงเส้นอย่างง่ายได้ ดังตารางที่ 37

ตารางที่ 37 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณศึกษาภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้การวิเคราะห์ Multiple analysis

ศึกษาภาพการรวมกลุ่มของ ผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วม ของคนในชุมชน	Unstandardized (B)	SE	Standardized (β)	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	0.194	0.139		1.396	0.164
ศึกษาภาพการรวมกลุ่มของ ผู้ประกอบการ (X ₁)	0.172	0.068	0.152	2.548*	0.011
ศึกษาภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้ เสีย (X ₂)	0.173	0.072	0.165	2.411*	0.016
ศึกษาภาพการบริหารจัดการ (X ₃)	0.304	0.077	0.297	3.943**	0.000
การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (X ₄)	0.350	0.046	0.326	7.550**	0.000
r = 0.844	Adjusted R ² = 0.709				
R ² = 0.712	SE = 0.32332				

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 37 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ศึกษาภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ ศึกษาภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ (X₁) ศึกษาภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย (X₂) ศึกษาภาพการบริหารจัดการ (X₃) และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (X₄) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัวนี้ มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้ร้อยละ (Adjusted R square (R²)) เท่ากับ 70.9

ผู้วิจัยได้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการพยากรณ์ศึกษาภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วม

ของคนในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้คะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$(Y_i) = 0.194 + 0.172 (X_1) + 0.173 (X_2) + 0.304 (X_3) + 0.305 (X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$(Z_i) = 0.152 (X_1) + 0.165 (X_2) + 0.297 (X_3) + 0.326 (X_4)$$

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ (X_1) และศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย (X_2) ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) เท่ากับ 0.172 และ 0.173 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.152 และ 0.165 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ได้แก่ ศักยภาพการบริหารจัดการ (X_3) และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) เท่ากับ 0.304 และ 0.305 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.297 และ 0.326 ตามลำดับ หมายความว่า ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ได้แก่ ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ (X_1) ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย (X_2) ศักยภาพการบริหารจัดการ (X_3) และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (X_4) เป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งจากสัมประสิทธิ์ดังกล่าวสามารถอธิบายผลได้ดังนี้

หากไม่พิจารณาศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทั้ง 4 ด้าน ที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าอยู่ที่ระดับ 0.194

หน่วย เนื่องจาก หากไม่ทำการพิจารณาศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในปัจจัยอื่น ๆ จะทำให้ ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ด้าน สิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้น 0.194 หน่วย

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบ แบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ (X_1) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะ มีผลทำให้ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัด ปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.172 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่น ๆ คงที่ และเมื่อพิจารณาค่า สัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ ความสำคัญกับ ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ(X_1) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้ความ ยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.152 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่น ๆ คงที่

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบ แบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย (X_2) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะ มีผลทำให้ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัด ปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.173 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่น ๆ คงที่ และเมื่อพิจารณาค่า สัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ ความสำคัญกับ ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย (X_2) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้ความ ยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.165 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่น ๆ คงที่

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบ แบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ศักยภาพการบริหารจัดการ (X_3) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้ ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.304 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่น ๆ คงที่ และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ใน รูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ศักยภาพการบริหารจัดการ (X_3) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่าย วิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.297 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ ตัวแปรอื่น ๆ คงที่

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบ แบบสอบถามให้ความสำคัญกับ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (X_4) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำ

ให้ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.305 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่น ๆ คงที่ และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (X_4) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น 0.326 หน่วย ทั้งนี้เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่น ๆ คงที่

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 38 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ สมมติฐาน	ค่า Adjusted R square (R^2)
สมมติฐานข้อที่ 1 ศักยภาพด้านการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี	ยอมรับสมมติฐาน บางส่วน	ร้อยละ 58.6
สมมติฐานข้อที่ 2 ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี	ยอมรับสมมติฐาน บางส่วน	ร้อยละ 60
สมมติฐานข้อที่ 3 ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี	ยอมรับสมมติฐาน บางส่วน	ร้อยละ 63
สมมติฐานข้อที่ 4 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี	ยอมรับสมมติฐาน บางส่วน	ร้อยละ 56.3

ตารางที่ 38 (ต่อ)

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ สมมติฐาน	ค่า Adjusted R square (R ²)
สมมติฐานข้อที่ 5 ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการ การรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมี อิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่าย วิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัด ปราจีนบุรี	ยอมรับสมมติฐาน บางส่วน	ร้อยละ 70.9

จากผลการทดสอบสมมติฐานตามตารางที่ 38 สามารถสรุปรายละเอียดได้ ดังนี้ สมมติฐานข้อที่ 1 ศักยภาพด้านการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีอิทธิพลร้อยละ 58.6 จากผลการทดสอบ พบว่า ด้านที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน ด้านบทบาทของผู้นำ ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน และด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน ตามลำดับ

สมมติฐานข้อที่ 2 ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีอิทธิพลร้อยละ 60 จากผลการทดสอบ พบว่า ด้านที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน ด้านการเปิดประตูการค้า โดยเสรี และด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ ตามลำดับ

สมมติฐานข้อที่ 3 ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีอิทธิพลร้อยละ 63 จากผลการทดสอบ พบว่า ด้านที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า ด้านบทบาทของผู้นำ ด้านการเปิด

ประตุการค้าโดยเสรี และด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการขยายตัวของขีด
ทางการเมืองภายในประเทศ ตามลำดับ

สมมติฐานข้อที่ 4 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการ
รวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ 0.01 โดยมีอิทธิพลร้อยละ 56.3 จากผลการทดสอบ พบว่า ด้านที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืน
ของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ ด้านการมี
ส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมใน
ประเมินผล ตามลำดับ

สมมติฐานข้อที่ 5 ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการ
บริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการ
รวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ 0.01 โดยมีอิทธิพลร้อยละ 70.9 จากผลการทดสอบ พบว่า ด้านที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืน
ของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ ศักยภาพ
การรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย ศักยภาพการบริหาร
จัดการ และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ขนาดย่อม ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 320 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 320 ชุด และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบก้นหิมะ (Snowball sampling) ด้วยการแจกแบบสอบถามโดยอาศัยการแนะนำของกลุ่มตัวอย่างที่ได้เก็บข้อมูลไปแล้วมาจนครบจำนวน 320 คน

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาศักยภาพการรวมกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้ประกอบการ ในจังหวัดปราจีนบุรี 2. เพื่อศึกษาศักยภาพการรวมกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้มีส่วนได้เสียในจังหวัดปราจีนบุรี 3. เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการบริหารจัดการรวมกลุ่มของกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดปราจีนบุรี 4. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีต่อการรวมกลุ่มของกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดปราจีนบุรี 5. เพื่อศึกษาอิทธิพลของศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน สรุปผลการวิจัยตามข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ และข้อมูลส่วนตัวของผู้ประกอบการ ได้ดังนี้

ประเภทของธุรกิจของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ คือ ปลูกและแปรรูปสมุนไพร/อื่น ๆ ได้แก่ เกษตรอินทรีย์ สวนผัก และสวนผลไม้ รองลงมา คือ ผลิตและจำหน่ายสินค้าโอท็อปเกี่ยวกับสมุนไพร และร้านสปาและนวดแผนไทย (รวมถึงร้านสปาและนวดสมุนไพรไทยที่ให้บริการในโรงแรมที่พักและโฮมสเตย์) ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี รองลงมา คือ ผู้ที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรี หรือเทียบเท่าขึ้นไป ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจต่ำกว่า 5 ปี รองลงมา คือ ระยะเวลา 5 ปี-ต่ำกว่า 10 ปี ระยะเวลา 10 ปี-ต่ำกว่า 15 ปี และระยะเวลาตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ตามลำดับ ส่วนใหญ่มียอดขายน้อยกว่า 20,000 บาทต่อเดือน รองลงมา คือ

มียอดขายตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป และมียอดขาย 20,001-30,000 บาท ตามลำดับ และการลงทุน ส่วนใหญ่ของกลุ่มมาจากระดมเงินทุนภายในกลุ่ม รองลงมา คือ เงินสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ อื่น ๆ ได้แก่ เงินทุนตัวเอง เงินสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชน และเงินทุนของกลุ่มกับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐและ/ หรือเอกชน ตามลำดับ

สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการรวมกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้ประกอบการ ในจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้ประกอบการ โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้าน บทบาทของผู้นำ ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า ด้านการมี ตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า ด้านการมีส่วนร่วมใน กระบวนการทำงาน ด้านการมีความไว้วางใจกันและกัน และด้านการมีความผูกพันในพันธสัญญา ของการรวมกลุ่ม ตามลำดับ โดยผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า

ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่ม เครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีอิทธิพลร้อยละ 58.6 กล่าวคือ ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ที่มี ทักษะเหนือกว่า ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน ด้านบทบาทของผู้นำ ด้านการมีความ ไว้วางใจในกันและกัน และด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน เพิ่มขึ้น จะมีผลทำให้ความ ยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

2. เพื่อศึกษาศักยภาพการรวมกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้มีส่วนได้เสีย ในจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้มีส่วนได้เสีย โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้าน การมีความไว้วางใจกันและกัน ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน ด้านการมีความผูกพันใน พันธสัญญาของการรวมกลุ่ม ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ ด้านความ เข้มแข็งของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของชีวทางการเมืองภายในประเทศ และด้านการเปิดประตูการค้า โดยเสรี ตามลำดับ โดยผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า

ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีอิทธิพลร้อยละ 60 กล่าวคือ ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย ได้แก่ ด้านการมีความไว้วางใจในกันและกัน ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี และด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพิ่มขึ้น จะมีส่วนทำให้ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ด้านสิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

3. เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการบริหารจัดการรวมกลุ่มของกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ผู้ประกอบการที่ เป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านการบริหารจัดการรวมกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านบทบาทของผู้นำ ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า ด้านการมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ ด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี และด้านความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ ตามลำดับ โดยผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า

ศักยภาพด้านการบริหารจัดการรวมกลุ่มมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีอิทธิพลร้อยละ 63 กล่าวคือ ศักยภาพด้านการบริหารจัดการรวมกลุ่ม ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า ด้านการมีทรัพยากรที่เหนือกว่า ด้านบทบาทของผู้นำ ด้านการเปิดประตูการค้าโดยเสรี และด้านแรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ เพิ่มขึ้น จะมีส่วนทำให้ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

4. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีต่อการรวมกลุ่มของกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ผู้ประกอบการที่ เป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ตามลำดับ โดยผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่าย
 วิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดย
 มีอิทธิพลร้อยละ 59.6 กล่าวคือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการ
 ตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในประเมินผล เพิ่มขึ้น
 จะมีผลทำให้ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัด
 ปราจีนบุรี เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

5. เพื่อศึกษาอิทธิพลของศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้าน
 การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่าย
 วิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ตอบ
 แบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มี
 ส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนต่อความยั่งยืนของการ
 รวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย
 ด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และ
 ด้านสังคม ตามลำดับ โดยผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า

ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการบริหารจัดการการ
 รวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่าย
 วิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดย
 มีอิทธิพลร้อยละ 70.9 กล่าวคือ ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการ
 บริหารจัดการการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ได้แก่ ศักยภาพการรวมกลุ่มของ
 ผู้ประกอบการ ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย ศักยภาพการบริหารจัดการ และการมีส่วน
 ร่วมของคนในชุมชน เพิ่มขึ้น จะมีผลทำให้ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ
 ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของ
 จังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ศักยภาพด้านการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการ
 รวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 เนื่องจาก การที่ผู้ประกอบการในกลุ่มวิสาหกิจนั้นมีความรู้ความสามารถในการทำงานของตนเองเป็นอย่างดี
 ดีย่อมส่งผลที่ดีต่อกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็ความสามารถในด้านทักษะการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ที่มี

ความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนในการทำงานประสานงานกันได้เป็นอย่างดี ผ่านการมีความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในกลุ่มที่มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน คอยช่วยเหลือกันทำให้สามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี โดยการมีแนวทางการทำงานไปในทิศทางเดียวกันจากการกำกับดูแลของผู้นำกลุ่มซึ่งมีวิสัยทัศน์ที่ดีในการสร้างสินค้าและบริการให้โดดเด่นเหนือกว่าคู่แข่ง และมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อนำพากลุ่มกลุ่มวิสาหกิจไปสู่ความยั่งยืนได้ในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ Jackson (2004) พบว่า ทฤษฎีของพอร์ตเตอร์มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน แต่ในระดับธุรกิจ จุลภาคควรจะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาทุนมนุษย์ การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ร่วมกัน และผู้ประกอบการต่างเห็นพ้องกันว่าแนวคิดเรื่องเครือข่ายวิสาหกิจเป็นสิ่งที่ดี นอกจากนี้ยังพบว่ามีนักวิชาการอีกหลายท่านได้ให้ความเห็นที่ตรงกันว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม มีผลต่อการบริหารจัดการของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ ยืนยันผลจากงานวิจัยของคณิดา ไกรสันติ และรัสมนต์ คำศรี (2559) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา งานวิจัยของฤทัยภัทร ให้ศิริกุล (2563) ที่ศึกษาแนวทางการบริการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร บ้านบัว ตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และงานวิจัยของธนัชชัย สิงห์มาตย์ (2558) ศึกษาศักยภาพการแข่งขันวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการทำงานของสมาชิกภายในกลุ่ม มีผลต่อการบริหารจัดการของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ เพราะหากสมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกกิจกรรม หรือต่างคนต่างทำ ก็อาจจะส่งผลให้วิสาหกิจไม่สามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้ และอาจนำไปสู่การเลิกกิจการได้ในอนาคต (คณิดา ไกรสันติ และรัสมนต์ คำศรี, 2559; ฤทัยภัทร ให้ศิริกุล, 2563; ธนัชชัย สิงห์มาตย์, 2558) เช่นเดียวกันกับพิไลฐู เจือไทย (2550, หน้า 140-143) พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จภายในที่มีความสำคัญที่สุด คือ สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจต้องมีจิตสำนึกที่จะรวมกลุ่มกัน และมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ปัจจัยแห่งความสำเร็จภายนอก คือ การสนับสนุนจากสถาบันต่าง ๆ Ramayah and other (2011, pp. 411-428) พบว่า ปัจจัยด้านความไว้วางใจกันและกัน การสื่อสารซึ่งกันและกัน และการมีความสัมพันธ์ในระยะยาวของผู้ประกอบการในกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับการสร้างความพึงพอใจ และการประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว นอกจากนี้งานวิจัยของธนภณ นิธิเชาวกุล (2558, หน้า 1) พบว่า จุดแข็งที่สำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนาในการรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว คือ การเปิดรับโอกาสที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ร่วมกับการแบ่งปันประสบการณ์ที่มีอยู่ ทำให้เกิดการเปิดกว้างทางด้านความรู้ และสามารถเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ง่าย และปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนกลไกการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จนั้น คือ การจัดสรรผลประโยชน์ทางการเงินให้กับธุรกิจบนพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่ง

กันและกัน การสร้างทัศนคติในทางบวกของสมาชิกในเครือข่าย การสร้างความสมดุลในด้านการแข่งขัน และการผสมผสานระหว่างการควบคุมและการสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันกับการรักษาคุณภาพบริการที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงการเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ ต่างพื้นที่ด้วย นอกจากนี้ รุ่งนภา ต่ออุดม (2550, หน้า 3) ยังพบว่า ปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจในแต่ละด้าน มีดังนี้ 1. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีวิสัยทัศน์ที่มุ่งหวังให้กิจการมีการเจริญเติบโต จากการมีทักษะความสามารถในการทำงาน และมีคุณลักษณะเป็นผู้ประกอบการ 2. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเชี่ยวชาญในธุรกิจเนื่องจากเป็นผลมาจากความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์อันยาวนาน 3. ปัจจัยด้านนโยบายรัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่เป็นผู้ประกอบการขนาดกลางจะได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากรัฐบาล สอดคล้องกับอุสา สุทธิสาคร (2554, หน้า 63-65) พบว่าชุมชนมีทุนมนุษย์ที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ความรู้เดิมที่มีอยู่ในชุมชน ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ไว้วางใจกันของคนในชุมชน ผู้นำชุมชนมีวิสัยทัศน์มีทรัพยากรบุคคลที่เป็นผู้รู้ ผู้ที่เป็นแบบอย่างด้านความซื่อสัตย์ ความเสียสละในชุมชน ทำให้งานของชุมชนเดินหน้าต่อไปได้อย่างประสบความสำเร็จ เช่นเดียวกันกับปราณี ต้นประยูร (2554) ที่พบว่า องค์ประกอบของผู้ประกอบการวิสาหกิจที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจที่ยั่งยืน ได้แก่ 1. มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ 2. มีความสามารถในการพัฒนานวัตกรรม 3. มนุษยสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร 4. การมีเครือข่าย 5. คุณภาพของสินค้าหรือบริการ 6. โอกาสทางธุรกิจและการเพิ่มผลผลิต 7. การมองโลกในแง่ดี 8. การบริหารจัดการ 9. ภาวะผู้นำ 10. ทักษะและความเชี่ยวชาญ 11. ความรับผิดชอบ 12. ระบบงาน 13. สุขภาพ และ 14. จริยธรรมทางธุรกิจ สอดคล้องกับรองรัตน์ วิโรจน์เพชร วัชรินทร์ สุทธิชัย และสิทธิพร สุณฑร (2563) ที่ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนามหานครขอนแก่นสู่ความยั่งยืน พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านรูปแบบการปกครองท้องถิ่น ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่น ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านกลยุทธ์เชิงบูรณาการมีอิทธิพลต่อการพัฒนามหานครขอนแก่นสู่ความยั่งยืน ในทางเดียวกันยังพบอีกว่าการที่กลุ่มวิสาหกิจให้ความสำคัญกับการมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจมีความเข้มแข็ง ยืนยันจากผลงานวิจัยของปรียศรี พรหมจินดา (2564) พบว่า ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนมีความเข้าใจในการเป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สมาชิกของชุมชนที่มีความเข้าใจและให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความเป็นอยู่ผูกพันกับแบบเครือญาติจึงมีความสามัคคีในการทำกิจกรรม และรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ มีการแบ่งปันและการกระจายรายได้ให้สมาชิกอย่างเท่าเทียม และยังมีการสร้าง

องค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างวิสาหกิจชุมชน และรักษาความสมดุล ธรรมชาติด้วยการปลูกทดแทนเมื่อมีการนำไปใช้ จัดการสิ่งแวดล้อม และใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเป็นจุดแข็งของวิสาหกิจชุมชน นำไปสู่ความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่า การมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนมีความสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจให้กับองค์กรได้ โดยการจัดการความรู้กลุ่มสมุนไพร มีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากการที่บุคลากรเกิดการเรียนรู้ นั้น จะสามารถสังเกตได้จากความสามารถในการทำงานที่ดีขึ้น มีประสิทธิภาพสูงขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาในการทำงานดีขึ้น และเกิดความรู้ใหม่ ๆ ขึ้น ช่วยเพิ่มพูนองค์ความรู้ขององค์กรที่มีอยู่แล้วให้เพิ่มมากขึ้น และนำไปสู่การทำให้องค์กรมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นในที่สุด (จิรประภา อัครบวร, 2552) โดยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ โภธิพิทยานันท์ (2560) ที่พบว่า การเรียนรู้จาก ประสบการณ์และการนำความรู้ฝังลึกที่มีอยู่มาผสมผสานกัน โดยได้รับการสนับสนุนกระบวนการ เรียนรู้ และขยายเครือข่ายการเรียนรู้ช่วยสร้างความตระหนักของชุมชนในคุณค่าของ ทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกิดการนำภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์ คุณค่าของสินค้าและบริการ สามารถพัฒนาไปสู่การทำวิสาหกิจชุมชนได้

2. ศักยภาพด้านการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจาก การที่จะทำให้อำนาจวิสาหกิจประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของหลาย ๆ ฝ่ายเพื่อช่วยกันผลักดันให้ผลประกอบการของกลุ่มดีขึ้น ๆ ขึ้นไป ทั้งในด้านของการมีความไว้วางใจกันระหว่างกลุ่มวิสาหกิจเอง ผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่ายสินค้า สถาบันหรือองค์กรต่าง ๆ รวมไปถึงนโยบายของภาครัฐที่จะมีส่วนช่วยส่งเสริมการประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการทำงานของกลุ่ม โดยการประสานของกลุ่มวิสาหกิจกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลายนี้ช่วยทำให้กลุ่มไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างรวดเร็วและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Novelli and Spencer (2005) พบว่า กระบวนการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวไม่ใช่สิ่งที่ง่ายและเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ จำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงและความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยสมัครใจ เช่นเดียวกับ Perles-Ribes and others (2017, pp. 1575-1603) พบว่าการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของสถานที่ท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมาย และออกแบบกลยุทธ์เพื่อไปยังจุดมุ่งหมาย โดยหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการรวมกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหมาย ปานทอง ญาณกร โท้ประยูร โกมล ปราชญ์กัญญา และเสรี วงษ์มณฑา (2564) ที่พบว่า แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยว ได้แก่ การบูรณาการ

ความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ กฤษณะ เชี่ยวเวช (2562) พบว่าอุตสาหกรรมทุกประเภทส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมสู่ชุมชนบริเวณโดยรอบ ฉะนั้น การร่วมกันแก้ปัญหาระหว่างผู้มีส่วนได้เสียกับชุมชนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหา กระบวนการสำคัญ คือ การตรวจสอบ การช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ดิชม แนะนำข้อเสนอต่าง ๆ และผู้นำชุมชนถือว่ามีความสำคัญในการนำพาชุมชนให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน แต่ที่สำคัญที่สุดคือความจริงใจของทั้งสองฝ่ายในการร่วมการแก้ไขปัญหา และเอกกมล อ่อนศรี (2544) พบว่า องค์กรชุมชนมีแบบแผนของความร่วมมือเริ่มจากกลุ่มหรือองค์กรชุมชนมีการติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน จึงจะพัฒนาเป็นความร่วมมือแบบเครือข่ายได้ โดยมีวัตถุประสงค์ในการติดต่อกันที่ชัดเจน คือ ร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหา ร่วมมือเพื่อการต่อรองกับภาครัฐและภาคเอกชน มีการจัดประชุมร่วมกัน โดยลักษณะของเครือข่ายที่เข้มแข็งนั้นจะต้องเป็นเครือข่ายที่มีความสัมพันธ์ในหมู่สมาชิกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อปัญหาได้ รวมทั้งได้รับการยอมรับจากองค์กรภายนอกด้วย ใกล้เคียงกับ Lai (2014, pp. 734-739) พบว่า การจัดการความรู้สามารถช่วยกระตุ้นความสามารถด้านนวัตกรรมขององค์กร ทำให้องค์กรมีผลประกอบการการรวมกลุ่มที่ดีขึ้น องค์กรควรมีการร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเพื่อพัฒนาความรู้และความสามารถขององค์กร รัฐบาลและบริษัทเอกชนควรสร้างรูปแบบกลยุทธ์ความร่วมมือ ซึ่งการจัดการความรู้เป็นหนึ่งในปัจจัยที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน กลยุทธ์การเป็นพันธมิตรจะสำเร็จได้หากองค์กรมีการแบ่งปันความรู้และทรัพยากรร่วมกัน ซึ่งกลุ่มควรพัฒนาสินค้าหรือบริการที่มีมูลค่าเพิ่มเพื่อนำไปสู่การแข่งขันและตลาดใหม่ได้ นอกจากประเด็นความร่วมมือระหว่างกันกับผู้มีส่วนได้เสีย จะช่วยให้การรวมกลุ่มเครือข่ายมีความเข้มแข็งได้ ยังพบอีกว่าควรมีการสร้างเครือข่ายของภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมและชุมชน และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ดังการศึกษาของงานวิจัยของฤดีกร เดชาชัย (2561) ที่ได้ศึกษาภาคใตการสร้างเครือข่ายภาคีทางการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย กับเครือข่ายภาคีทางการท่องเที่ยวของเมืองเชียงตุง ประเทศเมียนมาร์ โดยศึกษากลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เครือข่ายภาครัฐ เครือข่ายภาคเอกชน และสมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน พบว่า แนวทางในการสร้างเครือข่ายของภาครัฐ ควรมีการเชื่อมโยงทางกายภาพ ได้แก่ โครงข่ายคมนาคม การเชื่อมโยงกันทางสถาบันภายใต้กฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ และการเชื่อมโยงกับระดับภาคประชาชน ส่วนเครือข่ายภาคเอกชน ควรมีการประสานประโยชน์ทางการท่องเที่ยว มีการส่งเสริมในการร่วมลงทุนในการดำเนินธุรกิจทางการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์การรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงาน และเครือข่ายภาคชุมชน ควรมี

โอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทำความเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และยังพบว่าประเด็นการจัดการความรู้เป็นหนึ่งในปัจจัยที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันได้ ซึ่งต่อมา Borkowska-Niszczota (2015, pp. 957-964) ได้พบว่า การรวมกลุ่มทางกา รท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นผู้ประกอบการให้เกิดเปลี่ยนแปลงในสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยว เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยผ่านความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นเพื่อเอาชนะต่ออุปสรรคต่าง ๆ รวมถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นด้วย นอกจากนี้ Segarra and others (2013, pp. 196-215) ยังพบว่า ในมิติด้านความสัมพันธ์องค์กรจะต้องให้ความสำคัญในการรักษาความสัมพันธ์กับคู่ค้า ให้เกิดความไว้วางใจ มีความพึงพอใจ และมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน จะช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายได้ สอดคล้องกับ Lade (2006, pp. 321-342) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จและอุปสรรคของการท่องเที่ยวในแม่น้ำเมอเรีย พบว่า ความไว้วางใจ ความภักดี การรักษาสัญญา และการให้เกียรติซึ่งกันและกันของพันธมิตรและสมาชิกในกลุ่มช่วยกระตุ้นให้สามารถแก้ไขปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ได้ ส่งผลให้ การท่องเที่ยวในภูมิภาคแม่น้ำเมอเรียประสบความสำเร็จ ซึ่งหนึ่งในปัจจัยสำคัญสำหรับการพัฒนา กลุ่มที่ประสบความสำเร็จ คือ ความไว้วางใจในการทำงานร่วมกันอย่างยั่งยืน

3. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการรวมกลุ่มมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากการบริหารจัดการที่ดีจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าพากลุ่มวิสาหกิจไปสู่ความสำเร็จ โดยผ่านการบริหารจัดการของสมาชิกภายในกลุ่มที่มีทักษะความสามารถในการบริหารจัดการทั้งในด้านกระบวนการทำงาน การตัดสินใจ การเผชิญปัญหาและแก้ไขได้ทันท่วงที รวมไปถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้นั้นสมาชิกในกลุ่มรวมไปถึงผู้นำของกลุ่มจะจำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจการทำงานของตนเองเป็นอย่างดี และยิ่งไปกว่านั้นในแต่ละขั้นตอนการทำงานจำเป็นจะต้องสามารถถ่ายทอดเพื่อแบ่งปันความรู้ระหว่างกันในการกลุ่ม และเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในแง่มุมต่างเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มวิสาหกิจ นอกจากนี้การเข้ามา มีส่วนช่วยเหลือของนโยบายจากภาครัฐทั้งในด้านนโยบาย เงินทุน และการให้ความรู้ที่จำเป็นเป็น ตัวช่วยที่ผลักดันในกลุ่มไปสู่เป้าหมายได้อย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้น ยืนยันจากผลงานวิจัยของกมลวรรณ สังทอง และคณะ (2563) ที่พบว่า การบริหารจัดการเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถอยู่รอดและบรรลุเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน ซึ่งการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพถือได้ว่าเป็นเครื่องมือพัฒนาขีดความสามารถของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมถึงการร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชนกับเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อการพัฒนา โดยการส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด และร่วมกันปฏิบัติจริง เสริมสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะต้องทำ

อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง โดยผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรหมั่นศึกษา และ ประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มของตนเองอยู่เสมอเพื่อให้สินค้าหรือบริการของกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนสามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ (กมลวรรณ สังทอง และคณะ, 2563) นอกจากนี้ยังพบว่า การ บริหารจัดการการรวมกลุ่ม รวมถึงการนำนวัตกรรมเข้ามาช่วยในกระบวนการทำงาน เป็นเครื่องมือ ที่สำคัญที่สามารถนำพากลุ่มวิสาหกิจไปสู่ความยั่งยืนได้ ยืนยันจากผลงานวิจัยของอุกฤษฏ์ พรหมณะ (2564, หน้า 155) ที่พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการและนวัตกรรมเพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนสมุนไพร จะมีความยั่งยืนได้ ควรให้ความสำคัญต่อการ บริหารจัดการภายในกลุ่ม รวมถึงการนำนวัตกรรมเข้ามาช่วยในกระบวนการทำงาน และการผลิต สินค้า เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มกับสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งการจัดการความรู้เรื่องของ สมุนไพรที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับวันทนี นัจชัยศรีคำ (2550) พบว่า การเพิ่มศักยภาพโดย การจัดอบรมของหน่วยงานจะมีผลต่อการพัฒนาด้านการบริหารจัดการอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งภาครัฐที่ จะเข้าช่วยเหลือหรือให้การสนับสนุนควรจะทำให้ความช่วยเหลือชุมชน โดยเฉพาะด้านการจัดหา เงินทุน การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต และสำหรับเรื่องการจัดอบรมหรือฝึกอบรมควรเข้าไป ศึกษาความต้องการของชุมชนก่อน เพื่อประโยชน์สูงสุดในการจัดฝึกอบรม และชุมชนสามารถ นำไปต่อยอดการผลิตสินค้า การสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อให้ชุมชนยืนหยัด และเข้มแข็งต่อไป เช่นเดียวกับ (Porter, 1990) ที่กล่าวไว้ว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจถือเป็นเครื่องมือหนึ่งในการ บริหารจัดการ ที่สามารถสร้างความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ให้กับอุตสาหกรรมท่ามกลางการแข่งขันที่ รุนแรงของตลาด โดยการร่วมมือกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งความเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นนี้ส่งผลดีต่อการลด ต้นทุนการผลิตสินค้าทั้งระบบ นอกจากนี้ นุรน์จมาล แวโด (2557) พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ด้านสิ่งแวดล้อมภายในองค์กรในภาพรวม คือ ความสามารถในการบริหารจัดการเป็นส่วนสำคัญ รองลงมาเป็นด้านภาวะผู้นำที่ดีมีความน่าเชื่อถือ มีความรู้ความสามารถ และทัศนคติของสมาชิกที่มี ต่อองค์กรของตน วิทยา จันทะวงษ์ศรี (2557) พบว่า ปัจจัยหลักที่สำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการ ดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ กระบวนการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ความเป็นผู้นำ การมีส่วนร่วมของชุมชน การมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก การบริหารจัดการและข้อมูลข่าวสาร เช่นเดียวกันกับ Prabprirree and others (2016, p. 146) ที่พบว่า ปัจจัยสำคัญสำหรับการบริหารจัดการ ท่องเที่ยวชายหาดอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ 1. การจัดการด้านการตลาดและการ ส่งเสริมการตลาด 2. การจัดการสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว 3. การมีส่วนร่วมในการทำงานของ ชุมชน 4. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและการศึกษา 5. การจัดการกระบวนการ การ วางแผนและนโยบาย และ 6. การบริหารจัดการทุนมนุษย์ ตามลำดับ ส่วนประกอบทั้ง 6 ด้านมี

ความสัมพันธ์ต่อการท่องเที่ยวขาดหายอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญ และ Luiz and Lima (2009, p. 338) พบว่า ในประเทศบราซิลจะมีหน่วยงานกำกับดูแลการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันร่วมกัน โดยในกลุ่มของธุรกิจและสถาบันที่เกี่ยวข้องมารวมตัวดำเนินกิจการอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน มีความร่วมมือเกื้อหนุนเชื่อมโยงและเสริมกิจการซึ่งกันและกันอย่างครบวงจร ทั้งในแนวตั้งและแนวนอน โดยความเชื่อมโยงในแนวตั้งเป็นความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม ตั้งแต่ธุรกิจต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ และความเชื่อมโยงในแนวนอนเป็นความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมสนับสนุนด้านต่าง ๆ รวมทั้งธุรกิจให้บริการ สมาคมการค้า สถาบัน การศึกษาและฝึกอบรม สถาบันวิจัยพัฒนา ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืนด้วยการเพิ่มผลิตภาพ และสร้างนวัตกรรมร่วมกัน โดยกลุ่มผู้ประกอบการถือเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันและการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของประเทศ

4. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากความยั่งยืนนั้นจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากปราศจากชุมชน การที่กลุ่มวิสาหกิจได้มีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนทั้งในด้านของการตัดสินใจในการวางแผนดำเนินงานของธุรกิจเพื่อทำให้ชุมชนตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนทั้งในทางตรงและทางอ้อม และเมื่อชุมชนตระหนักถึงผลกระทบอันดีที่ตนหรือชุมชนจะได้รับจากการดำเนินธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจนั้นแล้วจะทำให้ชุมชนเกิดการอยากมีส่วนร่วมกับกลุ่ม ทั้งในแง่ของการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่กลุ่มจัดขึ้น รวมไปถึงส่วนร่วมในการได้รับถึงผลประโยชน์และประเมินผลทบทวนของแต่ละกิจกรรมหรือโครงการที่ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มวิสาหกิจเป็นอย่างยิ่ง และการที่ชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจได้เป็นอย่างดีจะนำไปสู่ความยั่งยืนของกลุ่มในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ฌ็อง กุลิเยร์ (2561, หน้า 110) ได้กล่าวไว้ว่า ความยั่งยืนจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าหากไม่บรรลุความต้องการของคนในชุมชน พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรีมากที่สุด เนื่องผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์และคำนึงถึงความต้องการของคนในชุมชนและคนในชุมชนควรมีสื่อทิเท่าเทียมกับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับสุดถนอม ต้นเจริญ (2561, หน้า 32) ที่พบว่า สักยภาพด้านองค์กรชุมชนและด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมากที่สุด โดยเฉพาะการที่ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกันชุมชนสามารถเชื่อมโยง การท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้ มาศศุภา นิมบุญจาช (2558, หน้า 107) พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีผลอิทธิพลต่อความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เช่นเดียวกับสิรินภา จงเกษกรณ์ และกนกกานต์ แก้วนุช (2564) พบว่า ในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างยั่งยืนหากต้องการให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรจะต้องเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์ ชักจูง รวมกลุ่ม ให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น อันจะเป็นผลดีในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอนาคต นอกจากนี้ยังพบอีกว่าการที่กลุ่มวิสาหกิจให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจมีความเข้มแข็งมากขึ้น ยืนยันจากผลงานวิจัยของปรียศรี พรหมจินดา (2564) พบว่า ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานมีความเข้าใจในการเป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สมาชิกของชุมชนที่มีความเข้าใจและให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความเป็นอยู่ผูกพันกับแบบเครือญาติจึงมีความสามัคคีในการทำกิจกรรม และรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ มีการแบ่งปันและการกระจายรายได้ให้สมาชิกอย่างเท่าเทียม และยังมีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างวิสาหกิจชุมชน และรักษาความสมดุลธรรมชาติด้วยการปลูกทดแทนเมื่อมีการนำไปใช้ จัดการสิ่งแวดล้อม และใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากเป็นจุดแข็งของวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสาน นำไปสู่ความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับบงกชมาศ เอกเอี่ยม (2562) พบว่า ปัจจัยที่สำคัญในการสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้นำเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการเชิงรุก ป้องกัน แก้ไข และเชิงรับ โดยเน้นการมีส่วนร่วมเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน เช่นเดียวกับกุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา (2555, หน้า 54) พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการปฏิบัติคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมมากที่สุด รองมาได้แก่ ด้านการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ นอกจากนี้ กฤตยากร ลดาวัลย์ (2563) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความตระหนักและรับรู้ปัญหาและความต้องการท้องถิ่นและชุมชนของตน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมคิด ร่วมวางแผนร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมรับผิดชอบร่วมติดตามประเมินผล และร่วมชื่นชมผลสำเร็จร่วมกัน รวมทั้งการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้โดยมีสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาดำเนินงานร่วมกันมุ่งสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เช่นเดียวกับฐานิรินทร์ หาญเกียรติวงศ์ และรุจิภาญจน์ สานนท์ (2564) พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม ความเป็นเจ้าของทรัพยากร และความรับผิดชอบ นวัตกรรม ทรัพยากรและผลประโยชน์ ผู้นำและพันธมิตร นอกจากนี้การพัฒนาศักยภาพเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านเครือข่ายทางสังคมของชุมชน องค์ประกอบด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน และ

องค์ประกอบด้านปัจจัยแห่งความสำเร็จเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ สอดคล้องกับกับ Chami (2018, p. 6) พบว่า การบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของชุมชนมาเป็นประการแรก และ Ariffin and Yen (2017, pp. 38-52) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวเป็นสองปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้เชิงวิชาการ

1.1 ในการวิจัยเพื่อศึกษาศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยการประยุกต์จากตัวแบบการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างยั่งยืน ที่เป็นแนวทางการพัฒนาบทบาทของเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวที่ควรจะเป็นและเหมาะสมกับประเทศไทยอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรทั้งหมด 3 ตัวแปร ประกอบด้วย ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย และศักยภาพการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และเพิ่มเติมตัวแปรที่อาจจะเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

1.2 ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนะนำตัวแปรเพิ่มเติมจากตัวแบบการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างยั่งยืน โดยการเสนอกรอบแนวความคิดจากการศึกษาศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืนซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแปรทั้งสิ้น 4 ตัวแปร ได้แก่ 1. ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ 2. ศักยภาพการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย 3. ศักยภาพการบริหารจัดการการรวมกลุ่ม และ 4. ตัวแปรการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ทำให้พบว่าตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปรมามีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีทั้งสิ้น โดยมีตัวแปรการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่เป็นตัวแปรใหม่ที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งนักวิจัยท่านอื่นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น หรือพื้นที่อื่นได้ตามความสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทงานวิจัยของตนเองได้

2. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 จากผลการวิจัยเรื่อง ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หน่วยงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมไปถึงคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปวางแผนการดำเนินการ กำหนดกลยุทธ์รวมถึงนโยบายต่าง ๆ ในการทำงานเพื่อให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมไปถึงผู้ที่มีส่วนได้เสียในการทำงานเพื่อเสริมสร้างและยกระดับการให้บริการการท่องเที่ยวสุขภาพ โดยในส่วนของผู้ประกอบการนั้นสามารถเน้นย้ำไปที่ส่วนที่เป็นจุดแข็งของกลุ่มอยู่แล้วอย่างในเรื่องของทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่าทั้งในด้านการวางแผน การตัดสินใจ ทักษะและความเชี่ยวชาญในงาน รวมไปถึงการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมใหม่ ๆ อยู่เสมอ และผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญในด้านของการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ ความรู้ความสามารถ และการมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะที่เหนือกว่าคู่แข่ง รวมไปถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำงาน เพื่อสร้างความผูกพันกันในการทำงานซึ่งเป็นจุดที่ทำให้กลุ่มวิสาหกิจสร้างความได้เปรียบคู่แข่งได้

2.2 ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และหน่วยงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ไปกำหนดกลยุทธ์และนโยบายในองค์กรเพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันหลายฝ่าย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดร่วมกัน โดยเน้นในด้านการส่งเสริมกระบวนการในการทำงานร่วมกัน เพื่อนำไปสู่ความไว้วางใจซึ่งกันและกันในการทำงานระหว่างหน่วยงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และควรมีการจัดอบรมสมาชิกของแต่ละกลุ่มวิสาหกิจ เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถอยู่เสมอ สามารถแข่งขันกับคู่แข่งรายอื่น ๆ ในตลาดได้อย่างเข้มแข็ง และนอกจากนั้นควรให้ความสำคัญในการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันของสมาชิกทั้งภายในและนอกกลุ่ม เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันจนเกิดเป็นเครือข่าย ทั้งนี้การรวมกลุ่มกันจนเกิดเป็นเครือข่ายที่มั่นคง ถือเป็น การเพิ่มอำนาจการต่อรองกับคู่ค้าต่าง ๆ และช่วยให้ได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนได้ตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการ โดยกลยุทธ์และนโยบายเหล่านี้จะยังมีประสิทธิภาพที่ดีมากยิ่งขึ้นหากได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และนอกจากนั้นยังจำเป็นต้องส่งเสริมเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ถึงการร่วมมือกันเป็นเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งเป็นการสร้างความร่วมมือกันในทุก ๆ ฝ่ายเพื่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันเหนือคู่แข่งในตลาด โดยการให้ความสำคัญกับการมีบทบาทของผู้นำ เพื่อให้ผู้นำของกลุ่มมีความสามารถมากขึ้นในการบริหารงาน การกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม การ

แก้ไขปัญหา และประเมินรวมถึงการพัฒนาวิสัยทัศน์ในการทำงานให้ดีขึ้นเพื่อที่จะสามารถนำพาให้กลุ่มไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ จนทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้อย่างยั่งยืน

2.3 คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้พัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งเป็นการสร้างความร่วมมือกันในทุก ๆ ฝ่ายเพื่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันเหนือคู่แข่งในตลาด

2.4 กลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรีสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ไปพัฒนาขีดความสามารถในแต่ละด้านของกลุ่ม โดยการให้ความสำคัญกับศักยภาพของผู้ประกอบการเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดยการพัฒนาทักษะของสมาชิกในกลุ่มทั้งในด้านความสามารถการวางแผน การตัดสินใจ ความเชี่ยวชาญในการทำงาน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการผลิต ออกแบบ และพัฒนาสินค้าและบริการของกลุ่มมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้กลุ่มวิสาหกิจควรเน้นย้ำสิ่งที่เป็นจุดแข็งของตนที่ตนทำได้ดีอยู่แล้วนั้นให้ดียิ่งขึ้นไปอีก นั่นคือ การเน้นย้ำการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทั้งเรื่องของการให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนร่วมในการปฏิบัติ ส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในเรื่องที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดปราจีนบุรีได้ในที่สุด

3. ข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาเพิ่มเติมถึงการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย มีผลต่อการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการหรือไม่อย่างไร

3.2 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีผลต่อการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการหรือไม่อย่างไร

3.3 ควรศึกษาการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ที่มีลักษณะทางการท่องเที่ยวใกล้เคียง เช่น จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดระนอง

3.4 ควรศึกษาการรวมกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเปรียบเทียบกับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น เช่น การท่องเที่ยวเชิงกีฬา และการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบทในจังหวัดปราจีนบุรี

3.5 ควรศึกษาศักยภาพของการรวมกลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นเพิ่มเติม นอกเหนือจากจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดระนอง

3.6 ควรเก็บแบบสอบถามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือทำวิจัยคุณภาพในลักษณะอื่น เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลที่มีความชัดเจน ถูกต้องและตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น

3.7 ควรเก็บข้อมูลจากทางด้านนักท่องเที่ยวเพื่อให้ได้ทราบถึงความต้องการ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุง และพัฒนาให้เหมาะสมที่จะใช้ให้เกิดความยั่งยืนแก่กลุ่มวิสาหกิจต่อไป

3.8 ควรศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่นำไปสู่ความยั่งยืนได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.9 ควรศึกษาระบบสนับสนุนทั้ง 3 ระบบ ได้แก่ ระบบการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ระบบการสร้างความสัมพันธ์แบบห่วงโซ่คุณค่า และระบบนโยบายของรัฐบาลและการส่งเสริมจากภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องที่มีผลต่อความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวในรูปแบบสมการโครงสร้าง

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ สังทอง, ณัฐวดี สังข์เพชร, ธนาภรณ์ รุ่งสีคง, นุสรรา บุญเฉลียว, ปรีนทร สุขชู, พรรษา ภา
 บุปผากาญจน และสิริภัทร์ โชติช่วง. (2563). ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการบริหารจัดการ
 ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อความยั่งยืน. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*, 12(2), 211-219.
- กรมการท่องเที่ยว. (2561). *คู่มือการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี*. กรุงเทพฯ:
 คอนซัลแทนท์ ออฟ เทคโนโลยี.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (ม.ป.ป.). *รายชื่อวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพฯ: กรม
 ส่งเสริมการเกษตร.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). *ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560*. กรุงเทพฯ:
 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิง
 สุขภาพ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกระทรวงสาธารณสุข. (2559). *ร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย
 ให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ 2559-2568 ฉบับสมบูรณ์ ครั้งที่ 2/2559*. กรุงเทพฯ:
 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2559). *แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทยฉบับที่ 1 พ.ศ.
 2560-2564*. นนทบุรี: ทีเอสอินเตอร์พรีนซ์.
- กฤตยากร ลดาวัลย์. (2563). การจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. *วารสารวิชาการ
 ธรรมทรรศน์*, 20(4), 209-216.
- กฤติยา จักสาร. (2545). *การส่งเสริมความรู้พื้นฐานด้านพฤษศาสตร์ให้แก่เกษตรกรและนักท่องเที่ยว
 เพื่อเพิ่มคุณค่าทางการท่องเที่ยว*. เข้าถึงได้จาก [https://doi.nrct.go.th/
 ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14457/CMU.the.2002.210](https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14457/CMU.the.2002.210).
- กฤษณะ เชี่ยวเวช. (2562). การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพื่อความยั่งยืนของชุมชนในเขต
 ประกอบการอุตสาหกรรม. *วารสารรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 2(1),
 63-71.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล* (พิมพ์ครั้งที่ 6).
 กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2553). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows* (พิมพ์ครั้งที่ 8).
 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- กานดา ชีรานนท์. (2561). การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย : สถานการณ์และศักยภาพทางการแข่งขันในภูมิภาคอาเซียน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 12 (Supplement), 28.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). *แหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ (Health tourism)*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2546). *การพัฒนาการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2551). *สถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายนโยบายวางแผน กองวางแผนการท่องเที่ยว.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). *ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ*. เข้าถึงได้จาก https://tourismawards.tourismthailand.org/sub_type?id=3
- กิตติคุณ แสงนิล. (2564). การสร้างคุณค่าร่วมเพื่อความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน: แนวทางจากทฤษฎีฐานราก. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 22(2), 83-96.
- กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา. (2555). *การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษาอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทั่วไป, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.
- เกดศิริ เจริญวิศาล และอำพร วิริยโกศล. (2542). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติตะรุเตา*. สงขลา: ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- คณิดา ไกรสันติ และรัสมนต์ คำศรี. (2559). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดีตำบลปรัก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา*. ใน *การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 7 วันที่ 23 มิถุนายน 2559* (หน้า 554-566). หาดใหญ่: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ความสำเร็จจากการเข้าร่วมกลุ่มของผู้ประกอบการในรูปแบบ "คลัสเตอร์"* โดย สสว. (2562). เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/news/business/1632508>
- โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัถย์. (2533). *ทรัพยากรธรรมชาติกับการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- จิระประภา อัครบวร. (2552). *การจัดการความรู้ = Knowledge management* (พิมพ์ ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- จุไรรัตน์ ฉิมพาลี. (2563). *คุณภาพการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ*.

- วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 6(3), 1-14.
- ชลิตา บุญญา. (2559). คุณลักษณะของผู้ประกอบการและโอกาสของธุรกิจที่มีผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจวัสดุก่อสร้างในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ฐานรินทร์ หาญเกียรติวงศ์ และรุจิภาณูจน์ สานนท์. (2564). การพัฒนาศักยภาพเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนแห่งหนึ่งใน ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิชาการสังคมศาสตร์เครือข่ายวิจัยประชาชน, 3(1), 1-14.
- จิตาภรณ์ เวียงวิเศษ และภรณ์ หลาวทอง. (2554). การวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาและการจัดการกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในเขตจังหวัดสุรินทร์. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์.
- ณรงค์ โพธิ์พุกขานันท์. (2560). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการนำสมุนไพรมาใช้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาในเขตจังหวัดนนทบุรี. ใน การประชุมวิชาการนานาชาติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 8 (หน้า 518-524). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ณัฏษ์ กุลิสร์. (2559). อิทธิพลของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 12(2), 97-114.
- คณัฎ จันทร์เจ้าฉาย. (2556). ไทยกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ. *Marketeer*, 1(159), 23-35.
- ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์. (2550). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการของโรงเรียนล้อมแรดวิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา และจันทนา พงศ์สิทธิกาญจนา. (2564). ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนในการดำเนินงานกิจการเพื่อสังคมของวิสาหกิจชุมชนภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย. วารสารศิลปการจัดการ, 5(3), 780-797.
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2553). การพัฒนาองค์กรของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชนภณ นิธิเชาวกุล. (2558). การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจเพื่อการท่องเที่ยวประเภทร้านขายของที่ระลึกของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. ชลบุรี: คณะการจัดการและการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนันชัย สิงห์มาตย์. (2558). ศักยภาพการแข่งขันวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มจังหวัดร้อยแก่น สาร

- สินธุ์. คุยฎินิพนธ์บริหารธุรกิจคุยฎินิพนธ์ิต, สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย (2537). *ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Lisrel): สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย ทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุรน์จมาล် แวโด. (2557). *ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนราธิวาส*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- บงกชมาศ เอกเอี่ยม. (2562). *ภาวะผู้นำชุมชนท้องถิ่นกับการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วม เพื่อสร้างความยั่งยืนของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่*. *วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร*, 36(3), 102-113.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). *การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุริม โอทกานนท์. (2549). *จำเป็นหรือไม่ต้องร่วมในเครือข่ายวิสาหกิจ (Cluster)*. *Strategy & Marketing*, 5(53), 94-96.
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2544). *การวิจัยมีส่วนร่วมทางส่งเสริมการเกษตร*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปัทิตตา ดันดิเวชกุล. (2546). *การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: หอสมุดแห่งชาติ.
- ประชุม สุวัตติ. (2551). *การตลาดในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- ประสพสุข คีอินทร์. (2531). *การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนันผู้ใหญ่บ้านภาคเหนือ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปราณี ดันประยูร. (2554). *คุณลักษณะของผู้ประกอบการ และความสำเร็จของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ปรีชา มณีรัตน์. (2538). *การศึกษาวัฒนธรรมการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นที่สูง: กรณีศึกษากระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ความเชื่อของชาวเขาเผ่าม้ง บ้านร่มเกล้า อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก*. พิษณุโลก: ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน.
- ปรียศรี พรหมจินดา. (2564). *การพัฒนาศิลปหัตถกรรมจักสานไทยร่วมสมัยของวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมสู่ความยั่งยืน กรณีศึกษาพทุเทศะพื้นที่*. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยา*

เชิงพุทธ, 6(12), 576-590.

ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2543). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนจังหวัดปราจีนบุรี 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565). เข้าถึงได้จาก

<http://www.prachinburi.go.th/PriD-plan.htm>

พจนา สงวนศรี. (2546). *คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.

พระดาวเหนือ บุตรสีทา. (2014). *การสร้างเครือข่ายและการจัดการเครือข่ายในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของ ชุมชนบ้านพบธรรมนำสุข อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พิเชษฐ์ จริกิตตยากร. (2548). ปัจจัยแห่งความสำเร็จกับการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ. *ส่งเสริมเทคโนโลยี*, 31(179), 117-118.

พิสิฐ เจือไทย. (2550). *การวิเคราะห์เครือข่ายวิสาหกิจอุตสาหกรรมของประเทศไทย (Doctoral dissertation)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภราเดช พยัณวิเชียร. (2539). *พัฒนาท่องเที่ยวไทยในทิศทางที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยป่าไม้.

ภาณุ สิทธิวงษ์ และคณะ. (2547). *การพัฒนาเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคชุมชน เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์แบบครบวงจรภายใต้ นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ (ตาก พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย และอุตรดิตถ์)*. *อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*.

มาศศุภา นิมบุญจาช. (2558). *การศึกษารองคูประกอบ ทางการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขาชันหนอกว้าว (อุทยานแห่งชาติเขาแหลม)*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: บুদ্ধพอยท์.

เมทินี ทะนงกิจ ฐาสุภกร์ จันประเสริฐ และสยามล เอกะกุลนันต์. (2561). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านน้ำเขียว.

วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 14(1), 1-38.

รจนา เทพคู่. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สามารถด้านนวัตกรรมกับศักยภาพการแข่งขันของ*

- ธุรกิจ *OTOP* ในจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รองรัตน์ วิโรจน์เพชร, วัชรินทร์ สุทธิชัย และสิทธิพร สุนทร. (2563). รูปแบบการพัฒนามาตรฐานขอนแก่นสู่ความยั่งยืน. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 7(2), 329-340.
- ราไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2545). *แล ล่อง ท่องนิเวศน์*. กรุงเทพฯ: อนุสาร อ.ส.ท.
- รุ่งนภา ต่ออุดม. (2550). *ปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs ในอุตสาหกรรมเกษตร ภาคการค้า ในจังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ฤดีกร เดชาชัย. (2561). การสร้างเครือข่ายของบุคลากรทางการท่องเที่ยวบนเส้นทาง R3B จังหวัดเชียงราย และ เชียงตุง เมืองลา ประเทศเมียนมาร์. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุดรดิตถ์*, 5(2), 113-124.
- ฤทัยภัทร ให้ศิริกุล. (2563). แนวทางการบริการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านบัว ตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 15(1), 9-23.
- วนิชย์ ไชยแสง. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างนวัตกรรมเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวจังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิจัย มข. ฉบับสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับธุรกิจและเศรษฐกิจ)*, 5(2), 63-78.
- วรรณา วงษ์วานิช. (2545). *ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรลักษณ์ เขียวมีส่วน. (2550). *การศึกษาแนวทางการพัฒนารท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้านสปาบริเวณแหล่งท่องเที่ยวตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรารุช ศิลปอาษา. (2549). *โพสต์ทูเดย์ ปั่นไทยศูนย์กลางสุขภาพ ตั้งเป้าดึงรายได้แลนล้าน*. มปท.
- วันทนีย์ นำชัยศรีคำ. (2550). *การศึกษาและวิจัยเพิ่มศักยภาพด้านการบริหารจัดการของสินค้า OTOP กลุ่มชุมชน พื้นที่อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิทยา จันทะวงศ์ศรี. (2557). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย*

จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วุฒิชชาติ สุนทรสมัย และปิยะพร ธรรมชาติ. (2559). รูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีเพื่อการพัฒนา เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 21(3), 167-181.

วุฒิชชาติ สุนทรสมัย, ชวนา อังคนุรักษ์พันธุ์, เกศริน อิ่มเล็ก, นุปผา ดิละกุล, วีระสิทธิ์ ปิติเจริญพร, และชนกณ นิธิเชาวกุล. (2555). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนด้วยการรวมกลุ่มเครือข่าย (Cluster) ของธุรกิจขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว เขตเมืองพัทยาจังหวัดชลบุรี. ชลบุรี: คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพาและสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).

วุฒิชชาติ สุนทรสมัย, สมศรี ศิริไหวประพันธ์, ชนกณ นิธิเชาวกุล, ณฤตพรหมสุวรรณ, และชวนา อังคนุรักษ์พันธุ์. (2557). รายงานแผนวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทบาทของเครือข่ายการท่องเที่ยว PTCC เพื่อพัฒนาทุนมนุษย์ในวิสาหกิจการท่องเที่ยวในเมืองพัทยาเพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. ชลบุรี: คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพาและสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).

วุฒิชชาติ สุนทรสมัย. (2560). การพัฒนาการรวมกลุ่มแบบเครือข่ายวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยว: แนวคิดและการประยุกต์. กรุงเทพฯ: ประจักษ์สิน.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2548). การวิจัยธุรกิจ. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2555). ผลงานวิจัยศูนย์วิจัยกสิกรไทย. เข้าถึงได้จาก

<https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/Pages/29989.aspx>

สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย. (2552). *รวมบทความวารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทย นานาชาติ ปี พ.ศ. 2552 : Annals of international Thai tourism journal 2009*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย.

สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2547). รายงานการศึกษาโครงสร้างต้นแบบ การพัฒนาเครือข่าย. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(1), 18.

สมหมาย ปานทอง, ญาณกร โท้ประยูร, โกมล ปราชญ์กัตัญญ และเสรี วงษ์มณฑา. (2564). แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวอำเภอบางสะพาน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์. *วารสารปรัชญาปริทรรศน์*, 26(2), 1-11.

- สัญญา เคนาภูมิ. (2551). *ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักข่าวไทย. (2559). *เมืองสมุนไพร่สู่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จังหวัดปราจีนบุรี*. เข้าถึงได้จาก <http://www.tnamcot.com/content/542510>
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดปราจีนบุรี. (2560). *สถิตินักท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี*. วันที่ค้นข้อมูล 24 กุมภาพันธ์ 2563, เข้าถึงได้จาก <https://prachinburi.mots.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *โครงการศึกษาการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของคนไทย เล่มที่ 1: การศึกษาในระดับมหภาค*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *โครงการศึกษาการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของคนไทย เล่มที่ 2: กรณีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2547). *การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ: แนวคิดและแนวทางการพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เพชรรุ่งการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2548). *เครือข่ายวิสาหกิจ (คลัสเตอร์) เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันแนวทางในการดำเนินงานและกรณีตัวอย่าง: บทเรียนการพัฒนาคลัสเตอร์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). *แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตอย่างยิ่งยืน พ.ศ. 2550-2554*. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรีนติ้งแอนด์พับลิชซิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2559). *นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2560-2564*. เข้าถึงได้จาก <https://www2.nrct.go.th/e-publish1>
- สำรวย เมฆวรรุฒิ. (2550). *การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาลาดน้ำตลิ่งชัน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สิรินภา จงเกษกรณ์ และกนกกานต์ แก้วนุช. (2564). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกลุ่มเจเนอเรชั่นวาย ในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ย่านเมืองเก่าภูเก็ต*. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 17(2), 19-40.

- สุดอนอม ตันเจริญ. (2561). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบางชั้นแตก จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*, 8(2), 1-24.
- สุราพร บำรุงยา. (2558). การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ประกอบการกิจการผู้ผลิตและจำหน่ายเกษตรอินทรีย์ภายใต้สัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐานของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, คณะการจัดการและการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวิมล ติरणันท์. (2549). *การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อकिनทร์ ธิพัฒน์. (2531). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: สักดิ์โสภณการพิมพ์.
- อุกฤษฏ์ พรณะ. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการและนวัตกรรมเพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่ความยั่งยืนวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(10), 148-164.
- อุษณีย์ ผาสุข, ชวลีย์ ณ ถลาง, สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ และสहनันท์ ตั้งเบญจสิริกุล. (2561). แนวทางการพัฒนาเมืองสมุนไพรในจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อดึงดูดตลาดนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยชนบุรี*, 12(พิเศษ), 150-162.
- อุษาวดี พลพิพัฒน์. (2545). *การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนวิสาหกิจอุตสาหกรรมเซรามิก*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุสา สุทธิศาสตร์. (2554). *การเรียนรู้และการจัดการความรู้ด้านวิสาหกิจชุมชนของชุมชนบ้านร่องก่อตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- เอกกมล อ่อนศรี. (2544). *ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายองค์กรชุมชน*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหาร, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Alberti, F. G., Giusti, J. D., Papa, F., & Pizzurno, E. (2014). Competitiveness policies for medical tourism clusters: Government initiatives in Thailand. *Journal Economic Policy in Emerging Economies*, 7(3), 281-309.
- Amin, A., & Ibrahim, Y. (2015). Model of sustainable community participation in homestay

- program. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(3), S2.
- Andersson, S., Colovic, A., & Lamotte, O. (2014). The role of formal industry clusters in the internationalization of new ventures. *European Business Review*, 18(1), 8-30.
- Ariffin, A. R. M., & Yen, A. M. I. (2017). Sustainable agrotourism curating by conferring community involvement in Tanah Rata, Cameron Highlands, Malaysia. *Journal of Design and Built Environment*, 2017(Special), 38-52.
- Bangkok SME.com. (2563). *A look at the health tourism business of 4 ASEAN nations*. Retrieved from <https://www.bangkokbanksme.com/en/health-tourism-business-asian>
- Barkley, D., & Henry, M. (2001). *Advantages and disadvantages of targeting industry cluster. RWDRL research report 09-2001-01, regional economic development research laboratory*. Clemson: Clemson University.
- Bogdan, N. G. (2007). *Coordination failures, cluster theory and entrepreneurship: A critical view*. Retrieved from <http://ideas.repec.org/p/pramprapa/6275.html>
- Borkowska-Niszczoła, M., (2015). Tourism clusters in Eastern Poland-analysis of selected aspects of the operation. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(213), 957-964.
- Chami, M. F. (2018). Community involvement and sustainable tourism development in heritage management: Amboni limestone caves, Tanzania. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 7(2), 1-13.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1981). *Rural development participation: Concept and measure for project design implementation and evaluation: Rural development committee center for international studies*. New York: Cornell University.
- Connell, J., Kriz, A., & Thorpe, M. (2014). Industry clusters: an antidote for knowledge sharing and collaborative innovation?. *Journal of Knowledge Management*, 18(1), 137-151.
- Everitt, B. S., & Skrondal, A. (2010). *The Cambridge dictionary of statistics* (4th ed.). New York: Cambridge University.
- Global Spa Summit. (2012). *Wellness tourism and medical tourism: Where do spas fit?*. Retrieved from <https://globalwellnessinstitute.org/wp-content/uploads/2018/06/Wellness-Tourism-and-Medical-Tourism-Report-Final.pdf>
- Hair, J. F. (Jr.), Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2014). *A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM)*. California, CA: Sage Publications.

- Havierníková, K., Lemanska-Majdzik, A., & Mura, L. (2017). Advantages and disadvantages of the participation of SMEs in tourism clusters. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 8(6), 1205-1215.
- Hopeniene, R., & Rutelione, A. (2016). Relationship quality in tourism: A case of local tourism cluster in Lithuania. *Lex Localis*, 14(2), 225.
- Jackson, J. (2004). *Developing regional tourism in China: The potential for activating business clusters in socialist market economy*. Melbourne: La Trobe University.
- Kammeier, H. D. (2001). *Sustainable city symposium*. Bangkok: Pimsang.
- Kieanwatana, K. (2018). Situation and trend of global health tourism and Thailand. *Journal of Cultural Approach*, 19(35), 77-87.
- Lade, C. (2006). Tourism factors on the murray river: Success factors and barriers, Australasian. *Journal of Regional Studies*, 12(3), 321-342.
- Lai, Y. L., Hsu, M. S., Lin, F. J., Chen, Y. M., & Lin, Y. H. (2014). The effects of industry cluster knowledge management on innovation performance. *Journal of Business Research*, 67(5), 734-739.
- Li, H., de Zubieli, G. C., & O'Connor, A. (2015). Entrepreneurial networking capacity of cluster firms: a social network perspective on how shared resources enhance firm performance. *Small Business Economics*, 45(3), 523-541.
- Liu, O. P. (2017). Community involvement for sustainable world heritage sites: The melaka case. *Kajian Malaysia: Journal of Malaysian Studies*, 35(1), 59-76.
- Luiz, C. R. C., & Lima R. H. P. (2009). *Performance management in SME clusters: Current and future research on some Brazilian industrial clusters*. Sao Carlos: University of Sao Paulo.
- Marketeer. (2017). *Wellness tourism*. Retrieved from <https://marketeeronline.co/archives/21776>
- Martin, R., & Sunley, P. (2003). Deconstructing clusters: Chaotic concept or policy panacea?. *Journal of Economic Geography*, 3(1), 5-35.
- Melisidou, S. G., Papageorgiou, A. T., Papayiannis, D. I., & Varvaressos, S. T. (2014). Tourism clusters as a potentially effective tool for local development and sustainability. *Journal of Tourism Research*, 9, 218-232.
- Novelli, M., Schmitz, B., & Spencer, T. (2005). Centre for tourism policy studies. *Tourism*

- Management*, 27(6), 1141-1152.
- O'Brien, R. M. (2007). A caution regarding rules of thumb for variance inflation factors. *Quality & Quantity*, 41(5), 673-690.
- Pedhazur, E. J. (1997). *Multiple regression in behavioral research: Explanation and prediction*. Stamford, CT: Thomson Learning.
- Perles-Ribes, J. F., Rodríguez-Sánchez, I., & Ramón-Rodríguez, A. B. (2017). Is a cluster a necessary condition for success? The case of Benidorm. *Current Issues in Tourism*, 20(15), 1575-1603.
- Porter, M. E. (2000). Location, competition and economic development: Local clusters in a global economy. *Economic Development Quarterly*, 14(1), 7-20.
- Porter, M. E. (1990). *The comparative advantage of Nations*. New York: Macmillan.
- Porter, M. E. (1998). Cluster and the new economics of competition. *Harvard Business Review*, 76(6), 77-90.
- Porter, M. E. (2001). Strategy and the internet. *Harvard Business Review*, 79(3), 62-78.
- Prabprirree, M., Maneenetr, T., Siriwong, P., & Yaipool, K. (2016). Implementing sustainable beach tourism management framework for the royal coast cluster, Thailand. *Asian Social Science*, 12(8), 146.
- Prempron, K. (2010). *A model for warehouse performance measurement*. Sydney: The University of New South Wales.
- Ramayah, T., Lee, J. W. C. & In, J. B. C. (2011) Network collaboration and performance in the tourism sector. *Service Business*, 5(4), 411-428.
- Rodriguez-Clare, A. (2005). *Coordination failures, clusters and microeconomic interventions. inter-American development bank working paper*. Perth: Vineyard.
- Ryzhkova, E., & Prosvirkin, N. (2015). Cluster initiatives as a competitiveness factor of modern enterprises. *European Research Studies Journal*, 1(3), 21-30.
- Segarra-Moliner, J. R., Moliner-Tena, M. A., & Sánchez-García, J. (2013) Relationship quality in business to business: a cross-cultural perspective from universities. *Marketing Intelligence & Planning*, 31(3), 196-215.
- Sölvell, O., Lindqvist, G., & Ketels, C. (2003). *Cluster initiative greenbook*. Stockholm: Ivory Tower.

UNIDO. (1999). *Broadening SME networking and cluster development: UNIDO initiatives-glimpses from Nicaragua and India*. Retrieved from <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/871041468283472988/broadening-sme-networking-and-cluster-development-unido-initiatives-glimpses-from-nicaragua-and-india>

WCED. (1987). *Our common future. World commission on environment and development*. Oxford: Oxford University.

William, E. (1976). Electoral participation in a low stimulus election. *Rural Development*, 4(1), 111-124.

Yamane, T. (1970). *Statistic: An introductory analysis* (2nd ed.). New York: Harper & Row.

Zubielqui, G. C., & O'Connor, A. (2015). Entrepreneurial networking capacity of cluster firms: a social network perspective on how shared resources enhance firm performance. *Small Business Economics*, 45(3), 523-541.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี
อย่างยั่งยืน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้สร้างขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเพื่อทำคุณฉันทินิพนธ์ โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน

2. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ และข้อมูลส่วนตัวของผู้ประกอบการ

ส่วนที่ 2 ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ

ส่วนที่ 3 ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้ส่วนได้เสีย

ส่วนที่ 4 ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ

ส่วนที่ 5 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ส่วนที่ 6 ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว

3. ในแบบสอบถามแต่ละตอนกรรณาใส่เครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงหรือความเห็นของท่านมากที่สุด

4. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษา

5. ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามจะเก็บเป็นความลับและนำไปใช้เพื่อการศึกษาและพัฒนาเท่านั้น จึงไม่มีผลกระทบแต่ประการใดต่อตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

6. ผู้เข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยสมัครใจ และสามารถถอนตัวออกจากกลุ่มตัวอย่างได้ตลอดเวลา หากผู้ตอบไม่สามารถเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างได้เมื่อใด ผู้วิจัยยินดีจะจัดการลบข้อมูลของผู้ตอบออกจากงานวิจัยในทันที

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ และหากมีข้อสงสัยประการใดที่เกี่ยวกับแบบสอบถามชุดนี้โปรดติดต่อ คณะการจัดการและการท่องเที่ยว หมายเลขโทรศัพท์ 038-102398 Email: bbs@buu.ac.th หรือติดต่อผู้วิจัย นางสาวปริญานารถ จิรภัทรานันต์ E-mail: preeyanart.we@gmail.com หมายเลขโทรศัพท์ 094-4289165

นางสาวปริญานารถ จิรภัทรานันต์

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการกลุ่มนวัตกรรมการท่องเที่ยว

คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

อย่างยั่งยืน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ และข้อมูลส่วนตัวของผู้ประกอบการ

1. ประเภทของธุรกิจ

1. ปहुกและแปรรูปสมุนไพรร
2. ร้ำนสปาและนวดแผนไทย (รวมถึงร้ำนสปาและนวดสมุนไพรรไทยที่ให้บริการในโรงแรมที่พักและโฮมสเตย์)
3. ผลิตและจำหน่ายสินค้าโอท็อปเกี่ยวกับสมุนไพรร
4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. ระดับการศึกษาสูงสุด

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
2. ปริญญาตรี
3. สูงกว่าปริญญาตรี

3. ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจนี้

1. ต่ำกว่า 5 ปี
2. 5 ปี-ต่ำก่า 10 ปี
3. 10 ปี-ต่ำก่า 15 ปี
4. 15 ปี-ต่ำก่า 20 ปี
5. ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป

4. ยอดขายในปี พ.ศ. 2562 จากการจำหน่ายสินค้าและบริการด้านสุขภาพของกลุ่ม/ เดือน

1. น้อยกว่า 20,000 บาท
2. 20,001-30,000 บาท
3. 30,001-40,000 บาท
4. 40,001-50,000 บาท
5. 50,001 บาทขึ้นไป

5. ปัจจุบันการลงทุนของกลุ่มส่วนใหญ่มาจาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ระดมเงินทุนภายในกลุ่ม
2. เงินสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ
3. เงินสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชน
4. เงินทุนของกลุ่มกับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐและ/หรือเอกชน
5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ของผู้ประกอบการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม					
ทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า					
1. ท่านและกลุ่มวิสาหกิจของท่านมีการพัฒนาทักษะความสามารถด้านการวางแผนของสมาชิกอยู่เสมอ					
2. ท่านและกลุ่มวิสาหกิจของท่านมีการพัฒนาทักษะความสามารถด้านการตัดสินใจของสมาชิกอยู่เสมอ					
3. ท่านและกลุ่มวิสาหกิจของท่านมีการพัฒนาทักษะความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ของสมาชิกอยู่เสมอ					
4. ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานที่ทำเป็นอย่างดี					
5. ท่านเห็นว่าทักษะความสามารถในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวของสมาชิกในกลุ่มของท่านสามารถช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้เหนือคู่แข่งได้					
6. ท่านเห็นว่าทักษะความสามารถในการปลูกหรือแปรรูปสมุนไพรให้มีคุณภาพของสมาชิกในกลุ่มของท่านสามารถช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้เหนือคู่แข่งได้					
7. ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการแสวงหาความรู้ในการสื่อสารภาษาต่างประเทศกับนักท่องเที่ยวเพิ่มเติมอยู่เสมอ จนเกิดความชำนาญและเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ					

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ของผู้ประกอบการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
8. ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการแสวงหาความรู้ในการปลูกหรือแปรรูปสมุนไพรแบบใหม่ให้มีคุณภาพเพิ่มเติมอยู่เสมอ จนเกิดความชำนาญและเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ					
การมีทรัพยากรที่เหนือกว่า 1. กลุ่มของท่านมีการปรับปรุงรูปแบบสินค้าและการให้บริการให้มีลักษณะโดดเด่นเหนือคู่แข่งอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา					
2. กลุ่มของท่านมีการปรับปรุงรูปแบบสินค้าและการให้บริการด้านสุขภาพให้เหมาะสมกับการใช้งานและตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา					
3. กลุ่มของท่านมีการคิดค้นและสร้างสรรค์รูปแบบของสินค้าหรือรูปแบบการให้บริการด้านสุขภาพที่มีเอกลักษณ์ ไม่เหมือนใคร และลอกเลียนแบบได้ยาก					
4. กลุ่มของท่านมีการคิดค้นวิธีในการพัฒนาให้สินค้าและบริการด้านสุขภาพมีคุณภาพที่ดีมากขึ้นกว่าเดิมอยู่เสมอ					
การมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า 1. กลุ่มของท่านมีสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่มีคุณภาพดีเหนือคู่แข่งในสายตานักท่องเที่ยว					
2. กลุ่มของท่านมีสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่ไม่เหมือนใคร					
3. กลุ่มของท่านมีการพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการด้านสุขภาพจากเดิมที่มีอยู่ให้โดดเด่น และทันสมัยมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ					

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ของผู้ประกอบการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
4. ท่านและกลุ่มของท่านมีประสบการณ์และชื่อเสียงใน ดำเนินกิจการที่ตอบสนองนักท่องเที่ยวเหนือกว่าคู่แข่งใน พื้นที่					
การมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน 1. ท่านเห็นว่าการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายเดียวกันจะช่วย ยกระดับความสามารถในการแข่งขัน					
2. ท่านเห็นว่าการประสานความสัมพันธ์อันดีระหว่าง สมาชิกในกลุ่มมีความสำคัญที่ทำให้กิจการประสบ ความสำเร็จ					
3. ท่านเห็นว่าการสร้างความร่วมมือและการพึ่งพาซึ่งกัน และกันจะสามารถตอบสนองความต้องการและแก้ไข ปัญหาพร้อมกันได้					
4. ท่านเห็นว่าการสร้างความร่วมมือและการพึ่งพาซึ่งกัน และกันจะสามารถสร้างสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่ แปลกใหม่ตอบสนองนักท่องเที่ยวได้					
5. ท่านและกลุ่มของท่านยอมรับในการแบ่งปันข้อมูล ของกิจการร่วมกัน และยินดีรับฟังความคิดเห็นของ สมาชิกในกลุ่ม					
บทบาทของผู้นำ 1. ผู้นำกลุ่มของท่านมีความสามารถในการเป็นผู้บริหาร ที่นำพากลุ่มวิสาหกิจของท่านไปสู่เป้าหมายของกลุ่มได้					
2. ผู้นำกลุ่มของท่านมีความคิดริเริ่มงานใหม่ๆ อย่าง ต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้กิจการของกลุ่มประสบความสำเร็จ และก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป					

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ของผู้ประกอบการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
3. ผู้นำกลุ่มของท่านให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีมที่จะช่วยให้กิจการของกลุ่มประสบความสำเร็จได้					
4. ผู้นำกลุ่มทำให้ท่านเชื่อมั่นว่าสามารถนำพากลุ่มของท่านไปสู่ความสำเร็จได้					
5. ผู้นำกลุ่มของท่านมีลักษณะความเป็นผู้นำ และมีวิสัยทัศน์ในการทำงาน					
การสร้างความสัมพันธ์แบบห่วงโซ่คุณค่า					
การมีความไว้วางใจกันและกัน					
1. สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความเชื่อมั่นในความซื่อสัตย์ของกันและกัน					
2. ท่านมีความเชื่อมั่นในความสามารถของสมาชิกในกลุ่มว่าจะสามารถนำพากิจการของกลุ่มให้ประสบความสำเร็จได้					
3. การทำงานร่วมกันทำให้สมาชิกมีความเสียสละเพื่อมุ่งประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ส่วนรวมของกลุ่มมากกว่าส่วนตน					
4. ท่านมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการเข้าสังคม เพื่อส่งเสริมในการประกอบกิจการของกลุ่มให้สำเร็จลุล่วง					
การมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม					
1. ท่านและสมาชิกในกลุ่มมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน					
2. ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของกลุ่ม					
3. ท่านเห็นว่าการพึ่งอาศัยกันของสมาชิกในกลุ่มก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้นต่อกลุ่ม					
4. ท่านและกลุ่มของท่านยอมรับในเป้าหมายในการทำงานร่วมกันและยึดมั่นในความสามัคคีในการทำงานอย่างแท้จริง					

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ของผู้ประกอบการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
5. ท่านและกลุ่มของท่านมีการกำหนดและยอมรับใน กระบวนการทำงานร่วมกันและยึดมั่นในวิธีการทำงาน นั้นอย่างเต็มที่					
การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน 1. กลุ่มของท่านให้ความสำคัญในการแสดงความคิดเห็น ของสมาชิกทุกคน					
2. ท่านและกลุ่มของท่านมีการวางแผนร่วมกัน เพื่อ นำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงานที่มากขึ้น					
3. ท่านและกลุ่มของท่านทำงานและดำเนินการร่วมกัน เพื่อจะนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น					
4. ท่านและกลุ่มของท่านมีการติดตาม ประเมินผล และ ปรับปรุงแก้ไขผลการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการทำงาน					
5. ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการประสานความ ร่วมมือกันเป็นอย่างดี					
6. ท่านเห็นว่าการทำงานร่วมกันก่อให้เกิดความ ได้เปรียบทางการแข่งขัน ได้แก่ มีต้นทุนที่ต่ำลง และ กระบวนการทำงานที่รวดเร็วขึ้น					

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้ส่วนได้เสีย

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ของผู้ส่วนได้เสีย	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
การสร้างความสัมพันธ์แบบห่วงโซ่คุณค่า					
การมีความไว้วางใจกันและกัน					
1. สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร					
2. สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้จัดจำหน่ายสินค้าและบริการด้านสุขภาพ					
3. สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความสัมพันธ์อันดีกับสถาบันทางการค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ					
4. สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความไว้วางใจต่อกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร					
5. สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความไว้วางใจต่อผู้จัดจำหน่ายสินค้าและบริการด้านสุขภาพ					
6. สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความไว้วางใจต่อสถาบันทางการค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ					
7. สมาชิกในกลุ่มของท่านเชื่อว่าความไว้วางใจระหว่างกันส่งผลให้กิจการมีผลการดำเนินงานดีขึ้น					
การมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม					
1. ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกกับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรก่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน					
2. ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกกับผู้จัดจำหน่ายก่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน					
3. ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกกับผู้สถาบันทางการค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐก่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน					

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ของผู้ส่วนได้เสีย	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
4. ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มกับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่ม					
5. ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มกับผู้จัดจำหน่ายสินค้าและบริการด้านสุขภาพก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่ม					
6. ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มกับสถาบันทางการค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่ม					
7. ท่านเห็นว่าการมีความสัมพันธ์อันดีที่ยาวนานต่อผู้มีส่วนได้เสีย ช่วยเพิ่มความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับกิจการของท่าน ได้แก่ มีต้นทุนต่ำลง					
การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน					
1. สมาชิกในกลุ่มของท่านและกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรมีการทำงานร่วมกันเพื่อนำความรู้ไปใช้พัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร					
2. สมาชิกในกลุ่มของท่านและผู้จัดจำหน่ายมีการทำงานร่วมกันเพื่อนำความรู้ไปใช้พัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร					
3. สมาชิกในกลุ่มของท่านและสถาบันทางการค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐมีการทำงานร่วมกันเพื่อนำความรู้ไปใช้พัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร					
4. สมาชิกในกลุ่มของท่านและกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรมีการติดต่อประสานงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน					
5. สมาชิกในกลุ่มของท่านและผู้จัดจำหน่ายมีการติดต่อประสานงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน					

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ของผู้ส่วนได้เสีย	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
6. สมาชิกในกลุ่มของท่านและสถาบันทางการค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐมีการติดต่อประสานงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน					
7. การทำงานร่วมกันส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานดีขึ้น ได้แก่ กระบวนการทำงานรวดเร็วขึ้น					
นโยบาย และการส่งเสริมจากภาครัฐ					
การขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ					
1. หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มด้านการยกระดับการแข่งขันการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม					
2. หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มด้านการฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม					
3. หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มด้านการจัดกิจกรรมทางการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม					
4. หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้แก่ พัฒนาเส้นทางคมนาคม หอพักน้ำสาธารณะ					
5. หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจอย่างเพียงพอ และตรงตามความต้องการ					
การเปิดประตูการค้าโดยเสรี					
1. การเปิดการค้าเสรีทำให้กิจการของท่านมีความได้เปรียบทางการแข่งขัน ได้แก่ ประชาคมอาเซียน					

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ของผู้ส่วนได้เสีย	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
2. หน่วยงานภาครัฐมีการสนับสนุนให้เกิดการค้าระหว่างประเทศ					
3. การเปิดประตูการค้าโดยเสรีสามารถเพิ่มโอกาสทางธุรกิจให้กลุ่มของท่านในการเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ๆ มากขึ้น					
4. การเปิดประตูการค้าโดยเสรีสามารถเพิ่มโอกาสทางธุรกิจให้กลุ่มของท่านในการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบในการผลิตสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น					
5. การเปิดประตูการค้าโดยเสรีทำให้การสื่อสารภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งจำเป็นต่อกิจการของท่าน					
ความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ					
1. ความเข้มข้นของการแข่งขันมีส่วนผลักดันให้กิจการของท่านเกิดการพัฒนายิ่งขึ้น					
2. ความเข้มข้นของการแข่งขันมีส่วนผลักดันให้ธุรกิจของท่านร่วมกันคิดค้นสินค้าและบริการด้านสุขภาพใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น					
3. จากการทำงานร่วมกันและถ่ายทอดความรู้ระหว่างกันทำให้กลุ่มของท่านเกิดการปรับตัวเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน					
4. ความเข้มข้นของการแข่งขันมีส่วนทำให้ท่านและกลุ่มของท่านให้ความสำคัญในการศึกษาข้อมูลและหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนากิจการอยู่เสมอ					
5. ท่านและกลุ่มของท่านเห็นว่าความเข้มข้นของการแข่งขันเป็นการสร้างความท้าทายในการดำเนินธุรกิจ					

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ของผู้ส่วนได้เสีย	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
แรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ 1. หน่วยงานภาครัฐมีส่วนช่วยในขยายช่องทางการจัดจำหน่ายจากรูปแบบเดิมให้ทันสมัยมากขึ้น ได้แก่ จากช่องทางออฟไลน์เป็นออนไลน์					
2. หน่วยงานภาครัฐมีส่วนช่วยในขยายช่องทางการจัดจำหน่ายจากรูปแบบเดิมให้กว้างขวางมากขึ้น ได้แก่ ผ่านเว็บไซต์ เฟสบุ๊ก และไลน์					
3. การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในธุรกิจช่วยเพิ่มโอกาสให้กลุ่มของท่านเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ๆ					
4. การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในธุรกิจช่วยเพิ่มโอกาสให้กลุ่มของท่านเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบใหม่ๆ ที่กว้างขวางมากขึ้น					
5. หน่วยงานภาครัฐมีส่วนช่วยในการแสวงหาพันธมิตรทางธุรกิจ เพื่อช่วยให้การผลิตและการบริการด้านการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น					

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม					
ทุนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า					
1. ท่านและสมาชิกในกลุ่มมีทักษะความสามารถด้านการวางแผนในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี					
2. ท่านและสมาชิกในกลุ่มมีทักษะความสามารถด้านการตัดสินใจในแต่ละขั้นตอนการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี					
3. กลุ่มมีความรวดเร็วในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของธุรกิจเพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว					
4. กลุ่มมีนโยบายในการพัฒนาศักยภาพสมาชิกของกลุ่มอยู่เสมอ					
5. กลุ่มมีการแบ่งหน้าที่ตามความสามารถของสมาชิกได้อย่างเหมาะสม					
การมีทรัพยากรที่เหนือกว่า					
1. กลุ่มของท่านมีกระบวนการพัฒนาสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น					
2. กลุ่มของท่านมีกระบวนการพัฒนาสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น					
3. กลุ่มของท่านมีศักยภาพที่เหนือกว่าคู่แข่ง ได้แก่ มีต้นทุนที่ต่ำกว่า และกระบวนการทำงานที่รวดเร็วกว่า					
4. บ่อยครั้งที่กลุ่มของท่านมักจะเป็นเจ้าแรกๆ ที่สามารถนำเสนอสินค้าและบริการด้านสุขภาพใหม่ๆ ออกสู่ตลาด					

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
5. กลุ่มของท่านมีกระบวนการในการคิดค้นและสร้างสรรค์ให้เกิดรูปแบบของสินค้าและบริการด้านสุขภาพให้มีความแตกต่างเหนือคู่แข่ง					
การมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า					
1. กลุ่มของท่านมีสินค้าหรือบริการด้านสุขภาพที่มีความแตกต่างและเป็นเอกลักษณ์					
2. กลุ่มของท่านมีการพัฒนาสินค้าและบริการด้านสุขภาพจากเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยมากขึ้นอยู่เสมอ					
3. กลุ่มของท่านมีวิธีการดำเนินงานที่ช่วยประหยัดเวลาในการทำงาน					
4. กลุ่มของท่านมีวิธีการดำเนินงานที่ทำให้ประหยัดต้นทุนด้านแรงงาน					
5. กลุ่มของท่านมีสินค้าและบริการบริการด้านสุขภาพที่มีชื่อเสียงเหนือกว่าคู่แข่ง					
การมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน					
1. ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการนำความรู้มาใช้ในการดำเนินธุรกิจร่วมกัน					
2. ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการประยุกต์ใช้ประสบการณ์ในอดีตเพื่อให้การดำเนินงานดีขึ้น					
3. สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ชัดเจน					
4. การบริหารจัดการของเครือข่ายวิสาหกิจที่ดีจะส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จ					
5. การร่วมมือระหว่างกลุ่มวิสาหกิจจะช่วยเสริมสร้างจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อนเพื่อให้กลุ่มมีความเข้มแข็งมากขึ้น					

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
บทบาทของผู้นำ					
1. ผู้นำกลุ่มของท่านมีทักษะและความสามารถในการบริหารงาน และแก้ไขปัญหาได้ทันทุกที่					
2. ผู้นำกลุ่มของท่านมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมาย					
3. ผู้นำกลุ่มของท่านมีการควบคุม และประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อพิจารณาข้อบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ					
4. ผู้นำกลุ่มของท่านมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และมุ่งมั่นที่จะเติบโตอยู่เสมอ					
5. ผู้นำกลุ่มของท่านมีความสามารถในการบริหารและควบคุมสิ่งต่างๆ ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน					
นโยบาย และการส่งเสริมจากภาครัฐ					
การขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ					
1. หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะความสามารถของสมาชิก					
2. หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม					
3. หน่วยงานภาครัฐมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน					
4. หน่วยงานภาครัฐมีการรับฟังการร้องเรียนและข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น					
5. หน่วยงานภาครัฐได้ให้การสนับสนุน โครงการต่างๆ ที่กลุ่มร่วมกันจัดขึ้น					

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
การเปิดประตูการค้าโดยเสรี					
1. กลุ่มของท่านมีการปรับตัวเพื่อรองรับการขยายตัวทางการค้าไปสู่สากลมากขึ้น					
2. การเปิดการค้าเสรีทำให้อุรกิจมีต้นทุนวัตถุดิบที่ต่ำลง					
3. การเปิดการค้าเสรีทำให้ต้นทุนในการดำเนินงานของลดลง เช่น ค่าจ้างแรงงานที่ลดลง เป็นต้น					
4. การเปิดการค้าเสรีทำให้กลุ่มของท่านเข้าถึงทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการด้านสุขภาพได้มากยิ่งขึ้น					
5. การเปิดการค้าเสรีทำให้กลุ่มของท่านมีการพัฒนากระบวนการในการดำเนินงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น					
ความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ					
1. หน่วยงานภาครัฐมีการสนับสนุนให้กลุ่มของท่านเกิดการปรับตัวในการบริหารจัดการเพื่อลดต้นทุน จากความเข้มข้นของการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น					
2. หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายการส่งเสริมด้านการตลาดในการดำเนินงานของกลุ่ม เพื่อเพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จของธุรกิจ					
3. หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายการส่งเสริมด้านการตลาดในการดำเนินงานของกลุ่ม เพื่อเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ๆ ได้มากขึ้น					
4. หน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานเพื่อให้สินค้าและบริการบริการด้านสุขภาพในแต่ละประเภทให้มีมาตรฐานเดียวกัน					

ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
5. หน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานเพื่อให้กลุ่มของท่านสามารถแข่งขันได้					
แรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของขีดทางการเมืองภายในประเทศ 1. การมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้กลุ่มของท่านเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากยิ่งขึ้น					
2. หน่วยงานภาครัฐมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ด้านเทคโนโลยี เพื่อให้เพิ่มเติมความรู้ใหม่ๆ					
3. หน่วยงานภาครัฐมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน					
4. การปรับใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้กลุ่มของท่านเกิดการพัฒนาสินค้าและบริการบริการด้านสุขภาพในรูปแบบใหม่ๆ					
5. ท่านและกลุ่มของท่านเห็นว่าการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม ช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน					

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1. คนในชุมชนมีโอกาสในการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนการดำเนินงานของกลุ่ม					
2. คนในชุมชนมีโอกาสได้ร่วมตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชุมชน ได้แก่ การนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ในกลุ่มวิสาหกิจ					
3. คนในชุมชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจ ได้แก่ ร่วมแก้ไขปัญหาที่กลุ่มเผชิญ					
4. คนในชุมชนมีโอกาสเสนอโครงการหรือกิจกรรมของกลุ่ม					
5. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการลงมติให้มีการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมของกลุ่ม					
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ					
1. คนในชุมชนมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมที่กลุ่มจัดขึ้น					
2. คนในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการของกลุ่มวิสาหกิจ เพื่อตัดสินใจในเรื่องที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน					
3. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการนำมาซึ่งทรัพยากรของกลุ่ม ได้แก่ จัดหาวัตถุดิบ ร่วมเป็นหรือจัดหาแรงงาน					
4. คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมของกลุ่ม					

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
5. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานของกลุ่ม					
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์					
1. การเกิดขึ้นของกลุ่มวิสาหกิจนำมาซึ่งสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ดีของชุมชน ได้แก่ เส้นทางคมนาคมที่สะดวกสบาย ระบบอินเทอร์เน็ตที่ทันสมัย					
2. การเกิดขึ้นของกลุ่มวิสาหกิจทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ได้แก่ มีรายได้เพิ่มขึ้น และอัตราการว่างงานลดลง					
3. การเกิดขึ้นของกลุ่มวิสาหกิจทำให้คนในชุมชนเข้าถึงระบบการศึกษาหรือมีความรู้ได้มากขึ้น					
4. คนในชุมชนมีโอกาสได้ใช้บริการในกิจกรรมหรือโครงการของกลุ่ม					
5. ท่านและกลุ่มของท่านมีการจัดสรรกำไรบางส่วนจากการดำเนินกิจการ เพื่อไปพัฒนาชุมชน					
การมีส่วนร่วมในประเมินผล					
1. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในกิจกรรมหรือโครงการของกลุ่มวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับชุมชน					
2. คนในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจ					
3. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจ					
4. คนในชุมชนมีโอกาสทราบถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของกลุ่มของท่าน					

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
5. คนในชุมชนมีโอกาสในการตรวจสอบการดำเนินงานกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของกลุ่ม					

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามเกี่ยวกับความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว

ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านสังคม					
1. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้คนในชุมชนมีอาชีพและมีงานทำมากขึ้น					
2. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้คนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น					
3. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้คนในชุมชนเข้าถึงระบบการศึกษาได้มากยิ่งขึ้น					
4. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายมีส่วนช่วยในการพัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาส ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ					
5. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของการเท่าเทียมกันทางสังคม					
6. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายช่วยเพิ่มทักษะและฝีมือแรงงานให้สูงขึ้น					
ด้านเศรษฐกิจ					
1. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้อัตราการจ้างงานในชุมชนสูงขึ้น					

ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
2. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าและบริการของชุมชน					
3. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ ในชุมชน					
4. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันเพื่อนำไปสู่การพัฒนาขีดความสามารถของชุมชน					
5. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้รายได้ของชุมชนเพิ่มสูงขึ้น					
6. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้สินค้าและบริการมีมาตรฐานและนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน					
ด้านสิ่งแวดล้อม					
1. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า					
2. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการตระหนักรู้ในการลดมลพิษและส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่สะอาด					
3. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น					
4. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายช่วยลดการเกิดของเสียในชุมชน ได้แก่ ขยะ					
5. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรในผลิตสินค้าและบริการอย่างรู้คุณค่า					

ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
6. ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการของเสียต่างๆ ในชุมชนได้อย่างไร มีประสิทธิภาพมากขึ้น					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

-ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านให้ความร่วมมือ-

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์การหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม
(ค่า IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิเคราะห์การหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม (ค่า IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ

เรื่อง ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน

คำชี้แจง : แบบประเมินความเที่ยงตรง (IOC) ของเครื่องมือการวิจัยเรื่อง ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน เพื่อประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อคำถาม มีความเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะทำการประเมินความเที่ยงตรง โดยผู้ให้คะแนนเครื่องมือวิจัย ได้แก่

1. ดร.ธนิกันต์ สังข์สุวรรณ
2. อาจารย์ธัญรัตน์ ธัญญาอนุกุล
3. คุณศิริชัย เลียงอำนาจ
4. คุณวีรศักดิ์ บุญเชิญ
5. คุณมณฑา พวงพิมล
6. คุณวิรัตน์ ทองจีน

โดยแบบการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาประกอบด้วย 5 ส่วน คือ

1. แบบการประเมินศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ
2. แบบการประเมินศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้ส่วนได้เสีย
3. แบบการประเมินศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ
4. แบบการประเมินผลการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
5. แบบประเมินความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว

วิธีการและขั้นตอนการประเมิน

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาทำได้โดยการนำนิยามเชิงปฏิบัติการ และข้อคำถามให้ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องพิจารณาความสอดคล้อง และกรอกผลการพิจารณาดัชนีที่ใช้แสดงค่าความสอดคล้องเรียกว่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญต้องประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับคือ

+1 ถ้าแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามของตัวแปรที่กำหนด

0 ถ้าไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามของตัวแปรที่กำหนด

-1 ถ้าแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามของตัวแปรที่กำหนด

เกณฑ์ในการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามตัวแปรที่กำหนด

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 มีค่าความตรงผ่านเกณฑ์ สามารถนำไปใช้ในการทดสอบก่อนการใช้งาน (Pre-test) ได้

2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.60 มีค่าความตรงไม่ผ่านเกณฑ์

โดยผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของความสอดคล้องของงานวิจัย เพื่อตัดส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม ผลปรากฏดังนี้

สรุปผลประเมินความเที่ยงตรง (IOC)

ส่วนที่ 1 แบบการประเมินศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ
ซึ่งข้อความประยุต์จากแนวคิดและทฤษฎีเครือข่ายวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยวของวุฒิชชาติ
สุนทรสมัย (2560)

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5	6		
1.1 ทูมนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า									
หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการให้มีความพร้อม และมีทักษะในการทำงานในทุกด้าน จนเกิดความชำนาญและเชี่ยวชาญ เพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเหนือคู่แข่ง									
1	ท่านและกลุ่มวิสาหกิจของท่านมีการพัฒนาทักษะความสามารถด้านการวางแผนของสมาชิกอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	ท่านและกลุ่มวิสาหกิจของท่านมีการพัฒนาทักษะความสามารถด้านการตัดสินใจของสมาชิกอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+1	0	0	0.7	ใช้ได้
3	ท่านและกลุ่มวิสาหกิจของท่านมีการพัฒนาทักษะความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ของสมาชิกอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานที่ทำเป็นอย่างดี	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	ท่านเห็นว่าทักษะความสามารถในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวของสมาชิกในกลุ่มของท่านสามารถช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
	แข่งขันให้เหนือคู่แข่งได้								
6	ท่านเห็นว่าทักษะความสามารถในการปลูกหรือแปรรูปสมุนไพรให้มีคุณภาพของสมาชิกในกลุ่มของท่าน สามารถช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้เหนือคู่แข่งได้	+1	0	+1	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
7	ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการแสวงหาความรู้ในการสื่อสารภาษาต่างประเทศกับนักท่องเที่ยวเพิ่มเติมอยู่เสมอ จนเกิดความชำนาญและเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
8	ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการแสวงหาความรู้ในการปลูกหรือแปรรูปสมุนไพรแบบใหม่ให้มีคุณภาพเพิ่มเติมอยู่เสมอ จนเกิดความชำนาญและเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
1.2 การมีทรัพยากรที่เหนือกว่า									
หมายถึง ศักยภาพในการที่ผู้ประกอบการมีการพัฒนานวัตกรรมในการปรับปรุงรูปแบบและการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่ดีกว่าเดิมแตกต่างจากคู่แข่งและไม่เหมือนใคร									
1	กลุ่มของท่านมีการปรับปรุงรูปแบบสินค้าและการให้บริการให้มีลักษณะโดดเด่นเหนือคู่แข่งอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา	+1	+1	+1	+1	+1	-1	0.67	ใช้ได้
2	กลุ่มของท่านมีการปรับปรุงรูปแบบสินค้าและการให้บริการให้เหมาะสมกับการใช้งานและ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
	ตรงตามความต้องการของ นักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและ ตลอดเวลา								
3	กลุ่มของท่านมีการคิดค้นและ สร้างสรรค์รูปแบบของสินค้าหรือ รูปแบบการให้บริการด้านสุขภาพ ที่ไม่เหมือนใคร และเลียนแบบได้ ยาก	0	0	+1	+1	+1	0	0.5	ใช้ ไม่ได้
4	กลุ่มของท่านมีการคิดค้นวิธีใน การพัฒนาให้สินค้าและบริการ ด้านสุขภาพมีคุณภาพที่ดีมากขึ้น กว่าเดิมอยู่เสมอ	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
5	ท่านและกลุ่มของท่านมี กระบวนการทำงานในการบริการ นักท่องเที่ยวที่รวดเร็วและถูกต้อง	0	0	0	0	+1	0	0.17	ใช้ ไม่ได้
1.3 การมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า									
หมายถึง ความสามารถของผู้ประกอบการผลิตสินค้าและบริการที่โดดเด่น ทันสมัย มีคุณภาพดี เหนือคู่แข่ง และลอกเลียนแบบได้ยาก									
1	กลุ่มของท่านมีสินค้าและบริการ ด้านสุขภาพที่มีคุณภาพดีเหนือ คู่แข่งในสายตานักท่องเที่ยว	+1	+1	+1	+1	+1	-1	0.67	ใช้ได้
2	กลุ่มของท่านมีสินค้าและบริการ ด้านสุขภาพที่ไม่เหมือนใคร	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
3	กลุ่มของท่านมีการพัฒนาคุณภาพ สินค้าและบริการด้านสุขภาพจาก เดิมที่มีอยู่ให้โดดเด่น และทันสมัย มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
4	ท่านและกลุ่มของท่านมีเครือข่าย การทำงานที่กว้างขวางกว่ากลุ่ม	+1	0	+1	+1	0	-1	0.33	ใช้ ไม่ได้

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
	อื่น ๆ ในพื้นที่								
5	ท่านและกลุ่มของท่านมี ประสบการณ์และชื่อเสียงใน ดำเนินกิจการที่ตอบสนอง นักท่องเที่ยวเหนือกว่าคู่แข่งใน พื้นที่	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
1.4 การมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน									
หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว รวมถึงการนำ ความรู้ ความเข้าใจไปใช้ในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม									
1	ท่านเห็นว่าการรวมกลุ่มเป็น เครือข่ายเดียวกันจะช่วยยกระดับ ความสามารถในการแข่งขัน	+1	0	+1	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
2	ท่านเห็นว่าการประสาน ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิก ในกลุ่มมีความสำคัญที่ทำให้ กิจการประสบความสำเร็จ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	ท่านเห็นว่าการสร้างความร่วมมือ และการพึ่งพาซึ่งกันและกันจะ สามารถตอบสนองความต้องการ และแก้ไขปัญหาาร่วมกันได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	ท่านเห็นว่าการสร้างความร่วมมือ และการพึ่งพาซึ่งกันและกันจะ สามารถสร้างสินค้าและบริการ ด้านสุขภาพที่แปลกใหม่ ตอบสนองนักท่องเที่ยวได้	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้
5	ท่านและกลุ่มของท่านยอมรับใน การแบ่งปันข้อมูลของกิจการ ร่วมกัน และยินดีรับฟังความ คิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
1.5 บทบาทของผู้นำ									
หมายถึง ความสามารถของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่ดี และมีความเป็นผู้นำที่สามารถนำพากลุ่มให้ประสบความสำเร็จได้ รวมถึงการให้ความสำคัญในการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ และการทำงานเป็นทีมด้วย									
1	ผู้นำกลุ่มของท่านมีความสามารถในการเป็นผู้บริหารที่นำพากลุ่มวิสาหกิจของท่านไปสู่เป้าหมายของกลุ่มได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	ผู้นำกลุ่มของท่านมีความคิดริเริ่มงานใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้กิจการของกลุ่มประสบความสำเร็จและก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	ผู้นำกลุ่มของท่านให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม ที่จะช่วยให้กิจการของกลุ่มประสบความสำเร็จได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	ผู้นำกลุ่มทำให้ท่านรู้สึกถึงความสำเร็จของกลุ่มอยู่ใกล้แค่เอื้อม	0	+1	+1	+1	+1	-1	0.5	ใช้ไม่ได้
5	ผู้นำกลุ่มของท่านมีลักษณะความเป็นผู้นำ และมีวิสัยทัศน์ในการทำงาน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
1.6 การมีความไว้วางใจกันและกัน									
หมายถึง ความเชื่อใจของสมาชิกที่มีต่อกัน ความเชื่อมั่นในความซื่อสัตย์และความสามารถของกันและกัน									
1	สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความเชื่อมั่นในความซื่อสัตย์ของกันและกัน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความถาม	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
2	ท่านมีความเชื่อมั่นในความสามารถของสมาชิกในกลุ่มว่าจะสามารถนำพากิจการของกลุ่มให้ประสบความสำเร็จได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	การทำงานร่วมกันทำให้สมาชิกมีความเสียสละเพื่อมุ่งประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ส่วนรวมของกลุ่มมากกว่าส่วนตน	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
4	ท่านมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการเข้าสังคม เพื่อส่งเสริมในการประกอบกิจการของกลุ่มให้สำเร็จลุล่วง	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้
5	ท่านและกลุ่มของท่านมีการสื่อสารระหว่างกันหากเกิดความขัดแย้ง เพื่อส่งเสริมในการประกอบกิจการของกลุ่มให้สำเร็จลุล่วง	-1	+1	0	+1	+1	0	0.33	ใช้ไม่ได้

1.7 การมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม

หมายถึง สมาชิกมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดผูกพันกัน มีความเสียสละ และพึ่งพาอาศัยกัน

1	ท่านและสมาชิกในกลุ่มมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน	+1	+1	+1	+1	+1	-1	0.67	ใช้ได้
2	ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของกลุ่ม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	ท่านเห็นว่าการพึ่งอาศัยกันของสมาชิกในกลุ่มก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้นต่อกลุ่ม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	ท่านและกลุ่มของท่านยอมรับในเป้าหมายในการทำงานร่วมกันและยึดมั่นในความสามัคคีในการ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
	ทำงานอย่างแท้จริง								
5	ท่านและกลุ่มของท่านมีการกำหนดและยอมรับในกระบวนการทำงานร่วมกันและยึดมั่นในวิธีการทำงานนั้นอย่างเต็มใจ	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
1.8 การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน									
หมายถึง สมาชิกมีการทำงานร่วมกัน ผ่านการประสานความร่วมมือกัน เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างความสัมพันธ์และพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพ									
1	กลุ่มของท่านให้ความสำคัญในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกทุกคน	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
2	ท่านและกลุ่มของท่านมีการวางแผนร่วมกัน เพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงานที่มากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	ท่านและกลุ่มของท่านทำงานและดำเนินการร่วมกัน เพื่อจะนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	-1	0.67	ใช้ได้
4	ท่านและกลุ่มของท่านมีการติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขผลการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
5	ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการประสานความร่วมมือกันเป็นอย่างดี	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
6	ท่านเห็นว่าการทำงานร่วมกัน ก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการ แข่งขัน เช่น มีต้นทุนที่ต่ำลง และ กระบวนการทำงานที่รวดเร็วยิ่งขึ้น เป็นต้น	+1	0	+1	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้

หมายเหตุ ข้อ 1.2.3 และ 1.5.4 ปรับข้อความตามผู้เชี่ยวชาญเสนอ

ข้อ 1.2.5 1.3.4 และ 1.6.5 ตัดข้อความออก

ส่วนที่ 2 แบบการประเมินศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวของผู้มีส่วนได้เสีย
ซึ่งข้อคำถามประยุกต์จากแนวคิดและทฤษฎีเครือข่ายวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยวของ วุฒิชชาติ
สุนทรสมัย (2560)

ลำดับ	ข้อคำถาม	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5	6		
2.1 การมีความไว้วางใจในกันและกัน									
หมายถึง ความเชื่อใจที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับ ภาครัฐ ผู้มีส่วนได้เสีย หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จนเกิดเป็นความสัมพันธ์อันดีต่อที่จะทำ ให้ธุรกิจมีผลการดำเนินงานดีขึ้น									
1	สมาชิกในกลุ่มของท่านมี ความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่ม เกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร	+1	0	+1	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
2	สมาชิกในกลุ่มของท่านมี ความสัมพันธ์อันดีกับผู้จัด จำหน่าย	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้
3	สมาชิกในกลุ่มของท่านมี ความสัมพันธ์อันดีกับสถาบันทาง การค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่ หน่วยงานของรัฐ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความไว วางต่อกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูก สมุนไพร	+1	+1	+1	+1	+1	-1	0.67	ใช้ได้
5	สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความไว วางต่อผู้จัดจำหน่าย	+1	0	+1	+1	+1	-1	0.5	ใช้ ไม่ได้
6	สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความไว วางต่อสถาบันทางการค้าหรือ องค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
7	สมาชิกในกลุ่มของท่านเชื่อว่า ความไว้วางใจระหว่างกันส่งผล	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความถาม	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
	ให้กิจการมีผลการดำเนินงานดีขึ้น								
2.2 การมีความผูกพันในพันธะสัญญาของการรวมกลุ่ม หมายถึง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของเครือข่ายกับผู้มีส่วนได้เสียหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการไว้วางใจมีความมั่นใจในการทำงานร่วมกัน และเพิ่มความได้เปรียบทางการแข่งขัน									
1	ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกกับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรก่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน	+1	0	+1	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
2	ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกกับผู้จัดจำหน่ายก่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน	+1	0	+1	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
3	ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกกับผู้สถาบันทางการค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐก่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มกับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่ม	0	0	+1	+1	+1	+1	0.67	ใช้ได้
5	ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มกับผู้จัดจำหน่ายก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่ม	0	0	+1	+1	+1	0	0.5	ใช้ไม่ได้
6	ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มกับสถาบันทางการค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่ม	0	0	+1	+1	+1	+1	0.67	ใช้ได้
7	ท่านเห็นว่าการมีความสัมพันธ์อันดีที่ยาวนานต่อผู้มีส่วนได้เสียช่วย	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
	เพิ่มความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับกิจการของท่าน เช่น มีต้นทุนต่ำลง เป็นต้น								
2.3 การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน หมายถึง การทำงาน และติดต่อประสานงานร่วมกันของสมาชิกและผู้มีส่วนได้เสียหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันเพื่อประสิทธิภาพการทำงานที่ดีขึ้น									
1	สมาชิกในกลุ่มของท่านและกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรมีการทำงานร่วมกันเพื่อนำความรู้ไปใช้พัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
2	สมาชิกในกลุ่มของท่านและผู้จัดจำหน่ายมีการทำงานร่วมกันเพื่อนำความรู้ไปใช้พัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้
3	สมาชิกในกลุ่มของท่านและสถาบันทางการค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐมีการทำงานร่วมกันเพื่อนำความรู้ไปใช้พัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	สมาชิกในกลุ่มของท่านและกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรติดต่อกับประสานงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
5	สมาชิกในกลุ่มของท่านและผู้จัดจำหน่ายมีการติดต่อกับประสานงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน	+1	0	+1	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
6	สมาชิกในกลุ่มของท่านและสถาบันทางการค้าหรือองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐมีการติดต่อประสานงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	การทำงานร่วมกันส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานดีขึ้น เช่น กระบวนการทำงานรวดเร็วขึ้น เป็นต้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2.4 การขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ หมายถึง นโยบายของภาครัฐที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้มีการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน									
1	หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มด้านการยกระดับการแข่งขันการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มด้านการฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มด้านการจัดกิจกรรมทางการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
4	หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น พัฒนาเส้นทางคมนาคม ห้องน้ำสาธารณะ เป็นต้น	+1	0	+1	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
5	หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจอย่างเพียงพอ และตรงตามความต้องการ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2.5 การเปิดประตูการค้าโดยเสรี									
หมายถึง การเปิดโอกาสให้ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้เกิดการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน และเพิ่ม โอกาสทางธุรกิจ									
1	การเปิดการค้าเสรีทำให้กิจการของท่านมีความได้เปรียบทางการแข่งขัน เช่น ประชาคมอาเซียน เป็นต้น	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
2	หน่วยงานภาครัฐมีการสนับสนุนให้เกิดการค้าระหว่างประเทศ	+1	+1	+1	+1	+1	-1	0.67	ใช้ได้
3	การเปิดประตูการค้าโดยเสรีสามารถเพิ่มโอกาสทางธุรกิจให้กลุ่มของท่านในการเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ ๆ มากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	การเปิดประตูการค้าโดยเสรีสามารถเพิ่มโอกาสทางธุรกิจให้กลุ่มของท่านในการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบในการผลิตสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่หลากหลาย	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความถาม	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
	มากยิ่งขึ้น								
5	การเปิดประตูการค้าโดยเสรีทำให้การสื่อสารภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อกิจการของท่าน	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
2.6 ความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ									
หมายถึง ภาวะการแข่งขันในธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีส่วนช่วยผลักดันให้เกิดการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ระหว่างกัน หรือทำงานร่วมกันเพื่อค้นคว้าวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน									
1	ความเข้มข้นของการแข่งขันมีส่วนผลักดันให้กิจการของท่านเกิดการพัฒนายิ่งขึ้น	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
2	ความเข้มข้นของการแข่งขันมีส่วนผลักดันให้ธุรกิจของท่านร่วมกันคิดค้นสินค้าและบริการด้านสุขภาพใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
3	จากการทำงานร่วมกันและถ่ายทอดความรู้ระหว่างกันทำให้กลุ่มของท่านเกิดการปรับตัวเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	ความเข้มข้นของการแข่งขันมีส่วนทำให้ท่านและกลุ่มของท่านให้ความสำคัญในการศึกษาข้อมูลและหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาการอยู่เสมอ	0	0	+1	+1	+1	+1	0.67	ใช้ได้
5	ท่านและกลุ่มของท่านเห็นว่าความเข้มข้นของการแข่งขันเป็นการสร้างความท้าทายในการดำเนินธุรกิจ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2.7 แรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของข้าทางการเมืองภายในประเทศ									

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
หมายถึง การสนับสนุนจากภาครัฐ ผู้ส่วนได้เสีย หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการแสวงหาพันธมิตรทางธุรกิจ ในภูมิภาคที่จะช่วยให้การผลิตและการบริการมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตและบริการได้อย่างเสรี									
1	หน่วยงานภาครัฐมีส่วนช่วยในขยายช่องทางการจัดจำหน่ายจากรูปแบบเดิมให้ทันสมัยมากขึ้น เช่น จากช่องทางออฟไลน์เป็นออนไลน์ เป็นต้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	หน่วยงานภาครัฐมีส่วนช่วยในขยายช่องทางการจัดจำหน่ายจากรูปแบบเดิมให้กว้างขวางมากขึ้น เช่น ผ่านเว็บไซต์ เฟสบุ๊ก ไลน์ เป็นต้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในธุรกิจช่วยเพิ่มโอกาสให้กลุ่มของท่านเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้
4	การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในธุรกิจช่วยเพิ่มโอกาสให้กลุ่มของท่านเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบใหม่ๆ ที่กว้างขวางมากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้
5	หน่วยงานภาครัฐมีส่วนช่วยในการแสวงหาพันธมิตรทางธุรกิจ เพื่อช่วยให้การผลิตและการบริการด้านการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้

หมายเหตุ ข้อ 2.1.5 และ 2.2.5 ปรับข้อความ

ส่วนที่ 3 แบบการประเมินศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ ซึ่งข้อคำถามประยุกต์จากแนวคิดและทฤษฎีเครือข่ายวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยวของ วุฒิชชาติ สุนทรสมัย (2560)

ลำดับ	ข้อคำถาม	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5	6		
3.1 ทูมนมนุษย์ที่มีทักษะเหนือกว่า									
หมายถึง การพัฒนาด้านบริหารจัดการของผู้ประกอบการให้มีความสามารถในการทำงาน มีความสามารถในการตัดสินใจ รวมถึงการค้นหากลไกและการดำเนินงานเพื่อให้สมาชิกเกิดการพัฒนาศักยภาพ มีความรู้และทักษะในการทำงานมากยิ่งขึ้น									
1	ท่านและสมาชิกในกลุ่มมีทักษะความสามารถด้านการวางแผนเป็นอย่างดี	+1	0	+1	+1	+1	-1	0.5	ใช้ไม่ได้
2	ท่านและสมาชิกในกลุ่มมีทักษะความสามารถด้านการตัดสินใจเป็นอย่างดี	+1	0	+1	+1	+1	-1	0.5	ใช้ไม่ได้
3	กลุ่มมีความรวดเร็วในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของธุรกิจเพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	กลุ่มมีนโยบายในการพัฒนาศักยภาพสมาชิกของกลุ่มอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	กลุ่มมีการแบ่งหน้าที่ตามความสามารถของสมาชิกได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3.2 การมีทรัพยากรที่เหนือกว่า									
หมายถึง การสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ผู้ประกอบการมีการพัฒนานวัตกรรมทั้งสินค้าและบริการ และมีกระบวนการในการบริหารจัดการที่ช่วยสร้างความแตกต่างและมีศักยภาพเหนือคู่แข่ง									

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
1	กลุ่มของท่านมีกระบวนการพัฒนาสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้
2	กลุ่มของท่านมีกระบวนการพัฒนาสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	กลุ่มของท่านมีศักยภาพที่เหนือกว่าคู่แข่ง เช่น มีต้นทุนที่ต่ำกว่า และกระบวนการทำงานที่รวดเร็วกว่า เป็นต้น	+1	0	+1	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
4	บ่อยครั้งที่กลุ่มของท่านมักจะเป็นเจ้าของแรก ๆ ที่สามารถนำเสนอสินค้าและบริการด้านสุขภาพใหม่ ๆ ออกสู่ตลาด	+1	0	+1	+1	+1	-1	0.5	ใช้ได้
5	กลุ่มของท่านมีกระบวนการในการคิดค้นและสร้างสรรค์ให้เกิดรูปแบบของสินค้าและบริการด้านสุขภาพที่มีความเป็นเอกลักษณ์	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3.3 การมีตำแหน่งทางการแข่งขันที่เหนือกว่า									
หมายถึง การบริหารจัดการให้ผู้ประกอบการในเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีเอกลักษณ์ และมีชื่อเสียง มีความสามารถที่เหนือกว่าคู่แข่ง									
1	กลุ่มของท่านมีสินค้าหรือบริการด้านสุขภาพที่มีความแตกต่างและเป็นเอกลักษณ์	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
2	กลุ่มของท่านมีการพัฒนาสินค้าและบริการด้านสุขภาพจากเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยมากขึ้นอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	กลุ่มของท่านมีวิธีการดำเนินงานที่ช่วยประหยัดเวลาในการทำงาน	+1	0	+1	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
4	กลุ่มของท่านมีวิธีการดำเนินงานที่ทำให้ประหยัดต้นทุนด้านแรงงาน	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
5	กลุ่มของท่านมีสินค้าและบริการบริการด้านสุขภาพที่มีชื่อเสียงเหนือกว่าคู่แข่ง	+1	0	+1	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
3.4 การมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ชัดเจน รวมถึงการนำความรู้ ความเข้าใจไปใช้ในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมและประสบความสำเร็จ									
1	ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการนำความรู้มาใช้ในการดำเนินธุรกิจร่วมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	ท่านและสมาชิกในกลุ่มของท่านมีการประยุกต์ใช้ประสบการณ์ในอดีตเพื่อให้การดำเนินงานดีขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้
3	สมาชิกในกลุ่มของท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ชัดเจน	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
4	การบริหารจัดการของเครือข่ายวิสาหกิจที่ดีจะส่งผลให้องค์กร	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
	ประสบความสำเร็จ								
5	การร่วมมือระหว่างกลุ่มวิสาหกิจ จะช่วยเสริมสร้างจุดแข็งและ แก้ไขจุดอ่อนเพื่อให้กลุ่มมีความ เข้มแข็งมากขึ้น	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
3.5 บทบาทของผู้นำ									
หมายถึง ผู้นำให้ความสำคัญในการพัฒนาความสามารถของผู้ประกอบการ มีวิสัยทัศน์ และ กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน รวมถึงการควบคุมและประเมินผลเพื่อให้กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ การ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบรรลุเป้าหมายได้									
1	ผู้นำกลุ่มของท่านมีทักษะและ ความสามารถในการบริหารงาน และแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	ผู้นำกลุ่มของท่านมีการกำหนด เป้าหมายที่ชัดเจน และ ดำเนินการให้บรรลุตาม เป้าหมาย	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
3	ผู้นำกลุ่มของท่านมีการควบคุม และประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อพิจารณาข้อบกพร่องและ แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
4	ผู้นำกลุ่มของท่านมีวิสัยทัศน์ที่ กว้างไกล และมุ่งมั่นที่จะเติบโต อยู่เสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้
5	ผู้นำกลุ่มของท่านมีความสามารถ ในการบริหารและควบคุมสิ่ง ต่าง ๆ ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่ แน่แน่นอน	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
3.6 การขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ									
หมายถึง ภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจอย่างชัดเจนและเป็น									

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
รูปธรรม และพัฒนาทักษะความสามารถให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงให้การคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจ									
1	หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะความสามารถของสมาชิก	+1	0	+1	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
2	หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	หน่วยงานภาครัฐมีผู้เชี่ยวชาญด้านที่คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	หน่วยงานภาครัฐมีการรับฟังการร้องเรียนและข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น	+1	0	+1	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
5	หน่วยงานภาครัฐได้ให้การสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ที่กลุ่มร่วมกันจัดขึ้น	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
3.7 การเปิดประตูการค้าโดยเสรี หมายถึง การพัฒนาให้ผู้ประกอบการเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้สามารถปรับตัว และดำเนินกิจการได้อย่างเสรีทั้งการค้า การลงทุน แรงงาน และการเงิน ทำให้ธุรกิจบริการการท่องเที่ยวมีการขยายใหญ่และเข้าถึงทรัพยากรได้มากขึ้น									
1	กลุ่มของท่านมีการปรับตัวเพื่อรองรับการขยายตัวทางการค้าไปสู่สากลมากขึ้น	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
2	การเปิดการค้าเสรีทำให้ธุรกิจมีต้นทุนวัตถุดิบที่ต่ำลง	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้
3	การเปิดการค้าเสรีทำให้ต้นทุนในการดำเนินงานของลดลง เช่น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
	ค่าจ้างแรงงานที่ลดลง เป็นต้น								
4	การเปิดการค้าเสรีทำให้กลุ่มของท่านเข้าถึงทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการด้านสุขภาพได้มากยิ่งขึ้น	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
5	การเปิดการค้าเสรีทำให้กลุ่มของท่านมีการพัฒนากระบวนการในการดำเนินงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3.8 ความเข้มข้นของการแข่งขันของธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาสินค้าและบริการที่มีมาตรฐานเพื่อรองรับการแข่งขัน โดยผู้ประกอบการมีการปรับตัว และเพิ่มโอกาสทางธุรกิจภายใต้ภาวะการแข่งขันในธุรกิจ									
1	หน่วยงานภาครัฐมีการสนับสนุนให้กลุ่มของท่านเกิดการปรับตัวในการบริหารจัดการเพื่อลดต้นทุน จากความเข้มข้นของการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
2	หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมด้านการตลาดในการดำเนินงานของกลุ่ม เพื่อเพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จของธุรกิจ	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
3	หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมด้านการตลาดในการดำเนินงานของกลุ่ม เพื่อเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ๆ ได้มากขึ้น	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
4	หน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน เพื่อให้สินค้าและบริการบริการด้านสุขภาพในแต่ละประเภทให้มีมาตรฐานเดียวกัน	0	0	+1	+1	+1	+1	0.67	ใช้ได้
5	หน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน เพื่อให้กลุ่มของท่านสามารถแข่งขันได้	0	0	+1	+1	+1	+1	0.67	ใช้ได้
3.9 แรงผลักดันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของข้า้ทางการเมืองภายในประเทศ หมายถึง ภาครัฐมีการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานและพัฒนาสินค้าและบริการให้ทันสมัย									
1	การมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้กลุ่มของท่านเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากยิ่งขึ้น	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
2	หน่วยงานภาครัฐมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ด้านเทคโนโลยี เพื่อให้เพิ่มเติมความรู้ใหม่ ๆ	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
3	หน่วยงานภาครัฐมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
4	การปรับใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้กลุ่มของท่านเกิดการพัฒนาสินค้าและบริการบริการด้านสุขภาพในรูปแบบใหม่ ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	ท่านและกลุ่มของท่านเห็นว่าการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมา	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ					คะแนน	สรุปผล
	ประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ ของกลุ่ม ช่วยเพิ่มความสามารถ ในการแข่งขัน							

หมายเหตุ ข้อ 3.1.1 และ 3.1.2 ปรับข้อความ

ส่วนที่ 4 แบบการประเมินผลการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งข้อความประยুক্তจากแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ของ Cohen and Uphoff (1980)

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5	6		
4.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ									
หมายถึง การที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ เสนอแนะความคิดเห็นในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจ									
1	คนในชุมชนมีโอกาสในการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนการดำเนินงานของกลุ่ม	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
2	คนในชุมชนมีโอกาสได้ร่วมตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชุมชน เช่น การนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ในกลุ่มวิสาหกิจ เป็นต้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	คนในชุมชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจ เช่น ร่วมแก้ไขปัญหาที่กลุ่มเผชิญ เป็นต้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	คนในชุมชนมีโอกาสเสนอโครงการหรือกิจกรรมของกลุ่ม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการลงมติให้มีการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมของกลุ่ม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ									
หมายถึง การที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้าถึงกิจกรรมและทรัพยากรต่าง ๆ ของกลุ่มวิสาหกิจ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการของกลุ่มวิสาหกิจ									

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
1	คนในชุมชนมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมที่กลุ่มจัดขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	คนในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการของกลุ่มวิสาหกิจ เพื่อตัดสินใจในเรื่องที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการนำมาซึ่งทรัพยากรของกลุ่ม เช่น จัดหาวัตถุดิบ ร่วมเป็นหรือจัดหาแรงงาน เป็นต้น	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
4	คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมของกลุ่ม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานรองกลุ่ม	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้
4.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การเกิดขึ้นของกลุ่มวิสาหกิจทำให้คนในชุมชนได้รับประโยชน์ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการได้รับการศึกษาหรือมีความรู้มากขึ้น									
1	การเกิดขึ้นของกลุ่มวิสาหกิจนำมาซึ่งสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ดีของชุมชน เช่น เส้นทางคมนาคมที่สะดวกสบาย ระบบอินเทอร์เน็ตที่ทันสมัย เป็นต้น	+1	0	+1	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
2	การเกิดขึ้นของกลุ่มวิสาหกิจทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น มีรายได้เพิ่มขึ้น และอัตราการว่างงานลดลง	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
3	การเกิดขึ้นของกลุ่มวิสาหกิจทำให้คนในชุมชนเข้าถึงระบบการศึกษาหรือมีความรู้ได้มากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	คนในชุมชนมีโอกาสได้ใช้บริการในกิจกรรมหรือโครงการของกลุ่ม	0	+1	+1	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
5	ท่านและกลุ่มของท่านมีการจัดสรรกำไรบางส่วนจากการดำเนินกิจการ เพื่อไปพัฒนาชุมชน	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
4.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล									
หมายถึง การที่คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจ อาจร่วมเป็นคณะกรรมการ ติดตามความก้าวหน้าของกิจกรรม รวมถึงร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจ									
1	คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในกิจกรรมหรือโครงการของกลุ่มวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	คนในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานหรือคณะกรรมการในการประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	คนในชุมชนมีโอกาสทราบถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของกลุ่มของท่าน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
5	คนในชุมชนมีโอกาสในการตรวจสอบการดำเนินงานกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ของกลุ่ม	+1	+1	+1	+1	+1	-1	0.67	ใช้ได้

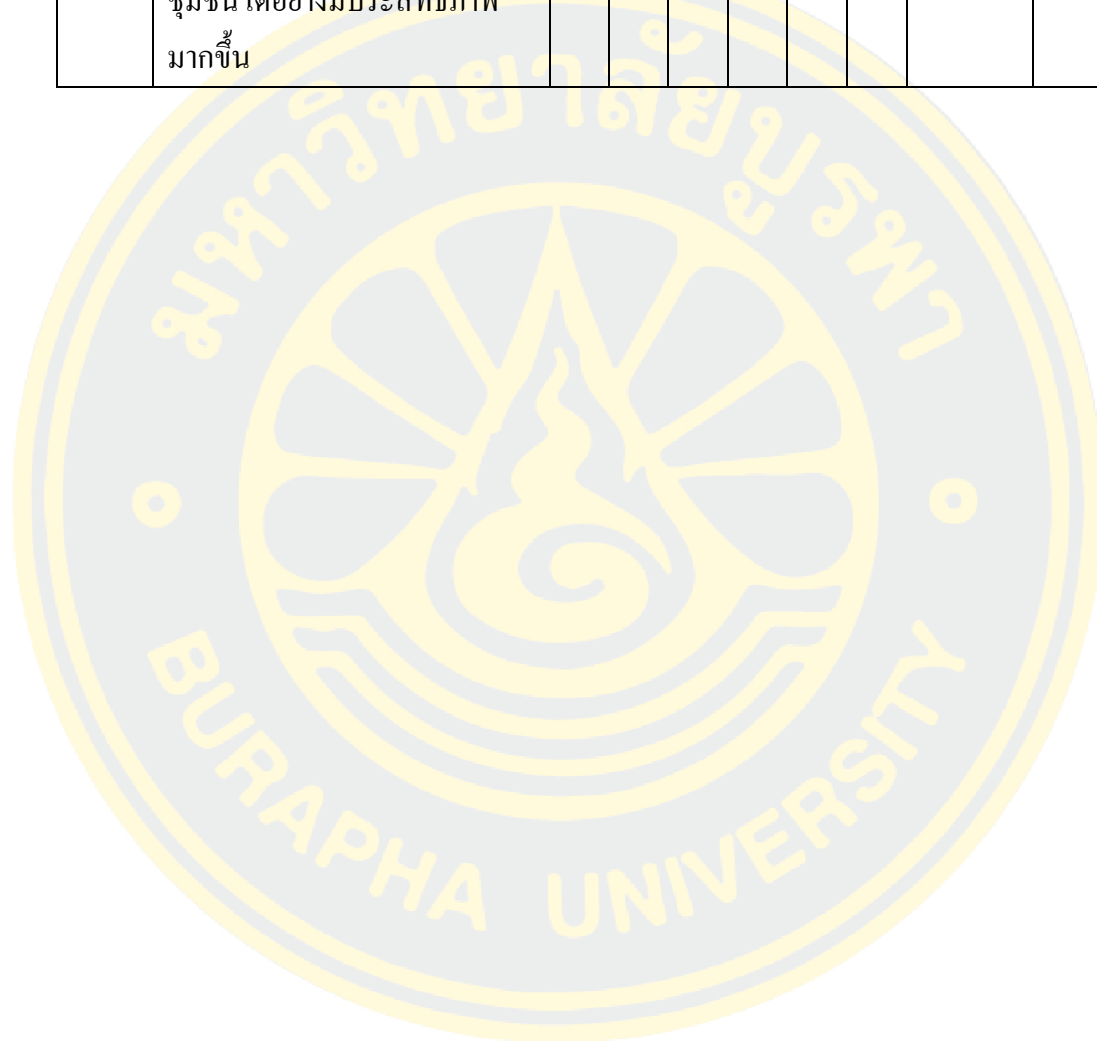
ส่วนที่ 5 แบบประเมินความยั่งยืนของการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว ซึ่งข้อความประยุกต์จากแนวคิดและทฤษฎีการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ Kammeier (2001)

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5	6		
5.1 ด้านสังคม									
หมายถึง การพัฒนาที่ทำให้คนในเครือข่ายมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ลดปัญหาการว่างงาน เข้าถึงระบบการศึกษา มีการพัฒนาทักษะของแรงงาน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีสวัสดิการที่ดีเพื่อลดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม									
1	ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้อัตราการว่างงานของคนในชุมชนต่ำลง	+1	0	+1	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
2	ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้คนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
3	ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้คนในชุมชนเข้าถึงระบบการศึกษาได้มากยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายมีส่วนช่วยในการพัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาส เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เป็นต้น	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
5	ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่ม เครือข่ายนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของ การทำ teamwork ทางสังคม	+1	0	+1	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
6	ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่ม เครือข่ายช่วยเพิ่มทักษะและมีมือ แรงงานให้สูงขึ้น	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
5.2 ด้านเศรษฐกิจ									
หมายถึง การพัฒนาที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจในชุมชน ให้เกิดการจ้างงาน เกิดการพัฒนาทักษะ การแลกเปลี่ยนความรู้ รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการ ผลิตสินค้าและบริการ									
1	ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่ม เครือข่ายส่งผลให้อัตราการจ้าง งานในชุมชนสูงขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่ม เครือข่ายก่อให้เกิดการพัฒนา เทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าและ บริการของชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่ม เครือข่ายก่อให้เกิดองค์ความรู้ และนวัตกรรมใหม่ ๆ ในชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่ม เครือข่ายก่อให้เกิดการ แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน เพื่อนไปสู่การพัฒนาขีดความ สามารถของชุมชน	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้
5	ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่ม เครือข่ายส่งผลให้รายได้ของ ชุมชนเพิ่มสูงขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
6	ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายส่งผลให้สินค้าและบริการมีมาตรฐานและนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5.3 ด้านสิ่งแวดล้อม									
หมายถึง การพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและรู้คุณค่า ลดการเกิดมลพิษและของเสียในชุมชน									
1	ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	+1	+1	+1	+1	+1	-1	0.67	ใช้ได้
2	ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการตระหนักรู้ในการลดมลพิษและส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่สะอาด	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	ใช้ได้
4	ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายช่วยลดการเกิดของเสียในชุมชน เช่น ขยะ เป็นต้น	+1	+1	+1	+1	+1	-1	0.67	ใช้ได้
5	ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายก่อให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรในผลิตสินค้าและบริการอย่างรู้คุณค่า	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ลำดับ	ข้อความ	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ						คะแนน	สรุปผล
6	ท่านเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่ม เครือข่ายช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ในการจัดการของเสียต่าง ๆ ใน ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มากขึ้น	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	ใช้ได้

ภาคผนวก ค

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ที่ ๑๙๐/๒๕๖๓

**เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยบูรพา**

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาโครงการวิจัย

รหัสโครงการวิจัย : G-HU 198/2563

โครงการวิจัยเรื่อง : ศักยภาพการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน

หัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาวปรียานารถ จีรภัทรานันต์

หน่วยงานที่สังกัด : นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะการจัดการและการท่องเที่ยว

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ สวัสดิภาพ และไม่ก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัยและผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ (ดูตามเอกสารตรวจสอบ)

๑. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	ฉบับที่ ๒ วันที่ ๒๐ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓
๒. เอกสารโครงการวิจัยฉบับภาษาไทย	ฉบับที่ ๒ วันที่ ๔ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓
๓. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ ๑ วันที่ ๑ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓
๔. เอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ - วันที่ - เดือน - พ.ศ. -
๕. เอกสารแสดงรายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว หรือชุดที่ใช้เก็บข้อมูลจริงจากผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ ๑ วันที่ ๑ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓
๖. เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	ฉบับที่ - วันที่ - เดือน - พ.ศ. -

วันที่รับรอง : วันที่ ๒๒ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

วันที่หมดอายุ : วันที่ ๒๑ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ลงนาม

(ดร.พิมลพรรณ เลิศล้ำ)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สำหรับโครงการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา และระดับปริญญาตรี

ชุดที่ ๔ (กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวปริยานารด จีรภัทรนันต์
วัน เดือน ปี เกิด	15 กุมภาพันธ์ 2534
สถานที่เกิด	จังหวัดชลบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	143/73 หมู่ที่ 1 ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2555 บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการการท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2559 บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2562 บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2565 ปรัชญาคุณวุฒิบัณฑิต (การจัดการ) มหาวิทยาลัยบูรพา